

Саалтыыр

Саалтыр

Библия тылбааһын Института

Москва

2009

Саалтыыр

Санаағытын бу аадырыска суруйоххутун сөп:
ibt_inform@ibt.org.ru

Күндү аажааччы!

Бүгүн биһиги эйигин Псалом Кинигэтин – Саалтыыр санга тылбааһын кытта билсипиннэрэбит. Псалом (грек. псалмос) – музыка добуһуоллаах ылланар итэҕэл ырыата, Тангараҕа үнүү. Саалтыыр (грек. псалтирион – гуслины эбэтэр арфаны санатар музыкальнай инструмент) – Библия Эргэ Кэс Тылын биир саамай улахан кинигэтэ. Кини еврейдии аата Техиллим – «Айхал ырыалара» диэн, ол аата Айыы Тангараны айхаллыыр ырыа, гимн хомуурунньуга. Еврей тылынан барыта 150 псалом суруллубут, оттон 151-с псалом Септуагинтаттан эрэ, Библия Эргэ Кэс Тылын гректии тылбааһыгар эбии киирбит буолан, биллэр.

Саалтыыр – үс тыһыынча сыл анараа өттүгэр суруллубут түнҥү былыргы поэзия. Былыргы еврей норуота историческай суолугар көрсүбүт эрэйэ-буруйа, дьоло-соргута, үгүс өрүттээх духуобунай олоҕо – барыта бу кинигэттэн ырылыччы көстөр. Айыы Тангараны ис сүрэхтэриттэн итэҕэйэр псаломнар автордара Киниэхэ, дууһаларын бары иэйиитин арыян, уруй-айхал этэллэр, андаҕайаллар, махтаналлар, Киниттэн көмүскэл көрдөһөллөр, итиэннэ, Тангараны ытыктыырга үөрэтэн, кэлэр көлүөнэлэри үрдүкү муудараска уһуйаллар. Айыы Тойон Иисус Христос бу сиргэ кэлиэхтээҕин өтө көрбүт псаломнар тиэкистэрэ Библия Санга Кэс Тылыгар элбэхтик ахтыллаллар.

Үгүс псалом авторынан Христос төрүөн 1000 сыл иннинэ олон ааспыт Израиль улуу ыраахтааҕыта Давид ааттанар. Еврейдии тиэкискэ кини аата барыта 73 псалом иннигэр турар (оттон гректии тылбааска – 84 псалом иннигэр). Саалтыырга киирбит атын автордар: Моисей пророк, Соломон

ыраахтаағы, Корей уолаттара (Храм ырыаһыттара) уонна Давид кэмигэр олорон ааспыт левиттэр Асаф, Еман уонна Ефан. Сорох автордар кимнээхтэрэ ыйыллыбатах. Псалом үксэ Давид династията салайар кэмигэр (түүрт сүүс сыл устата) суруллубут. Бу тыһыынча сылы хабар улуу хомуурунньук Израиль норуота Вавилон билиэниттэн төннүбүтүн эрэ кэннэ тангыллан бүппүт.

Саалтыыр — аан дойду христианнарын саамай таптыыр кинигэлэриттэн биирдэстэрэ. Нуучча улуу православнай миссионердарын кыһамньыларынан 19-с үйэҕэ сахалыы тылбаастаммыт Саалтыыр норуот олоҕор улахан суолталааҕа. Ол эрэн бу сүүстэн тахса сыллааҕыта грек тылыттан тылбаастаммыт кинигэ бүгүнгү саха кинигитигэр өйдөнөрө хайыы-үйэ ырахан.

Бу тылбааска псаломнары нүөмэрдээһин нуучча Синодальной тылбааһынан онгоһулунна. Ол гынан баран, Эргэ Кэс Тыл Синодальной тылбааһа, биһиги тутуспут былыргы еврейдии рукописытын эрэ буолбакка, ардыгар атын рукопистары эмиэ тутуһар буолан, биһиэниттэн кэккэ уратылардаах. Онтон сорҕото кинигэ сирэйин алын өттүгэр бэлиэтэннэ.

Псаломнары төрөөбүт тылларынан саҥардыыга саха народнай суруйааччыта Д.К. Сивцев — Суорун Омоллоон уонна тылбаасчыт С.А. Леонтьева бииргэ үлэлээбиттэрэ. Консультанынан доктор Д.Д. Кларк (Библия тылбааһын Института, Англия) буолбута, оттон филологической редакциятын саха народнай суруйааччыта С.Т. Руфов онгорбута.

Саха ааҕааччыта Библия бу кэрэ-бэлиэ кинигэтин төрөөбүт тылынан ааҕар кыахтаммытыттан биһиги ис сүрэхпититтэн үөрэбит.

Библия тылбааһын Института, Москва

СААЛТЫЫР

I КИНИГЭТЭ

1–41 псаломнар

- 1** ¹ Давид псалома.
Ким нэгэйдэр сүбэлэрин истибэт,
аньыылаахтар суолларын тутуспат,
итэҕэли күлээччилэри энээрдэспэт, ол дьоллоох.
- ² АЙЫЫ ТОЙОН* Сокуонуттан кини үөрүүнү булар,
ол Сокуону күннэри-түүннэри саныы сылдыар.
- ³ Кини сүүрүктээх уу аттыгар олордуллубут,
кэмэ кэллэ да, аһын биэрэр,
кэхтэри билбэт сэбирдэхтээх үөл маска холоонноох;
бары дьайыытыгар кини ситиһиилээх.
- ⁴ Оттон нэгэй быһыылаахтар чынха атыттар –
кинилэр тыал ыһар мэкиинэтин курдуктар.
- ⁵ Онон тулуйуохтара суоҕа нэгэйдэр Таһара дьүүлүн,
аньыылаахтар – көнө дьон түмсүүтүн.
- ⁶ АЙЫЫ ТОЙОН көнө дьон суолун билэр,
оттон нэгэйдэр суоллара өлүүгэ тиэрдэр.

---

* ^{1:2} Таһара Эргэ Кэс Тылга суруллубут «Яхве», ол аата «Кини баар» эбэтэр «Кини олоҕу биэрэр» диэн суолталаах ытык аата бу тылбааска улахан буукубаларынан бэриллэр.

- 2** ¹ Давид псалома.
Тоџо норуоттар айманаллар,
омуктар кураанахха куомуннаһаллар?
- ² Сир ыраахтааҕылары сэриилэхээри тэринэллэр,
кинээстэр бииргэ түмсэн киксэллэр,
АЙЫЫ ТОЙОНУ уонна Кини Ыраахтааҕытын утараннар:
- ³ «Сыаптаабыттарын быһа тардыахха,
бохсубуттарын булгу охсуохха!» — дэһэллэр.
- ⁴ Халлааннарга Олорооччу күлэр,
АЙЫЫ ТОЙОН кинилэри элэк онгостор.
- ⁵ Онтон Кини абаран-сатаран этиэбэ,
урдайдан, кинилэри уолутуоҕа:
- ⁶ «Мин Бэйэм талбыт Ыраахтааҕыбын
сибэтиэй хайам Сион үрдүнэн туруорбутум».
- ⁷ АЙЫЫ ТОЙОН ыйааҕын Мин иһитиннэриэм:
Кини эттэ: «Эн Миэхэ Уолум буолаҕын,
Мин бүгүн Эйигин төрөттүм;
- ⁸ Миигиттэн көрдөс — Мин Эйиэхэ бары норуоттары
биэриэм,
сири, сиксигиттэн саҕалаан, Эйиэхэ бас биллэриэм.
- ⁹ Эн кинилэри тимир торуосканан сууһартыан,
күөс охсооччу иһитинии үлтүрүтэлиэн».
- ¹⁰ Онон билигин, ыраахтааҕылар, өйдөнүң;
сир судьуйалара, эһиги үөрэнин.
- ¹¹ АЙЫЫ ТОЙОНҦО куттанан туран үлэлээн,
Кини иннигэр долгуйан туран үөрүң-көтүң;
- ¹² Уолугар эһиги сүгүрүйүң* —

---

* ^{2:12} Былыргы еврей тылынан суруллубут тизкис ис хоһооно манна чуолкайа суох.

3 ПСАЛОМ

Кинини кыыһырдан суолга быстарбат туһугар,
бэрт сотору Кини уора-кылына уоттуу оргуйуоҕа.

Киниэхэ эрэнээччилэр бука бары дьоллоохтор.

3 ¹ Давид уолуттан Авессаломтан куотан иһэн ыллаабыт
псалома.

² Айыы ТойОН, өстөөбүм үксээтэ даҕаны!

Үгүстэр миигин утары өрө тураллар;

³ үгүстэр мин туспуна*:

«Таңара кинини быыһыа суоҕа», – дэһэллэр. *Села***

⁴ Ол эрэн, Айыы ТойОН, Эн буолабын мин көмүскэнэр
куйабым,

албан аатым, Эн өрө көтөбүбүн мин санныйбыт
төбөбүн.

⁵ Куолаһым мунунан Айыы ТойОНУ ыңырабын,
оччоҕо Кини миэхэ сибэтиэй хайатыттан хардарар.

Села

⁶ Айыы ТойОНҦО көмүскэтэр буоламмын,
мин холкутук сытан утуйан турабын.

⁷ Тула өттүбүттэн саба түһэр үтүмэн дьонтон
ончу куттанам суоҕа.

⁸ Оо, туруй, Айыы ТойОН!

Өрүһүй миигин, Таңарам!

Эн иэдэскэ охсобун мин өстөөхтөрбүн барыларын;

---

* ^{3:3} Эбэтэр: *мин дууһам туһунан.*

** ^{3:3} Саалтыырга барыта 71-дэ хатыланар тыл. Туох суолталааҕа
чуолкай билибэт, музыканнарга аналлаах ыйыы биитэр кылгас
тохтобул бэлиэтэ буолуон сөп.

Эн тоһутабын хара дьайдаахтар анаѳастарын.

- ⁹ Быһабыл АЙЫЫ ТОЙОНТОН кэлэр;
Эн алгыһын норуоккар тосхойдун. *Села*

4 ¹Хуор салайааччыгыгар. Устурууналаах инструмент доһуһолунан. Давид псалома.

- ² Эйигин ынгырдахпына миигин иһит, кырдыгым
Таһарата!
Кыараѳастан Эн миигин киэн сир киэлитигэр
таһаарарын.
Абыраа миигин, иһит мин үнэрбин.
- ³ Оо, дьоннор, төһө өр эһиги мин чиэспин киртитэѳит?
Төһө өр сүпсүгү сөбүлүүгүт, көлдьүнү көрдүүгүт? *Села*
- ⁴ Билин АЙЫЫ ТОЙОН итэѳэллээх киһитин
Бэйэтигэр туспа арааран ылбытын;
мин ынгырдахпына АЙЫЫ ТОЙОН миигин истэр.
- ⁵ Абаран-сатаран да баран, аһыһыны онгостуман,
сытан эрэ искитигэр сыаналаан көрүң, уоскуйун. *Села*
- ⁶ Сизэрдээх сизэртибэни эһиги биэринг,
АЙЫЫ ТОЙОННО эрэниң.
- ⁷ «Ким биһиэхэ үтүөнү көрдөрүөй?» — дэһэллэр үгүстэр.
АЙЫЫ ТОЙОН, Эн сирэйинг сырдыга биһиэхэ
сыдьаайдын!
- ⁸ Эн мин сүрэхпин үөрдүбүт үөрүүн быдан үрдүк
дэлэй бурдуктаах, арыгылаах дьон үөрүүтүнээѳэр.
- ⁹ Мин холкутук сытан утуйабын:
Эн эрэ, АЙЫЫ ТОЙОН, араначчылыыр буоланһын,
олохпор куттал суоһаабат.

- 5** ¹ Хуор салайааччытыгар. Флейта добуһуолунан. Давид псалома.
- ² Иһит, Айыы Тойон, Эйиэхэ этэрбин,
өйдөөн иһит мин энэлийэрбин.
- ³ Болҕой үөгүлүүр санабын,
Ыраахтааҕым миэнэ, Тангарам.
Эйиэхэ мин үнгэбин.
- ⁴ Айыы Тойон, тыҥ хатыыта Эн истэбин мин санабын;
мин тыҥ хатыыта кэлэммин, Эн иннигэр турабын,
Эйигин кэтэһэбин.
- ⁵ Эн кэрээнэ суох быһыыны сөбүлээбэт Тангарабын;
нэгэй киһи Эйиэхэ ыалдьыттаабат.
- ⁶ Киһиргэс Эн иннигэр кэлэн турбат;
кэрээннэрин сүтэрбиттэри Эн барыларын абааһы
көрөбүн.
- ⁷ Сымыйаны сангарааччылары өлөрөбүн;
хаанымсахтан, албынтан Айыы Тойон сиргэнэр.
- ⁸ Оттон мин, Эн мунура суох үтүөбүнэн,
Эн Дьиэбэр кириэм;
Эйигиттэн толлон тураммын,
сибэтиэй Храмгар сүгүрүйүөм.
- ⁹ Айыы Тойон, Бэйэнг кырдыккынан миигин
өстөөхтөрүм быыстарынан сирдээ,
Эйигин батыһар суолбун дэхсилээ.
- ¹⁰ Кинилэр тылларыгар кырдык диэн суох:
сүрэхтэрэ – өлөрөр-өһөрөр санаа,
бэлэстэрэ – иин маналайа,
тыллара-өстөрө – албын-һымаат.
- ¹¹ Айыы Тангара, Эн кинилэри буруйдаа,
оһуруктаах куомуннарыттан бэйэлэрэ оһуттуннар;

халын аньыыларын иһин киэр кыйдаа:
кинилэр Эйигин утары өрө турбуттара.

- 12 Оттон Эйиэхэ эрэнээччи барыта үөрүүхтүн,
үөрүүлээх ырыа аргыстаах буолуохтун өрүүтүн;
Эн ааккын таптааччылар Эйигинэн күөн
тутталларын туһугар
кинилэри Эн араначчылаа.
- 13 Айыы Тойон, Эн кырдыгы тутуһааччыны алгыыгын,
үтүө сыһыангынан кинини куйахтыы харыстыыгын.

6 ¹Хуор салайааччытыгар. Аҕыс устурууналаах инструмент доһуһолунан. Давид псалома.

- ² Айыы Тойон! Абарбыккын аһардан баран, миигин
дьарыйаар,
урдайбыккын уҕарытан баран, буруйдаар.
- ³ Абыраа-аһын, Айыы Тойон, сырам-сылбам быһынна;
Айыы Тойон, үтүөрт, унуоҕум халыр босхо барда.
- ⁴ Дууһам миэнэ уолуһуйда;
оттон Эн, Айыы Тойон, хаһаанна диэри?
- ⁵ Төнүн, Айыы Тойон, мин тыыммын өллөйдөө,
көмүскэллээх санааҕыттан миигин быһһаа.
- ⁶ Өлбүттэр аны Эйигин өйдөөбөттөр;
үтүгэн түгэбэр ким Эйигин айхаллыаҕай?
- ⁷ Өрүтэ тынарбыттан мин сэниэм эһиннэ;
түүн ахсын икки хараҕым уутунан суунабын,
сыттыгым, таһаһым илийиэр диэри ытыыбын.
- ⁸ Санаарҕааммын, көмүскэм чөһөрүйэ уолла,
бары өстөөхпүттэн ытааммын, көрөрдүүн
мөлтөөтүм.

- 9 Киэр тэйн миигиттэн бука бары, кэрээннэрин
сүтэрбиттэр;
мин ытыыр сангабын АЙЫЫ ТОЙОН иһиттэ.
- 10 АЙЫЫ ТОЙОН ааттаһарбын иһиттэ;
АЙЫЫ ТОЙОН мин үгэрбин ылыныа.
- 11 Өстөөхтөрүм бары, сир сирэйдэнэн,
өлөр кутталга хам ылардыннар;
чугуйан, атахха биллэрэн,
чыпчылыыах иннинэ саакка бардыннар.

7 ¹ Вениамин аҕатын уһуттан төрүттээх Хус туһунан Давид
АЙЫЫ ТОЙОНҔО ыллаабыт ытабыл ырыата.

- ² АЙЫЫ ТОЙОН Тангарам, Эйиэхэ мин эрэнэбин;
бары күөмчүһүттэрбиттэн миигин быһһаа, өрүһүй.
- ³ Хахай кыыл курдук, өстөөһүм тырыта тыыппатын,
харыһыйтарар кимим да суоҕар соһон илдьэ
барбатын.
- ⁴ АЙЫЫ ТОЙОН Тангарам,
өскөтүн мин чахчы итинник кэбилэммит,
итинник мөкүтүк дьүһүлэммит буоллахпына,
- ⁵ биитэр мин, бэл төрүөтэ суох миэхэ өстүйбүтү
өрүһүйээччи,
эйэ-дэмнээх киһибэр куһаҕанынан төлөөбүт
буоллахпына,
- ⁶ оччоһуна өстөөһүм, ир суолбун ирдээн, ситэн ылыахтын;
олохпун сиргэ-буорга тэпсиэхтин,
дууһабын хара быылынан тибиэхтин. *Села*
- ⁷ Туруй, АЙЫЫ ТОЙОН, уордаһан;
турун, илбиһирбит өстөөхтөрбүн утаран;
уһугун мин туспар – Эн көнө дьүүлү ирдээбитинг.

- 8 Норуоттар, түмсээнэр, Эйигин тула турдуннар;
Эн үөһэ тахсан олоҥ кинилэр үрдүлэринэн.
- 9 АЙЫЫ ТОЙОН норуоттары дьүүлүүр.
Дьүүлээ миигин, АЙЫЫ ТОЙОН,
кырдыкпынан, сүрэҕим ырааһынан көрөнгүн.
- 10 Тохтуохтун хара дьайдаахтар дьайдара,
отгон көнө киһини Эн бөҕөргөт,
сүрэҕи-быары тургутар, кырдыгы көрөр Тангара.
- 11 Тангара – мин куйаҕым,
Кини көнө сүрэхтээхтэри быыһыыр.
- 12 Тангара – кырдыктаах судьуйа,
хайа да күн кытаанах ирдэбиллээх Тангара.
- 13 Көммөттөрү утары Кини кылыһын сытыыланар,
кинилэри ытаары, ох саатын кирсин тардар;
- 14 өлөрөр сэбин-сэбиргэлин тэринэр,
уоттаах оноҕостору бэлэмнэнэр.
- 15 Көр, ол хайдах хара дьайы истэригэр үөскэтэн,
өһүөнү-өһөгөйү иитиэхтээн,
албыны-көлдүнү төрөтөллөрүн.
- 16 Иин бэлэмнииллэр, онтуларын хаһан бүтэрэллэр,
итиэннэ хаспыт ииннэригэр бэйэлэрэ
иннэстэллэр.
- 17 Өһүөннэрэ бэйэлэрин төбөлөрүгэр эргийэр,
өһөгөйдөөх дьайыылара бэйэлэрин оройдоругар
түһэр.
- 18 Кырдыгы көрөрүн иһин, мин АЙЫЫ ТОЙОНУ
айхалыам,
Үрдүктэн Үрдүк АЙЫЫ ТОЙОН аатыгар ырыа ыллыам.

8 ¹Хуор салайааччытыгар. Геф куорат инструменын добуһуолунан. Давид псалома.

² Айыы Тойон, биһиги Айыы Тойоммут,
хайдах курдук сүдүнүй Эн аатын бүтүн сир
үрдүнэн!

Эн кэрэмэн килбиэннин
халлааннар үрдүлэринэн тэниттинг.

³ Эн өстөөхтөрүҥ тустарыттан –
өһүөннээҕи, өһөгөйдөөҕү өһөрөөрү, –
кыра оҕолор, эмийдээх оҕолор уостарынан
айхал тылларын Бэйэҕэр этиттинг.

⁴ Эн уран тарбаҕын онгоһуктарын,
халлааннардын, анаардахпына,
Эн оннун булларбыт ыйгын,
сулустардын одуулаатахпына,
мин бэркиһии да саныбын:

⁵ кимий-тугуй киһи диэн,
тоҕо Эн кинини өйдүү сылдыаҕын,
кимнээҕий ол дыон диэн,
тоҕо Эн кинилэргэ кыһаллааҕын?

⁶ Бэрт кыранан Эн киһини Аанһалга тиэрпэтин:
кэрэмэн килбиэни, үрдүк чиэһи
киниэхэ мэнньиэстии кэтэртиҥ,

⁷ айбытын барытын үрдүнэн кинини туруордун,
баары барытын кини атаҕын анныгар уурдун:

⁸ барааннары-оҕустары барыларын,
хонуу кыылын-сүөлүн,

⁹ халлаан көтөрүн, байҕал балыгын,
муоранан суолланары барытын.

10 Айыы Тойон, биһиги Айыы Тойоммут,
хайдах курдук сүдүнүй Эн аатын бүтүн сир үрдүнэн!

9 ¹Хуор салайааччытыгар. Альмут Лаббен* матыбынан.
Давид псалом.

2 Айыы Тойону мин айхалыам бүтүн сүрэхпинэн,
Эн бары дыкти дыайыыгын иһитиннэриэм.

3 Эйигиттэн үөрүөм-көтүөм, өрөгөйдүөм,
Эн ааккар ыллыам, оо, Үрдүктэн Үрдүкү.

4 Өстөөхтөрүм тэскилээн иһэннэр, сүһүөхтэрин
сүтэрдилэр,
Эн көрөн турдаххына кинилэр өллүлэр.

5 Мин кырдыктаах дыалабын Эн көмүскээтин;
Эн бүрүстүөлгэр олордун,
кырдыгы көрөр Судьуйа.

6 Омуктары дыарыйтаатын, хара дыайдаабы өлөрдүн,
кинилэр ааттарын үйэлэргэ күөрэйбэтти өһөрдүн.

7 Өстөөх бүтэһиктээхтик хоттордо,
кинилэр куораттарын Эн урусхал онордун,
ким да аны кинилэри өйдүү-саныы сылдыа суоҕа.

8 Оттон Айыы Тойон үйэлэр тухары ыраахтаабылыыр;
Кини дыүүлүүр бүрүстүөлүн бэлэмнээн турар.

9 Кини аан дойдуну кырдыктаахтык дыүүлүүбэ,
бары норуоттары көнөтүк дыүүлүүбэ.

10 Айыы Тойон – баттаммыттар халын хаххалара,
кутурҕаннаах кэмнэригэр суон дурдалара.

---

* ^{9:1} Бу музыканнарга аналлаах ыйыы-кэрдии буолуон сөп, чуолкай суолтата биллибэт.

9 ПСАЛОМ

- 11 АЙЫЫ ТОЙОН, Эйигин көрдөөччүлэри хаалларбатын
иһин,
Эн ааккын билэр дьон Эйиэхэ эрэнэллэр.
- 12 Ыллаан Сионга олорор АЙЫЫ ТОЙОНҔО айхал
ырыаларын,
норуоттар ортолоругар иһитиннэринг Кини
дьайыыларын.
- 13 Кини, хаан тохтуутун иэстэһээччи,
эрэи көрбүттэри өйдүү-саныы сылдыар,
кинилэр энэлгэннэрин умнубат.
- 14-15 Абыраа-аһын, АЙЫЫ ТОЙОН,
абааһы көрөөччүлэртэн мин хайдах
эрэйдэнэрбин көр;
Эн бары килбиэннээх дьайыыгын
Сион кыһын олбуорун ааныгар
иһитиннэрэрим туһугар,
Эн миигин өлүү айабыттан өрүһүйэбин;
Эйиэхэ быһһатан, мин өрөгөйдүөбүм.
- 16 Омуктар бэйэлэрэ хаспыт онкучахтарыгар түстүлэр,
кистээн онорбут угаайыларыгар түбэстилэр.
- 17 АЙЫЫ ТОЙОН, көнөтүк дьүүлээн, Бэйэтин биллэрдэ,
оттон нэгэи аньыылаах дьайыыта дэн үктэттэ.
Хиггайон*. Села
- 18 Үтүгэн түгэбэр дьүгэлийиэхтэрэ мөкү быһыылаахтар,
Таңараны умнар бары нуруоттар.
- 19 Кыһалбалаах букатыннаахтык умнуллуо суоҕа,
дыдангы эрэлэ бүтэһиктээхтик умнуллуо суоҕа.

---

* 9:17 Бу музыканнарга ыйыы-кэрдии буолуон сөп.

9 ПСАЛОМ

- 20 Оо, тур, АЙЫЫ ТОЙОН! Өлөр үйэлээхтэр
өрөгөйдөөбөтүгннэр,
норуоттар Эн иннигэр кэлэн дүүллэнниннэр.
- 21 Толуннар кинилэри, АЙЫЫ ТОЙОН;
норуоттар биллиннэр:
кинилэр баара-суоҕа дьоннор эрэ. *Села*
- 22 АЙЫЫ ТОЙОН, тоҕо Эн ыраах тураҕын?
Тоҕо кутурҕан кэмигэр көстүбэт буолаҕын?
- 23 Улуутумсуйан, бардамнар дьаданыны кыһарыйаллар –
уодаһыннаах угаайыларыгар бэйэлэрэ түбэстиннэр.
- 24 Хара саннаахтар сүрэхтэрин имэнгинэн киһиргэнэллэр,
харамнар АЙЫЫ ТОЙОНУ холуннараллар,
киэр анһаллар.
- 25 Бэрдимсийэн, нэгэй киһи Танараны аахайбат:
ирдиэ суоҕа диир, санаата барыта Танара суох диэн.
- 26 Хайа да кэмнэ кини дьыалата-куолута табыллар;
Эн дьүүлүн киниэхэ аһары ыраах, көстүбэт;
кини өстөөбүн барытын күөнүн аннынан көрөр.
- 27 Иһигэр түүх да биһигини түөрэннэтиэ суоҕа,
хайа да көлүөнэбэ эрэйи-буруйу көрсүөхпүт
суоҕа диир.
- 28 Айаҕын иһэ толору – кырыыс, албын-көлдүн,
суоһурҕаныы;
тылын анна барыта – өһөгөй, үөбүү-таныйыы.
- 29 Кини, тоһуур онгорон, онно саһан олорор,
бүөм сиргэ түбэһиннэрэн, буруйа суоҕу өлөрөр;
кини хараҕа көмүскэлэ суоҕу кэтиир.
- 30 Ордуутугар саспыт хахайдыы, хаһхаҕа сытан манаһар,
дьаданыны тутардыы, тоһууругар кини саһар;

- уонна, киһини харбаан ылан, илимигэр соһон барар.
- 31 Булдун сууһаран, анныгар хам баттыыр,
дэгиэ тыңырағынан дыдангыны тыын салгыыр.
- 32 «Тангара умунна, – диир кини иһигэр, –
сирэйн кистии тутунна, хаһан да маны көрүө суоҕа».
- 33 Оо, тур, Айыы Тойон; охсор илиигин көтөх,
Айыы Тангара;
умнума баттаммыттары.
- 34 Тоҕо нэгэйдэр Тангараны билиммэттэрий,
истэригэр Эйигин ирдэһиэ суоҕа дииллэрий?
- 35 Эн барытын көрөбүн; тус Бэйэнг илиигинэн төлөөрү,
атаҕастабылы, күөмчүлээһини бэлиэтии көрөбүн;
дыдангы олобун Эйиэхэ эрэнэр;
тулаайахха Эн көмөлөһөбүн.
- 36 Оо, тоһут хара дыайдаах, хатааннаах киһи илиитин,
кини дыайын, көрдөөн да булбатын курдук, симэлит.
- 37 Айыы Тойон – өрүүтүн, үйэлэр тухары Ыраахтаағы;
Тангараны итэҕэйбэт омуктар Кини сириттэн
сүтүөхтэрэ.
- 38-39 Айыы Тойон, Эн истиэбин сэмэйдэр бабаларын,
бөҕөргөтүөбүн кинилэр санааларын;
аны биир да киһи сир үрдүгэр куттаабатын туһугар,
тулаайах, баттаммыт кырдыгын көмүскээри,
Эн болҕойуобун кинилэр көрдөһүүлэрин.

10 ¹Хуор салайааччыгыгар. Давид псалома.

Айыы Тойонго мин эрэнэбин;

хайдах эһиги миэхэ этэҕитий:

«Чыычаах буолан, хайаҕар көтөн хаал, – диэн, –

- ² көр, ол хара дьайдаахтар, ох сааларын ангаабыллаан,
оноѳосторун сааларын кирсигэр ыга тутан,
көнө сүрэхтээхтэри харанаѳа ытардыы онгостоллор.
- ³ Туох барыта төрдүттэн сатарыйбыт буоллаѳына,
көнө киһи тугу гыныаѳай?»
- ⁴ Айыы Тойон сибэтиэй Храмыгар баар;
Айыы Тойон бүрүстүөлэ халлаанна турар.
Кини хараѳа барытын араарар,
Кини киһи аймаѳы чинчили ианаарар.
- ⁵ Айыы Тойон көнө киһини тургутар,
оттон мөкүнү, күөмчүһүтү Кини дууһата абааһы көрөр.
- ⁶ Кини нэгэйдэргэ уоттаах чоѳу, сизэрэни ардахтыы
кутуоѳа,
кинилэр ирээттэринэн кураан тыал буолуоѳа.
- ⁷ Айыы Тойон кырдыктаах, онон кырдыгы таптыыр;
көнө киһини Кини көрөр.

11 ¹Хуор салайааччытыгар. Аѳыс устурууналаах инструмент доѳуһуолунан. Давид псалома.

- ² Быһааа, Айыы Тойон;
Таңараѳа бэриниилээх ким да суох,
итэѳэллээх киһи дьон аймахха аны суох.
- ³ Бары бэйэ-бэйэлэригэр сымыйаны этэллэр;
минньигэс тылларынан албыдыйан,
кубулѳаттык кэпсэтэллэр.
- ⁴ Тыла суох ытыѳа Айыы Тойон бары албын
тыллаахтары,
арбанар адынаттаахтары,
- ⁵ «Кутан-симэн хотуохпут, тугу этэри булуохпут,
ким биһиэхэ тойонуй?» – дэһээччилэри.

- 6 «Кыраны-хараны халыыларын,
кыһалжалаахтары ынчыктаталларын иһин,
Мин билигин туруом, – диир АЙЫЫ ТОЙОН, –
уонна, баттаммыттар баҕаларын толорон,
кинилэри быһаан ылыам».
- 7 АЙЫЫ ТОЙОН этэр тыла – ыраас тыл,
туой оһоххо ыраастаммыт,
сэттэ төгүл ууларыллыбыт үрүҥ көмүс.
- 8 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн биһигини харыстыан,
бу аймахтан үйэлэр тухары араначчылыан.
- 9 Ханна да көр – хара дьайдаахтар хаамсаллар,
дьон бары сидьини өрө туталлар*.

12 ¹ **Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.**

- ² Хаһаанҥа диэри, АЙЫЫ ТОЙОН?
Букатын умуннуон Эн миигин?
Хаһаанҥа диэри миигиттэн сирэйгин кистиигин?
- 3 Хаһаанҥа диэри мин, дууһабар араас сүбэни бэрийэн,
күһүнэри-түүһүнэри сүрэхпин кутурҕанҥа эмтэрэбин?
Хаһаанҥа диэри өстөөбүм үрдүбэр үһкүүлүүр?
- 4 Көр-иһит миигин, АЙЫЫ ТОЙОН Таһгарам!
Өлөр уубар утутума – көрөр харахпын сырдат;
- 5 иннин ылым ээ диэн, өстөөбүм миигин
сэтэрээбэтин,
бүдүрүйэрбин көрөн, өһөгөйдөөбүм
китиэркээбэтин.
- 6 Эн бигэ тапталгар мин эрэнним;

---

* 11:9 Былыргы гректии тылбааска: *дьон сидьингэ өрө таһыста.*

сүрэфим, Эйиэхэ өрүһүйтэрэн, үөрүөҕэ.
Миэхэ үтүнү онорбутун иһин,
мин АЙЫ ТОЙОНҔО ыллыабым.

- 13** ¹ **Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.**
Өйө суохтар истэригэр
«Тангара суох» дии саныылар;
бары сатарыйбыттар, сидьинник быһыыланаллар;
үтүнү онорор киһи ким да суох.
- ² Биир эмэ өйдөөбү-төйдөөбү,
Тангараны көрдөөччүнү булан көрөөрү,
АЙЫ ТОЙОН халлаантан киһи аймағы анаарар.
- ³ Бары суолтан туораабыттар,
бары туһаларыттан тахсыбыттар;
үтүнү онорор киһи суох, биир да суох.
- ⁴ Ама өйдөнүөхтэрэ суоҕа дуо буруйу онорооччулар,
мин норуоппун килиэптии мэниэстээччилэр,
АЙЫ ТОЙОНУ ынгыран көрбөт дьон бука бары?
- ⁵ Тангара көнө дьону кытта сылдыарын иһин,
кинилэр онно улуу кутталга ыларыахтара.
- ⁶ Эһиги дьадангы эрэлин күлэбит эрээри,
кинини АЙЫ ТОЙОН көмүскүүр.
- ⁷ Оо, Сионтан Израильга быһабыл кэлэрэ буоллар!
АЙЫ ТОЙОН норуотун билиэнтэн
төнүннэрдэбинэ,
Иаков үөрүөҕэ-көтүөҕэ,
Израиль өрөгөйө үрдүөҕэ.

14 ¹ Давид псалом.

Айыы Тойон, ким олорор кяхааҕый Эн ытык
Отуугар?

Ким олохсуйар кяхааҕый Эн сибэтиэй хайаҕар?

- ² Энкилэ суох көнө суоллаах, кырдыгы тутуһар,
дыни эрэ ис сүрэбиттэн этэр,
³ кими да баһааҕырдан сангарбат,
доҕотторугар куһаҕаны онгорбот,
ыалын утары хобу-сиби ылыммат киһи;
⁴ Тангараны кэлэппиттэри кэлэйэ көрөр,
Айыы Тойонтон куттанааччылары өрө тутар,
андаҕарын, ыараханын да иһин, кэспэт,
⁵ харчытын бырыһыанна иэс биэрбэт,
буруйа суоҕу холуннарарга бэрик ылбат киһи.

Манньык быһыылаах киһи хаһан да тулхадыйыа суоҕа.

15 ¹ Давид ырыата.

Араҕаччылаа миигин, Айыы Тангара, Эйиэхэ мин
эрэнэбин.

- ² Айыы Тойонго этэбин: «Эн буолаҕын мин Айыы
Тойонум,
Эйигиттэн тэйэ сылдьан, туох да үчүгэи көрбөппүн».
- ³ Сиргэ баар сибэтиэйдэргэ, кэрэ-бэлиэ дьонго —
кинилэргэ мин сүрэҕим курдаттыы тардыһар.
- ⁴ Туора тангараҕа сүгүрүйээччилэр
эрэйдэрин бэйэлэрэ үксэтэллэр;
мин кинилэри кытта кэрэх хаанын тоҕуом суоҕа,
кинилэр тангараларын ааттарын да ааттыам суоҕа.

- 5 АйЫЫ ТОЙОН – мин аналым, мин дбылжам;
Эн илиигэр баар инники олодум.
- 6 Өлбүгэ сирим быата үтүөкэн сирдэринэн түстэ,
тиксибит нэһилиэстибэм сүрэхпин үөртэ.
- 7 Миигин сүбэлиир-амалыыр АйЫЫ ТОЙОНУ
мин алгыам;
бэл түүнүн сүрэжим миигин ыйан-кэрдэн үөрэтэр.
- 8 Иннибэр мин өрүүтүн АйЫЫ ТОЙОНУ көрөрүм;
Кини мин уна өттүбэр сылдыар,
онон тулхадыйыам суоҕа.
- 9 Ол иһин сүрэжим үөрэр, дууһам өрөгөйдүүр,
ол иһин бүтүн бэйэм бөҕөхпүн.
- 10 Мин дууһабын Эн үтүгэн түгэҕэр хаалларыан суоҕа,
итэҕэллээх киһигин иингэ симэлитигэн суоҕа.
- 11 Олох суолун Эн миэхэ ыйан биэриэҕин:
Эйигин кытта сылдьан, мин толору үөрүүнү
билиэжим;
Эн уна илиигэр баар уостубат дьол-соргу.

16

¹ Давид үнүүтэ.

- АйЫЫ ТОЙОН, иһит мин кырдыктаах дьыалабын,
болҕой үөгүлүүр сангабын;
иһит Эйиэхэ үгэрбин – мин сымыйаны эппэппин.
- 2 Эйигиттэн көнө дьүүл миэхэ тосхойдун;
Эн хараҕын кырдыгы көрүүхтүн.
- 3 Сүрэхпин тургутан көрөөрү, Эн миэхэ түүн кэлэн
барбытын,
миигин холоон көрөнгүн, тугу да булан ылбатаҕын:

16 ПСАЛОМ

- тылым-өһүм миэнэ санаабыттан атына суох.
- 4 Күннээҕи дыалабар-куолубар, Эн тылгын тутуһаммын,
күөмчүһүттэр суолларыттан мин дыалты туттарым.
- 5 Мин өрүү Эн суолгунан сылдыарым,
биирдэ да бүдүрүйбэтэҕим*.
- 6 Эйигин ыңырабын, Эн миэхэ хардарыаҕын,
Айыы Танара;
кулгааххын миэхэ чугаһатан, мин этэрбин иһит.
- 7 Сөбүмэр бигэ тапталгын миэхэ көрдөр,
Эйигин дурда-хахха туттааччылары
Эн унга илииҕэр утарсааччылартан Быыһааччы!
- 8 Хараҕын харатыныы, миигин харыстаа,
кынатын хаххатыгар саһыар
- 9 миигин үрэйэр өһөгөйдөөхтөртөн,
төгүрүйэн турар дууһам өстөөхтөрүттэн.
- 10 Сүрэхтэрэ сыа буолан, аһынары умналлар,
бэрдимсийэн-үтүөмсүйэн сангараллар.
- 11 Ханна да барыыбыт, тулабытыгар сылдыаллар,
хара буорга тэпсээри,
хас хардыыбытын манаһаллар.
- 12 Хайа тардарга бэлэм хахай кыылар курдуктар,
хахха сиргэ манаһар эдэр хахайдар курдуктар.
- 13 Оо, тур, Айыы Тойон; утары туран, кинилэри
самнартаа.
Кылыскынан быыһаа олохпун хара дыйдаахтартан,
- 14 Бэйэнг илиигинэн өрүһүй, Айыы Тойон, мунгур
үйэлээхтэртэн,

---

* 16:5 Былыргы гректии тылбааска: *Бүдүрүйбэккэ, Эн суолгунан барарым курдук, хардыыбын чингэт.*

ирээттэрин олохтон ылбахтаан хаалар бу дойду
дьонноруттан.

Эн кинилэргэ хаһааммыккын истэрэ уйарынан
сиэтиннэр,
уолаттарыгар эмиэ дэлэйдик бэристиннэр,
оҕолоругар эмиэ төһө эмэ ордоруохтуннар.

- 15 Оттон мин, кырдыгынан сылдыаммын, Эн сирэйгин
көрүүбүм;
уһуктан бараммын, Эн мөссүөнгүнэн дуохуйуобум.

17 ¹Хуор салайааччытыгар. АЙЫЫ ТОЙОН Давиды
өстөөхтөрүттэн уонна Саултан быһаабытыгар,
АЙЫЫ ТОЙОН кулута Давид бу ырыаны АЙЫЫ ТОЙОНҦО
ыллаабыта. Кини эппитэ:

- ² Таптыбын Эйигин, АЙЫЫ ТОЙОН,
мин күүһүм-тирэжим!
- ³ АЙЫЫ ТОЙОН – мин туруук таас хайам,
мин кириэппэһим, Өрүһүйээччим.
Айыы Тангарам – хорҕойор очуоһум,
мин куйаҕым, Быһаааччым, суон дурдам.
- ⁴ Уруйданар тосхоллоох АЙЫЫ ТОЙОНУ ыңгырыам,
өстөөхтөрбүттэн мин быһһанам.
- ⁵ Өлөр өлүү мунга миигин буулаабыта,
хара дьай халаана уолуһуппута.
- ⁶ Үтүгэн түгэбин быата-туһаҕа иилээбитэ,
иин илимэ миигин эрийбитэ.
- ⁷ Кыһарҕанга түбэһэн, мин АЙЫЫ ТОЙОНУ
ыңырбытым,
Танарабыттан көмө көрдөһөн үөгүлээбитим.

Кини Бэйэтин Дьизиттэн мин санабын истибитэ,
мин үөгүлүүрүм Кини кулгааҕар тийбитэ.

- 8 Дьэ онно сир, дьигиһийэн, түөрэннэс буолбута,
хайалар, олохторо хамнаан, халбаннаан ылбыттара,
ол курдук Тангара уора-кылына оргуйан турбута.
- 9 Кини уоруттан буруо будулуйан тахсыбыта,
уоһуттан суостаах уот уһуурбута;
Киниттэн кыһыл чох кытыаста ыһыллыбыта.
- 10 Халлааннары иннэри баттаан, Кини түһэн кэлбитэ,
халын харанаҕа үктэммитэ.
- 11 Херувимнарга олорон көппүтэ,
тыал кынаттарыгар уйдарбыта.
- 12 Харананы танастыы бүрүммүтэ,
хара былыты тулатыгар сабыы быыстыы түһэриммитэ.
- 13 Иннигэр иһэр туналхай сырдыктан,
Кини былыттарын курдаттаан,
тобурах тохтубута, кыһыл чох сардырҕас буолбута.
- 14 Халлааннарга Айыы Тойон этингии ньиргийбитэ,
Үрдүктэн Үрдүк Тангара куолаһа иһиллибитэ,
Кини толону кытта уоттаах чоҕу куппута.
- 15 Онтон оҕунан ытыалаан, кинилэри ыспыта,
чаҕылҕан бөбөнөн дапсыырдаан, үрүө-тараа ыппыта.
- 16 Айыы Тойон, Эн суостаах санган сатарыйбытыгар,
Эн уорун буркун буолан бураллыбытыгар,
уу төрдө үрүлүйэн көстүбүтэ,
аан дойду акылаата ангайа арыллыбыта.
- 17 Кини, үөһэттэн илиитин уунан, миигин тардан ылбыта,
дириг ууттан ороон таһаарбыта.
- 18 Кини миигин суостаах өстөөхпүттэн,
күүстэринэн сабырыйар абааһы көрөөччүлэртэн
өрүһүйбүтэ;

- 19 Күчүмэбэй күммэр күөнтээбиттэрэ эрээри,
АЙЫЫ ТОЙОН миигин өйөөбүтэ.
- 20 Киэн дуолга Кини миигин таһаарбыта,
үтүө сыһыаннаах буолан быһаабыта.
- 21 АЙЫЫ ТОЙОН кырдыкпынан көрөн төлөөбүтэ,
илиим ырааһынан көрөн биэрбитэ.
- 22 Мин куруутун АЙЫЫ ТОЙОН суолун тутуһарым,
Таһарабыттан нэгэйдик тэйэ хаампатабым;
- 23 Кини биир да кэриэһин умнубатабым,
уураахтарын туора уурбатабым.
- 24 Кини иннигэр буруйа-сэмэтэ суох сылдьарым,
аньыны онорортон туттунарым.
- 25 Ол иһин АЙЫЫ ТОЙОН, кырдыкпынан көрөн,
илиим ырааһынан көрөн, миэхэ төлөөтө.
- 26 Бэриниилээххэ Эн бэриниилээххин көрдөрөбүн*,
энкилэ суохха — энкилэ суоххун;
- 27 ырааска — ырааскын көрдөрөбүн,
удаһыннаахха — албастааххын.
- 28 Сэмэйдэри Эн быһаан ылабын,
отгон улахамсыктары намтатабын.
- 29 Мин сибэтиинньикпин Эн уматабын;
АЙЫЫ ТОЙОН Таһарам харанабын сырдатар.
- 30 Эйигин кытта мин өстөөх сэриитин үлтүрүтэбин,
Таһарабын кытта куорат эркинин ылабын.
- 31 Таһара! — Кини суола-иһэ энкилэ суох,
АЙЫЫ ТОЙОН тыла эрэбил;
Киниэхэ эрэнээччигэ барытыгар
Кини куйах буолар.

---

* 17:26 Эбэтэр: *Аһыныгаска Эн аһыныгаскын көрдөрөбүн.*

- 32 Ким баарый Тангара – Айыы Тойонтон ураты?
Ким баарый биһигини көмүскүөх – Тангарабытыттан ураты?
- 33 Тангара миигин, сылайбат сындааһыннаан,
көнө суолунан сырытыннарар.
- 34 Кини миигин, таба курдук быһый онгорон,
үрдүк очумаастары дабайтарар;
- 35 Кини сэриилэхэргэ үөрэтэн,
мин алтан ох саа кирсин тардабын.
- 36 Эн миэхэ быыһабыллаах куйаххын туттардын,
уҥа илиигинэн миигин өйөөтүҥ,
Эн көмөн миигин улуу онордо.
- 37 Хардылыырбар Эн миэхэ киэн сири биэрдин,
ол иһин мин халты тэбиммэтим.
- 38 Өстөөхтөрбүн, эккирэтэн, ситэ баттаан ыллым,
итиэннэ, имнэри эһиэхпэр диэри, төннүбэтим.
- 39 Мин кинилэри турбатты сууһараммын,
атабым анныгар сууллаллар,
- 40 ол курдук Эн миэхэ сэриилэхэр күүс уктун,
утарсааччыларбын атабым анныгар охтордун.
- 41 Өстөөхтөрүм тыылларын миэхэ аһан биэрдин,
онон миигин абааһы көрөөччүлэри мин суох онордум.
- 42 Көмө көрдөһөн үгүлэспиттэрэ да, ким да быыһаабата,
Айыы Тойону ыңгырбыттара да, Кини хардарбата.
- 43 Кумабы тыалга ыһардыы, мин кинилэри күдэнгэ
көтүттүм,
уулусса бадарааныны илдьи тэбистим.
- 44 Эн миигин норуот өрө туруутуттан өрүһүйдүҥ,
туора уустар тойоннорунан туруордун;
урут билбэтэх дьонум миэхэ үлэлииллэр;
- 45 сурахпын истиэхтэрэ эрэ кэрэх, бас бэринэллэр,
туора омуктар илин-кэлин түһэллэр;

- 46 кинилэр, эр санааларын ыһыктаннар,
кириэппэстэриттэн салыбырас буолан тахсаллар.
- 47 Айыы Тойон тыыннаах, мин көмүскээччим алгыстаах!
Айхаллана туруохтун быыһабыллаах Тангарам,
48 мин туспар иэстэхэр,
миэхэ норуоттары бас бэриннэрэр Айыы Тангара,
49 өстөөхтөрбүттэн өрүһүйээччи.
Эн миигин утарсааччыларбынааһар үрдэттин,
суостаах киһиттэн өрүһүйдүн.
- 50 Айыы Тойон, мин омуктар ортолоругар Эйигин
уруйдуом,
Эн ааккын айхаллаан ыллыам.
- 51 Улуу кыайылары Эн ыраахтааһыгар биэрэбин,
бүрүстүөлгэ олордубут Давидкар уонна кини
удьуордарыгар
үйэттэн үйэбэ бигэ тапталгын көрдөрөбүн.

18 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.

- ²Тангара кэрэмэн килбиэнин мэнгэ халлаан
кэрэһилиир,
Кини ураннаан онгорбутун улуу куйаар туоһулуур.
- 3 Күн күнгэ ону сэхэргиир,
түүн түүннүүн билиитин үллэстэр.
- 4 Тыла-дорҕооно суох кинилэр кэпсииллэр,
саналара-ингэлэрэ иһиллибэт*;
- 5 ол эрэн, кинилэр этэллэрэ сири биир гына энсиллэр,
сир-халлаан сиксигэр тийэ иһиллэр.

---

* 18:4 Эбэтэр: *кинилэр саналара иһиллибэтэх ханнык да омук тыла, ханнык да түөлбэ тыла суох.*

- Халлаанга Тангара күнгэ уораҕай туруорбут.
- 6 Күтүөт уол хаппахчыттан тахсарыны,
күн эмиэ тахсан,
биэтэҕкэ тийиэхтээх сүүрүк курдук үөрэр-көтөр.
- 7 Халлаан биир саҕадыттан атын саҕаҕар кини тийиэр,
туох да саһар кыаҕа суох кини сыралҕаныттан.
- 8 Айыы Тойон Сокуона энкилэ суох ситэри,
куту-сүрү бөһөргөтөр;
Айыы Тойон туоһулуур кырдыга эрэбил,
кэнэни үөрэтэр;
- 9 Айыы Тойон ыйаахтара кырдыктаахтар,
сүрэҕи үөрдэллэр;
Айыы Тойон кэриэстэрэ сырдыктар,
хараҕы сырдаталлар.
- 10 Айыы Тойонтон куттаныы ыраас,
үйэлэргэ барар.
Айыы Тойон дьүүлэ көнө,
барыта сөптөөх,
- 11 кыһыл көмүстээҕэр,
элбэх ыраас көмүстээҕэр ордук баҕалаах,
ыңырыа уйатыттан таммалыыр
мүөттээҕэр минньигэс.
- 12 Кинилэри тутуһан, кулутун бэйэтин харыстанар;
кинилэри тутуһуу улуу манһаҕа тиксэрэр.
- 13 Ким сыһатын барытын ситэн көрүнүөҕэй?
Оо, биллибэт-көстүбэт анһыбыттан миигин
ыраастаа;
- 14 анһыыга-хараҕа баһыйтарбатым туһугар,
билэн туран буруйу онгоробун тохтот.
Оччоҕо мин туох да омсото суох буолуоҕум,
улуу буруйтан-сунхаттан ырааһырыаҕым.

- 15 Мин этэр тылым, саныыр санаам барыта
сүрэжин ортотунан Эйиэхэ кириэхтин,
АЙЫЫ ТОЙОН,
мин туруук таас хайам, мин Өрүһүйээччим.

19 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.
²Санаарҕабыллаах күнгэр эйигин АЙЫЫ ТОЙОН
иһиттин,

- Иаков Тангаратын аата эйигин көмүскээтин.
3 Сибэтиэй Дьэтиттэн Кини эйиэхэ көмө ыттын,
Сион хайатыттан эйигин бөбүргөттүн.
4 Бизэрбит бэлэххин-туһаххын барытын аһыннын,
бүтүннүү умаппыт сиэртибэҕин үөрүүнэн ылыннын.

Села

- 5 Сүрэжин сөбүлүүрүн Тангара эйиэхэ биэриэхтин,
бары баҕа санааҕын барытын толоруохтун.
6 Биһиги, эн быһһананҕын, өрөгөйдүү үөрүөхпүт,
былаахпытын Тангарабыт аатыгар күөрэччи
көтөбүөхпүт.
АЙЫЫ ТОЙОН толоруохтун эн бары көрдөһүүгүн.

- 7 Билигин мин билэбин:
АЙЫЫ ТОЙОН Бэйэтин ыраахтааҕытын быһһыаҕа;
унга илиитинэн кинини өрүһүйэн,
сибэтиэй халлааныттан хардарыаҕа.
8 Сорох колесницатынан, сорох атынан күөн туттар,
отгон биһиги АЙЫЫ ТОЙОН Тангарабыт аатынан
күөн туттабыт.
9 Кинилэр, тирэхтэрин сүтэрэн, бүдүрүйэн охтуохтара,
отгон биһиги, сүһүөхпүтүн булунаҕа, бигэтик
туруохпүт.

- 10 АЙЫЫ ТОЙОН, ыраахтааҕыны быһыһаа
уонна, Эйигин ыгырдахпытына, биһигини иһит.

20 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.

- ²Айыы Тойон, Эйигиттэн күүс ылан,
ыраахтааҕы үөрэр,
Эн көмөлөһөнгүн, кини үөрүүтэ мунура суох.
- ³ Сүрэҕэ баҕарбытын Эн киниэхэ биэрдин,
кини көрдөспүтүн ылыннын. *Села*
- ⁴ Үтүө алгыһынан Эн кинини көрүстүң,
ыраас кыһыл көмүс хоруонаны төбөтүгэр кэтэртиң.
- ⁵ Эйигиттэн олоҕу көрдөөбүтэ —
Эн киниэхэ үйэлэри унуордуур олоҕу биэрдин.
- ⁶ Өрүһүйэн ылангың, сүдү килбиэнгэ тиксэрдин,
үрдүк чизскэ, улуу аакка тириэртинг.
- ⁷ Үллэр үйэлэргэ Эн кинини алҕаатың,
Бэйэн иннигэр туруоран, сүрэҕин үөртүң.
- ⁸ Ыраахтааҕы АЙЫЫ ТОЙОНҦО эрэнэр,
Үрдүктэн Үрдүк үтүөтүнэн кини тулхадыбат.
- ⁹ Эн илиинг өстөөххүн барытын булуоҕа,
Эн уңа илиинг Эйигин абааһы көрөөччүлэри
булуоҕа.
- ¹⁰ Абаран-сатаран көстүөҥ эрэ кэрэх,
күлүбүрүү умайар оһох курдук буолуохтара;
АЙЫЫ ТОЙОН, уордаһан, кинилэри суох онортуоҕа —
кинилэри уот мэҥиэстиэҕэ.
- ¹¹ Имири эһиэҕин Эн кинилэр оҕолорун сир сирэйттэн,
удьуордарын — киһи аймахтан.
- ¹² Эйигин утары куомуннастахтарына,
хара дьайдаах суолга сананнахтарына,
соруктарың ситиэхтэрэ суоҕа.

- 13 Эн кинилэри үрүү-тараа ыһаттыанг,
ох саан охторунан сирэйгэ ытыалыанг.
- 14 Үрдээ, Айыы Тойон, сүдү күүскүнэн!
Эн улуу кяхахын биһиги уруйдаан ыллыахпыт.

21 ¹Хуор салайааччытыгар: «Сарыал табатын»
матыыбынан. Давид псалома.

- ² Тагарам, Тагарам миэнэ, Эн тоҕо миигин хааллардын?
Тоҕо миигиттэн маннык ыраатан,
энэлийэр саҥабын истэн көмөлөспөт буоллун?
- ³ Оо, Тагарам! Күнүс Эйигин ыгырабын — хардарбаккын,
түүн ыгырабын — уоскулангы булбаппын.
- ⁴ Ол эрэн, Сибэтиэй, Эн бүрүстүөлгэ олороҕун,
Израиль Эйигин уруйдуур-айхаллыыр.
- ⁵ Эйиэхэ биһиги өбүгэлэрбит эрэнэллэрэ,
Эйиэхэ эрэнэллэрэ, ол иһин Эн кинилэри
өрүһүйэринг.
- ⁶ Эйигин ыгыраллара, ол иһин быһаан ыларын,
Эйиэхэ эрэнэллэрэ, онон кыбыстыыга киирбэтэхтэрэ.
- ⁷ Оттон мин чиэрбэбин, киһи буолбатахпын,
дьон элэгэр, норуот сэнэбилигэр сылдыабын.
- ⁸ Көрбүт эрэ барыта миигин күлүү онгостор,
чыпчырынан ылар, баһын быһа илгистэр:
- ⁹ «Айыы Тойонго эрэнэрэ бэрдэ, онон Киниэхэ
өрүһүйтэрдин,
оннук сөбүлэппит буоллабына, быһаттын».
- ¹⁰ Эн миигин ис түгэбиттэн таһаарбытын,
ийэм түөһүгэр сыһары тутан, миигин харыстаабытын.

- 11 Төрүөхпүттэн мин Эйиэхэ бэриллибитим,
ийэм иһигэр эрдэхпиттэн Эн миэхэ Танарам этинг.
- 12 Миигиттэн ыраатыма – мин сору-муну көрөрүм
чугаһаата,
көмөлөһүһнэриэх киһим кимим да суох.
- 13 Обус үөрэ миигин тулалаата,
Васан дьиикэй сүөһүтэ иилээтэ.
- 14 Тырыта тыытаары ырдыгыныыр хахайдардыы,
мангалайдарын аппыттар.
- 15 Мин уу курдук тоһуннум,
унуобум барыта босхо барда;
сүрөһим буоска курдук буолла,
агдам иһигэр уулунна.
- 16 Күүһүм-күдэһим үгдэрийдэ,
күөс үлтүркэйинии мин куура хаттым;
тылым тангалайбар хам сыһынна;
Эн миигин иин куоппаһыгар түһэрдим.
- 17 Ыттар миигин төгүрүйдүлэр;
тулабар хара дьайдаахтар үмүөрүстүлэр,
илиибин-атахпын дьөлүтэ астылар.
- 18 Унуобум барыта, аабыллар гына, адыгыраан табыста;
кинилэр буоллабына миигин көрөн, одуулаан
тураллар.
- 19 Бэйэлэрин икки ардыларыгар танаспын үллэстэллэр,
танаспын ылаары, түөрэх кэбиһэллэр.
- 20 Оттон Эн, Айыы Тойон, миигиттэн тэйимэ;
оо, мин күүһүм-тирэһим, миэхэ көмөһө тиэтэй!
- 21 Өрүһүй мин дууһабын кылыстан,
олохпун – ыттарган!
- 22 Быыһаа хахай мангалайыттан,

- дыиикэй оѳустар муостарыттан, миигин истэн,
көмүскээ!
- 23 Эн ааккын мин бырааттарбар иһитиннэриэм,
түмсүү ортотугар Эйигин айхаллыам.
- 24 АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттанааччылар, Кинини айхаллаан!
Иаков удьуордара бары, Кинини уруйдаан!
Диринник ытыктаан Кинини, Израиль дьоно бука!
- 25 Кини кыһалҕалаах киһи эрэйдэнэрин
аахайбакка хаалларбатаҕа, кинини сэнээбэтэҕэ;
сирэийин киниттэн кистээбэтэҕэ,
көмөҕө ыңырбытыгар истибитэ.
- 26 Мин, улуу түмсүүгэ киирэммин, Эйигин уруйдуом;
Эйигиттэн толлор дьон иннигэр эрэннэрбиппин
толоруом.
- 27 Дьадангылар аны дуоһуя аһыыр буолуохтара;
АЙЫЫ ТОЙОНУ көрдөөччүлэр Кинини уруйдуохтара.
Үйэлэр тухары эһиги сүрэххит тэбиэхтин!
- 28 Сир бары уһуктара, өйдөөннөр,
АЙЫЫ ТОЙОНҦО эргиллиэхтэрэ;
бары норуоттар уустара Киниэхэ сүгүрүйүөхтэрэ.
- 29 АЙЫЫ ТОЙОН Саарыстыбаны салайар,
Кини норуоттар Баһылыктара.
- 30 Сир бары күүстээхтэрэ Киниэхэ сүгүрүйүөхтэрэ;
ин быылыгар түһэн эрээччилэр,
тыыннаах хаалар кыахтара суохтар эмиз бары
Кини иннигэр нөрүөн нөргүйүөхтэрэ;
- 31 Кэнчээри ыччаттар Киниэхэ үлэлиэхтэрэ,
кэлэр көлүөнэлэргэ Айыы Тойон туһунан кэпсиэхтэрэ,
- 32 кэнэҕэс төрүүр дьонҦо Кини кырдыктаах быһыытын,
Кини тугу онорбутун иһитиннэриэхтэрэ.

22

¹ Давид псалом.

- Айыы Тойон – мин Маныһытым;
тугунан да мин тутайыам суоҕа:
- ² Кини өнг мэччирэнгэ миигин сынньатар,
чуумпу уулаах сиргэ сирдээн ильдэр.
- ³ Кини куппун-сүрбүн бөҕөргөтөр,
Бэйэтин аатын туһугар
кырдык ыллыгар салайар.
- ⁴ Өлүү күлүгэ түспүт толоонунан да бардахпына,
мин хара дьайтан куттаным суоҕа –
Эн миигинниин бииргэбин;
Эн тайах маһын уонна сүллүгэһинг
миигин уоскуталлар.
- ⁵ Өстөөхтөрүм көрөллөрүгэр
Эн миэхэ аһылык тартыг;
төбөбүн елей арынан аҕаатыг;
миэхэ куппут иһитинг таһынан барда.
- ⁶ Эн үтүө санаан, Эн амарах сыһыаныг
миигин үйэм тухары арыаллыахтара,
онон мин олоҕум тухары
Айыы Тойон Дьэитигэр сылдыһабым.

23

¹ Давид псалом.

- Сир уонна сиргэ баар барыта – Айыы Тойон киэнэ,
аан дойду уонна онно олорор барыта – Киниэнэ.
- ² Кини сири муоралар үрдүлэригэр олохтообута,
өрүстэр үрдүлэригэр туруорбута.
- ³ Ким Айыы Тойон хайатыгар тахсыаҕай?
Ким Кини сибэтиэй сиригэр туруоҕай?

- 4 Кир-дъай киртиппэтэх илиилээх, ыраас сүрэхтээх,
дууһатын сымыйаҕа кытыарбатах,
албыннаан андаҕайбатах киһи.
- 5 Кини АЙЫЫ ТОЙОН алгыһын ылыаҕа,
Быыһааччы Танаратын амарах сыһыанын билиэҕэ.
- 6 Итинниктэр эбээт Киниэхэ дьулуһааччылар,
Иаков Танаратын көрүөхтэрин баҕарааччылар. *Села*
- 7 Тэлэччи аһыллын, олбуор ааннара*,
мэнэ ааннар, өрө көтөҕүллүн –
кириэхтин килбиэннээх Ыраахтааҕы!
- 8 Кимий килбиэннээх Ыраахтааҕы?
Күүстээх АЙЫЫ ТОЙОН, бараммат кыахтаах,
кыргыһыга кыайыылаах АЙЫЫ ТОЙОН.
- 9 Тэлэччи аһыллын, олбуор ааннара,
мэнэ ааннар, өрө көтөҕүллүн –
кириэхтин килбиэннээх Ыраахтааҕы!
- 10 Кимий килбиэннээх Ыраахтааҕы?
Аанһал сэриитин Ыраахтааҕыта,
Кини килбиэннээх Ыраахтааҕы. *Села*

- 24** ¹ Давид псалома.
Эйиэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН, дууһам үөһэ дьулуһар.
- ² Айыы Танарам, Эйиэхэ мин эрэнэбин;
миигин кыбыстыыга киллэртэrimэ,
өстөөхтөрбүн сэтэрэтимэ.
- ³ Эйиэхэ эрэнээчилэртэн ким да кыбыстыбатын,
Эйигин утары уодаһыннаахтык туруммут,
ол сааттын.

---

* 23:7 Тылыттан тылыгар түһэрдэххэ: *Төбөһүтүн өрө көтөҕүн, олбуор ааннара. 23:9 эмиэ оннук.*

- 4 Бйан биэр миэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН, Бэйэн суолларгын,
үөрэт Эн ыллыктаргынан сылдырга.
- 5 Салай Бэйэн кырдыккар, үөрэт миигин;
Эн буолаҕын мин быһабыллаах Тагарам,
Эйиэхэ хайа да күн эрэнэбин.
- 6 Ахтан-санаан кэл, АЙЫЫ ТОЙОН, үйэлэр тухары
уларыйбат
амарах сыһыангын, бигэ тапталгын.
- 7 Ахтыма эдэр сааһым аныытын, сокуона суох
дьайытын;
үтүө санааҕыттан миигин амарахтык аҕын,
АЙЫЫ ТОЙОН!
- 8 АЙЫЫ ТОЙОН үтүө санаалаах, Кини кырдыгы көрөр,
ол иһин аныылаахтары көнө суолга үөрэтэр.
- 9 Көрсүө-сэмэй дьону кырдыкка салайар,
көрсүө-сэмэй дьону Бэйэтин суолугар такайар.
- 10 Кини кэс тылын, Кини туоһутун тутуһааччыга
АЙЫЫ ТОЙОН суола барыта – бигэ таптал уонна
кырдык.
- 11 Бэйэн аатын туһугар, АЙЫЫ ТОЙОН,
буруйбун бырастыы гын, улуу буруйу мин онорбуппун.
- 12 АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттанар дьон кимнээҕий?
АЙЫЫ ТОЙОН кинилэри талыахтаах суолларыгар
үөрэтиэҕэ.
- 13 Оччоҕо дьоллоох-соргулаах буолуохтара,
оҕолоро сири-уоту бас билэн олоруохтара.
- 14 АЙЫЫ ТОЙОН кистэлэнэ Киниттэн куттанар дьонго
ананар,
Кини кэс тылын ирдэбилэ кинилэргэ арыллар.

- 15 Мин харафым хаһан да Айыы Тойонгон араһпат;
Кини мин атаһпын илим ситимиттэн араарар.
- 16 Оо, хайыс мин диэки, миигин абыраа-аһын,
суос-софотохпун мин, баттана-үктэнэ сылдыабын.
- 17 Олус да элбээтэ сүрэфим мунга-таһа,
өрүһүйэн таһаар миигин бу кутурфтантан.
- 18 Көр мин түбэспит эрэйбин-мунгун, кыһалфаны;
аныыбын-харабын барытын бырастыы гын.
- 19 Көр өстөөхтөрүм төһө үксээбиттэрин,
хайдах курдук миигин өлөрдүү абааһы
көрбүттэрин.
- 20 Араһаччылаа дууһабын, өрүһүйэн ыл миигин,
Эйиэхэ эрэммит киһи кыбыстыыга кииримиим.
- 21 Эһкилэ суох ыраас сигили уонна кырдыгы тутуһуу
миигин харыстыаһыннар;
Эйигин мин туорһаһыа кэтэһэбин.
- 22 Айыы Таһара, Израилы бары эрэйиттэн өрүһүй.

25 ¹Давид псалома.

- Айыы Тойон, мин кырдыкпын таһаар;
мин эһкилэ суох көһө суолунан сылдыарым,
Айыы Тойонго, халбаннаабакка, эрэнэrim.
- 2 Холоон көр миигин, Айыы Тойон, тургутан көр,
ис дууһабын, сүрэхпин чинчийэн көр.
- 3 Мин өрүү Эн бигэ тапталгын көрөрүм,
Эн кырдыккынан сирдэтэrim.
- 4 Сымыйаччылары кытта сэргэстэһэ олорсубатафым,
кубулфаттары кытта куодарыспатафым;

- 5 куһаған санаалаахтар сугулааннарын абааны көрөбүн,
нэгэйдэри кытта кэккэлэһэ олоруом суоҕа.
- 6 Буруйа суохпун туоһулаан, мин илиибин суунабын
уонна, АЙЫЫ ТОЙОН, Эн сизэртибэнныккин эргийэ
хаамабын;
- 7 махтал ырыатын Эйиэхэ дьизэрэччи ыллыбын,
Эн бары сөбүмэр дьиктигин кэпсиибин.
- 8 АЙЫЫ ТОЙОН, мин таптаатым Эн олорор Дьизэбин,
Эн кэрэмэн килбиэнин сатыылаабыт сириң.
- 9 Өлөрүмэ миигин аньыылаахтары кытары,
өһөрүмэ олохпун хаанымсахтары кытары;
- 10 кинилэр хара дьайдаахтык быһыыланаллар,
унга ытыстарынан тобус-толору бэрик ылаллар.
- 11 Оттон мин омнуота суох көнө суоллаахпын;
өрүһүй миигин, абыраа-аһын.
- 12 Мин дэхси сиргэ үктэнэн турабын;
улуу түмсүүгэ мин АЙЫЫ ТОЙОНУ алгыабым.

26 ¹ Давид псалома.
АЙЫЫ ТОЙОН – олобум сырдыга,
мин Быһааччым;
кимтэн мин куттанамый?
АЙЫЫ ТОЙОН – халың хаххам, суон дурдам;
кимтэн мин дьулайамый?

- 2 Өһөгөйдөөхтөр, миэхэ кимэн киирдэхтеринэ,
күөмчүлээччилэрим уонна өстөөхтөрүм,
тыыннаахтыгы ыйыстыахтарың баҕардахтарына,
бэйэлэрэ бүдүрүйэн охтуохтара.

- 3 Халынг сэрии да миигин утары саба халыйан кэллэжинэ,
сүрэҕим онтон эймэнийиэ суоҕа;
уот сэрии да миигин утары өрө күөдүүдэҕинэ,
онно даҕаны мин эрэлбин энчирэтиэм суоҕа.
- 4 Бири мин Айыы Тойонтон көрдөһөрүм,
бири эрэ көрдүүбүн:
олоҕум устатын тухары
Айыы Тойон Дьиэтигэр олорорбун,
Айыы Тойон кэрэ килбиэнин көрөрбүн,
Кини Храмыгар сылдьарбын.
- 5 Оччоҕо алдьархай аанньыр күнүгэр
Бэйэтин хаххатыгар Кини миигин кистиэҕэ,
олорор Отуутугар саһыарыаҕа,
очуос оройугар таһаарыаҕа.
- 6 Оччоҕо мин иилээн турар өстөөхтөрбүн
үөһэттэн өрөгөйдүү көрүөбүм,
Кини ытык Отуутугар киирэммин, үөрэ-көтө,
Киниэхэ сиэртибэ биэриэҕим;
Айыы Тойону туйуоҕум,
айхал ырыатын ыллыаҕым.
- 7 Иһит, Айыы Тойон, мин үөгүлүүр санабын,
аһын-харыһый миигин, иһит Эйигин ыңырарбын.
- 8 Сүрэхпэр: «Миигин көрдөөн», – диэн,
Эн этэрин иһиллэр.
Мин Эйигин көрдүөм, Айыы Тойон.
- 9 Миигиттэн киэр хайыһыма.
Оо, уордайдан кулуккун киэр анньыма,
Эн миэхэ өрүү көмөлөһөрүң эбээт;
быраҕыма миигин, хаалларыма,
Айыы Таңара, Быыһааччым миэнэ!

- 10 Аҗалаах ийэм миигин хаалларбыттарын да иһин,
АЙЫЫ ТОЙОН мин туспар кыһаллыаҕа.
- 11 АЙЫЫ ТОЙОН, миигин үөрэт Бэйэнг суолгар,
көнө суолунан сирдээ өстөөхтөрүм тустарыгар.
- 12 Утарсааччыларым көнгүллэригэр биэриэмэ;
ити сымыйа туоһулар миигин утары турдулар,
өһүнэн-сааһынан уһуурдулар.
- 13 Ол эрэн, мин АЙЫЫ ТОЙОН үтүө сыһыанын
бу тыыннаахтар сирдэригэр көрүөм диэн
итэҕэйэбин.
- 14 Эрэн АЙЫЫ ТОЙОНҦО; эрдий, эр сүрэхтэн,
эрэн АЙЫЫ ТОЙОНҦО.

- 27** ¹ Давид псалома.
Эйигин мин ынҕрабын, АЙЫЫ ТОЙОН;
туруук таас хайам, миигин истэртэн akkaастаныма.
Эн миэхэ хардарбат буоллаххына,
мин бэйэбин өлбүт киһилии сананыам.
- 2 Көмө көрдөһөн Эйигин ынҕырдахпына,
икки илиибин Эн сибэтиэй Дьиэҕэр өрө ууннахпына,
иһит дуу мин ааттаһар санабын.
- 3 Киэр анньыма миигин нэгэйдэри, хара саннаахтары
кытары;
кинилэр ыалларын кытта эйэ-дэмнээхтик кэпсэтэллэр,
оттон сүрэхтэригэр хатааннаах санааны кистэнэллэр.
- 4 Кинилэргэ тугу онорбуттарынан,
хара дьайыыларынан биэр;
хайдах быһыыламмыттарынан көрөн төлөө,
ылыахтаахтарын толору биэр.

- 5 Айыы Тойон дьайыыларын аахайбаттарын,
Кини оноһуутун болҕойботторун иһин,
Айыы Тойон кинилэри үрэйтиэбэ,
итиэннэ чөллөрүгэр түһэриэ суоҕа.
- 6 Алгыс буоллун Айыы Тойонҥо!
Кини мин ааттаһар санабын иһиттэ.
- 7 Айыы Тойон – мин күүһүм, мин куйабым;
Киниэхэ сүрэҕим эрэнэр.
Кини миэхэ көмөлөһөн, сүрэҕим өрөгөйдүү үөрэр;
мин ырыабынан Кинини айхаллыабым.
- 8 Айыы Тойон – Бэйэтин норуотун күүһэ-күдэбэ,
анаабыт ыраахтааҕытын өрүһүлтэлээх тирэбэ.
- 9 Быыһаа норуоккун, алҕаа бас билиигин;
үйэлэр тухары көрөн-истэн, көтөҕөн ис кинини.

28 ¹ Давид псалома.

- Айхаллаан Айыы Тойону, Тангара уолаттара,
айхаллаан Айыы Тойон кэрэмэн килбиэнин,
улуу кыабын.
- 2 Айхаллаан Айыы Тойон албаннаах аатын,
сүгүрүүн Айыы Тойонҥо Кини сибэтиэй сыдыайыгар.
- 3 Айыы Тойон сангата уу үрдүнэн иһиллэр;
албан ааттаах Тангара этингии ньириһийэр,
Айыы Тойон сангата улуу байбал үрдүнэн энсиллэр.
- 4 Айыы Тойон сангата модун күүстээх,
Айыы Тойон сангата сүдү бэйэлээх.
- 5 Айыы Тойон сангата сыалаах мастары тоһуталыыр;
Айыы Тойон Ливан сыалаах мастарын тоһуталыыр.

- 6 Кини Ливаны тыһаҕастыы ыстаналатар,
Сириону эдэр оҕустуу ойуоккалатар.
- 7 Айыы Тойон сангата уот төлөнүн саҕар,
8 Айыы Тойон сангата кураайы дуолу дьигиһитэр,
Айыы Тойон Кадес кураайы дуолун дьигиһитэр.
- 9 Айыы Тойон сангата уулаах табалары төрөтөр,
ойуурдары-тыалары сыгынньах хаалларар;
«Албан аат!» – ким барыта Кини Храмыгар саҕа
аллайар.
- 10 Айыы Тойон уу мотуогун үрдүнэн бүрүстүөлгэ олорор,
Айыы Тойон ыраахтааҕылыыр бүрүстүөлүгэр
үйэттэн үйэлэр тухары олорор.
- 11 Айыы Тойон норуотугар күүстэ-сэниэтэ салгыахтын,
Айыы Тойон, эйэни бэлэхтээн, норуотун алгыахтын.

29 ¹ Давид псалома. Храм сибэтии буолбут күнүгэр
ылламмыт ырыа.

- ² Уруйдуом Эйигин, Айыы Тойон, миигин өрүһүйбүтүн
иһин,
өстөөхтөрбүн үрдүбэр үнкүүлэппэтэбин иһин.
- ³ Айыы Тойон Тангарам, Эйигиттэн көмө көрдөөбүппэр,
Эн миигин үтүөртүн;
- ⁴ Айыы Тойон, мин дууһабын Эн үтүгэн түгэбиттэн
таһаардын,
ингнэ түспэтим туһугар, миигин тыыннаах
хааллардын.
- ⁵ Ыллаан Айыы Тойонго, итэҕэллээх дьоно,
айхаллаан Кини сибэтиэй аатын.

- 6 Кини чыпчылған эрэ түгэнэ уордайар
уонна олоѳун тухары үтүөтүк сыһыаннаһар.
Киэһэ ытабыл-сонгобул иһиллэр,
оттон сарсыарда үөрүү ыаллаһар.
- 7 Кыһалҕаны билэ иликпинэ:
«Хаһан да халбанным суоҕа!» – диирим.
- 8 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн миэхэ үтүөтүк сыһыаннаһангын,
миигин таас хайалыы бигэ онгорбутун;
онтон хайа күн миигиттэн киэр хайыспыккар
мин аймаһыа түспүтүм.
- 9 Эйигин, АЙЫЫ ТОЙОН, ыһырбытым,
АЙЫЫ ТОЙОНТОН ааттаспытым:
- 10 «Туох туһалаах буолуой мин өлөрүм,
мин иин түгэҕэр түһэрим?
Иин куоппаһа Эйигин айхаллыа дуо?
Кини Эн кырдыккын иһитиннэриэ дуо?
- 11 Иһит, АЙЫЫ ТОЙОН, миигин аһын-харыһый,
АЙЫЫ ТОЙОН, миэхэ көмөлөс».
- 12 Мин санаарҕабылбын Эн үөрүүгэ кубулуттун,
кутурҕан таһаһын миигиттэн устангын,
дьол-соргу курунан миигин куустардыҥ;
- 13 айхаллыа мин дууһам Эйигин, уурайыа суоҕа;
АЙЫЫ ТОЙОН Таһарам, үйэм тухары Эйигин
уруйдуоѳум.

30 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.
²Эйиэхэ эрэнэбин, АЙЫЫ ТОЙОН;
хаһан да мин кыбыстыыга кииримиим;
кырдыктаах Бэйэн миигин өрүһүй.

- 3 Болѳойон иһит Эйигиттэн көрдөһөрбүн,
тиэтэй миигин өрүһүйэн ыларга.
Туруук таас хайам буолан миигин хаххалаа,
бөѳө кириэппэһим буолан быһаа.
- 4 Эн бааргын мин таас хайам, мин кириэппэһим;
Бэйэн аатын туһугар, миигин сирдээ, салай,
5 кистээн миэхэ онорбут угаайыларыттан миигин таһаар;
Эйигин мин дурда-хахха туттабын эбээт.
- 6 Эн илиигэр мин тыыммын туттарабын;
Эн миигин өрүһүйэринг, АЙЫЫ ТОЙОН,
кырдык Тангарата.
- 7 Туһата суох эмэгэттэргэ эрэнээччилэри абааһы көрөбүн.
АЙЫЫ ТОЙОНҦО эрэнэбин.
- 8 Мин кыһалѳабын көрбүтүн,
дууһам кутурѳанын билбитинг иһин,
Эн тапталгыттан көтөѳүллэн, мин үөрүөм-көтүөм;
9 Эн миигин өстөөх илиитигэр туран биэрбэтэѳин –
киэн дуолга таһаарбытын.
- 10 Абыраа миигин, АЙЫЫ ТОЙОН,
мин ыар кыһалѳаѳа ылардым;
кутурѳаммыттан хараѳым уута уолла,
дууһам саймаарда, этим-хааным амнырайда.
- 11 Олоѳум санаарѳабылга баранна,
күммүн-дьылбын энэлгэн энээрдэстэ;
аньыым-харам миигин алларытан,
унуохтарым куура хаттылар.
- 12 Бары өстөөхпүттэн сылтаан
бэл ыалларым миигин үөѳэллэр;
билэр дьонум миигиттэн дьулайар буоллулар,

- уулуссаба көрбүттэр киэр куоталлар.
- 13 Өлбүт киһилии мин умнулуннум,
алдыаммыт иһиттии бырабылынным.
- 14 Үгүстэр хобугунаһалларын истэбин;
тула өттүбүттэн куттал суоһуур! —
миигин утары куомуннаһаллар,
тыыммар тураары киксэллэр.
- 15 Оттон мин Эйиэхэ эрэнэбин, АЙЫЫ ТОЙОН;
Эйиэхэ этэбин: «Эн буолабын мин Тангарам».
- 16 Эн илиигэр баар мин олобум күнэ-дьыла барыта;
миигин өстөөхтөрбүттэн, күөмчүһүттэрбиттэн өрүһүй.
- 17 Эн сирэйинг сырдыга кулуккар сыдыаайдын;
үтүө санаабыттан миигин быһаан ыл.
- 18 АЙЫЫ ТОЙОН, Эйигин ыңгырбыт киһи
мин кыбыстыыга кииримиим;
кыбыстыыга хара дьайдаахтар киирдиннэр,
хам бараннар, үтүгэн түгэбэр түстүттэр.
- 19 Киэмсийэнтэр, сэнии санааннар,
көнө киһини үөбүр сымыйаччылар
тыла суох бардыннар.
- 20 Оо, хайдах курдук Эйиэхэ элбэбэй —
Эн ким барыта көрөрүгэр —
Эйигиттэн толлооччуларга уурбут,
Эйиэхэ эрэнээчилэргэ бэлэмнээбит үтүмэн үтүөң!
- 21 Халын хаһа буолан Эн кинилэри харыстыыгың
дьон уодаһыннаах куомунуттан;
суон дурда буолан араначчылыгың
өстөөх өһүөттөөх тылыттан.
- 22 Алгыс буоллун АЙЫЫ ТОЙОНҦО!
Өстөөх төгүрүбүт куоратыгар сырыттаһына,

- Кини дыктитик да миэхэ бигэ тапталын көрдөрбүтэ!
- 23 Аймаһыйбыт санаабар Эйигин
миигиттэн киэр хайыспыт диэбитим;
онтум, көмө көрдөөн ынгырбыппар,
мин ааттаһар санабын иһиттин.
- 24 Таптаан Айыы ТойОНУ, Кини бары сибэтиэйдэрэ.
Айыы ТойОН бэриниилээх дьону көмүскүүр,
оттон бэрдимсиктэргэ иэстэрин толору төлүүр.
- 25 Эрдийин, эр сүрэхтэнин,
Айыы ТойОНҦО эрэнээччилэр бука бары.

31 ¹ Давид үөрэтиитэ.

- Ким буруйа-сэмэтэ бырастыы гыныллыбыт,
аньыыта-харата суола суох сотуллубут, ол дьоллоох.
- 2 Ким Айыы ТойОН иннигэр аньыыта аахсыллыбатах,
албыны ис тыыныгар киллэрбэтэх, ол дьоллоох.
- 3 Тылбыттан матан сангата суох сылдыарым сағана
уһун күнү быһа ынчыктыырбыттан унуоёум
улугурбута.
- 4 Эн ыар илиигиттэн күннэри-түүннэри эрэйдэммитим,
чэгиэн бэйэм, сайынҥы кураанҥа курдук,
кэхтибитим. *Села*
- 5 Дьэ онтон мин аньыыбын Эйиэхэ этиммитим,
хара дьайыыбын Эйигиттэн кистээбэтэёим.
«Буруйбун Айыы ТойОНҦО билиниэм», – диэбитим,
ол иһин аньыым буруйун Эн бырастыы гыммытын.
Села
- 6 Онон хас биирдии бэриниилээх киһи
тоёоостоох кэмигэр Эйиэхэ үнүөёэ,

- оччоҗо халаан уутунуу анньан кэлэр аан алдырхай
кени олоҗор аанньа суоҗа.
- 7 Эн миэхэ халын хаххам буолаҗын;
Эн миигин алдырхайтан харыстыыгын,
өрүһүллүү ырыатынан тулалыыгын. *Села*
- 8 «Мин эйигин өйдөтүөм, барыахтаах суолгар
үөрэтиэм;
хараҗым далыгар ильдэ сылдьан сүбэлиэм.
- 9 Уостуганнаах үүн эрэ сыһытар кыахтаах ханыл атын,
биитэр өһөс оселун курдук өйө суох буолуман;
олору онтон атыннык сыһыппаккын».
- 10 Хара дьайдаах киһи эрэйэ-буруйа хангыр,
оттон АЙЫЫ ТОЙОНҢО эрэнээччини бигэ таптал
харыстыыр.
- 11 Өрө көтөҗүллүн АЙЫЫ ТОЙОНТОН, үөрүн,
кырдыктаахтар;
өрөгөйдөөн бука бары, көнө сүрэхтээхтэр.

- 32** ¹ АЙЫЫ ТОЙОНТОН үөрүн, кырдыктаахтар:
көнө дьон Тангараны айхаллыыра сиэрдээх.
- ² Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОНУ лира тыаһынан,
ыллаан Киниэхэ уон кыллаах арфа доҗуһуолунан.
- ³ Саҥа ырыаны эһиги Киниэхэ ыллаан;
кылы имигэстик тардыалаан, ньиргиччи саҥа
аллайын.
- ⁴ АЙЫЫ ТОЙОН тыла-өһө кырдыктаах,
Кини дьайыыта барыта эрэбиллээх.
- ⁵ Кини кырдыгы, көнө дьүүлү таптыыр;
АЙЫЫ ТОЙОН таптала сири биир гына тайыыр.

- 6 АйЫЫ ТОЙОН тылынан халлааннар айыллыбыттара,
күн, ый, сулус бары Кини эппитигэр баар буолбуттара.
- 7 Кини байҕал уутун барытын, симииргэ кутарды,
мунньубута,
түгэҕэ биллибэт чүөмпэлэри хасааһыгар уктубута.
- 8 Сир үрдэ бүттүүнэ АйЫЫ ТОЙОНТОН саллыахтын;
аан дойду олохтооҕо барыта Кини иннигэр унуоҕа
хамсыахтын.
- 9 Кини эппитигэр барыта айыллыбыта;
Кини дыһайбытыгар барыта баар буолбута.
- 10 АйЫЫ ТОЙОН омуктар сүбэлэрин үрэйэр,
норуоттар былааннарын бурайар.
- 11 АйЫЫ ТОЙОН сүбэтэ үйэттэн үйэҕэ барар,
Кини сүрэхтин санаата көлүнэттэн көлүнэҕэ бэриллэр.
- 12 АйЫЫ ТОЙОН Тангаралаах омук,
Кини Бэйэтигэр талан ылбыт норуота, дыоллоох.
- 13 АйЫЫ ТОЙОН халлаантан сири анаарар,
киһи аймаҕы бүттүүнүн көрөр.
- 14 Кини, бүрүстүөлүгэр олорон,
сир олохтооҕун барытын чинчилиир.
- 15 Барыларын сүрэхтэрин айбыт буолан,
бары дыһыыларын ырыналыыр.
- 16 Ыраактааҕыны халын сэриитэ быһыһа суоҕа,
сэриһити сүнкэн күүһэ көмүскүө суоҕа.
- 17 Быһанарга ат эмиэ эрэбилэ суох,
модун да күүһүнэн өрүһүйүө суоҕа.
- 18-19 АйЫЫ ТОЙОН хараҕа көрөр Киниттэн куттанааччылары —
дууһабытын өлүүттэн быһыһа, сут кэмигэр аһатыа диэн,
Кини бигэ тапталыгар эрэнээччилэри.

- 20 Биһиги дууһабыт Айыы Тойону кэтэхэр;
Кини биһиэхэ көмөлөһөр, биһиэхэ куйах буолар.
- 21 Кини сибэтиэй аатыгар эрэнэммит,
биһиги сүрэхпит Киниттэн үөрэр.
- 22 Эйиэхэ эрэммиппит курдук, Айыы Тойон,
Эн бигэ тапталаҥ биһиэхэ тосхойдун.

33 ¹ Авимелех иннигэр өйө суох буолан кубулуммут Давид,
киниттэн үүрүллэн баран, ыллаабыт псалома.

- 2 Айыы Тойону алгыһаҕым хайа да кэмнэ,
Кинини уруйдуурбун ууратыам суоҕа.
- 3 Айыы Тойонунан мин дууһам күөн туттуоҕа,
көрсүө-сэмэй дьон мань истэн үөрүөҕэ.
- 4 Уруйдаан Айыы Тойону миигин кытта,
бары бииргэ айхаллыаһыҥ Кини аатын.
- 5 Айыы Тойону көрдүүрүм иһин Кини миигин иһиттэ,
бары суоһуур кутталтан миигин өрүһүйдэ.
- 6 Хараххытын Киниттэн араарбакка, сырдыы-сыдыаайа
сылдыһыҥ,
оччоҕо эһиги сирэйгит хаһан да кытарыа суоҕа.
- 7 Бу дьадангы киһи Тангараны ыңырбыппар,
Айыы Тойон истэн, бары кыһалҕабыттан быһаата.
- 8 Айыы Тойонтон куттанар дьону тула
Кини Аанһала сылдьан, кинилэри өрүһүйэн ылар.
- 9 Кэлин, бэйэҕит билиҥ Айыы Тойон хайдахтаах үтүөтүн!
Ким Киниэхэ эрэнэр, ол дьоллоох.
- 10 Айыы Тойонтон куттаныҥ эһиги, Кини сибэтиэйдэрэ;
Киниттэн куттанар дьон тугунан да тутайбаттар.
- 11 Эдэр хаһайдар, аһылык булбакка, аччыктыыллар,
оттон Айыы Тойону көрдөөччүлэр
хайа да үтүөттэн маппаттар.

- 12 Кэлинг, оџолоор, миигин истинг:
мин энигини АЙЫЫ ТОЙОНТОН толлорго үерэтиэм.
- 13 Энигиттэн ким олох олоруон баџарар,
үтүнү көрөр туһугар, уһун үйэлэниэн саныыр,
14 ол, куһаџаны сангарбаттыы, тылын кыана тутуннун,
албыннык тыллаһартан туттуннун.
- 15 Куһаџантан тэйэн биэрин, үтүнү онгорунг,
или-эйэни көрдөөн, онуоха эрэ дьулунг.
- 16 АЙЫЫ ТОЙОН хараџа көнө дьону көрөр,
Кини кулгааџа кинилэр үөгүлэрин истэр.
- 17 Оттон хара дьайдаахтарга АЙЫЫ ТОЙОН утары турунар,
кинилэри сир үрдүттэн суола суох соторго сорунар.
- 18 Көнө дьон көмө көрдүүрүн АЙЫЫ ТОЙОН истэр,
кинилэри бары кыһалџаларыттан өрүһүйэр.
- 19 АЙЫЫ ТОЙОН самныбыт санаалаахтарга чугас,
Кини сүөм түспүттэри быһаан ылар.
- 20 Көнө киһи элбэх эрэи көрсөр эээри,
кинини барытыттан АЙЫЫ ТОЙОН өрүһүйэр.
- 21 Кини кырдыксыт бары унуоџун харыстыыр,
онон биирин да тоһуттарыа суоџа.
- 22 Хара дьайдааџы бэйэтин дьайа өлөрүөџэ,
кырдыксыты абааһы көрөөччү өлүөџэ.
- 23 АЙЫЫ ТОЙОН кулуттарын олоџун толуйан ылыаџа,
Киниэхэ эрэнээччилэртэн ким да буруйданыа суоџа.

- 34** ¹ Давид псалома.
Киирис, АЙЫЫ ТОЙОН, миигин кытта
киирсээччилэрдиин,
сэриилэс миигин утары сэриилэһээччилэрдиин;
2 харын куйаџын, халџан куйаххын ылангын,

- миэхэ көмөҕө кэлэрдии Эн турун.
- 3 Үнүүгүн таһааран, сүгэҕин тутангың,
туора тур миигин сойуолааччылар суолларыгар;
итиэннэ, эйигин быһаан ылыам диэнгиң,
эрэннэр мин дууһабар.
- 4 Саакка-суукка киирэн сурахтара суйданнын
мин дууһабар турунааччылар.
Атахха биллэрэн ааттара алдьаннын
миигин утары күһаҕанна куомуннаһааччылар.
- 5 Тыал ыһар-тоҕор мэкиинэтэ буоллуннар,
АЙЫЫ ТОЙОН Аанһала кинилэри кыйдаатың.
- 6 Айанныыр суоллара харанга, халтараан буолуохтун,
АЙЫЫ ТОЙОН Аанһала кинилэри сойуолуохтун.
- 7 Буруйа суоҕум үрдүнэн, кистээн, миэхэ угаайы
онорбуттар,
буруйа суоҕум үрдүнэн миэхэ иин хаспыттар.
- 8 Эстэр-быстар күннэрэ кинилэргэ эмискэ үтүрүйэн
кэллиң,
кистээн онорбут угаайыларыгар бэйэлэрэ
түбэстиннэр;
илимнэ сөрүөстэн кинилэр өллүннэр.
- 9 Оттон мин дууһам АЙЫЫ ТОЙОНТОН үөрүөҕэ,
Киниэхэ өрүһүйтэрэн, өрөгөйүм үрдүөҕэ.
- 10 Оччоҕо хас биирдии унуоҕум этиэҕэ:
«Оо, АЙЫЫ ТОЙОН, ким Эйиэхэ тэннэһиэҕэй?
Эн өрүһүйэн ылаҕын мөлтөҕү күүстээхтэн,
кыраны-кыһалҕалааҕы — кинини халааччыттан».
- 11 Кырыктаах туоһулар миигин утары турдулар,
тугу билбэппин, ону ыйытан ыҕарыйдылар.

- 12 Үтүөбүн куһаҕанынан төлөөннөр,
дууһабын тулаайахсыттылар.
- 13 Оттон мин, кинилэр ыарыйдахтарына,
ытабыл таҕаһын тагнарарым,
астан аккаастанан, дууһабын сыһытарарым;
мин үгэрим бэйэбэр төннөн кэлэрэ.
- 14 Кинилэри, доҕорум, быраатым курдук, аһынарарым;
ийэтин аһыйар кинилии, бүк түһэн, курутуйан
сылдыарарым.
- 15 Оттон мин бүдүрүйдэхпинэ, үөрэн, түмсэ түһэллэр,
миигин утары түмсэллэр;
өстөөхтөр, мин урут кинилэри билбэт этим,
күннэри-түүннэри үөҕэллэр.
- 16 Нэгэйдэри кытта бииргэ өһүөннээхтик күлсэллэр,
миигин көрө-көрө тиистэрин хабырыналлар.
- 17 Хаһаанга диэри, Айыы Тойон, Эн итини көрүөҥүй?
Хара дьайыыларыттан миигин өрүһүй,
хахайдартан олохпун, баарбын-суохпун, быһаан ыл.
- 18 Мин, улуу түмсүүгэ киирэммин, Эйиэхэ махтанарым,
үтүмэн киһи ортотугар тураммын, Эйигин айхалларым.
- 19 Туох да төрүөтэ суох миэхэ өстүйээччилэр
миигин сэтэрээбэтиннэр;
буруйа суоҕум үрдүнэн абааһы көрөөччүлэр
бэйэ-бэйэлэригэр имнэмметиннэр;
- 20 эйэ туһунан кинилэр кэпсэтэр буолбатахтар —
сиргэ эйэ-дэмнээхтик олорооччулары утары
удаһыннаахтык куомуннаһаллар.
- 21 Миигин утаран, айахтара кытарар:
«Кэһэй, кэһэй! — дэһэллэр. —
Тугу онорбуккун биһиги көрбүппүт!»

- 22 Эн көрбүтүгн, АЙЫЫ ТОЙОН, итини сангата суох
хаалларыма;
Айыы Тойон, миигиттэн ыраатыма!
- 23 Оо, уһугун, турун мин көмүскэлбэр,
киирис мин дыыалабар, Танарам, Айыы Тойонум!
- 24 Бэйэнг кырдыккынан миигин дьүүллээ;
АЙЫЫ ТОЙОН Танарам, өстөөхпүн өрөгөйдөтүмэ.
- 25 «Кэһэй, баҕарбыппыт дьэ туолла!» — диэбэтиннэр,
«Дьэ хата, мэниэһиннэхпит!» — дэспэтиннэр.
- 26 Сир сирэйдэнэн, саакка киирдиннэр
мин эрэйдэнэрбиттэн үөрээччилэр;
ааттара алдынан, чиэстэрэ киртийдin
миигин үөһэттэн сэнии көрөөччүлэр.
- 27 Оттон мин кырдыгым кыайарыгар баҕарааччылар
өрөгөйдөрө үрдээтин, үөрдүннэр-көттүннэр;
«Оо, улуу даҕаны, — диир буоллуннар өрүүтүн, —
кулутугар эйэни баҕарар АЙЫЫ ТОЙОН!»
- 28 Оччоҕо мин Эн кырдыктааххын иһитиннэриэм,
хас күн айы Эйиэхэ уруй-айхал этиэм.

35 ¹Хуор салайааччыгыгар. Тангара кулутун Давид псалома.

- 2 Нэгэй киһи сүрөҕэр аныыы сангата сипсийэр,
ол иһин Танараттан куттанары кини билбэт.
- 3 Тангара буруйбун булуо суоҕа,
булан да, ону абааһы көрүө суоҕа диэн,
кини бэйэтин албыннар.
- 4 Тыла-өһө барыта ньоҕой, албын-түөкэй;
үтүөнү онорор өйдөнүөн баҕарбат.
- 5 Оронугар сытан, буруйу онорору торумнуур;

токур-туора суолга турунар,
куһаҕантан кини туттуммат.

- 6 Айыы Тойон, Эн бигэ тапталын халлааннарга тийэр;
Эн кырдыгыгын былыттардыын быысаһар.
- 7 Кырдыктаах быһыын Эйиэнэ үрдүк хайа кэриэтэ,
көнө дьүүлүн – түгэҕэ биллибэт чүөмпэ.
Дьону да, кыылы-сүөлү да
Эн араҕаччылыгыгын, Айыы Тойон.
- 8 Хайдах курдук күндүнүй Эн бигэ тапталын, Айыы Танара!
Дьон аймах барыта Эн кынатын анныгар уоскуйар,
- 9 Эн Дьиэн уйгута кинилэри дуоһутар,
Эн үөрүүг өрүһэ утахтарын ханнарар.
- 10 Эйиэхэ баар олох төрдө;
биһиги Эн сырдыккаар сылдьан, сырдыгы көрөбүт.
- 11 Эйигин билэр дьону таптыырын хаһан да уларыйбатын,
көнө сүрэхтээхтэри өрүһүйэрин хаһан да уурайбатын.
- 12 Киэбирбит киһи тилэҕэ миигин тэпсибэтин,
нэгэй киһи илиитэ миигин үүрбэтин.
- 13 Онно охтубуттара хара дьайдаахтык быһыыламмыттар,
кинилэр аны турбаттыы самныбыттар.

36 ¹ Давид псалома.

- Куһаҕан быһыылаахтан долгуйума,
буруйу онорооччуну ордугурҕаама.
- 2 Кинилэр сотору от курдук кууруохтара,
күөх үүнээйи курдук ииниэхтэрэ.
- 3 Айыы Тойонҕо эн эрэн итиэннэ үтүнү онор,
бу сир үрдүгэр олорон, Киниэхэ бэриниилээх буол.

- 4 Айыы Тойон буоллун эн дууһан дуоһулана,
оччоҕо Кини сүрэбин баҕатын толоруоҕа.
- 5 Суолгун Айыы Тойонҥо туттар,
Киниэхэ эрэн, оччоҕо көмөлөһүөҕэ.
- 6 Көнө быһыыгын күнүскү сырдыктыы күндээрдэн
көрдөрүөҕэ,
кырдыккын күн уотунуу сандаардан таһаарыаҕа.
- 7 Айыы Тойон иннигэр чуумпур, Киниэхэ эрэн;
суолугар ситиһиленээччиттэн,
удаһыннааҕы торумнааччыттан долгуйума.
- 8 Кыһыһаргын хааллар, уордайаргын уурат,
кыйаханыма-тымтыма, ол куһаҕанга эрэ тиэрдиэҕэ.
- 9 Тоҕо диэтэххэ, куһаҕаны онорооччулар имири
эстиэхтэрэ,
оттон Айыы Тойонҥо эрэнээччилэр сири бас
билиэхтэрэ.
- 10 Бэрт сотору хара дьайдаах киһи суох буолуоҕа,
сылдыбыт сири көрүөн да, кинини булуон суоҕа.
- 11 Оттон көрсүө-сэмэй дьон сири бас билиэхтэрэ,
эйэлээх олоҕунан толору дуоһуйуохтара.
- 12 Хара дьайдаах киһи кырдыксыты утары сананар,
кинини көрө-көрө тийһин хабырынар;
- 13 ол эрэн Айыы Тойон хара дьайдааҕы күлэр,
күнэ-дьыла кэлэн эрэрин Кини көрөр.
- 14 Кыраны-кыһалҕалааҕы өлөрөөрү,
көнө суоллааҕы-иистээҕи өһөрөөрү,
хара дьайдаахтар кылыстарын таһаараллар,

- ох сааларын кирсин тардаллар.
- 15 Ол эрэн кылыстара бэйэлэрин сүрэхтэрин супту түһүбэ,
ох саалара тосту барыаҕа.
- 16 Көнө киһи кыра да баардааҕа
мөкү дьон барҕа баайынааҕар ордук.
- 17 Куһаҕаны онгорооччулар күүстэрэ-уохтара мөлтүбэ,
оттон көнө дьону АЙЫЫ ТОЙОН өйүбэ.
- 18 АЙЫЫ ТОЙОН омсото суохтарга күннэтэ кыһаллыаҕа,
кинилэр нэһилиэстибэлэрэ үйэлэргэ барыаҕа.
- 19 Суостаах да кэмнэ кинилэр кыбыстыахтара суоҕа,
сут да кэмигэр аччыктаан ааһыахтара суоҕа.
- 20 Оттон хара дьайдаахтар өлүөхтэрэ,
АЙЫЫ ТОЙОН өстөөхтөрө
бараан сыатыныны уулан сүтүөхтэрэ,
буруо курдук суола суох симэлийиэхтэрэ.
- 21 Нэгэй киһи иэс ылан баран төннөрбөт;
оттон көнө киһи үтүө, кини бэринньэн илиилээх.
- 22 АЙЫЫ ТОЙОН алҕаабыт дьоно сири бас билиэхтэрэ,
Кини кыраабыт дьоно имири эстиэхтэрэ.
- 23 АЙЫЫ ТОЙОН көнө киһи айанын суолуттан үөрэр,
кини хардыытын өссө чинэтэн биэрэр.
- 24 Оннук киһи, дубук үктээбитин да иһин, охтуо суоҕа –
АЙЫЫ ТОЙОН кинини илиититтэн тутуоҕа.
- 25 Мин эмиэ эдэр этим, билигин бу кырыйдым,
ол тухары көрө иликпин
Таһара кырдыксыты хаалларбытын,
кини оҕолоро килиэп умналыылларын.

- 26 Кырдыксыт өрүү дьэллэм, улгумнук иэс биэрэр;
кени оџолоро алгыс төрдө буолаллар.
- 27 Куһаҕантан тэйэ тутун, үтүнү онор,
оччоџо эн үйэ тухары олоруон.
- 28 Айыы Тойон кырдыгы таптыыр,
Бэйэтин сибэтиэйдэрин Кени хаалларыа суоџа.
- Кени кырдыктаахтары үйэлэр тухары харыстыаџа,
оттон хара дьайдаахтар удьуордара быстыаџа.
- 29 Көнө-көрсүө дьон сири бас билиэхтэрэ,
онно үйэлэр тухары олоруохтара.
- 30 Кырдыксыт киһи тыла-өһө ыллыктаах,
кени этэрэ сиэрдээх.
- 31 Тангаратын Сокуона сүрөџэр диринник инэн,
кени хардыыта чин.
- 32 Хара дьайдаах киһи кырдыксыты маныыр,
хайдах өлөрөрүн була сатыыр.
- 33 Айыы Тойон кырдыксыты киниэхэ биэриэ суоџа,
дьүүллүү да илтэхтэринэ, буруйдатыа суоџа.
- 34 Айыы Тойонго эн эрэн, Кени суолун тутус,
оччоџо, сири бас билэринг туһугар, Кени эйигин
үрдэтиэџэ;
Эн хара дьайдаахтар имнэри эстэллэрин көрүөџун.
- 35 Мин суостаах-суодаллаах бардам киһини көрөрүм,
кени Ливан сыалаах маһыны баараџай этэ;
- 36 ол эрэн ааһан хаалбыта, суола суох сүппүтэ,
көрдөөбүтүм да, мин кинини булбатаџым.
- 37 Эн омнута суох олохтоохтору көрөр буол,

- көнө-көрсүө дьонтон хараххын араарыма:
эйэ-дэмнээхтэр удьуордара салғанан барар.
- 38 Оттон буруйу онгорооччу барыта эстиэбэ,
хара дьайдаахтар удьуордара быстыба.
- 39 Көнө-көрсүө дьону Айыы Тойон быһыыыр,
күчүмэбэй күннэригэр көмүскүүр;
- 40 Айыы Тойон көмөлөһөн, кинилэри өрүһүйэр;
Киниэхэ эрэнэллэрин иһин,
хара дьайдаахтарган өрүһүйэр, быһаан ылар.

- 37** ¹ Давид псалома. Санатыы.
- ² Айыы Тойон, абарбыккын аһардан баран,
миигин дьарыйаар,
урдайбыккын уҕарытан баран, буруйдаар.
- 3 Миэхэ Эн охторун хатаннылар,
Эн илиинг ыараханлык тайанна.
- 4 Эн уордайангын, эппэр өлүөр сирим орпото,
аньыым-харам таарыйан,
унуохтарым кыйытталлар.
- 5 Буруйум-сэмэм оройбунан буолла,
ыар сүгэхэрдии ыйанна.
- 6 Өйө суохтук быһыыланаммын,
бааһым сытыган ирингэнэн туолла.
- 7 Мин, бүк баттатан, санньыйан сырыттым,
уһун күнү быһа санаарбаатым;
- 8 икки өттүгүм уотунан умайар,
барым барыта бүттэтэ суох.
- 9 Сэниэм эстэн, сырам-сылбам быстан,
сүрэбим ааспат эрэйиттэн үөгүлээн ылабын.

- 10 АЙЫЫ ТОЙОН, мин баҕарар баҕабын Эн барытын
билэбин,
мин өрүтэ тынарым Эйигиттэн кистэммэт.
- 11 Сүрүҕүм сүүдүйдэ, күүһүм-күдэҕим өһүлүннэ,
хараҕым уота кытта өлбөөдүйэ өстө.
- 12 Доҕотторум, ыалларым, бааспын көрөн, тэйэ тутталлар,
чугас дьонум эмиэ ыраах тураллар.
- 13 Мин тыыммар турунааччылар миигин үктэтэ сатыыллар;
куһаҕаны баҕарааччылар өлөрбүн түстүүлэр,
хайа да күн уодаһыннааҕы саныыллар.
- 14 Оттон мин дьүлэй курдук, истибэппин,
тыла суох курдук, сангарбаппын.
- 15 Онон тугу да истибэт,
утары этэрэ суох киһи буоллум.
- 16 Эйиэхэ мин эрэнэбин, АЙЫЫ ТОЙОН;
Эн хардарыаҕын, АЙЫЫ ТОЙОН Тангарам.
- 17 Ол иһин үнэбин: «Өстөөхтөрүм сэтэрээбэтиннэр,
бүдүрүйэр кэммэр улахамсыһар этилэр», — диэн.
- 18 Охтон түһэрим миэхэ бу кэллэ,
ыарыым ааһан-араҕан биэрбэт.
- 19 Буруйбун-сэмэбин мин билинэбин,
аныыны онорбуппун кэмсинэбин.
- 20 Оттон өстөөхтөрүм олорбуттарың курдук олороллор,
дьэ өссө ордук бөҕөргөөтүлэр;
төрүөтэ суох миэхэ өстүйээччилэр үксээтилэр.
- 21 Үтүөнү эрэ тутуһарым иһин,
үтүөбүн куһаҕанынан төлөөччүлэр миэхэ өһүрэллэр.
- 22 Оо, хаалларыма миигин, АЙЫЫ ТОЙОН;
Тангарам, миигиттэн тэйимэ.

- 23 Тиэтэй миэхэ көмөлөһөргө,
Айыы Тойон, Быһааччым миэнэ!

38 ¹Хуор салайааччытыгар Идифумга. Давид псалома.

- ²«Аньыыны сангарбат туругар, — диэбитим мин, —
аны суолбун-ииспин кэтэниэм;
аттыбар хара саннаах баарын тухары
айахпын хам хатанан сылдыам».
- 3 Тылбыттан матаммын, ылы-чып бараммын,
мин үтөөнү даҕаны сангарбат буолбутум,
оттон кутурҕаным өссө ордук диринээбитэ,
- 4 сүрэҕим төлөnnүү сирэлийбитэ;
санаам-оноом уот кутаа буолбута.
- 5 Дьэ онуоха мин хоммут уоспун хоннорбутум:

- «Этэн кулу дуу миэхэ, Айыы Тойон, бүтэр уһукпун,
олоҕум күнэ төһө ордубутун;
үйэм хайдаҕын мин билиэхпин баҕарабын.
- 6 Эн миэхэ биэрбит күнүн-дьылын баара-суоҕа
биир-икки сүөм эрэ буолуоҕа,
мин үйэм Эн хараххар дуона суох.
Чахчы даҕаны, киһи олоҕо сиккиэр тыал эрэ. *Села*
- 7 Чахчы даҕаны, киһи күлүк курдук күлүгүлдүйэр,
туһата суохха сүпсүгүрэр,
мунньар-мунньар да, онто кимиэхэ тиксэрин билбэт.
- 8 Оттон билигин, Айыы Тойон, тугу кэтэһэбин?
Эйиэхэ эрэ мин эрэнэбин.
- 9 Бары буруйбуттан-сэмэбиттэн миигин өрүһүй,
өйө суохтар күлүүлэригэр биэримэ.
- 10 Бу Эн оноруун буоларын билэн, мин сангарбаппын,

- уоспун сэгэтэ да барбаппын.
- 11 Оо, уурат миигин охсоргун,
Эн охсор илиигиттэн ийэ этим илдырийдэ.
- 12 Эн киһини, аньыытын иһин дьарыйан,
кени тугу күндүргэппитин барытын,
үөн быһа сизэбит таһаһыныы, эһэбин;
чаччы даһаны, киһи диэн сиккиэр тыал эрэ. *Села*
- 13 Иһит, Айыы Тойон, мин үгэрбин,
болҕой мин энэлийэрбин;
хараҕым уутун көрөн, саһата суох киэр хайыһыма;
Эйиэхэ мин аһан иһэр ыалдыт эрэ кэриэтэбин,
бары өбүгэлэрим курдук, кэлии эрэ киһибин.
- 14 Букатын барыам, суох буолуом иннинэ
кыратык үөрүүнү билэ түһэрим туһугар,
кытаанах хараххын миигиттэн араар».

39 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.

- ²Айыы Тойонҕо бигэтик эрэммитим иһин,
Кини, миэхэ нөрүйэн, мин энэлгэммин иһиттэ.
- 3 Иэдээннээх иинтэн миигин ороото,
кутаннас кутаттан хостоото;
таас үөһэ таһааран туруорда,
хас хардыыбын бигэ онордо;
- 4 Кини миэхэ саһа ырыаны –
Танарабытыгар айхал ырыатын ыллатта.
Үгүстэр маны көрө дьулайыахтара,
Айыы Тойонҕо эрэнэр буолуохтара.
- 5 Ким Айыы Тойонҕо эрэнэр,
киэмсиктэртэн, сымыйа таһараларга туорааччылартан
көмө көрдөспөт, ол дьоллоох.

- 6 Элбэх да дьиктини, Айыы Тойон Тангарам, Эн
оноробун,
элбэҕи да, биһиэхэ анаан, торумнуугун!
Ким Эйиэхэ тэнгнэһиэҕэй!
Төһө да ону иһитиннэрэ, кэпси и сатаабытым иһин,
киһи барытын ситэн ааҕар кыаҕа суох.
- 7 Сиэртибэни да, бэлэҕи-туһаҕы да Эн баҕарбатын,
ол оннугар миэхэ истэр кулгааҕы биэрдин;
бүтүннүү уматыллар сүөһүнү да,
аныы толугун да ирдээбэтин.
- 8 Онуоха эттим: «Мин бу баарбын;
кенигэ түрбэтигэр мин туспунаан суруллубут:
- 9 Эн көнүлгүн толоруохпун баҕарабын, Айыы Тангарам;
Эн Сокуонун сүрэхпэр диригник инмит».
- 10 Улуу түмсүүгэ мин иһитиннэрбитим Эн кырдыккын,
ону этэртэн туттумматаҕым —
Эн билэбин, Айыы Тойон.
- 11 Сүрэхпэр Эн абыраллаах көмөбүн кистээн
сылдыбатаҕым,
Эн хайдахтаах эрэбилгин, быһаан ыларгын
кэпсиirim,
Эн бигэ тапталгын уонна кырдыккын
улуу түмсүүттэн кистээбэтэҕим.
- 12 Айыы Тойон, хаһан да аҕыраабатын
Эн миэхэ амарах сыһыанын;
миигин куруутун араҥаччылаатын
Эн бигэ тапталын, Эн кырдыгыҥ.
- 13 Иэнэ биллибэт издээн миигин иилээтэ;
аныыым-харам сэтэ-сэлээнэ ситэн,
мин тугу да көрбөт буоллум;

буруйум-сэмэм баттабым ахсаанын баһыйан,
эр санаам энчирээтэ.

- 14 Үтүө санаабыттан, Айыы Тойон, миигин өрүһүйэн ыл,
оо, Айыы Тойон, тизтэй миэхэ көмөлөһөргө.
- 15 Ааттара алдьаннын, сурахтара суулуннун
мин дууһабар турунааччылар;
атахха биллэрэн күлүүгэ бардыннар
миэхэ куһаҕаны баһарааччылар;
- 16 саакка киирэн уолуһуйдуннар
миигин: «Кэһэй, кэһэй!» – диэн сэтэрээччилэр.
- 17 Оттон Эйигин көрдөөччү барыта үөрдүн-көттүн,
Эйигин булан, кини өрөгөйө үрдээтин;
Эйиэхэ быһаҕатыан баһарааччы куруутун:
«Айыы Тойон улуу!» – диир буоллун.
- 18 Мин дыдангыбын, кыһалҕалаахпын,
ол эрэн, миэхэ Айыы Тойон кыһаллар.
Эн миэхэ көмөлөһөбүн, мин Быһааччым;
оо, Айыы Тангарам, бытаарыма!

40

¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.

²Ким кыраны-кыамматы умнубат, ол дьоллоох.

Кыһалҕалаах күнүгэр кинини Айыы Тойон быһыһаҕа,

- 3 Айыы Тойон көмүскүөҕэ, тыыннаах хаалларыаҕа,
оччоҕо кини сиргэ дьоллооһунан ааттаныаҕа.

Эн кинини өстөөхтөрүн илиилэригэр биэриэн суоҕа.

- 4 Ыалдьан-бохтон сыттаҕына, Айыы Тойон бөҕөргөтүөҕэ.
Ыарыйдаҕына, Эн кинини бары ыарыытыттан
үтүөрдүөбүн.

- 5 Мин эппитим: «Айыы Тойон, миигин абыраа,
үтүөрт мин дууһабын;

- Эйигин утары аныыны онгорбуппун».
- 6 Өстөөхтөрүм мин туспунан өһүөннээхтик кэпсэтэллэр,
хаһан эрэ өлөн, ааттыын-суоллуун умнуллар дэһэллэр.
- 7 Ким эмэ миигин көрсө кэллэҕинэ, кураанаҕы эрдэр,
иһигэр куһаҕаны саныы олорор
уонна, таҕыста да, онтун уһа-хангас ыһар-тоҕор.
- 8 Миигин абааһы көрөөччүлэр бары
мин туспунан хобугунаһаллар,
куһаҕаны миэхэ онгорорго сананаллар,
- 9 «Кырыыс киниэхэ тийдэ,
аны турбаттыы сытта», – дэһэллэр.
- 10 Бэл эрэммит эйэ-дэмнээх доҕорум,
мин килиэппин сиэбит киһи, миигин тэпсээри
онһонна.
- 11 Абыраа миигин, Айыы Тойон,
атахпар туруор, оччоҕо мин кинилэргэ төлүөбүм.
- 12 Өстөөбүм иннибин ылбатаҕына, онтон билиэбүм
Эн миэхэ үтүө сыһыаннааххын.
- 13 Чөллөөбүм иһин, Эн миигин харыстыабын,
үйэлэр тухары Бэйэн аттыгар илдэ сылдыабын.
- 14 Алгыс буоллун Айыы Тойонго, Израиль Танаратыгар,
үйэттэн үйэбэ диэри.
Аминь, аминь.

II КИНИГЭТЭ 41–71 псаломнар

- 41** ¹Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын үөрэтиитэ.
²Таба үрүйэ уутугар тардыһарыныы,
Танара, мин дууһам Эйиэхэ тардыһар.

- 3 Дууһам миэнэ утаппытты, Таһараға,
тыһннаах Таһараға талаһар:
оо, хаһан эрэ тийэммин,
Таһара сирэйин көрөбүн?
- 4 Таһаран ханнаный диэн
күннэтэ кэнийэр кэмнэригэр
көмүскэм уута буолара
күннэри-түүннэри кэбийэр килиэбим.
- 5 Ону эргитэ санааммын,
хараһым уутунан суунабын:
хаһан эрэ мин үтүмэн дьоннуун үөрдүһэрим,
дьоро күннүү, үнэ-сүктэ кэлбиттэри
үөрүү-көтүү, уруй-айхал аргыстаах
Таһара Дьэйтигэр сирдиирим.
- 6 Тоһо санныйаһын, дууһам миэнэ,
тоһо айманаһын?
Таһараға эн эрэн: мин өссө да Кинини айхаллыаһым –
Быһааччыбын, Таһарабын.
- 7 Дууһам санныар санааға ылларан,
бу Иордан сиригэр, Ермон үрдүгэр,
Мицар* хайатыгар тураммын,
мин Эйигин саныбын.
- 8 Чүөмпэ чүөмпэни ыһыран күүгүнүүр
Эн күрүлгэнин күрүлэс үөһүгэр;
Эн долгунун, Эн ытылһанын барыта
мин үрдүбүнэн бааллыран ааста.
- 9 Күнүс Айыы Тойон миэхэ бигэ тапталын көрдөрөр,
оттон түүн мин Киниэхэ ырыа ыллыбын,
олоһум Таһаратыгар үнэбин.

---

* 41:7 Сорох былыргы илиинэн суруйууга: *Цоар*.

- 10 Тангарабар, Көмүскээччибэр, этэбин:
«Тоџо Эн миигин умнаџын?
Тоџо мин, өстөөххө күөмчүлэтэн,
курутуяа сылдыабын?»
- 11 Тангаран ханнаний диэн,
күн аайы кэнийэр өстөөхтөрүм үөџүүлэриттэн
мин өлөрдүү эрэйдэнним.
- 12 Тоџо санныйаџын, дууһам миэнэ,
тоџо айманаџын?
Тангараџа эн эрэн: мин өссө да Кинини
айхаллыаџым,
Быһааччыбын, Тангарабын.

- 42** ¹Дьүүллээ миигин, Айыы Тангара, кырдыкпын
таһааран;
көмүскээ Тангараны билиммэт норуоттан,
өрүһүй албын-көлдүн, удаһыннаах киһиттэн.
- 2 Эн буолбаккыан мин дурда-хахха туттар Тангарам?
Уонна дьэ тоџо миигин туора анһаџын?
Тоџо мин, өстөөххө баттатан, харааста сылдыабын?
- 3 Оо, Бэйэн сырдыккын, кырдыккын миэхэ быт;
кинилэр миигин сирдээгиннэр,
Эн сибэтиэй хайаџар, Эн олорор сиргэр тиэртиннэр.
- 4 Оччоџо мин Тангара сиэртибэнньигэр,
дьолум-үөрүүм Тангаратыгар тийиэџим,
арфаны дьүрүһүтэн, Эйигин айхаллыаџым,
Айыы Тангара, мин Тангарам.
- 5 Тоџо санныйаџын, дууһам миэнэ?
Тоџо айманаџын?

Тангараға эн эрэн; мин өссө да Кинини айхаллыафым,
Быыһааччыбын, Танарабын.

43 ¹Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын үөрэтиитэ.

²Айыы Танара, былыр өбүгэлэрбит сағана

Эн хайдахтаах дьайыылары онорбуккун
биһиги эт кулгаахпытынан истибиппит —
ағаларбыт ону биһиэхэ кэпсээбиттэрэ.

3 Эн, атын омуктары үүртэлээн баран,
кинилэр сирдэригэр өбүгэлэрбитин олордубутун;
туора биис уустарын сууһартаан баран,
норуоккар көнүлү тосхойбутун.

4 Өбүгэлэрбит бу сири кылыстарынан ылбатахтара,
бэйэлэрин кыахтарынан да быыһамматахтара:
Эн унга илиин, Эн күүһүн, Эн сирэинг сырдыга
кинилэргэ кыайыыны биэрбитэ,
оннук үтүө сыһыаннаафымг кинилэргэ.

5 Эн буолафым мин Ыраахтаафым, мин Танарам,
Иаковка кыайыыны Эн бэлэhtiигин.

6 Эйигин кытта сылдьан, биһиги өстөөхпүтүн
кыайыахпыт,

Эн ааккынан биһиги өрө турааччылары тэпсиэхпит.

7 Ох саабар мин эрэммэппин,
кылыһым да миигин быыһыыр кыаға суох;

8 Эн биһигини өстөөхтөрбүтүттэн быыһыырын,
биһигини абааһы көрөөччүлэри саатырдарын.

9 Айыы Танарабытынан биһиги өрүү хайғанарбыт;
Эн ааккын үйэлэр тухары айхаллыахпыт.

Села

10 Оттон билигин Эн биһигини киэр анһан саатыртын,
биһиги сэриилэрбитин кытта барсыбатын.

- 11 Өгөгөйдөөхтөн куотар аакка ыытангын,
өстөөхтөрбүт биһигини талыылар.
- 12 Эн биһигини, барааннары курдук, өлөртөрө биэрдин,
туора омуктар ортолоругар үрэйдин.
- 13 Норуоккун туох да барыһа суох атыылаатың,
кини сыанатын үрдэтэ барбатың.
- 14 Эн биһигини ыалларбытыгар ыыстаттын,
тула олорооччулар элэктэригэр, үөбүүлэригэр ыыттын;
15 норуоттар ортолоругар биһигини тыл домоҕо онгордун,
туора уустары бастарын быһа илгигиннэрдин.
- 16 Уһун күнү быһа мин сааты-сууту тулуйабын,
сирэйим уотунан умайар –
17 күлээччи, үөбээччи санатыттан,
өстөөх киһи, иэстэһээччи, харафьттан.
- 18 Төһө да бу барыта үрдүбүтүгэр түстэр,
биһиги Эйигин умнубатыбыт,
Эн кэс тылгын кэспэтибит.
- 19-20 Төһө да биһигини торҕоттор ордууларыгар сууһарбытын,
төһө да өлүү күлүгүн биһиэхэ бүрүүкэппитин иһин,
биһиги санаабыт Эйигиттэн тэйбэтэ,
Эн суолгуттан туораабатыбыт.
- 21 Арай биһиги, Тангарабыт аатын умнаммыт,
атын тангараҕа илиибитин ууммут буолуубут,
22 ама Тангара, сүрэх кистэлэнгин курдат көрөөччү,
арыйыа суоҕа этэ дуо ону?
- 23 Эн тускуттан биһигини күннэтэ өлөрөллөр,
туттарга анаммыт барааннары курдук көрөллөр.
- 24 Оо, туруй, тоҕо утуйан хааллын, Айыы Тойон?
Уһугун, биһигиттэн бүтэһиктээхтик аккаастаныма!

- 25 Тоџо Эн биһигиттэн киэр хайыһабын?
Тоџо биһиги эрэйдэнэрбитин, баттанарбытын
умнабын?
- 26 Биһиги, быылга-буорга тэпсиллэн,
өрүттэр кыаџа суох көлөттөн сытабыт.
- 27 Туран, биһиэхэ көмөлөһө кэл,
үтүө санаабыттан биһигини өрүһүйэн ыл.

44 ¹Хуор салайааччытыгар. «Сардааналар»
матыыптарынан. Корей уолаттарын үөрэтиитэ.
Таптал ырыата.

- 2 Сүрэхпиттэн кутулар үтүөкэн тылларбын,
ырыабын мин Ыраахтааџыга аныыбын;
мин тылым – түргэн суруксут бөрүөтэ.
- 3 Эн хайа да киһитээџэр кэрэџин;
тылын-өһүн Эйиэнэ илгэлээх үтүнэн аллар,
ол курдук Тангара Эйигин үйэлэргэ алџаабыт.
- 4 Сүнкэн Күүстээх, кылыскын өттүккэр иилинэн,
көрдөр кэрэмэн килбиэннин, сүдү Бэйэџин.
- 5 Сүдү Бэйэн, аккын миинэн*, кыайы көтөллөөх
айаннаа,
кырдыгы, көрсүө-сэмэй, көнө быһыыны көмүскээ;
унга илиинг Эйиэнэ сүнкэн дьайыылары
көрдөрүөхтүн.
- 6 Эн оноџосторун сыты уһуктаахтар –
Ыраахтааџы өстөөхтөрүн сүрэхтэригэр дьөлө
киирэллэр;
норуоттар атабын анныгар самналлар.

---

* 44:5 Эбэтэр: *колесницаџар олон.*

- 7 Эн бүрүстүөлүң, Айыы Тангара, үйэттэн үйэбэ турар;
кырдыгы өрө тутуу – Эн ыраактаабылыр
скипетрын.
- 8 Эн дың кырдыгы таптыгың, хара дыйыыны абааһы
көрөбүң.
Ол иһин Айыы Тангара, Эн Тангаран,
Эйигин, доботторгунаафар өрө таһааран,
үрдүк үөрүүнү тосхойор елей арынан абаата;
- 9 Эн таһаһың барыта мирра, алоэ уонна кассия
сыттаах.
Слон уңуоҕа киэргэтиилээх дыбарыастартан
арфа тыһаһа намылуйан, Эн сүрэххин сылаанньытар.
- 10 Эйигин арыаллыыр ытык дьахталлар ортолоругар
ыраактаабылар кыргытара бааллар;
уңа өттүгэр Офир кыһыл көмүһэ симэхтээх
сарысса турар.
- 11 Иһит эрэ, кыһым, өйдөөн иһит мин эйиэхэ этэрбин:
эн умун норуоккун, аҕан алаһа дьийэтин,
- 12 оччоҕо умсугуйуоҕа Ыраактаабы кэрэ бэйэбэр.
Кини эн Тойонун, онон нөрүөн нөргүй Кини иннигэр.
- 13 Тир норуота эйиэхэ бэлэбин-туһабың аҕалыаҕа,
дьон баайа-талбата эйигин бэйэтигэр тарда сатыаҕа.
- 14 Ыраактаабы кыһың кэрэ килбиэнэ – иһигэр;
кини таһаһа-саба кыһыл көмүс киэргэтиилээх.
- 15 Дьэрэкээн ойуулаах таһаһы таһыннаран,
кинини Ыраактаабыга илдээлэр,
кэнниттэн кыргыттары, дьүөгэлэрин, Эйиэхэ илдьэ
бараллар.
- 16 Үөрүү-көтүү, өрөгөй-талаан аргыстаах кэлэннэр,
кинилэр Ыраактаабы дыбарыаһыгар киирэллэр.
- 17 Аҕаларың оннуларыгар уолаттарың олоруохтара;

- Эн кинилэри сир устун кинээстэринэн туруортуон.
18 Эн ааккын мин көлүөнэттэн көлүөнэбэ ааттатыам,
норуоттар Эйигин үйэттэн үйэбэ айхаллыахтара.

45 ¹ **Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын псалом.**
«Кыргыттар» матыштарынан. Ырыа.

- 2 Айыы Танара – биһиги халын хаххабыт, күдэн күүспүт,
хайа да алдьархайга түргэн көмөлөһөөччүбүт.
3 Онон, бабар, сир да дыгигиһийэ хамсаатын,
хайалар да байбал түгэбэр синнэн түстүннэр,
биһиги онтон куттаныахпыт суоҕа.
4 Бабар, күүгэн алла, байбал барылыгы бааллырдын,
долгун суостаах уоруттан хайа халбаннаан бардын.

Села

- 5 Өрүс сүүрүгэ үөрүүнү аҕалар Айыы Танара куоратыгар,
Үрдүктэн Үрдүк олорор сибэтиэй Дьиэтигэр.
6 Танара бу куоракка баар, онон куорат тулхадыйыа суоҕа,
сарсыарда эрдэттэн Танара киниэхэ көмөлөһүөбэ.
7 Норуоттар айманаллар, саарыстыбалар самналлар,
Танара саталаах сангатыттан сир уулар.
8 Аанһал сэриитин Айыы Тойоно биһигини кытта,
биһиги халын хаххабыт, суон дурдабыт – Иаков
Танарата.

Села

- 9 Кэлин, көрүн Айыы Тойон дьайыыларын,
Кини сир үрдүгэр онорор сөбүмэр дыкитилэрин:
10 сир уһугар тийэ сэриини тохтодон,
Кини ох саалары тоһутар, үнүүлэри булгурутар,
куйахтары* уокка уматар.

---

* 45:10 Сорох быллыргы илиинэн суруйууга: *колесницалары*.

- 11 «Чуумпурун! Билин: Мин Тангарабын!
Мин уруйданыам норуоттар ортолоругар,
уруйданыам бүтүн сир үрдүнэн».
- 12 Аанньал сэриитин АЙЫЫ ТОЙОНО биһигини кытта,
биһиги халыг хаххабыт – Иаков Тангарата. *Села*

- 46** ¹Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын псалома.
²Ытыскытын таһынын, норуоттар бука бары,
ыллаан дуораһытын Тангараҕа үөрүүлээх ырыалары.
- 3 АЙЫЫ ТОЙОН, Үрдүктэн Үрдүк, дыулаан даҕаны!
Кини бүтүн сир үрдүнэн сүдү Ыраахтааҕы.
- 4 Кини биһиэхэ норуоттары бас бэриннэрбитэ,
омуктары атаһыт анныгар самнарбыта.
- 5 Кини биһиэхэ бас билэр өлбүгэ сирбитин,
таптыыр Иаковун киэн туттуутун, талан биэрбитэ. *Села*
- 6 Уруй-айхал ортотугар Танара үөһэ таһыста,
турба тыаһын ортотугар АЙЫЫ ТОЙОН үөһэ таһыста.
- 7 Ыллаан Айыы Тангараҕа, ыллаан,
ыллаан Ыраахтааҕыбытыгар, ыллаан.
- 8 Айыы Танара – сир бүттүүнүн Ыраахтааҕыта;
айхал ыллаан бары Киниэхэ псалому кытта.
- 9 Танара – норуоттары салайар Ыраахтааҕы;
Танара сибэтиэй бүрүстүөлүгэр олорор.
- 10 Омуктар кинээстэрэ түмсэллэр
Авраам Тангаратын норуотугар.
Сир күүстээхтэрэ Тангараҕа бас бэринэллэр;
Кини кимнээҕэр да үөһэ турар.

47

¹ **Ырыа. Корей уолатгарын псалома.**

² Айыы Тойон улуу, онон бар дьон айхала Киниэхэ ананар

биһиги Таңарабыт куоратыгар, Кини сибэтиэй хайатыгар.

³ Кэрэ көстүүлээх үрдэл, сир бүттүүнүн үөрүүтэ –
Сион хайата; кини хоту өттүгэр
улуу Ыраахтааҕы куората турар.

⁴ Таңара бу куорат кириэппэстэригэр
бигэ көмүскээччи буоларын көрдөрбүтэ.

⁵ Ыраахтааҕылар, киксэн баран, бары бииргэ
ыга анньан кэлбиттэрэ;

⁶ куораты көрөөт да, бэри диэн бэркиһээбиттэрэ,
уонна, уолуйа куттанан, атахха биллэрбиттэрэ;

⁷ салыбырас буолуохтарыгар диэри онно дьулайбыттара,
талыыта киирбит дьахтардыы аймаласпыттара.

⁸ Эн илинтэн тыалы түһэрэнгин,
Фарсис аалларын үлтү охсубутун.

⁹ Истибиппитин биһиги дьэ онно илэ көрбүппүт
Аанньал сэриитин Айыы Тойонун куоратыгар,
биһиги Таңарабыт куоратыгар.

Таңара кинини үйэлэргэ барардыы бөҕөргөтүөбэ.

Села

¹⁰ Айыы Таңара, Эн Храмнар тураммыт,
биһиги Эн бигэ тапталгын саныыбыт.

¹¹ Эн аатын сири сиксигинэн иһиллэрин курдук,
Эйиэхэ айхал эмиэ сир устун иһиллэр.

Эн уна ытыскаар тобус-толору кырдыгы туппуккун.

¹² Өрөгөйө үрдээтин Сион хайата;
Эн көнө дьүүлгүн көрөннөр,
үөрдүннэр Иуда куораттара.

- 13 Барын, Сиону эргийэн кэлин,
башнятын ахсаанын ааџан билинг;
14 өйдөөн көрүг кини бөџөргөтүнүүлэрин,
кэрийэ хаамын кириэппэстэрин;
оччоџо кэлин кэнэџэс көлүөнэлэргэ кэпсиэххит:
15 «Бу Тангара үйэттэн үйэџэ биһиги Тангарабыт,
Кини биһигини өлүөхпүтүгэр диэри сирдиэџэ».

48 ¹Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын псалома.

- ²Истин маны, бары норуоттар;
болџойун, сир олохтоохторо бука бары, —
3 намыһахтар да, үрдүктэр да,
баайдар да, дьаданылар да бүттүүн.
4 Муудараны мин эһиэхэ амалыйыам;
билибин эһигинниин үллэстэн,
сүрэџим кичэмэллээх санаатын арыйыам.
5 Өс хоһоонугар мин кулгаахпын чугаһатыам,
арфаџа оонньооммун, таабырыммын таайтарыам.
6 Куттаныахтаахпын дуо мин алдьархай адаџыйдаџына,
миигин тилэх баттаһа иһээччилэр хара дьайдара
тула өттүбүттэн хаайдаџына?
7 Балым баайдарыгар кинилэр эрэнэллэр,
халын харчыларынан хайџаналлар.
8 Кини хайдах да кыайан бэйэтин* толунуо суоџа,
тынын төлөбүрүн Тангараџа биэриэ суоџа.
9 Кини дууһатын толуга мунура биллибэт күндү,
ким да ону хаһан да ситэн төлүө суоџа —
10 кини үйэлэр тухары өлбөтөџө,
өнкөөтүн өнгөйбөтөџө диэн суох.

* 48:8 Сорох былыргы илиинэн суруйууга: *быраатын*.

- 11 Ким барыта көрөр: муударай да өлөр,
ньүдү-балай, ангала да барыта антах аттанар,
баайын-дуолун атыттарга хаалларар.
- 12 Сирдэригэр бэйэлэрин ааттарын ингэрэллэрэ эрээри,
иин буолар кинилэр үйэлэр тухары олорор
дьиэлэрэ*,
көлүнэттэн көлүнэбэ олохсуйар сирдэрэ.
- 13 Киһи, төһө да чиэстэммитин иһин, куруук баар буолуо
суоҕа,
кени эмиэ, өлөр-сүтэр кыыл-сүөл курдук,
суох буолуоҕа.
- 14 Төһө да кэннилэриттэн иһээччилэр
кинилэр этэллэрин биһирээбиттэрин иһин,
ити суолунан барааччылар өйө суох быһыыланаллар.
Села
- 15 Барааннары курдук, кинилэри үтүгэн түгэбэр
хатыахтара,
онно өлөр өлүү барыларын маныаҕа;
оттон сарсыарда көнө дьон кинилэри баһылыахтара.
Симэлийэ сүтүөбэ кинилэр эттэрэ-сииннэрэ,
үтүгэн түгэбэ буолуоҕа олохсуйар дьиэлэрэ.
- 16 Оттон мин дууһабын Тангара өлүү айабыттан толуйуоҕа,
Кени миигин Бэйэтигэр ылыаҕа. *Села*
- 17 Куттаныма киһи байарыттан-тайарыттан,
кени дьиэтин баайа-дуола хангырыттан.
- 18 Өллөбүнэ, кени тугу да илдэ барыа суоҕа,
баайа-дуола кэнниттэн батыһыа суоҕа.
- 19 Төһө да тыыннааҕар дьоллоохпун дэммитин,

---

* 48:12 Сорох былыргы илиинэн суруйууга: *биһиги дьиэлэрбит үйэлэр тухары туруохтара дии саныллар.*

- сителиилэнэн, дьонтон хайџаммытын иһин,
 20 кини эмиэ өбүгэлэригэр аттанаџа,
 сырдыгы аны хаһан да көрбөттөргө барыаџа.
 21 Киһи, төһө да чизэстэммитин иһин, куруук баар буолуо
 суоџа:
 кини эмиэ, өлөр-сүтэр кыыл-сүөл курдук,
 суох буолуоџа.

49 ¹ Асаф псалом.

- Таңаралар Таңаралара, Айыы Тойон, сангарар —
 күн күөрэйэр саџаџыттан арџаанна диэри
 Кини сири ынгарар.
 2 Сионтан, энкилэ суох кэрэ куораттан,
 Таңара килбиэннээх сырдыга сыдыаайар.
 3 Биһиги Таңарабыт тийэн кэлиэџэ,
 Кини кэлиитэ чуумпу буолуо суоџа:
 иннигэр суостаах уот оргуйуоџа,
 тулатыгар добун буурџа ытыллыаџа.
 4 Норуотун дьүүллүүрүгэр кэрэһит оностоору,
 Кини үөһэттэн халлааннары уонна сири ынгарар:
 5 «Мунһун Миэхэ сибэтиэйдэрбин,
 Миигин кытта, сиэртибэ биэрэн, сөбүлэһии
 түһэрсибиттэри!»
 6 Айыы Таңара Бэйэтинэн судьуйалыыр,
 ол иһин халлааннар Кини кырдыктааџын
 биллэрэллэр. *Села*
 7 «Иһит, норуотум, Мин этэрбин;
 Израиль! Мин эйигин утары туоһулуубун.
 Мин Таңарабын, эйиэхэ Таңаран буолабын.
 8 Сиэртибэ биэрбэккин диэн, эйигин сэмэлиэм суоџа —

- уматан биэрэр бэлэххин өрүү көрөбүн.
- 9 Мин ылыам суоҕа оҕуһу Эн дьиэҕиттэн,
козеллары – тиэргэнниттэн.
- 10 Тыа кыыла барыта – Миэнэ,
тыһыынчанан томторго мэччийэр сүөһү эмиэ –
Миэнэ;
- 11 хайаҕа баар көтөрү ааҕа билэбин,
хонууга сылдьар кыыл эмиэ барыта – Миэнэ.
- 12 Аччыгым да буоллар, Мин эйиэхэ этиэм суоҕа этэ –
аан дойду уонна онно баар барыта – Миэнэ.
- 13 Сиирим буолуо дуо Мин оҕус этин,
иһэрим буолуо дуо козел хаанын?
- 14 Махталы эн Танараҕа сиэртибэлээ,
Үрдүктэн Үрдүккэ эрэннэрбиккин толор.
- 15 Кыһалҕалаах күннэр Миигин ыңгыр;
Мин эйигин өрүһүйэн ылыабым,
оччоҕо эн Миигин айхаллыабын».
- 16 Оттон нэгэйгэ Танара этэр:
«Тоҕо Мин сокуоннарбын үөрэтэбин,
тоҕо Мин кэс тылбын эн ырытабын?
- 17 Бэйэн буоллабына Мин үөрэтэрбин абааһы көрөбүн,
Мин тылбын кэннинг диэки эһэн иһэбин.
- 18 Уоруйаҕы көрдөххүнэ, кударыһабын,
көссүүлэһээччилэри кытта алтыһабын.
- 19 Уоһун куһаҕанга дөбөннүк өһүллэр,
тылын албыны кэбэҕэстик тиһэр;
- 20 бырааккын утары тыллаһа олоробун,
бэйэн ийэн оҕотун холуннарабын.
- 21 Эн итинник быһыыланаргын Мин сангарбат этим,
ол иһин Миигин бэйэм курдук дии санаабыккын.

Дьэ билигин эйигин дьарыйабын,
буруйгун иннигэр ууран биэрэбин.

- 22 Өйдөөн мань эниги, Тангараны умнааччылар;
эбэтэр, Мин энигини, хахай курдук, хайа тардыабым,
онно энигини ким да өрүһүйэн ылыа суоҕа.
- 23 Ким Миэхэ махталы сиэртибэлиир, ол Миигин
ытыктыыр.
Суолун-иһин болҕойор киһиэхэ
Мин Тангара быһыырын көрдөрүөбүм».

50 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома,
²Вирсавиялыын көссүүлэспитин кэннэ,
Давидка Нафан пророк кэлэ сылдыбытыгар.

- ³ Абыраа миигин, Айыы Тангара, улуу амарах
санааҕыттан,
үтүмэн үтүөбүнэн суох онор мин буруйбун-сэмэбин.
- ⁴ Элбэх төгүл сууйан, хара дьайыбын ыыт,
аныыбыттан миигин ырааһырт.
- ⁵ Буруйу-сэмэни онгорбуппун мин билэбин,
аныыбын-харабын өрүү өйдүү сылдыабын.
- ⁶ Эйигин, соҕотох Эйигин утары мин аныыны онордум,
Эн иннигэр уодаһыннаахтык быһыыланым,
онон Эн уурааҕын сөптөөх, Эн дьүүлүгү ыраас.
- ⁷ Мин үөскүөхпүттэн мөкү быһыылаахпын,
ийэттэн төрүү аныылаахпын.
- ⁸ Эн киһи ис сүрэҕиттэн кырдыктаах буоларыгар
баҕараҕын,
ол иһин мин дууһабын Бэйэнг муудараскынан
сырдатаҕын.

- 9 Иссоп угунан миигин ыһыахтаа, оччоҕо мин
ырааһырым;
миигин сууй, оччоҕо хаардааҕар манхайыам.
- 10 Миэхэ үөрүүнү, көрү-нары иһитиннэр,
оччоҕо, төһө да Эн миигин самнарбытын иһин,
мин үөрүөм-көтүөм этэ.
- 11 Мин анһыыбын-харабын көрүмэ,
буруйбун-сэмэбин барытын суох онор.
- 12 Ыраас сүрэхтэ миэхэ ай, Айыы Танара,
ис тыыммын санардан, кырдыктаах онор.
- 13 Миигин Бэйэбиттэн киэр анһыма,
Сибэтиэй Тыынгын миигиттэн былдыаама.
- 14 Быһабылын үөрүүтүн миэхэ төнүннэр,
Баһылыр Тыынгынан миигин бөҕөргөт.
- 15 Сокуона суохтары Эн суолгар мин үөрэтиэм,
оччоҕо анһыылаахтар Эһиэхэ эргиллиэхтэрэ.
- 16 Быһаа хааны тохпут анһыыбыттан, Айыы Танара,
миигин быһыыр Танарам,
оччоҕо Эн кырдыккын мин айхаллыам.
- 17 Айыы Тойон, уоспун өһүл,
мин Эһиэхэ уруй-айхал тылын этиэм;
- 18 Эһиэхэ сиэртибэ биэриэм этэ да, ону Эн баҕарбаккын,
бүтүннүү уматыллар бэримһини ахсарбаккын.
- 19 Танара ылынар сиэртибэтэ – анһыытын кэлэнэр сүрэх;
анһыытын кэлэнэр сымнаҕас сүрэҕи
Эн киэр анһыан суоҕа, Айыы Танара.
- 20 Үтүө санааҕыттан Сионга амарахтык сыһыаннас,
Иерусалим эркинин чөлүгэр түһэр.
- 21 Оччоҕо үөрүөбүн Эн сиэрдээх сиэртибэттэн,

уматан бэриллэр бэлэхтэн-туһахтан,
бүтүннүү уматыллар бэримньиттэн;
оччоҕо Эн сиэртибэнньиккэр кунаннары ууруохтара.

51 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид үөрэтиитэ. ²Идумея киһитэ Доик Саулга тийэн, «Давид Ахимелех дыэтигэр кэллэ» диэн тыллаабытын истэн.

³ Тоҕо хара дьайыгынан хайџанаџын, харса суох эр бэрдэ?

Танара бигэ таптала миигинниин өрүү бииргэ.

⁴ Өлөрөр-өһөрөр суолу торумнуугун,
кыырыктаах бии кэриэтэ эн тылын, куодалаах дууһа!

⁵ Мөкүнү үтүөтэџэр өрө тутаџын,
кырдыгы этэрдэџэр сымыйалыыргын ордороџун.

Села

⁶ Сүлүһүннээх тыллары эн сөбүлүүгүн, көлдүүн тыллаах.

⁷ Ол иһин Танара эйигин букатыннаахтык сууһарыаџа,
отуугуттан харбаан ылан, киэр быраџыаџа,
тыыннаахтар дойдуларыттан түөрэн ылыаџа.

Села

⁸ Көнө дьон ону дьулайа көрүөхтэрэ,

кинилэр хара дьайдааџы күлүөхтэрэ:

⁹ «Танараџа көмүскэтиэн баџарбатах киһи ити баар.

Барџа баайыгар эрэнэрэ,

хара дьайынан көмүскэнэрэ».

¹⁰ Оттон мин Танара Дьэтигэр көџөрө чэлгийэр
маслина маһын кэриэтэбин;

Танара бигэ таптальгар мин эрэнэбин

үйэттэн үйэлэр тухары.

¹¹ Бары дьайыын иһин махтанан,

үйэм тухары мин Эйигин айхаллыам;
итиэннэ, Эн сибэтийдэргин кытта бииргэ сылдьан,
Эн үтүөкэннээх ааккар эрэниэм.

52 ¹Хуор салайааччытыгар. Флейта добуһуолунан. Давид үөрэтиитэ.

- ² Өйө суохтар истэригэр
«Таңара суох» дии саныыллар.
Бары сатарыйбыттар, сидьинник быһыыланаллар;
үтүнү онорор киһи ким да суох.
- ³ Биир эмэ өйдөөбү-төйдөөбү,
Таңараны көрдөөччүнү булан көрөөрү,
Таңара халлаантан киһи аймағы анаарар.
- ⁴ Бары унга-ханас туораабыттар,
бары туһаларыттан тахсыбыттар;
үтүнү онорор киһи суох, биир да суох.
- ⁵ Ама өйдөнүөхтэрэ суоҕа дуо буруйу онгорооччулар,
мин норуоппун килиэптии мэниэстээччилэр,
Таңараны ыныран көрбөт дьон?
- ⁶ Кинилэр онно, улуу кутталга ылларан,
хаһан да уолуйбатахтарын уолуйуохтара:
эйигин утары турунааччылар унуохтарын
Таңара урусхал онортуоҕа.
Кинилэртэн Таңара аккаастанна,
онон эн кинилэри саакка ытыаҕың.
- ⁷ Оо, Сионтан Израильга быһабыл кэлэрэ буоллар!
Таңара норуотун билиэнтэн төнүннэрдэҕинэ,
Иаков үөрүөҕэ-көтүөҕэ, Израиль өрөгөйө үрдүөҕэ.

53 ¹Хуор салайааччытыгар. Устурууналаах инструмент добуһуолунан. Давид үөрэтиитэ. ²Зифейдэр Саулга кэлэн «Давид биһиэхэ саһан сылдьар эбит буолбат дуо?» диэбиттэригэр.

³ Айыы Тангара, Бэйэн ааккынан миигин быһыһаа,
модун кыаххынан мин кырдыкпын таһаар.

⁴ Айыы Тангара, иһит мин үнгэрбин,
болҕой Эйиэхэ этэрбин.

⁵ Туора дьон миигин утары өрө турдулар,
күүстээхтэр мин дууһабар суудайдылар;
кинилэр иннилэригэр Тангараны көрбөттөр. *Села*

⁶ Ол эрэн миэхэ Тангара көмөлөһөр,
Айыы Тойон мин куппун-сүрбүн бөҕөргөтөр.

⁷ Өстөөхтөрүм өһүөннэрин Кини иэстиэҕэ;
Эн кинилэри кырдыгыгын күүһүнэн имири эс.

⁸ Ис сүрэхпиттэн мин Эйиэхэ сиэртибэ биэриэм,
Эн үтүөкэннээх ааккын, АЙЫЫ ТОЙОН, албан
аатырдыам.

⁹ Эн миигин бары иэдээнтэн өрүһүйдүн,
онон мин өстөөхтөрбүн өрөгөйдүү көрдүм.

54 ¹Хуор салайааччытыгар. Устурууналаах инструмент добуһуолунан. Давид үөрэтиитэ.

² Айыы Тангара, иһит мин үнгэрбин;
Эйигиттэн көрдөстөхпүнэ, киэр хайыһыма.

³ Болҕойон иһит миигин уонна миэхэ хардар;
мин, эрииргэ-буруурга түбэхэн, энэлийэн эрэбин;
сүрэҕим мөбүстэ ⁴өстөөх үөгүтүттэн,
өһөгөйдөөх киһи күөмчүтүттэн;
иэдээни кинилэр миэхэ тэрийэллэр,

- кырыктаах санааларыттан өһүрэллэр.
- 5 Түөһүм иһэ тингиргэс буолла,
өлөр куттала миигин хам ылла;
- 6 куйахам күүрдэ, этим саласта,
кутталбыттан уңуоҕум барыта босхо барда.
- 7 «Холууп курдук кынаттааҕым буоллар! — диэтим мин. —
Хол дойдуга көтөн бараммын, уоскуйуом этэ;
- 8 быдан дуолга быйаһыйан бараммын,
бүччүм сирдэргэ хонуктуом этэ; *Села*
- 9 хабараан тыалтан, добун буурҕаттан
хахха булуна охсон хорҕойуом этэ».
- 10 Аймаа кинилэри, Айыы Тойон, тыл-тылларын
өйдөспөт гына;
мин бу куоракка күөмчүнү уонна иирээни көрөбүн:
- 11 озор түүннэри-күннэри кини эркинин устун хаамаллар;
онон бу дойдуну буруй буулаабыт, кыһалҕа кыпчыйбыт.
- 12 Куоракка алдьархай ааннаабыт:
атаҕастабыл уонна албыннааһын
кини уулуссаларыттан араһаппакка барбыт.
- 13 Өстөөх миигин үөҕэр буолбатах,
ону мин тулуйуом этэ;
өһөгөйдөөҕүм бэрдимсийэр буолбатах,
киниттэн син хорҕойуом этэ;
- 14 бэйэм тэннээҕим — эн миигин үөҕэҕин,
доҕорум, чугас киһим,
- 15 эн-мин дэһэн истинник сэһэргэспит,
Таһара Дьэтигэр көй дьоннуун аалласпыт аргыһым.
- 16 Дьээлэрин да, сүрэхтэрин да хара дьай булбутун иһин,
итинниктэри өлөр өлүү буулаатын;
үтүгэн түгэһэр кинилэр тыыннаахтыы түстүннэр.
- 17 Оттон мин Таһараны ынҕырабын,

- Айыы Тойон миигин быһыһаҕа.
- 18 Киэһэлээх сарсыарда, күн ортоҕо
мин Киниэхэ энэлийэ үнэбин,
Кини мин сангабын истиэҕэ.
- 19 Төһө да үгүстэр миигин утары туруммуттарын иһин,
Кини миигин сэрииттэн бүтүн таһаарыаҕа.
- 20 Айыы Танара истиэҕэ,
үйэлэр иннилэриттэн бүрүстүөлгэ Олорооччу, *Села*
уларыйбаттарын, Танараттан куттамматтарын иһин,
уодьуганнарын тутуоҕа.
- 21 Аргыһым иллээх дьонугар илиитин көтөхтө,
түһэрсибит сөбүлэһиитин көтүрдэ.
- 22 Арыынан ньылбарытар намыын сангалааҕа да,
дынҕэр, сүрэҕэ өһүөн эбит;
тыла-өһө елейдээҕэр сымнаҕаһа да,
дынҕэр, сыгыннах кылыс эбит.
- 23 Кыһалбаҕын Айыы Тойонҕо сүктэр –
Кини эйигин өйүөҕэ.
Кырдыксыты Кини хаһан да тулхадыттарыа суоҕа.
- 24 Айыы Танара, Эн хара дьайдаахтары
дириг иингэ түһэртиэн;
хаанымсахтар, уодаһыннаахтар
үйэлэрин аһаарыгар да тийиэхтэрэ суоҕа.
Оттон мин Эйиэхэ эрэнэбин.

55 ¹ Хуор салайааччытыгар. «Кый ыраах баран чуумпурбут холууп» матыбынан. Давид ырыата. Филистимляннар кинини Геф куоракка тутан ылбыттарыгар.

- ² Абыраа, Айыы Танара, киһи мэниэстээри хаайар,
хас күн айы үрдүбэр түһэн кыһарыйар.

- 3 Өстөөхтөрүм күн да аайы тыыннаахтыы ыйыстыах
курдуктар;
үгүстэр миигин утары өрө турдулар.
- 4 Оо, Үрдүктэн Үрдүкү, миэхэ куттал суоһаатағына,
Эйиэхэ мин эрэнэбин.
- 5 Таңараҕа – Кини тылыгар айхал этэбин, –
Таңараҕа эрэнэбин, куттаммаппын;
мунур үйэлээх миэхэ тугу онгоруой?
- 6 Кинилэр хайа да күн мин этэрбин токурута сатыыллар,
куһаҕаны эрэ миэхэ саныыллар.
- 7 Миигин утары куомсуктаһаллар,
саһа сылдьан тыыммар тийиээри,
хас хардыыбын манаһаллар.
- 8 Ама иэстэбилтэн куотуохтара дуо манньк хара
дьайдаахтар?
Айыы Таңара, уордайдан, норуоттары сууһартаа.
- 9 Мин атах балай сырыым барыта Эйиэхэ аабыллан турар;
көмүскэм уутун эмиэ иһиккэр кутан ис, –
ити барыта Эн кинигэҕэр бэлиэтэммитэ буолбаат?
- 10 Эйигин ыңырдым да,
өстөөхтөрүм чугуйан бараллар.
Таңара мин диэки, ону мин билэбин.
- 11 Таңараҕа – Кини тылын айхаллыыбын,
Айыы Тойонҕо – Кини тылын уруйдуубун, –
- 12 Таңараҕа мин эрэнэбин, куттаммаппын;
киһи миэхэ тугу онгоруой?
- 13 Андаҕарбын мин толоруох тустаахпын, Айыы Таңара;
мин Эйиэхэ махтал сиэртибэтин биэриэм.
- 14 Мин өрүү Таңара аттыгар,
олох сырдыгар, сылдыарым туһугар,

Эн дууһабын өлөртөн өрүһүйдүн,
бүдүрүйэн эрдэхпинэ миигин өйөөтүг.

56 ¹Хуор салайааччытыгар. «Өлөрүмэ» матыбынан.
Давид, Саултан күрэнэн баран, хайа хаспаҕар саһа
сылдьан ыллаабыт ырыата.

- ² Абыраа миигин, Айыы Танара, абыраа миигин;
Эйиэхэ дууһам эрэнэр.
Аан алдьархай буурҕата намырыар диэри,
Эн кынатын күлүгэр мин хорҕойуом.
- ³ Үрдүктэн Үрдүк Тангараны мин ынҕырабын,
миэхэ үтүнү онгорор Тангараны.
- ⁴ Кини, халлаантан көмө ытан, миигин быһыһаҕа,
отгон миигин күөмчүлээччилэри саатырдыаҕа. *Села*
Танара бигэ тапталын, кырдыгынын ытыаҕа.
- ⁵ Мин хахайдар ортолоругар,
киһини мэниэстээччилэр быыстарыгар баарбын;
кинилэр тиистэрэ — үнүү да ырба,
тыллара — кыырыктаах кылыс.
- ⁶ Халлааннар унгуордарынан айхаллан, Айыы Танара,
бүтүн сир үрдүнэн көһүннүн Эн килбиэнин.
- ⁷ Барар суолбар миэхэ угаайы онгорбуттар,
ону көрөн, дууһам санныйда.
Мин иннибэр иин хаспыттар,
ол эрэн, онно бэйэлэрэ түстүлэр. *Села*
- ⁸ Мин сүрөҕим бэлэм, Айыы Танара,
мин сүрөҕим бэлэм.
Эйигин айхаллаан, мин ырыа ыллыам.

- 9 Уһугун, дууһам миэнэ!
Уһукгун, арфа уонна лира!
Мин сарыалы уһугуннарыам.
- 10 Норуоттар ортолоругар, Айыы Тойон, Эйиэхэ
махтанам,
омуктар ортолоругар Эйигин айхаллыам.
- 11 Эн бигэ тапталын халлааннары аһара барар,
Эн кырдыгыгын былыттардыын быысаһар.
- 12 Халлааннар унуордарынан айхаллан, Айыы Тангара,
бүтүн сир үрдүнэн көһүннүн Эн килбиэнин.

57 ¹Хуор салайааччытыгар. «Өлөрүмэ» матыбынан.
Давид ырыата.

- 2 Дьин чаччы кырдыгы этэҕит дуо эһиги, судьуйалар,
көнөтүк дьүүллүүгүт дуо бар дьону?
- 3 Сокуона суоҕу сүрэххитигэр аттараҕыт,
сир устун күүскүтүнэн өттөйөбүт.
- 4 Хара сангнаахтар ийэттэн түһэ суолтан туораабыттар,
албыны-көлдүнү санаран, төрүөхтэриттэн
муммуттар.
- 5-6 Кинилэр дьааттара — эриэн үөн сүлүһүнэ,
кулгааҕын бүөлэнэн, абылааччы санатын,
хайа да сатабыллаах абылааччы санатын, истибэт
дьүлэй кобра дьаата.
- 7 Айыы Тангара, тиистэрин айахтарын иһигэр турута оҕус,
АЙЫЫ ТОЙОН, эдэр хахайдар аһыыларын тосту тут!
- 8 Уу устан аһарыныы аһа турдуннар;
ох сааларын кирсин тартахтарына,
оноҕосторо тосту бардыннар.

- 9 Хаатыттан тахсан барбыт үөннүү, суола суох сүттүннэр,
төрүөн иннинэ түспүт төрүөхтүү, үрүң күнү
көрбөтүннэр.
- 10 Хочуолларгытын амынньыар уота хаарыйа да илигинэ,
хоруорбут да, өлүөр да аскытын холорук ытыйан
илтин*.
- 11 Иэстэбил туолбутун көрөн, кырдыксыт үөрүөү;
кини хара дьайдаахтар хааннарын кэһиэү.
- 12 Оччоҕо дьон-сэргэ этиэү:
«Дьин чахчы баар эбит кырдыксыт киһи манньата!
Дьин чахчы баар эбит сиргэ көнөтүк дьүүлүүр Тангара!»

58 ¹Хуор салайааччытыгар. «Өлөрүмэ» матыбынан.
Давид ырыата. Саул, кинини дьиэтин таһыгар
өлөртөрөөрү, бэйэтин дьонун чунната ыппытыгар.

- 2 Өстөөхтөрбүттэн миигин өрүһүй, Айыы Тангарам,
өрө турааччылартан көмүскээ.
- 3 Хара дьайдаахтартан өрүһүйэн ыл,
хаанымсахтартан быһһаа.
- 4 Көр, ол мин кылыбын кэтэһэн, кирийэн сыталлар;
буруйум да, аныым да иһин буолбатах, Айыы ТОЙОН,
күүстээхтэр үрдүбэр түһэргэ бэлэмнэр.
- 5 Буруйу онорбутум суоҕа да,
үрдүбэр түһээри үөмэхтэһэллэр.

Оо, туран, миэхэ көмөү кэл уонна көр!

- 6 АЙЫЫ ТОЙОН, Аанньал сэриитин Тангарата, Израиль
Тангарата,

---

* 57:10 Еврейдии тизкискэ бу этии ис хоһооно чуолкайа суох.

уһуктан, бары норуоттары уодьуганнаа,
одаһыннаах хара дьайдаахтартан кими да ордорума.

Села

- 7 Хас киэһэ айы төннөн кэлэннэр,
ыт курдук улуйа-улуйалар,
куораты тула хаамаллар.
- 8 Быс-бурут тыллары кулгуйаннар,
айахтарын кылыһынан сулуйаллар,
«Ким биһигини истиэбэй?» — дии саныыллар.
- 9 Ол эрэн, Айыы Тойон, Эн кинилэри күлүү гыныабын,
Эн омуктары саакка-суукка ытыабын.
- 10 Оо, мин күүһүм-тирэбим! Эйигин мин кэтэһэбин,
Эн буолабын, Айыы Тангара, мин кириэппэһим.
- 11 Үтүө санаалаах Тангарам миигин утары көрсүөбэ,
өстөөхтөрүм өһөллөрүн Кини миэхэ көрдөрүөбэ.
- 12 Норуотум умнубатын туһугар, Эн кинилэри өлөртөөмө:
күдэн күүскүнэн үрэйтээн, кинилэри самнартаа,
Айыы Тойон Көмүскээччибит.
- 13 Айахтарын аныытын, уостарын буруйун иһин,
улахамсык санааларын угаайытыгар киирдиннэр;
кырыыһы таптыылларын, сымыйаны сангаралларын
иһин,
- 14 уордаһан, кинилэри сууһартаа,
суола суох сүтүөхтэригэр диэри, сууһартаа;
оччоҕо Иаковы Тангара салайарын
сир уһугар тийэ билиэхтэрэ.

Села

- 15 Хас киэһэ айы төннөн кэлэннэр,
ыт курдук улуйа-улуйалар,
куораты тула хаамаллар.

- 16 Ас көрдөөн салбыгныныллар,
аччык хаалан ырдыгыныныллар.
- 17 Оттон мин Эн күүскүн-уоххун хохуйуом,
сарсыарда эрдэттэн Эн бигэ тапталгын уруйдуом.
Күчүмэбэй күммэр Эн миигин кириэппэс буолан
көмүскүүрүн,
кыһалбалаах күммэр миигин хахха буолан
харыстыырын.
- 18 Оо, мин күүһүм-тирэбим, айхал ыллыам Эйиэхэ.
Айыы Таңара – мин кириэппэһим,
миигин бигэтик таптыыр Таңарам.

59 ¹Хуор салайааччыгыгар: «Кэс Тыл сардааната» матыбынан. Давид үөрэтэр ырыата.² Давид, Месопотамия уонна Цова сириецтарын кытта сэриилэһэ сылдьан, кыргыһыгтан эргиллэн иһэр Иоав Туустаах хочобо 12000 эдомиты сууһарбыгыгар, ыллаабыт ырыата.

- ³ Айыы Таңара, Эн биһигиттэн akkaaстаннын,
биһиги бөбүргөтүнүүлэрбитин үрэйдин;
Эн биһиэхэ уордайдын; оо, ол да буоллар,
эргилин!
- ⁴ Эн сири, хамсатан, хайыта быттын:
кени титирэстии турар, оһор кени баастарын.
- ⁵ Ыар кыһалбаны Эн норуоккар биллэрдин,
биһиги, Эн уохтаах утаххын иһэммит, иэбэннэс
буоллубут.
- ⁶ Кырдык иһин күөрэччи көтөбөллөрүн туһугар,
Эйигиттэн сүгүрүйэ толлор дьонго Эн былаах
туттардын.
- ⁷ Эн таптыыр дьонун быһаналларын туһугар,

Села

унга илиигинэн кинилэргэ кыайыыны бэлэхтээ
уонна биһиэхэ хардар.

- 8 Тангара сибэтиэй Дьиэтиттэн эрэннэрдэ:
«Мин Сихем сириҥ, өрө көтөҕүллэн тураммын,
үллэриэм,
Сокхоф хочотун усталаах туоратын мээрэйдием.
- 9 Галаад – Миэнэ, Манассия эмиэ – Миэнэ;
Ефрем – баһым кураахтаах куйаҕа,
Иуда – Мин скипетрым,
- 10 Моав – суунар кытаҕым;
Едомҥа Мин атаҕым тангаһын быраҕыам.
Чэ эрэ, Филистина сирэ,
Миигин кыайан-хотон, үөгүлээ эрэ!»
- 11 Ким миигин бөҕөргөтүнүүлээх куоракка
киллэриэҕэй?
Ким миигин Едомҥа тиэрдиэҕэй?
- 12 Эң буолбатах дуо, биһигиттэн аккаастаммыт,
биһиги сэриилэрбитин кытта барсыбат буолбут
Тангара?
- 13 Көмөлөс өстөөхпүтүн утары охсуһарбытыгар;
киһи көмөтө көдьүүһэ суох.
- 14 Тангараны кытта сылдьан, биһиги күүстээх буолуохпут;
Кини биһиги өстөөхтөрбүтүн сууһарыаҕа.

60 ¹Хуор салайааччытыгар. Устурууналаах инструмент
доһууолунан. Давид псалома.

- ² Айыы Тангара, иһит мин үөгүлүүр сангабын,
болҕой Эйиэхэ үгэрбин.
- ³ Санньыар санааттан сүрөҕим айманан,
сир уһугуттан Эйигин ынҕарабын.

- Оо, сирдээн таһаар дуу миигин үөһө
урут кыайан дабайбатах туруук хайабар;
- 4 Эн буолабын эбээт мин суон дурдам,
өстөөхтөн быыһанар халын хаххам.
- 5 Эн Дьибэҕэр мин үйэлэр тухары олоруум,
Эн кынатын хаххатыгар хорҕойуум. *Села*
- 6 Айыы Таһара, мин мэктиэ тылбын Эн иһиттин,
Эн ааккыттан толлор дьон нэһилиэстибэтин миэхэ
биэрдинг.
- 7 Үраахтаабы үйэтин уһат;
кени олоҕо көлүөнэттэн көлүөнэҕэ
салҕаныахтын.
- 8 Үйэлэр тухары кени Таһара иннигэр сырыттын;
Эн бигэ тапталын уонна кырдыгыгын
кенини араначчылыахтыннар.
- 9 Күн айы мэктиэ тылбын толорон,
мин үйэм тухары Эн ааккар ыллыам.

61 ¹Хуор салайааччыгыгар Идифунга. Давид псалома.

- ²Таһараттан эрэ дууһам уоскулангы булар,
Кени миигин быыһаан ылар.
- 3 Кени эрэ – мин туруук таас хайам, Быыһааччым,
халын хаххам, суон дурдам; мин аны тулхадыйыам
суоҕа.
- 4 Хаһаанга диэри эһиги киһиэхэ саба түһэбит,
ингэйбит эркинии, үрэлибит бүтэйдии,
кенини сууллара сатыыгыт?
- 5 Турар үрдэлиттэн түһэрэргэ санаммыттар;

61 ПСАЛОМ

албыны-көлдүүнү кинилэр таптыылар,
тастарыгар – алгыылар, истэригэр – кырыылар.

Села

- 6 Танараттан эрэ дууһам уоскулангы булар,
Кини миэхэ эрэл кымын саҕар.
- 7 Кини эрэ – мин туруук таас хайам, Быһааччым,
халын хаххам, суон дурдам; мин тулхадыйам суоҕа.
- 8 Танара миигин быһаан ылар, үрдүк чиэскэ тиксэрэр;
Танара – мин бигэ таас хайам, мин халын хаххам.
- 9 Бар дьонум! Хайдахтаах да кэмнэ Киниэхэ эһиги
эрэнин;
сүрэххит иһирэх тылын Киниэхэ иһитиннэрин:
Танара – биһиги харысхаллаах хаххабыт. *Села*
- 10 Кини диэн сүпсүк эрэ,
кыралаһын улуулуун бары туһата суохтар;
хайаларын да ыйааһынна уур –
бары салгыннааҕар чэпчэкилэр.
- 11 Талыыргытыгар эһиги эрэнимэн,
халыыргытынан хайҕаныман;
баайгыт-дуолгут хангаатаҕына,
онно сүрэххитин сүүйтэримэн.
- 12 Биирдэ Танара эппитэ,
мин ону иккитэ истибитим:
күүс Танараҕа баар,
- 13 бигэ таптал эмиэ Эйиэхэ баар диэн, Айыы Тойон;
Эн хас биирдии киһиэхэ
тугу онорбутунан көрөн биэрэҕин.

- 62** ¹ Давид псалом. Иудея кураайы дуолугар сылдьан.
² Айыы Тангара, Эн буолабын мин Тангарам;
Эйигин мин көрдүүбүн сарсыарда эрдэттэн,
Эйиэхэ дууһам утаппыттыы дьулуһар;
бу иччитэх, куура хаппыт, уута суох сиргэ сылдьан,
сүрүбим-быарым Эйиэхэ курдаттыы тардыһар;
- ³ Эн сүдү күүскүн, кэрэмэн килбиэнгин көрөөрү,
мин тийиэн кэлиэм этэ Эн сибэтиэй Дьиэбэр!
- ⁴ Бүтүн олохтообор күндү Эн бигэ тапталын,
Эйиэхэ мин этиэм уруй-айхал тылларын.
- ⁵ Олобум устатын тухары Эйигин мин алгыам;
Эн ааккын ааттаан, икки илиибин өрө көтөбүөм.
- ⁶⁻⁷ Утуйаары сытан Эйигин өйдөөн кэллэхпинэ,
уһун түүнү быһа Эйигин санаатахпына,
дууһам, сыаттан, елей арыттан топпуттуу, дуохуйар,
оччоҕо дьол-үөрүү тылынан мин Эйиэхэ айхал
этэбин.
- ⁸ Эн миэхэ көмөлөһөргүттэн үөрэммин,
мин Эн кынаатын хаххатыгар ырыа ыллыбын.
- ⁹ Дууһам Эйиэхэ ыга сыһынна,
Эн күүстээх илиинг миигин өйөөтө.
- ¹⁰ Оттон мин тыыммар туруммуттар
сир түгэбэр түһүөхтэрэ,
- ¹¹ сытыы кылыһынан кыдыллан,
саһыл аһылыга буолуохтара.
- ¹² Ыраахтаабы Танараттан үөрүөбэ-көтүөбэ;
албын тыллаахтар хам бараннар,
Танаранан андабайааччы барыта өрөгөйдүөбэ.

63

¹ Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.

- ² Айыы Тангара, иһит мин мунатыйар сангабын,
суостаах өстөөхтөн өрүһүй дууһабын.
- ³ Саһыар оҕуруктаахтар куомуннарыттан,
хара дьайдаахтар өрө турууларыттан,
- ⁴ тылларын кылыстыы сытыыланааччылартан,
сүлүһүннээх тыл оҕунан кыһааччылартан.
- ⁵ Буруйа суох киһини ытаары тоһуурга сыталлар,
туохтан да куттаммакка соһуччу ыталлар.
- ⁶ Хара дьайдаахтык быһыыланарга бигэтик туруммуттар;
биллибэтинэн угаайы онгорордуу киксэллэр,
«Ким биһигини көрүөбэй?» – дэһэллэр.
- ⁷ Уодаһыннаах суолга куомуннаһаллар,
«Барытын бэркэ аттардыбыт, бэлэм буолла», – диэн
үөрэллэр.
Оо, киһи сүрүбэ, өйө-санаата хараҥа даҕаны!
- ⁸ Ол эрээри Тангара кинилэри оҕунан ытыаҕа,
оччоҕо эмискэ бааһырыахтара.
- ⁹ Тылларын иһин кинилэри сууһартыаҕа;
көрбүт эрэ барыта, дьулайан, баһын быһа илгистиэбэ.
- ¹⁰ Оччоҕо ким барыта саллыаҕа;
бары Тангара дьайыытын кэпсиэхтэрэ,
Кини тугу онорбутун анаарыахтара.
- ¹¹ Оттон көнө киһи Айыы Тойонтон үөрүөбэ,
Кинини дурда-хаһха туттуоҕа;
көнө сүрэхтээх эрэ барыта өрөгөйө үрдүөбэ.

64

¹ Хуор салайааччытыгар. Давид псалома. Ырыа.

² Айхал ырыа Эйиэхэ ылланыахтаах,
Айыы Тангара, Сион хайатын үрдүгэр;

- Эйиэхэ бэриллит андаҕар туолуохтаах.
3 Оо, киһи үгэрин-көрдөһөрүн Истээчи!
Ким барыта Эйиэхэ кэлиэбэ.
- 4 Аньыылаах-харалаах дьайыыларбыт
ыар сүгэхэрдии биһиэхэ ыйаннахтарына,
Эн буруйбутун бырастыгы гынабын.
- 5 Эн, тиэргэнгэр олоодоору талан ылан,
Бэйэбэр чугаһаппыт дьонун дьоллоохтор.
Эн Дьиэн, сибэтиэй Храмын, илгэтэ
биһигини дуоһутуоҕа.
- 6 Айыы Таңара Быһааччыбыт, Эн кырдыктаах
буолангың,
сөбүмэр дьайыыларынан биһиэхэ хардарабын;
Эн сир бары үһүктарын,
ыраах муоралар эрэллэрэ буолабын.
- 7 Эн модун кыаххынан хайалары туруорбуккун,
күүһүнэн-уоһунан таһымныгы туолбуккун.
- 8 Муоралар ньиргиэрдэрин, барылас баалларын,
норуоттар аймалҕаннарын Эн намыратабын.
- 9 Эн дьикти бэлиэлэри көрдөрөннүн,
сир үһүгар тийэ дьулайаллар;
илинтэн арҕаанна диэри сөхтөрөннүн,
бэркиһээн саҥа аллайаллар.
- 10 Сири көрөн-истэн, Эн кини утабын ханнарабын,
өңсүтэн биэрэбин, балысханлык байытабын.
Таңара өрүһэ толору уулаах.
Эн дьонно бурдугу биэрээри,
сирдэрин бэлэмниигин:
- 11 сухатын суолун уунан угуттуугун,
оллурун-боллурун дэхсилиигин,
самыыры түһэрэн сымнатабын,

- бурдугун үүнүүтүн алгыыгын.
- 12 Уйгу-быйангынан дылы маанылыгыгын;
Эн айаннаабыт суолгуттан арыы-сыа аллар.
- 13 Кураайы мэччирэнгэр чээл күөх кырыстаналлар,
кэрискэ томтордор үөрүүнэн туолаллар.
- 14 Хонууга барааннар мэччийэллэр,
хочолор бурдугунан симэнэллэр.
Туох барыта үөрэн, сага аллайар,
туох барыта бииргэ ыллыыр-туойар.

65 ¹Хуор салайааччытыгар. Ырыа. Псалом.

- Танараны айхаллаа, сир үрдэ бүттүүнэ;
- 2 Кини аата улуутун хохуйан, эниги ыллаан;
уруй-айхал тылларын Киниэхэ анаан.
- 3 Этинг Тангараҕа: «Дьулааннар даҕаны Эн
дьайыыларын!
Эн сүнгэн күүстээҕинг иһин, өстөөхтөрүң
Эйиэхэ бэринэллэр.
- 4 Сир бүттүүнэ Эйиэхэ сүгүрүйүөҕэ;
Эйигин ырыанан айхаллыахтара,
Эн ааккар ыллыахтара!»

Села

- 5 Кэлин, көрүң Тангара тугу гыммытын,
Кини дьон аймахха онгорбут дьулаан
дьайыыларын:
- 6 Кини муораны кураанах сиргэ кубулуппута;
өбүгэлэрбит өрүһү эмиэ оломнообуттара.
Онно биһиги Киниттэн үөрэбит-көтөрбүт.
- 7 Модун кыабынан Кини үйэлэр тухары салайар;
Кини норуоттары харабын далыгар илдэ сылдыар,
онон өрө турааччылар улаханлык санамматыннар.

Села

- 8 Алжаанг, норуоттар, биһиги Таңарабытын,
Киниэхэ анаан эһиги айхал тылларын!
- 9 Кини биһигини тыыннаах хаалларда,
биһиги атаһытын халбаннаттарбата.
- 10 Эн биһигини тургутан көрбүтүң, Айыы Таңара,
уулаах үрүң көмүһү курдук, уһааран көрбүтүң.
- 11 Эн биһигини илимгэ ингиннэрбитинг,
ыар сүгэһэри биһиэхэ сүктэрбитинг;
- 12 төбөбүтүгэр көлүөһэлээх аттаахтары көрүлэппитинг;
ууга-уокка да түһэртээн ылбытын,
ол да буоллар, биһигини көңүлгэ таһаарбытын.
- 13-14 Уматар бэримньибин ильдэ, Эн Дьибэҕэр киирэммин,
Эйиэхэ эппит мэхтиэ тылбын –
эрирдээх кэммэр эрэннэрбиппин толоруом.
- 15 Эмис сүөһүнү уматан, Эйиэхэ бэлэхтиэм,
барааны сиэртибэ биэрэн, буруотун унаардыам;
оҕустары, козеллары сиэртибэлиэм. *Села*
- 16 Кэлин, истинг эһиги, Таңараттан куттанааччылар бары,
Кини миэхэ тугу оңорбутун мин сэхэргиэм.
- 17 Мин, көмө көрдөһөн, Кинини ыңырбытым,
уруй-айхал тылларын Киниэхэ эппитим.
- 18 Аһыыны сүрэхпэр биһиктии сылдыбытым буоллар,
Айыы Тойон миигин истиэ суоҕа этэ.
- 19 Ол эрэн Таңара миигин иһиттэ,
мин көрдөһөр санабын сэнээрдэ.
- 20 Алгыс буоллун – мин үгэрбиттэн киэр хайыспатах,
миигин бигэ тапталыттан матарбатах Айыы
Таңараҕа.

66 ¹Хуор салайааччытыгар. Устурууналаах инструмент добууолунан. Псалом. Ырыа.

- ²⁻³ Айыы Тангара, сиргэ Эн суолгун билэллэрин,
бары норуоттар Эн быһыыргын көрөллөрүн
туһугар,
Эн бигэ тапталың, Эн алгыһын биһигини
арыаллыахтын,
Эн сирэйиң сырдыга биһиэхэ сыдыаайыахтын. *Села*
- ⁴ Айхал эттиннэр Эйиэхэ норуоттар, Айыы Тангара;
айхал эттиннэр Эйиэхэ бары норуоттар.
- ⁵ Омуктар, үөрэ-көтө, өрөгөй ырыатын ыллаатыннар:
Эн норуоттары көнөтүк дьүүллүүгүн,
сир омуктарын салайабын. *Села*
- ⁶ Айхал эттиннэр Эйиэхэ норуоттар, Айыы Тангара,
Айхал эттиннэр Эйиэхэ бары норуоттар.
- ⁷ Сир уйгу-быяндын биэрдэ,
Тангара, Айыы Тангарабыт, биһигини албаата.
- ⁸ Тангара алгыһа биһиэхэ тосхойо туруохтун;
сир уһуга барыта Киниттэн сүгүрүйэ толлуохтун.

67 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома. Ырыа.

- ²Туран кэлиэхтин Тангара, үрүө-тараа бардыннар
Кини өстөөхтөрө;
киэр куоттуннар Киниттэн бары Кинини абааһы
көрөөччүлэр.
- ³ Буруо симэлийэринии, Эн кинилэри симэлит;
буоска уот суоһуттан ууларыныы,
хара дьайдаахтар Тангара суоһуттан өллүннэр.
- ⁴ Оттон кырдыксыттар үөрдүннэр;

кинилэр өрөгөйдөрө Тангара иннигэр үрдээтин,
 үөрэллэрэ-көтөллөрө үксээтин.

- 5 Ыллаан Тангараҕа, ыллаан Кини аатыгар;
 ырыанан айхаллаан былытынан Айаннааччыны —
 Кини аата АЙЫЫ ТОЙОН диэн — үөрүгү Кини иннигэр.
- 6 Тулаайахтар аҕалара, огдооболор судьуйалара —
 Тангара Бэйэтин сибэтиэй Дьиэтигэр баар.
- 7 Тангара аңаардастары ыал онгорор,
 хаайыылаахтары байылыат олоххо таһаарар*;
 оттон бас бэриммэттэр кураайы дуолга хаалаллар.
- 8 Айыы Тангара, Эн норуотунг иннигэр түһэн барбыккар,
 кураайы дуолу унуордаабыккар, Села
- 9 сир титирэстээбитэ, халлаан уулан тохтубута —
 Тангара, Синай Тангаратын, иннигэр,
 Тангара, Израиль Тангаратын, иннигэр.
- 10 Айыы Тангара, Эн дэлэй ардаҕы түһэрэрин
 уоҕа тахсыбыт сиргэр,
 Эн Бэйэнг кинини тилиннэрэринг.
- 11 Онно Эн норуотунг олохсуйбута;
 оо, Тангара, Эн үтүө санааҕыттан
 дыдангылар кыһалҕаларын толуйбутунг.
- 12 Айыы Тойон илдьит ыппыта,
 ону, кыайыы сураҕын, элбэх дыахтар иһитиннэрбитэ:
- 13-14 «Ыраахтааҕылар сэриилэрин кытта куоттулар, куоттулар!»
 Төһө да сүөһүлэрин далыттан ырааппаталлар,
 дыахталлар дьиэ-дьиэ аайы сэрии булдуун —
 үрүгү көмүһүнэн бүрүллүбүт кынаттаах,

---

* 67:7 Эбэтэр: *хандалыттан босхолуур.*

- солотуулаах куорсуннаах холууптары үллэстэллэр.
- 15 Күүстээхтэн Күүстээх онно ыраахтаабылары үрэйбитигэр,
Селмон хайата, хаар түспүтүнүү, кылбайбыта.
- 16 Тангара хайата, Васан хайата,
элбэх өргөстөөх Васан хайата!
- 17 Тоѳо эниги ордугургуу көрөбүт, элбэх өргөстөөх хайалар,
Тангара олохсуйуон баѳарар хайатын,
АЙЫЫ ТОЙОН үйэлэр тухары олорор хайатын?
- 18 Тангара колесницата үтүмэн үгүс,
сүүһүнэн тыһынча; олор ортолоругар
Айыы Тойон Синайга сибэтиэй Дьиэтигэр баар.
- 19 Эһ үөһэ тахсаргар,
билиэн ылбыттаргын батыһыннаран барбытын;
итиэннэ, АЙЫЫ ТОЙОН Тангара онно олорорун
туһугар,
дьонтон, утарыласпыттартан кытта, бэлэх-туһах
ылбытын.
- 20 Алгыс буоллун Айыы Тойонго!
Кини күнтэн күн биһиги сүгэһэрбитин сүгэр;
Айыы Тангара – биһиги Быһааччыбыт. *Села*
- 21 Биһиги Тангарабыт – быһабыллаах Тангара;
ТАНГАРА* Айыы Тойон, өлүү айаѳыттан өрүһүйэр
былаастаах.
- 22 Ол эрэн Тангара тобулу охсуоѳа өстөөхтөрүн оройдорун,
аныыга-хараѳа ыларбыттар арбаѳар бастарын.

---

* 67:21 Тангара Эргэ Кэс Тылга суруллубут «Яхве», ол аата «Кини баар» эбэтэр «Кини олоѳу бизэрэр» диэн суолталаах ытык аата бу тылбааска улахан буукубаларынан бэриллэр.

- 23 Айыы Тойон эппитэ:
«Мин кинилэри Васантан төттөрү аҕалыам,
муора түгэҕиттэн таһаарыам,
- 24 оччоҕо эн кинилэр хааннарын кэһиэҕин,
ыттарын эмиэ бэйэлэрин өлүүлэригэр тиксиэхтэрэ».
- 25 Айыы Тангара, ким барыта көрөр Эйигин –
Эн, мин Тангарам, Ыраахтааҕым,
сибэтиэй Дьиэҕэр киирэр өрөгөйдөөх хаамыыгын.
- 26 Инники ырыаһыттар иһэллэр,
кинилэр кэннилэриттэн – музыканнар,
ортолоругар тимпаннаах кыргыттар бааллар.
- 27 «Улуу түмсүүгэ алҕаан Тангараны, АЙЫЫ ТОЙОНУ,
Израиль тымыр-сыдыаннара!»
- 28 Бастакынан Вениамин, саамай балыстара, иһэр,
онтон Иуда кинээстэрэ бөлөхтөһөн иһэллэр;
Завулон кинээстэрэ, Неффалим кинээстэрэ эмиэ
бааллар.
- 29 Тангаран эйигин күүстээх буолар аналлаабыта.
Биһиэхэ урут көрдөрөрүн курдук, Айыы Тангара,
билигин эмиэ күүскүн көрдөр.
- 30 Иерусалимга баар Храмын туһугар,
ыраахтааҕылар Эйиэхэ бэлэхтэрин аҕалыахтара.
- 31 Сыһыт тростникка бүгэн сытар дьиикэй кыыллары,
ньирэй норуоттар ортолоругар баар оҕус үөрүн;
илдьи тэбис түһээн хомуйуохтары баҕарааччылары,
унга-хангас ыһаттаа сэриинэн суудайар норуоттары.
- 32 Оччоҕо Египеттэн илдьиттэр кэлиэхтэрэ,
Эфиопия Тангараҕа икки илиитин ууноуҕа.
- 33 Сир саарыстыбалара, ыллаан Тангараҕа,
ырыанан айхаллаан Айыы Тойону,

Села

- 34 халлааннар устун, былыргы халлааннар устун
айаннааччыны.
Истин, Кини куолаһа, Кини күүстээх куолаһа
ньиргийэр!
- 35 Айхаллаан Тангара албан аатын.
Кини Израиль үрдүнэн улуу былаастаах,
Кини халлааннар үрдүлэринэн модун кыахтаах.
- 36 Дьулаан да буоллаҕа Тангара Бэйэтин сибэтиэй
Дьиэтигэр!
Кини, Израиль Танарата, норуотун бөбөргөтөр,
кينيэхэ күүс-уох киллэрэр.

Алгыс буоллун Тангараҕа.

68 ¹ **Хуор салайааччытыгар. «Сардааналар»
матыыштарынан. Давид псалом.**

- 2 Быыһаа миигин, Айыы Тангара,
уу моонньубунан буолла.
- 3 Дирин кутаҕа түһэммин,
тирэхпин сүтэрдим;
чөнөрө чүөмпэҕэ киирэммин,
буруукка эрийтэрдим.
- 4 Үөгүлүүрбүтгэн сэниэм эһиннэ,
куолайым куура хатта;
хараҕым сылайыар диэри
мин Тангарабын кэтэстим.
- 5 Буруйа суоҕум үрдүнэн абааһы көрөөччү
баттахпынааҕар элбээтэ,
миигин өлөрүөх-өһөрүөх үксээтэ;
өстөөхтөрүм туох да төрүүтэ суох үөҕэллэр,
былдыаабатахпын кытта биэрэргэ күһэйэллэр.

- 6 Айыы Тангара, Эн билэҕин мин өйө суох быһыыбын,
мин буруйбун-аньыыбын Эн курдат көрөбүҥ.
- 7 Эйиэхэ эрэнээччилэртэн ким да мин туспуттан
саапбатын,
Айыы Тойон, Аанньал сэриитин Тангарата;
Эйигин көрдөөччүлэртэн ким да мин туспуттан
кытарбатын,
Израиль Айыы Тангарата;
- 8 Эн тускар мин кириэтэнэ сылдыабын,
сааты-сууту тулуйабын.
- 9 Туора киһи буоллум бырааттарбар,
тастыҥ киһи буоллум ийэм уолаттарыгар.
- 10 Эн Дьибэҕэр тапталам миигин уоттуу сиэтэ,
Эйигин үөбээччилэр үөбүүлэрэ миэхэ түстэ.
- 11 Астан туттунаҥ дууһабын сыһытаммын,
мин кинилэртэн хоруотанар буоллум.
- 12 Кутурҕан таҥаһын таннааммын,
мин кинилэргэ өс домоҕо буоллум.
- 13 Күорат ааныгар олорооччулар миигин ырыталлар,
арыгыһыттар миигин ырыанан ыыстыылар.
- 14 Оттон мин Эйиэхэ үгэбин, Айыы Тойон;
тоҕоостоох кэмгэ, Айыы Тангара,
улуу амарах санаабыттан миигин иһит;
эрэллээх көмөбүҥэн
- 15 миигин быһаан ыл
кута куртаҕар түһэртэн;
өрүһүй өстөөхтөрбүттэн, бу чөнгөрүйэр чүөмпөттэн.
- 16 Бурулданна миигин эрийтэримэ;
дьөлөркөй чүөмпэ миигин ыйыстыбатын,
иин айаҕа үрдүбэр сабыллыбатын.

- 17 Амарох тапталлаах Айыы Тойон, миэхэ хардар,
улуу аһыныгас санаабыттан миэхэ хайыс.
- 18 Киэр эргиллимэ кулуккуттан,
тиэтэй миигин истэргэ – мин иэдээнгэ түбэстим.
- 19 Чугаһаа мин дууһабар, миигин быыһаан ыл;
өстөөхтөрбүттэн өрүһүй.
- 20 Эн билэбин миигин хайдах үөбүллэрин,
мин сааппын-сууппун, кыбыстыбын;
өстөөхтөрбүн Эн барыларын көрөбүн.
- 21 Үөбүүлэрэ сүрэхпин хайытта,
бүтүн бэйэбин алларытта;
аһыны күүппүтүм да, ким да аһыммата,
өйөбүл көрдөөбүтүм да, ким да өйөөбөтө.
- 22 Аһылык оннугар миэхэ дьааты кутан биэрдилэр,
утаппыппар, уксууһу иһэртилэр.
- 23 Олорор остуоллара бэйэлэригэр оҕуур буолуохтун,
уоскуланнаах олохторо угаайыга кубулуйуохтун;
- 24 көрөр харахтара көрбөт буола түүппэбирдин,
хаамар атахтара хаампат буола мөлтөөтүн.
- 25 Абаһын-сатаһын Эн кинилэргэ тоҕо сүөкээ,
уоҕун-кылынын уотунан Эн кинилэри күөйтэлээ.
- 26 Олорор түөлбэлэрэ иччитэхсийдин,
отууларыгар имириир тыыннаах орпотун.
- 27 Эн самнарбыт дьонун кинилэр эккирэтэллэр,
Эн бааһырпыт дьонун эрэйин элбэтэн биэрэллэр.
- 28 Буруйдарыгар буруйда эбэн ис;
Эн бырастыгынарын билбэтиннэр.
- 29 Кинилэр ааттара Олох Кинигэтиттэн сотулуннун,
кырдыксыттары кытары онно бииргэ суруллубатын.
- 30 Оттон мин, баттанан-үктэнэн, эрэйи көрө сылдыбын;
Эн көмөҥ, Айыы Таһара, миигин араҥаччылыахтын.

- 31 Тангара аатын мин ырыабынан айхаллыам,
уруй-айхал тылынан Кинини уруйдуом;
- 32 ол АЙЫЫ ТОЙОНГО бэримныи оѳустааѳар,
муостаах-туйахтаах кунаннааѳар ордук сөбүлэтиэѳэ.
- 33 Эрэйгэ-мунгга түбэспиттэр ону үөрэ көрүөхтэрэ;
эрдийдин эниги сүрэххит, Тангараны көрдөөччүлэр.
- 34 АЙЫЫ ТОЙОН кыһалѳалаахтары истэр,
хаайыыга бохсуллубут дьонун умнубат.
- 35 Айхаллаатыннар Кинини халлааннар уонна сир,
байѳал уонна онно баар хамсыыр харамай барыта.
- 36 Тангара Сиону быыһаан ылыаѳа,
Иуда куораттарын чөлүгэр түһэриэѳэ;
оччоѳо онно Кини норуота барытын бас билэн
олоруоѳа;
- 37 Кини кулуттарын оѳолоро ону нэһилиэстибэѳэ
ылыахтара,
онно Кини аатын таптыыр дьон олохсуйуохтара.

69 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома. Санатыы.

- ²Тиэтэй, Айыы Тангара, миигин өрүһүйэргэ.
тиэтэй, АЙЫЫ ТОЙОН, миэхэ көмөѳө кэлэргэ.
- 3 Саакка-суукка киирэн, сирэйдэрэ кытардын
мин тыыммар турунааччылар.
Сир-буор сирэйдэнэн, чугуйан бардыннар
миэхэ куһаѳаны баѳарааччылар.
- 4 Саатан, кэннилэринэн түстүттэр:
«Кэһэй! Кэһэй!» – диэн сэтэрээччилэр.
- 5 Оттон Эйигин көрдөөччү барыта үөрдүн-көттүн,
Эйигиттэн кини үрдүк өрөгөйү буллун;
Эйиэхэ быыһатыан баѳарааччы өрүүтүн:

«Биһиги Тангарабыт улуу!» – диир буоллун.

- 6 Оттон мин дыадангыбын, кыһалҕалаахпын;
Айыы Тангара, тиэтэй миэхэ кэлэргэ!
Эн миэхэ көмөлөһөрүң, мин Өрүһүйээччим;
оо, АЙЫЫ ТОЙОН, бытаарыма!

- 70** ¹Эйиэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН, мин эрэнэбин,
хаһан да мин кыбыстыгыга кииримиим.
- ² Кырдьыктаах Бэйэн миигин өрүһүй, босхолоо,
көрдөһөрбүн истэн, быыһаан ыл.
- ³ Куруук кэлэн хорҕойорум курдук,
туруук таас хайам буолан хаххалаа;
миигин быыһатан ылардыы Эн дыһай,
мин туруук хайам, мин кириэппэһим
Эн бааргын эбээт.
- ⁴ Айыы Тангарам, өрүһүй хара дыйдаах илиититтэн,
суута-сокуона суохтартан, күөмчүлээччиттэн.
- ⁵ Эн буолабын, Айыы Тойон, мин эрэлим,
Эйиэхэ эрэнэбин, АЙЫЫ ТОЙОН, эдэр сааспыттан.
- ⁶ Эн этиң мин төрүөхпүттэн бигэ тирэҕим;
ийэм иһиттэн миигин Эн таһаарбытын.
Эйиэхэ мин өрүүтүн уруй-айхал этэбин.
- ⁷ Төһө да миигин үгүстэр дьийбэргии көрдөллөр,
Эн буолабын мин халын хаххам, суон дурдам.
- ⁸ Уруй-айхал тыла уоспуттан кутуллан,
уһун күн устата мин Эйиэхэ махтана сылдыабын.
- ⁹ Кырдьан-бохтон да олордохпуна, миигин киэр
анньымаар,
күүһүм-күдэҕим сөллүүтэ хаалларар буолумаар.
- ¹⁰ Өстөөхтөрүм миигин киртитэллэр,

- өлөрөргө сананааччылар киксэллэр:
- 11 «Тангара кинини хаалларда,
тутан ыларды сойуолаан,
ким да кинини өрүһүйбэт», – дэһэллэр.
- 12 Айыы Тангара, Эн миигиттэн тэйимэ;
Айыы Тангарам, миэхэ көмөҕө тиэтэй!
- 13 Саакка киирэн өллүннэр миигин буруйдааччылар;
сурахтара суулуннун, ааттара алдьаннын
миэхэ куһаҕаны оноруохтарын баҕарааччылар.
- 14 Оттон мин өрүүтүн Эйиэхэ эрэниэм,
Эйигин айхаллыырбын күүһүрдэн эрэ иһиэм.
- 15 Эн кырдыктааххын мин иһитиннэриэм;
ахсаанын ааҕан сиппэтэрбин даҕаны,
абыраллаах дьайыыларгын күн аайы сэхэргиэм.
- 16 Кэлэммин, АЙЫЫ ТОЙОН ТАҢАРА сүдү күүһүн айхаллыам,
Эн кырдыктаах быһыыгын, Эйиэнин эрэ, мин ахтыам.
- 17 Айыы Тангара, Эн миигин эдэр эрдэхпиттэн үөрэтэринг,
мин билингнэ диэри Эн сөбүмэр дьайыыларгын
кэпсиибин.
- 18 Онон төһө да кырдыбытым, аһым аастыйбытын иһин,
Айыы Тангара, кэнчээри ыччакка, бары кэнэҕэс
кэлээччигэ
Эн күүскүн-кыаххын иһитиннэриэхпэр диэри
миигин хаалларар буолумаар.
- 19 Эн кырдыгың, Айыы Тангара, үрдүк халлааннарга
тийэй;
Эн сүдү дьайыылары онордун.
Ким баарый Эйиэхэ холоонноох, Айыы Тангара?
- 20 Иэнэ биллибэт иэдээни Эн миэхэ ытыарың,
итиэннэ эмиэ тилиннэрэн,

- сир түгэбиттэн миигин таһаарарын;
- 21 Эн, миигин үрдүктүк тутангын,
дууһабар уоскулангы биэрэрин.
- 22 Арфа тыаһын намылытан, мин Эйигин айхаллыам,
Эн кырдыккын, Айыы Тангарам;
лира тыаһын дьүрүһүтэн, Эйигин уруйдаан ыллыам,
оо, Израиль Сибэтиэйэ.
- 23 Эйигин айхаллаатахпына, ырыам тыла
үөрүүбүттэн дөбөннүк тахсар;
Эйиэхэ өрүһүйтэрэн, дууһам өрөгөйдүүр.
- 24 Миэхэ куһаҕаны оноро сатаабыттар
саакка киирбиттэрин, ааттара сууллубутун иһин,
мин күн аайы Эн кырдыктааххын иһитиннэриэм.

- 71** ¹ Соломон псалома.
Айыы Тангара, ыраахтаағыны үөрэт көнөтүк
дьүүллүүргэ,
ыраахтаағы уолун – кырдыктаах буоларга.
- 2 Кини Эн дьонгун көнөтүк дьүүллүөхтүн,
Эн дыдангыларгын кырдыгынан көрүөхтүн.
- 3 Хайалар дьонго или-эйэни аҕалыннар,
томтордор – кырдыгы.
- 4 Кини норуот дыдангыларын көмүскээтин,
кыһалҕалаахтары быһаатын,
кыһарыйааччыны сыһыттын.
- 5 Оччоҕо кинилэр көлүөнэттэн көлүөнэбэ,
Айыы Тангара,
ый-күн баарын тухары Эйигиттэн толлуохтара.
- 6 Ыраахтаағы охсуллар ходуһаҕа түһэр самыырга,
сир үрдүн ньүөлсүтэр ардахха холоонноох буолуоҕа.

- 7 Кини кэмигэр кырдыксыт туругуруоҕа,
ый сырдатарын тухары ил-эйэ чэчирии туруоҕа.
- 8 Кини саарыстыбата муораттан муораҕа тийийэҕэ,
Евфрат өрүстэн сир уһугар диэри тэнийиэҕэ.
- 9 Кураайы дуол олохтоохторо кини иннигэр
сөһүргэстиэхтэрэ,
кини өстөөхтөрө сири-буору салыахтара.
- 10 Фарсис уонна муора арыыларын ыраахтааҕыллара
киниэхэ түһээн төлүөхтэрэ;
Аравия уонна Сава ыраахтааҕыллара
бэлэхтэрин илдэ кэлиэхтэрэ.
- 11 Бары ыраахтааҕылар киниэхэ сүгүрүйүөхтэрэ,
бары норуоттар киниэхэ үлэлиэхтэрэ.
- 12 Кини көмө көрдүүр кыһалҕалаахтары,
дыдангыны, хантан да көмө кэлбэт киһитин өрүһүйүөҕэ;
- 13 мөлтөбү, баттаммыты-үктэммити аһыныаҕа,
кыһалҕалаахтар олохторун быһыһааҕа;
- 14 хара батталтан, үтүргэнтэн дууһаларын толуйуоҕа;
кинилэр хааннара кини хараҕар улаханга туруоҕа.
- 15 Туругурдун ыраахтааҕы!
Киниэхэ Аравия кыһыл көмүһүттэн биэриэхтэрэ;
кини туһугар өрүү үнүөхтэрэ,
кинини күннэтэ алгыахтара.
- 16 Бурдук, сиргэ өлгөмнүк үүнэн,
хайа үрдүгэр долгуйа хамсыаҕа,
үүнүүтэ Ливанга курдук, үрдүк буолуоҕа.
Куораттарын дыоно, төрөөн-үөскээн,
хонуу отунуу хойдуоҕа.
- 17 Ыраахтааҕы аата-суола үйэлэргэ барыаҕа,
кини албан аата күн үйэтэ үйэлэниэҕэ.

Бары норуоттарга кини алгыһы аҕалыаҕа,
кинини ким барыта дьоллооһунан ааттыаҕа.

- 18 Алгыс буоллун Айыы Тойонго, Израиль Танаратыгар,
энин дьиктини онорор соҕотох сүдү кыахтаахха.
- 19 Алгыс буоллун үйэлэр тухары Кини килбиэннээх аатыгар.
Кини кэрэмэн килбиэнэ сир үрдүн толоруохтун.
Аминь, аминь.
- 20 Иессей уолун Давид үнүүтэ бүттэ.

III КИНИГЭТЭ 72–88 псаломнар

- 72** ¹ Асаф псалома.
Чахчы даҕаны Танара үтөө сыһыаннаах Израильга,
ыраас сүрэхтээхтэргэ!
- 2 Отгон мин бүдүрүйэн иһэн өрүһүннүм,
халтарыйан иһэн быһһанным:
- 3 нэгэй дьон баай-талым олоһун көрөммүн,
улуутумсуктары ордугургуу санаатым.
- 4 Кинилэр өлүөхтэригэр да диэри эрэи билбэттэр,
үскэл-ньүөл бэйэлээхтэр;
- 5 дьон ыарахан үлэтигэр кинилэр суохтар,
атыттары кытта очурга охсуллубаттар.
- 6 Ол иһин улахамсык санаа оҕуруоламмыттар,
баламат быһыы таҕастаммыттар.
- 7 Аһара уойаннар, харахтара бүтэйбит,
мэник санаа сүрэхтэригэр көччүйбүт.
- 8 Тугу барытын күлэллэр, кырыктаахтык тыллаһаллар,
улаханлык сананан, суоһурҕаналлар.

- 9 Уостара халлаангна тийэ уһаабыт,
тыллара сири-дойдуну дархайһа кэрийбит.
- 10 Ол иһин бэл Тангара норуота кинилэри батыһар,
тугу куппуттарын толору сомсон иһэр.
- 11 «Тангара хайдах билиэҕэй,
Үрдүктэн Үрдүк билэр үһү дуо?» – дииллэр нэгэйдэр.
- 12 Итинниктэр хара саннаахтар: бу үйэҕэ барҕараллар,
баайдарын-дуолларын ханаталлар.
- 13 Ама халтайга мин ыраас сүрэхтэнэргэ таласпытым,
аньыта-буруйа суох буоларга дьулуспутум,
- 14 халтайга хас күн аайы охсуллубутум,
хас сарсыарда аайы дьарыллыбытым буолоу дуо?
- 15 Ол эрэн: «Кинилэр курдук тыллаһыам», – диэбитим
буоллар,
Эн норуотунг иннигэр буруйдаах тахсыах эбиппин.
- 16 Хайдах итини өйдүүбүн дии саныырым,
итини ыпсарары ыарырҕата көрөрүм.
- 17 Дьэ онтон, Тангара Дьэитигэр киирэн тураммын,
мин өйдөөбүтүм кинилэр мунгур уһуктарын.
- 18 Чахчы даҕаны Эн кинилэри халтараан суолга
туруорбуккун,
түгэҕэ биллибэт далайга түһэртиир эбиккин.
- 19 Хайдах курдук эмискэ имнэри эһиннилэр,
хайдах курдук уолуйан, суола суох сүттүлэр!
- 20 Киһи уһуктан баран түүлүн умнарыныы,
Айыы Тойон, Эн тураат да, кинилэр мөссүөннэрин
умнуоҕунг.
- 21 Мин сүрэҕим умайар-оргуйар,
дууһам муунтуйар кэмигэр,
22 тугу да өйдөөбөт ньүдү-балай этим,
сүөһү кэриэтэ этим Эн иннигэр.

- 23 Ол да буоллар, мин өрүү Эйигинниин бииргэбин –
Эн миигин унга илиибиттэн сиэтэбин,
24 сүбэлээн-амалаан сирдиигин;
кэнэҕэһин да Эн миигин кэрэмэн килбиэнгэ
киллэриэҕин.
25 Ким миэхэ баарый халлаанга Эйигиттэн ураты?
Эйигин кытта сылдьан, сиргэ даҕаны тугу да
баҕарбаппын.
26 Төһө да этим-хааным, сүрэҕим мөлтөөбүтүн иһин,
Танара миэхэ сүрэҕим бигэ кириэппэһинэн,
үйэлэр тухары мин аналбынан хаалыаҕа.
27 Дьинг чахчы, Эйигиттэн ыраатааччылар өлөллөр;
Эйигиттэн тэйээччилэри Эн имири эһэҕин.
28 Оттон миэхэ үчүгэй да буоллаҕа Танараҕа чугаһыбырм!
Эн бары дьайыыгың иһитиннэрээри,
АЙЫЫ ТОЙОН ТАНАРАҒА мин эрэнним.

73 ¹Асаф үөрэтиитэ.

- Оо, Танара, тоҕо Эн биһигини букатын
хааллардын?
Тоҕо Бэйэн мэччирэнгин барааннарыгар уордайдын?
2 Өйдөөн кэл былыр талан ылбыт дьонгун –
Бэйэҕэр норуот гынаары толуйбуккун.
Өйдөө олохсуйа сылдыбыт Сион хайаҕын.
3 Кэлэн көр бу бүтэһиктээх урусхалы;
сибэтиэй Дьизэ иһигэр өстөөх тугу да ордорботох.
4 Эн Дьизэҕэр өстөөхтөрүн үөгүлэхэллэр,
онно аны кинилэр былаахтара ыйанан тураллар.
5 Кинилэр мас хатыһа үүммүт лабааларын
сүгэнэн кэрдээччилэри санаталлар.

- 6 Быһан онгоһуллубут ойууну-мандары барытын
сүгэнэн, өтүйэнэн үлтү сынныбыттар.
- 7 Эн сибэтиэй Дьыэҕин күл-көмөр онорбуттар,
Эн ааккар сүгүрүйэр сирбитин киртиппиттэр.
- 8 «Букатыннаахтык кинилэри үрэйиэхпит», – дэммиттэр,
Танараҕа түмсэр сирбитин барытын умаппыттар.
- 9 Ханнык да бэлиэ дьикти биһиэхэ көстүбэт буолбут;
аны пророктар суохтар,
хаһаанҕа диэри маннык барарын хайабыт да билбэт.
- 10 Хаһаанҕа диэри, Айыы Танара, өстөөх биһигини үөҕэр?
Ама утарсааччы үйэ тухары холуннарыа дуо Эн
ааккын?
- 11 Тоҕо Эн илиигин кэннигэр кистиитуттаҕын?
Оо, тоҕо уҥа илиигин хонноҕун анныгар уктаҕын?
- 12 Айыы Танара, аан маннайгыттан мин Ыраахтааҕым,
Эн сиргэ быһабыллаахтык дьайаҕын.
- 13 Эн сүдү күүскүнэн муораны икки ангыы хайыппытын,
ууга баар моҕойдор бастарын хампарыппытын;
- 14 Левиафан* кыылы, бастарын хампы охсон баран,
этин кураайы дуол харамайдарыгар сиэтэ биэрбитинг.
- 15 Эн дьүүктэлэри, үрэхтэри сүүрдүбүтүн,
күүстээх өрүстэри кумаҕынан көрдөрбүтүн.
- 16 Күнүскү кэм – Эйиэнэ, түүн эмиэ – Эйиэнэ,
күнү да, ыйы да Эн туруорбутун;
- 17 сир бары чэрчитин Эн быспытын;
сайыны да, кыһыны да Эн айбытын.
- 18 Өйдөө, Айыы Тойон, өстөөх Эйигин үөҕэрин,
өйө суохтар Эн ааккын киртитэллэрин!

---

* 73:14 Хара дьай символа буолар, номоххо кэпсэнэр харамай.

- 19 Холуубун дууһатын торѳон кыыларга туттарыма;
дыдангыларын олохторун хаһан да умнума.
- 20 Өйдөө Бэйэн кэс тылгын;
сир харана муннуга барыта ороспуой ордуута буолла.
- 21 Баттаммыты-үктэммити кыбыстыыга киллэртэrimэ;
дыдангы-кыһалҕалаах Эн ааккар айхал этиэхтин.
- 22 Туран, Айыы Танара, Бэйэн дыылаҕын көмүскээ;
өйө суохтар күнү быһа Эйигин күлэллэрин Эн өйдөө.
- 23 Умнума өстөөхтөрүн үөгүлэрин-хаһыыларын,
Эйигин утары өрө турааччылар намыраабат
айдааннарын.

74 ¹Хуор салайааччытыгар. «Өлөрүмэ» матыыбынан.
Асаф псалома. Ырыа.

- 2 Айхаллыбыт Эйигин, Айыы Танара,
айхаллыбыт Эйигин; Эн аатын биһиэхэ чугас.
Дьон Эн онгорор дыкты дыайыыларгын иһитиннэрэр.
- 3 «Мин Бэйэм болдьообут туһааннаах кэммэр
кырдыгы тутуһан дьүүлүөбүм.
- 4 Сир уонна сир олохтоохторо бары тулхадыйар кэмнэригэр
Мин бигэтик тутабын сир төрдүн. *Села*
- 5 Киһиргэстэргэ этэбин: „Киһиргэнимэн“,
нэгэйдэргэ этэбин: „Үрдүктүк сананыман,
6 аһара үрдүктүк сананыман,
хантаччы туттан сангарыман“».
- 7 Киһини илинтэн да, арбааттан да,
соѳурууттан* да үрдэтэр буолбатахтар,

* 74:7 Эбэтэр: *курайы дуолтан*.

- 8 биир эрэ судьуйа баар – Айыы Тангара:
Кини кими эрэ намтатар, кими эрэ үрдэтэр.
- 9 Айыы Тойон иһит тутан турар,
онно арыгы булкааһа күүгэннирэ оргуйар;
Кини онтон кутаттаан биэрдэҕинэ,
сир үрдүн хара дьайдаахтара бука бары иһиэхтэрэ,
доруоһатын кытта ыган туран иһэргэ күһэллэхтэрэ.
- 10 Оттон мин үйэм тухары үөрүөм-көтүөм,
Иаков Тангаратыгар айхал ыллыам.
- 11 Кини хара дьайдаахтар муостарын барытын
булгуругуо,
оччоҕо кырдыксыт күүһүрүө-уоҕуруо.

75 ¹Хуор салайааччытыгар. Устурууналаах инструмент доһуоһолунан. Асаф псалома. Ырыа.

- 2 Иудеяҕа Тангараны билэллэр;
Кини аата Израильга – сүдү аат.
- 3 Иерусалимга баар Кини олоҕо,
Сионга Кини олорор.
- 4 Онно тоһуталаабыта Кини кустук охтору,
хары куйаҕын, кылыһы, сэрии сэбин-сэбиргэлин.

Села

- 5 Эн кэрэмэн килбиэннээххин,
мэнэ хайалардааҕар сүнкэннин.
- 6 Харса суох буйуннар халаабыт булумһуларын
былдыаппыттар,
уһуктубат уһун ууларын кинилэр утуйбуттар:
аны бу эрэттэр илиилэрин да өндөппөттөр.
- 7 Эн буйуон эрэ кэрэх, Иаков Тангарата, –
аттар таалбыттар, колесницалар тохтообуттар.

- 8 Оо, дьулаангнын даҕаны Эн!
Ким Эн уордайар кэмнэр иннигэр кэлэн туруоҕай?
- 9-10 Дьүүл буоларын Эн халлааннартан биллэрдин;
сир бары баттаммыттарын быһыһырдыы,
Танара буруйдаахтары дьүүлүү турбутугар,
сир үрдэ дьулайан ах барда. *Села*
- 11 Бэл дьон уоҕа-кылына Эйиэхэ албан ааты эргитиэҕэ:
сэрииттэн ордубут өстөөх кытта
Эн дьоро күннэргин бэлиэтиэҕэ*.
- 12 Мэктиэ тылгытын биэринг Айыы Тойон Танараҕытыгар,
Киниэхэ эрэннэрбиккитин толорун;
тулатыгар бааллар бука бары Киниэхэ, Дьулаанга,
бэлэхтэрин аҕаллыннар.
- 13 Кини киэмсик кинээстэри сыһыталыыр,
сир ыраахтааҕыларын салыннартыыр.

- 76** ¹Хуор салайааччытыгар Идифумна. Асаф псалома.
²Куолаһым мунунан Айыы Тангараны ыңырабын;
Танара миигин иһиттин диэн,
куолаһым мунунан Кинини ыңырабын.
- 3 Күчүмэҕэй күммэр Айыы Тойону көрдүүбүн;
түүнү быһа, түһэрбэккэ, икки илибин Киниэхэ
уунабын;
мин дууһам уоскулангы ылыммат.
- 4 Тангараны санаатым да, мин энэлийэн барабын,
толкуйга түстүм да, тыным-быарым ыгыллар. *Села*
- 5 Эн миигин харахпын симнэрэ түспэккин;
аһара аймаһыйан, саңарар да кыабым суох.

---

* 75:11 Еврейдии тизкис ис хоһооно чуолкайа суох.

- 6 Өрдөөгнү күннэри эргитэ саныбын,
ааспыт сыллары ахтабын.
- 7 Түүнүн ырыаларбын өйдөөн кэлэбин,
сүрэхпин кытта сэхэргэһэбин;
мин кутум-сүрүм барытын сыныйан көрөр:
- 8 Ама Айыы Тойон, бүтэниктээхтик аккаастанан,
аны биһиэхэ үтүөтүк сыһыаннаһыа суоҕа дуо?
- 9 Ама Кини, бигэ таптала букатын уларыян,
аны биһиэхэ эрэннэрбитин толоруо суоҕа дуо?
- 10 Ама Айыы Танара аһынарын умнан,
аһара абаран, аны биһигини аһыныа суоҕа дуо? *Села*
- 11 Итиэннэ эппитим: «Мин аһыйарым-кутуйарым баар –
Үрдүктэн Үрдүк аны унга илиитин биһиэхэ утары
ууммат».
- 12 Айыы Тойон дьайыылары мин ахта саныам;
Эн былыр көрдөрбүт дыктилэргин өйдөөн кэлиэм.
- 13 Эн тугу онорбуккун барытын ингэн-тонгон көрүөм,
Эн улуу дьайыыларгын мин анаарыам.
- 14 Айыы Танара, Эн суолун сибэтиэй.
Хайа танара биһиги Танарабыт курдук улуу буолуой!
- 15 Эн эгин дыктини онорор Танарабын;
норуоттарга Эн сүнгэн күүскүн көрдөрбүтүн.
- 16 Эн Бэйэн норуоккун, Иаковтаах Иосиф уолаттарын,
күүстээх илиигинэн өрүһүйбүтүн. *Села*
- 17 Улуу байбаллар Эйигин көрөн, Айыы Танара,
улуу байбаллар Эйигин көрөн, уолуйаллара;
түгэҕэ биллибэт далайдар өрө дьалкыйаллара.
- 18 Былыттар ууларын тоҕо туталлара,
халлаантан этинг этэн ньириһитэрэ,
тула Эн охторун күлүмнүү көтөллөрө.
- 19 Эн сүллэр этингин ньиргиэрэ

- халлааны биир гына лүһүгүрүү эргийэрэ,
 чабылҕанын аан дойдуну сандаардара,
 сир, титирэстээн ыла-ыла, өрө дыгиһийэрэ.
- 20 Эн суолун муоранан ааһара,
 Эн ыллыгын дирин уунан барара,
 ким да Эн суолгун-иискин көрбөт этэ.
- 21 Эн норуоккун, бараан үөрүн илдэ иһэрдии,
 Моисейдаах Аарон илиитинэн сирдииринг.

77 ¹ Асаф үөрэтиитэ.

- Бар дьонум, өйдөөн истинг мин үөрэтэрбин,
 болҕойун амалыйар аман өспүн.
- 2 Өс домохторун мин эһиэхэ сэһэргийэм,
 былыргы кистэлэнгэри иһитиннэриэм.
- 3 Биһиги түгү истибиппитин-билбиппитин,
 аҕаларбыт биһиэхэ кэпсээбиттэрин
- 4 кистиэхпит суоҕа кинилэр удьурдарыттан;
 кэлэр көлүөнэлэргэ иһитиннэриэхпит
 Айыы Тойон килбиэннээх дьайыыларын,
 Кини күүһүн-уоҕун, онгорбут дыктилэрин.
- 5 Иаковка анаан, Кини уураах таһаарбыта,
 Израильга Сокуон олохтообута,
 уонна, оҕолоргутугар үөрэтин диэн,
 кэс тылын өбүгэлэрбитигэр эппитэ;
- 6 ону барытын кэлэр көлүөнэлэр,
 кэнэҕэс төрүөхтээх оҕолор билэннэр,
 бэйэлэрин тустаах кэмнэригэр
 кэнчээри ыччаттарыгар кэпсиэхтээхтэрэ.
- 7 Оччоҕо кинилэр Айыы Танараҕа эрэниэхтээхтэрэ,
 Танара дьайыыларын умнубакка,
 Кини кэриэстэрин тутуһуохтаахтара;

- 8 оччоџо өсөһөн өрө турар адьынаттаах,
бигэтэ суох сүрэхтээх өбүгэлэрин —
Танараџа бэриниитэ суох көлүөнэ курдук
аны хаһан да буолуо суохтаахтара.
- 9 Ох саанан сэбилэммит Ефрем уолаттара
охсуһуу күнүгэр чугуйбуттара;
- 10 Танара кэс тылын тутуспатахтара,
Сокуонун толорортон аккаастаммыттара;
- 11 Кини онгорбут дьайыыларын,
көрдөрбүт дьиктилэрин умнубуттара.
- 12 Оттон Танара кинилэр өбүгэлэрэ көрөллөрүгэр,
Египет сиригэр, Цоан толоонугар энгин дьиктини
онгороро.
- 13 Кини, муораны икки ангыы хайытан,
норуотун туораппыта,
ууну эркиннии өрө туруорбута.
- 14 Күнүһүн былытынан кинилэри сирдиирэ,
түүнү быһа кинилэргэ уот сырдыгын түһэрэрэ;
- 15 кураайы дуолга тааһы хайа охсон,
улуу далайтан ууну кутардыы, утахтарын ханнарара;
- 16 очуос хайаттан ууну үрүйэлии сүүрдэрэ,
дохсун ууну өрүстүү күрүлэтэрэ.
- 17 Оттон кинилэр син биир Кинини утары аһыыны
онгороллоро,
кураайы дуолга сылдьан, Үрдүктэн Үрдүккэ
утарылаһаллара.
- 18 Соруйан Танара тулуурун тургутан,
сөбүлүүр астарын-үөллэрин ирдииллэрэ.
- 19 Танараны утары тыллаһан:
«Иччитэх дуолга Танара биһиэхэ ас бэлэмниэ дуо? —
дииллэрэ. —

- 20 Төһө да тааһы хайа охсубутугар,
уу суккуллубутун, үрүйэ сүүрдүбүтүн иһин,
килиэби Кини биһиэхэ кыайан биэриэ дуо,
норуотун этинэн хааччыйыа дуо?»
- 21 Айыы Тойон, итини истэ абаран,
Иаковка уора-кылына уоттуу оргуйбута,
Израильга кыһырбыта сэтэрэн турбута –
- 22 кинилэр Танараны итэҕэйбэттерин,
Кини өрүһүлтэлээх күүһүгэр эрэммэттерин иһин.
- 23 Ол да үрдүнэн, үөһээнни былыттары соруйан,
халлааннар ааннарын тэлэччи аспыта,
- 24 аһаатыннар диэн, мааннаны ардахтыы куппута –
халлаан бурдугун кинилэргэ биэрбитэ.
- 25 Онон киһи Аанньал килиэбин сиэбитэ;
Танара кинилэргэ дэлэй аһы ыппыта.
- 26 Кини халлаантан илинни тыалы түһэрбитэ,
соҕуруунгу тыалы үүрэн аҕалбыта.
- 27 Быылы ыһар кэриэтэ үөһэттэн эти ыспыта –
муора кумаҕын курдук элбэх көтөрү ыппыта;
- 28 ол көтөрдөрү кинилэр тохтообут сирдэригэр –
отууларын тулатыгар түһэрбитэ.
- 29 Онон тото-хана, дуоһуяа аһаабытара –
Танара тугу баҕарбыттарын биэрбитэ.
- 30 Ол эрэри, эккэ баҕалара хана илигинэ,
өссө да аһы олордохторуна,
- 31 Танара, кинилэргэ уордаһан,
саамай күүстээхтерин суох онгорбута,
Израиль эдэр уолаттарын умса уурбута.
- 32 Оттон кинилэр аһыныны онгороллорун уураппатахтара,
Кини дыкти дьайыыларын итэҕэйбэтэхтэрэ.

- 33 Ол иһин Тангара кинилэр күннэрин сүпсүккэ сүтэрэр,
сылларын кутталга аһардар онорбута.
- 34 Онтон, кинилэри өлөртөөн барбытыгар,
дьэ Кинини көрдүүр буолбуттара;
аньыыларын-буруйдарын кэмсинэн,
Тангараны ис сүрэхтэриттэн көрдөөбүттэрэ.
- 35 Тангара кинилэргэ халын хахха буоларын,
Үрдүктэн Үрдүк Тангара кинилэри өрүһүйэн ыларын
онно эрэ өйдөөбүттэрэ.
- 36 Ол да үрдүнэн Кинини кытта албыннык кэпсэтэллэрэ,
Киниэхэ сымыйаны этэллэрэ;
- 37 бигэ санаата суох буоланнар,
Кини кэс тылын кэһэллэрэ.
- 38 Оттон аһыныгас Тангара буруйдарын бырастыы гынара,
кинилэри имири эспэт этэ;
кыһырдан элбэх төгүл туттунара,
уорун-кылынын толору күөдүппэт этэ.
- 39 Кини өйдүүрэ кинилэр өлөр үйэлээхтэрин,
төннүбэттии, ил гынан аһар сиккиэр кэриэтэлэрин.
- 40 Хаста кинилэр кураайы дуолга сылдьан,
Киниэхэ утарыласпыттарай,
иччитэх сиргэ сылдьан, Кинини хомоппуттарай!
- 41 Күнтэн күн Тангараны тургуталлара,
Израиль Сибэтиэйин атаҕастыыллара.
- 42-43 Кинилэр Тангара сүдү күүһүн –
өстөөхтөн кинилэри өрүһүйбүт күнүгэр
Египеккэ сөбүмэр бэлиэлэри көрдөрбүтүн,
Цоан толоонугар дыктилэри онорбутун умнубуттара.
- 44 Ол сағана Кини, Египет дьоно иһэр уута суох
буоллун диэн,
дойдуларын өрүһүн барытын хаанга кубулуппута.
- 45 Кинилэри, үөн-көйүүр былытын ағалан, тэһитэ кэйдэрбитэ,
алдыатыылаах бағалары ыытан үрэйтэрбитэ.

- 46 Бурдуктарын үүнүүтүн түүлээх үөнгэ сиэппитэ,
үлэлэрин түмүгүн саранчаҕа биэрбитэ.
- 47 Виноградтарын тобураҕынан эспитэ,
смоковницаларын хаһыҥна мэлиппитэ.
- 48 Сүөһүлэрин толонунан тоҕута сыспыта,
үөрдэрин чаҕылҕанынан дапсыйбыта.
- 49 Кыһыһырбыт уоҕун-төлөнүн,
бары абатын-сататын, уорун-кылынын түһэрэн,
кинилэргэ аан алдьархайы –
өлөрөр-өһөрөр үтүмэн аанһалы ыппыта.
- 50 Онно Кини уордайартан туттуна барбатаҕа,
олохторун аны харыһыйбатаҕа –
өлүүлээх сутулу кинилэргэ туруорбута.
- 51 Египет бары ыалларын бастакы уолаттарын,
Хам* отууларын бастың күүһүн, өлөртөөбүтэ.
- 52 Дьэ онтон маньыһыт курдук, норуотун ильдэ барбыта,
кураайы дуол устун бараан үөрүнүү сирдээбитэ.
- 53 Куттала суох сиринэн ильдэ иһэр буолан,
кинилэр туохтан да кыраҕыйбат этилэр;
өстөөхтөрүн муора уута саба халыйбыта.
- 54 Кини норуотун сибэтиэй томторугар,
унга илиитинэн ылбыт хайатыгар, аҕалбыта.
- 55 Омуктары кинилэртэн үүртэлээн баран,
олор отууларыгар Израиль аҕа уустарын олохтообута;
барыларыгар өлбүгэ сир быһаттаан биэрбитэ.
- 56 Ол да үрдүнэн Үрдүктэн Үрдүк Тангараны тургуталлара,
уураахтарын тутуспакка, Киниэхэ утарылаһаллара.
- 57 Өбүгэлэрин курдук, кинилэр эмиэ Тангараттан тэйэн,
Киниэхэ бэриниитэ суох этилэр,
алдыаммыт ох саа курдук, эрэбилэ суохтара.

---

* 77:51 Ной уолаттарыттан биирдэстэрэ, Египет норуотун төрдө.

- 58 Сымыйа таңараларга үнгэр үрдэллэринэн
Айыы Таңараны хомотоллоро,
эмэгэккэ сүгүрүйэн, Кинини күнүүлэтэллэрэ.
- 59 Таңара, барытын истэн, улаханлык уордайбыта:
Кини Израильтан букатын аккаастаммыта.
- 60 Онон Силомна баар олобун,
дьон ортотугар олорбут Отуутун, быраҕан барбыта;
61 ковчегын* билиэнгэ туттарбыта –
албан аатын өстөөх илиитигэр туран биэрбитэ.
- 62 Норуотун кылыс уһугар туруортарбыта,
ол курдук Кини Бэйэтин дьонугар уордайбыта.
- 63 Онон уолаттарын уот мэниэстибитэ,
кыргыттарыгар уруу ырыата ылламматаҕа;
- 64 аҕабыттара кылыстан охтубуттара,
огдооболоро кинилэри аһыйан ытыыр кыахтара суоҕа.
- 65 Дьэ онуоха АЙЫЫ ТОЙОН уутуттан уһуктардыы,
уохтаах арыгыттан өрө көтөҕүллүбүт бухатыырдыы,
66 кинилэр өстөөхтөрүн киэр үүртэлээбитэ,
аны көммөттөрүн курдук, сир сирэйдээбитэ.
- 67 Кини Иосиф удьуоруттан аны аккаастаммыта,
Ефрем аҕатын ууһун талбатаҕа,
68 ол оннугар Иуда аҕатын ууһун,
таптыыр Сионун хайатын, талан ылбыта.
- 69 Онно үрдүк халлааннар курдук сүдү,
үйэлэргэ олохтообут сирин курдук бигэ
сибэтиэй Дьиэни Бэйэтигэр тэриммитэ.
- 70 Онтон кулутун Давиды талан ылан,
бараанын далыттан аҕалтарбыта;
71 эмныйк барааннарын көрө сырыттаҕына ылларан,
Бэйэтин норуотун Иаковы, бас билэр Израилын,

---

* 77:61 Тылыттан тылыгар түһэрдэххэ: *күүһүн*.

көрөр-истэр маньһыг онорбута.

- 72 Давид, ыраас сүрэфиттэн кыһаллан,
сатабыллаах илиитинэн кинилэри салайара.

78 ¹ Асаф псалом.

- Айыы Тангара, Эн сиргэр омуктар киирдилэр;
Эн сибэтиэй Храмнын киртиттилэр,
Иерусалимы урусхал онордулар.
- 2 Кулуттарын өлүктэрин
халлаан көтөрдөрүгэр хааллардылар;
сибэтиэй дьонгун
сир дьиикэй кыылларыгар бырахтылар.
- 3 Кинилэр хааннарын Иерусалим тулатыгар
уу курдук тохтулар,
көмүөх-харайыах дьону ордорботулар.
- 4 Биһиги ыаллыы норуоттарбыт күлүүлэригэр бардыбыт,
тула олорооччуларбыт ыстыыр ыастара буоллубут,
саакка-суукка киирдибит.
- 5 Оо, хаһаанга диэри, Айыы Тойон?
Ама үйэлэр тухары кыыһыра сылдыан дуо?
Хаһан Эн күнүүн күүдэпчилэнэн бүтэрий?
- 6 Кыһыгын-абаһын тоҕо сүөкээ Эйигин билбэт норуоттарга,
Эн ааккын ыңырбат саарыстыбаларга.
- 7 Иаковы кинилэр сиэбиттэрэ,
сирин-уотун кинилэр иччитэхсиппиттэрэ.
- 8 Аҕаларбыт аныыларыгар буруйдаабакка,
биһигини амарахтык көрсөргө тиэтэй;
мунур уһукка биһиги түстүбүт эбээт.
- 9 Килбиэннээх аатын туһугар биһиэхэ көмөлөс,
Айыы Тангара Быһааччыбыт.

- Бэйэн аатын туругар биһигини өрүһүй,
аньыбытын бырастыы гын.
- 10 Тоҕо омукар: «Тангаралара ханнаный?» – диэхтээхтэрий?
Эн кулуттарын хаанын иэстэхэргин
норуоттар биллиннэр, биһиги эмиэ ону көрүүбүт.
- 11 Билиэн барбыттар энэлгэннэрэ Эйиэхэ тийиэхтин;
сүдү күүскүнэн өрүһүй өлөргө анаммыттары.
- 12 Сэттэ бүктээн ситис ыалларбытыттан үөбүүлэрин иһин,
Эйигин, Айыы Тойон, үөхпүттэрин иһин.
- 13 Оччоҕо биһиги, Эн норуотун, Эн мэччирэнин
бараанын үөрэ,
үйэлэр тухары Эйиэхэ махтанахпыт,
көлүнэттэн көлүнэҕэ Эйигин айхаллыахпыт.

79 ¹Хуор салайааччытыгар. «Кэс Тыл сардаанатын» матыбынан. Асаф псалом.

- 2 Оо, иһит биһигини, Израиль Маныһыта,
Иосиф уолаттарын бараан үөрүнүү сирдээччи!
Херувимнар үрдүлэринэн бүрүстүөлгэ олорооччу,
Эн Бэйэн сырдыккынан сыдьаай
- 3 Ефрем, Вениамин уонна Манассия аҕа уустарын;
итиэннэ, сүдү күүскүн көрдөрөн,
биһигини быһыы кэл.
- 4 Айыы Тангара, биһигини чөлбүтүгэр түһэр!
Эн сирэйин сырдыга биһиэхэ сыдьаайыахтын,
оччоҕо биһиги быһыһаахпыт.
- 5 Айыы Тойон, Аанньал сэриитин Тангарата,
Эн хаһаанга диэри уордайдан, норуотун үгэрин
истибэккин?

- 6 Көмүскэ уутун килиэбин Эн кинилэргэ сиэттинг,
харах дэлэй уутун утах кэриэтэ иһэртиң.
- 7 Балларбытын, биһигини былдыаһыннаран,
иирсифиннэрдинг,
онон биһиги өстөөх күлүүтүгэр бардыбыт.
- 8 Аанньал сэриитин Тангарата, биһигини чөлбүтүгэр
түһэр!
Эн сирэйиң сырдыга биһиэхэ сыдыаайыахтын,
оччоҕо биһиги быһаныхпыт.
- 9 Эн Египеттэн виноград умнаһын аҕаланһын,
ону, омуктары үүрэн баран,
кинилэр сирдэригэр олорпутун.
- 10 Киниэхэ сир солообутун,
онон силис тардан, тарҕана үүнэн барбыта.
- 11 Хайалар улам кини күлүгэр киирэн барбыттара,
сысалаах улуу мастар кини лабааларыгар сасыттара.
- 12 Онтон аны лабааларын муораҕа тийэй уунан,
чэчирдэрин Евфрат өрүскэ диэри тэниппитэ.
- 13 Дьэ уонна тоҕо Эн кини бүтэйин үрэйдин?
Билигин ааһар эрэ барыта отонун турута тыытар.
- 14 Дьиикэй сибиинньэ киирэн тэпсэр,
хонуу кыыла-сүөлэ кирэн сиир.
- 15 Аанньал сэриитин Тангарата, биһиэхэ төнүн;
Халлаантан аллара көр, барытын анаар,
бу умнаскын көр-иһит:
- 16 уҥа илиигинэн олорпуккун харыстаа,
Бэйэҕэр бөҕөргөппүт үнүгэскин араҥаччылаа.
- 17 Кинини, кэрдэн ылан, уоттаан кэбиспиттэр,
норуотун Эн суостаах көрүүгүттэн өлөн эрэр.
- 18 Оо, көмүскээ Эн уҥа өттүгэр турааччыны,

- Бэйэбэр анаан бөбөргөппүт киһигин.
 19 Биһиги аны хаһан да Эйигиттэн тэйиэхпит суоҕа;
 Эн ааккын ыңгырарбыт туһугар, биһигини тилиннэр.
- 20 Айыы Тойон, Аанһал сэриитин Танарата,
 биһигини чөлбүтүгэр түһэр;
 Эн сирэйин сырдыга биһиэхэ сыдыаайыахтын,
 оччоҕо биһиги быһһаныахпыт.

80 ¹Хуор салайааччытыгар. Геф куорат инструменын добуһуолунан. Асаф псалома.

- 2 Үөрүүлээх ырыаны ыллаан Танараҕа, биһиги
 күүспүтүгэр;
 уруй-айхал этинг Иаков Танаратыгар.
- 3 Ырыаҕытын саҕалаан, тимпанһытын охсуолаан,
 кэрэ дорҕоонноох лираҕа уонна арфаҕа оонньоон;
 4 турбаҕытын үрүн сана ый тахсыыта,
 ый туолуута, биһиги дьоро күммүтүгэр;
 5 бу Израильга анаммыт сокуон,
 Иаков Танаратын ыйааҕа.
- 6 Танара мань, Иосифка анаан,
 кини Египеттэн тахсыбытын туоһулаан уураахтаабыта.

Мин урут билбэт куолаһын иһиттим:

- 7 «Эн санныгыттан Мин ыар сүгэхэри түһэрбитим,
 Эн илиигин тымтайтан босхолообутум.
- 8 Үтүргэнгэ түбэхэн Миигин ыңырбыккар,
 Мин эйигин өрүһүйэн ылбытым;
 этингнээх былыт иһиттэн эйиэхэ хардарбытым,
 Мерива уутун таһыгар эйигин тургуппутум. *Села*
- 9 Иһит эрэ, норуотум, Мин эйигин сэрэтэрбин;
 оо, Израиль, арай эн Миигин истэринг эбитэ буоллар!

- 10 Суох буолуохтун эйиэхэ атын тангара,
сүгүрүйүмэ туора дойду тангаратыгар.
- 11 Мин эйигин Египет сириттэн таһаарбыт
АЙЫЫ ТОЙОН Тангараҥ буолабын.
Айаххын ат – Мин эйиэхэ толору ас уган биэриэм.
- 12 Ол эрэн норуотум Миигин истибэтэҕэ,
Израиль Миэхэ бас бэриммэтэҕэ.
- 13 Онон, баҕарбыттарынан сырыттыннар диэн,
Мин кинилэри өһөс сүрэхтэрин көнүлүнэн
быппытым.
- 14 Оо, арай онно норуотум Миигин истэн,
Израиль Мин суолбунан барбыт буоллун!
- 15 Түргэнник да оччоҕо кини өстөөхтөрүн сыһытыам этэ,
кинини күөмчүлээччилэри уодьуганныы тардыам этэ!
- 16 Оччоҕо АЙЫЫ ТОЙОНУ абааһы көрөөччүлэр
кинилэргэ илин-кэлин түһэр буолуо этилэр;
норуотум соргулаах олоҕо хаһан да огдолуйуо суоҕа этэ.
- 17 Мин кинилэри бастын сэлиэһинэй бурдугунан аһатыам,
очуос хайа мүөтүнэн дуоһутуом этэ».

81 ¹Асаф псалома.

- Тангара тангаралар* ортолоругар турбута,
Кини тангаралары хоруйга тарпыта:
- 2 «Хаһаанга диэри эниги кырдыгы токурутан дүүллүүгүт,
хара дьайдаахтары өрө тутаҕыт? *Села*
- 3 Дьадангы, тулаайах дьыалатын эниги быһаарыҥ,
баттаммыт-үктэммит, кыһалҕалаах кырдыгыҥ
таһаарыҥ.

---

* 81:1 «Элохим» (тангаралар, баһылыктар) диэн еврей тыла манна судьуйалар тустарынан этэр буолуон сөп.

- 4 Өрүһүйэр буолун дьадангыны, кыһалбалаабы, хара дьайдаахтар илиилэриттэн кинилэри былдыаан ылын».
- 5 Тугу да билбэттэр, өйдөөбөттөр бу тангаралар, харанаҕа муна-тэнэ сылдыаллар; сир төрдө барыта тулхадыйбыт.
- 6 «Мин этэбин: „Эһиги — тангараларгыт, Үрдүктэн Үрдүк уолаттарагыт — бука барыгыт.
- 7 Ол эрээри, дьон курдук эһиги эмиэ өлүөххүт, хайа да тойон курдук охтуоххут“».
- 8 Оо, тур, Айыы Тангара, сири дьүүллээ, Эн бары норуоттары бас билэҕин!

82 ¹Ырыа. Асаф псалома.

- ²Айыы Тангара, саната суох буолума; хардарбакка хаалыма, Айыы Тангара, уоскуйан уостума!
- 3 Көр, ол өстөөхтөрүҥ хайдах өргөйбүттэрин, Эйигин абааһы көрөөччүлэр төбөлөрүҥ өндөспүттэрин.
- 4 Эн норуоккун утары уодаһыннаахтык куомуннаһаллар; Эн арангаччылыыр дьонгун утары куомсуктаһаллар.
- 5 «Бараммыт, норуот аатыттан аһарыабын, — дэһэллэр. — Израиль аата аны хаһан да ахтыллыбатын!»
- 6 Биир санаанан киксэннэр, Эйигин утары сөбүлэһии түһэрсибиттэр:
- 7 Едом норуота, Измаиль дьоно, Моав уонна агарянар,
- 8 Гевал, Аммон уонна Амалик,

- 9 Филистина уонна Тир олохтоохторо;
Ассирия эмиэ, кинилэргэ холбоһон,
Лот уолаттарын тутаах күүстэринэн буолбут. *Села*
- 10 Айыы Тангара, Эн Мадиама дьонугар
уонна Сисаралаах Иавинна
Киссон үрүйэтин үрдүгэр хайдах
сыһыаннаспыккынай да,
баларга эмиэ соннук сыһыаннас;
11 олоһор, Аендорга сууһарыллан,
сир уоһурдуута буолбуттара.
12 Эн балар кинээстэригэр, Оровка уонна Зивка курдук,
баһылыктарыгар, Зевейдээх Салманна курдук
сыһыаннас;
13 олоһор эмиэ тыыннаахтарыгар:
«Баран, Тангара сирин-уотун былдыааммыт,
бэйэбит бас билиэһин», — дииллэрэ.
- 14 Айыы Тангарам, Эн кинилэри буор холорук онортоо,
солото гынан, тыалга ыһаттаа.
15 Уот ойууру сириини,
төлөн хайаны хаарыйарыны,
16 буркунгунан кинилэри сойуолаа,
холоруккунан улуталаа.
17 Эн ааккын билинэллэрин туһугар, Айыы Тойон,
кинилэри сир-буор сирэйдээ.
18 Саакка баран, үйэлэр тухары кутталтан көммөтүннэр,
ааттара-суоллара баранан өлүннэр.
19 Биллиннэр кинилэр: Эн эрэ бааргын
Айыы Тойон диэн ааттаах,
бүтүн сир үрдүнэн турар Үрдүктэн Үрдүк.

83 ¹ Хуор салайааччытыгар. Геф куорат инструменынан добуһуолунан. Корей уолаттарыпн псалома.

- ² Ахтылғаннаах да буоллаҕа Эн олорор сириг,
Аанньал сэриитин Айыы Тойоно!
- ³ Айыы Тойон тиэргэнигэр тардыһан,
олус да дууһам туорхаһыйар;
сүрэхим үөрэн, бүтүн бэйэм өрө көтөҕүллэн,
мин тыыннаах Танараҕа ырыа ыллыбын.
- ⁴ Аанньал сэриитин Айыы Тойоно,
Ыраахтааҕым миэнэ, Танарам!
Бэл чыгычаах көй дьиэтин Эн сиэртибэнньигин
аттыгар булунар,
хараначчы эмиэ, оҕолорун угаары, онтон чугас
уйаланар.
- ⁵ Дьоллоохтор даҕаны – Эн Дьиэҕэр олорооччулар!
Кинилэр куруутун Эйигин уруйдаан ыллыбыллар. *Села*
- ⁶ Дьоллоохтор даҕаны – Эйигиттэн күүс-уох
сомсооччулар,
сүрэхтэрин ыллыктара Эйиэхэ салаллааччылар!
- ⁷ Кутурҕан хочотунан да иһэннэр,
кинилэр онно дьүүктэлэри арийаллар,
күһүнгү ардах ол сиргэ алгыһы курулааччы кутар.
- ⁸ Кинилэр күүһүрдэр күүһүрэн иһэллэр;
Сионҕа таңаралар Таңаралара кинилэргэ көстүөҕэ.
- ⁹ Айыы Тойон, Аанньал сэриитин Таңарата!
Иһит мин үгэрбин, болҕой, Иаков Таңарата! *Села*
- ¹⁰ Көр, Айыы Таңара, биһиги куйахпытын*,
көр-иһит Бэйэн туруорбут ыраахтааҕыгын.

---

* 83:10 Эбэтэр: *куйахпыт*.

- 11 Хайа эрэ сиргэ тыһыынча күн буолуохтааҕар,
Эн тиэргэнгэр биир күн буолбут быдан ордук.
Хара дьай ордууламмыт уораҕайыгар олоруохтааҕар,
Тангара Дьиэтин бороогар турбутум миэхэ быдан ордук.
- 12 АЙЫЫ ТОЙОН Тангара – күн икки куйах икки;
АЙЫЫ ТОЙОН илгэлээх үтүнү биэрэр, албан аакка
тиксэрэр;
Кини көнө суоллаахтары ханнык да үтүөттэн матарбат.
- 13 Аанньал сэриитин АЙЫЫ ТОЙОНО,
Эйиэхэ эрэнээччилэр дьоллоохтор.

84 ¹Хуор салайааччытыгар. Корей уолаттарын псалома.

- ²АЙЫЫ ТОЙОН, Эн сиргэр амарахтык
сыһыаннаспытын,
Иаков уолаттарын билиэнтэн төнүннэрбитин;
³ норуотун буруйун бырастыы гыммытын,
бары аныытын-харатын соппутун, *Села*
- ⁴ онтон ыла биһиэхэ абарбат-сатарбат буолбутун,
уоттаах уоргун уҕарыппытын.
- ⁵ Быһабыллаах Тангарабыт, биһигини чөлбүтүгэр түһэр,
биһиэхэ абарбыккын намырат.
- ⁶ Ама үйэлэр тухары Эн биһиэхэ кыһыра сылдыан дуо,
көлүнэттэн көлүнэҕэ уордайа туруон дуо?
- ⁷ Ама, норуотун Эйигиттэн үөрэрин туһугар,
Эн биһигини хат тилиннэриэн суоҕа дуо?
- ⁸ Бигэ тапталгын биһиэхэ көрдөр, АЙЫЫ ТОЙОН,
быһабылгын бэлэхтээ.
- ⁹ АЙЫЫ ТОЙОН Тангара тугу этэрин мин истиэм.
Кини норуотугар, талан ылбыт дьонуугар, эйэни
биллэриэҕэ.

- Оо, хат толкуйа суох быһыыламматаллар эрэ!
- 10 Кэрэмэн килбиэн биһиги сирбитигэр сатыылырын
туһугар,
Киниттэн куттанар дьону быһыыырга Кини бэлэм.
- 11 Бигэ таптал уонна бэриниилээх буолуу көрсүһүөхтэрэ,
кырдык уонна эйэ уураһахтара.
- 12 Бэриниилээх буолуу сиртэн үүнэн тахсыаҕа,
кырдык ону халлаантан көрүөҕэ.
- 13 Айыы Тойон үтүнү бэлэхтиэҕэ,
биһиги сирбит эмиэ быйангы биэриэҕэ.
- 14 Кырдык Кини иннигэр түһэн барыаҕа,
Кини барар суолун солуоҕа.

- 85** ¹ Давид үнүүтэ.
Болҕойон иһит мин этэрбин, Айыы Тойон,
уонна миэхэ хардар;
мин дыдангыбын, кыһалҕалаах киһибин.
- 2 Арангаччылаа олохпун, мин Эйиэхэ бэриниилээхпин;
быһаан ыл, Айыы Тангара, Эйиэхэ эрэмһилээх
кулуккун.
- 3 Абыраа миигин, Айыы Тойон,
Эйигин мин үһүн күнү быһа ынгарабын.
- 4 Үөрт кулутун дууһатын,
мин дууһам Эйиэхэ үөһэ дьулуһар.
- 5 Үтүө санаалааххын Эн, Айыы Тойон, бырасты
гынаҕын,
Эйигин ынгара дьону барытын мунура суох
таптыыгын.
- 6 Иһит, Айыы Тойон, мин үгэрбин,
болҕой ааттаһар санабын.
- 7 Эрирдээх күммэр Эйигин ынгара эрэбин,
Эн миигин истиэҕин.

- 8 Ким да суох Эн курдук, Айыы Тойон, тангаралар
 ортолоругар,
 ким да онгорор кыаҕа суох Эн онгороргун.
- 9 Айбыт норуоттарын, бука бары кэлэннэр,
 Эн иннигэр нөрүөн нөргүйүөхтэрэ, Айыы Тойон,
 Эн ааккын кинилэр айхаллыахтара.
- 10 Эн улуугун, сөбүмэр дьайыылары онгороҕун,
 Эйигиттэн атын Танара суох.
- 11 Үөрэт миигин, АЙЫЫ ТОЙОН, Бэйэн суолгар,
 оччоҕо мин Эн кырдыккынан сылдыаҕым;
 Эн ааккыттан толлорум курдук,
 мин сүрэхпин бигэ онор.
- 12 Бүтүн сүрэхпинэн Эйигин айхаллыам,
 Айыы Тойон Танарам,
 үйэм тухары Эн ааккын уруйдуом.
- 13 Эн миэхэ бигэ тапталын мунгура биллибэт сүдү;
 мин дууһабын Эн үтүгэн түгэбиттэн өрүһүйдүң.
- 14 Айыы Танара, улуутумсуктар миигин утары өрө
 турдулар;
 баламат дьон, түмсэннэр, олохпор суудайдылар,
 кинилэр иннилэригэр Эйигин көрбөттөр.
- 15 Оттон Эн, Айыы Тойон, аһыныгас сүрэхтээх, үтүө
 санаалаах,
 улуу тулуурдаах, мунгурун булларбат бигэ тапталлаах,
 эрэбиллээх Танараҕын.
- 16 Оо, хайыс миэхэ, миигин абыраа,
 кулуккар күүстэ-сэниэтэ салҕаа;
 кулут кыһын уолун быһаан ыл.
- 17 АЙЫЫ ТОЙОН, үтүө сыһыанын бэлиэтин миэхэ көрдөр;
 Эн миэхэ көмөлөспүккүн, уоскулангы бизэрбиккин
 көрөннөр,
 миигин абааһы көрөөччүлэр сааттыннар.

- 86** ¹ **Корей уолатгарын псалом. Ырыа.**
Кини олохтообут куората сибэтиэй хайа үрдүгэр турар.
- ² Айыы Тойон Иерусалимы
Иаков хайа да түөлбэтинээҕэр таптыыр.
- ³ Кэрэхсэбиллээх да суол эн тускунан этиллэр,
Танара куората! *Села*
- ⁴ Миигин билэр норуоттары ааттыырбар
Египеттээх Вавилону эмиэ ааттыабым;
Филистия, Тир, Эфиопия дыноно эмиэ:
«Манньык киһи онно төрөөбүтэ», – диэхтэрэ.
- ⁵ Отгон Сион туһунан этиэхтэрэ:
«Ол да, бу да киһи сибэтиэй хайаҕа төрөөбүттэрэ;
Үрдүктэн Үрдүк Сиону Бэйэтинэн бөбүргөппүтэ».
- ⁶ Айыы Тойон норуоттар биэрэпистэригэр:
«Манньык киһи онно төрөөбүтэ», – диэн суруйуоҕа.
Села
- ⁷ Оччоҕо ырыаһыт да, үгкүүһүт да барыта этиэҕэ:
«Эн бааргын биһиэхэ бары үтүө төрдө!»

87 ¹ **Ырыа. Корей уолатгарын псаломнара. Хуор салайааччытыгар. Духовой инструмент добуһуолунан. Еман Езрахит үөрэтиитэ.**

- ² Айыы Тойон Танара, Быыһааччым миэнэ,
Эйигин ынырабын мин түүннэри-күннэри.
- ³ Мин үгэрим Эйиэхэ тийиэхтин,
иһит мин энэлийэр санабын.
- ⁴ Эрэй-мун дууһабын иэдэтэн,
үтүгэн түгэҕэр түһэрим бу кэллэ.

- 5 Иингэ түһээччилэр ахсааннарыгар киирсэммин,
мин хантан да көмө кэлбэт киһитэ буоллум;
- 6 өлбүттэр ортолоругар бырабыллыбыт киһи курдукпун,
өлөрүллэн иингэ сытааччылар кэриэтэбин, –
Эн кинилэри аны санаабаккын,
көмөлөһөр илиигин кинилэргэ утары ууммаккын.
- 7 Эн миигин дирин иин түгэбэр,
им балай анхайга түһэрдин.
- 8 Эн уорун-кылынын миэхэ суоһаата,
Эн бары долгуннун мин үрдүбүнэн ыттынг. *Села*
- 9 Билэр дьоммун барытын киэр тэйиттинг,
кинилэри миигиттэн сиргэнэр онордунг;
миигин хам хатаатылар, аны мантан тахсар кыабым
суох;
- 10 сору-муну көрөммүн, харабым болоордо.
Хас күн аайы, АЙЫЫ ТОЙОН, Эйигин ынгырабын,
икки илиибин Эйиэхэ өрө уунабын.
- 11 Ама, өлбүттэргэ анаан Эн дыктини оноруон дуо?
Биитэр күлүктэр, Эйигин айхаллаары,
туруохтара дуу? *Села*
- 12 Иин иһигэр иһитиннэриэхтэрэ дуо Эн бигэ тапталгын,
биитэр анараа дойдуга – Эн кырдыккын?
- 13 Им балайга көрүөхтэрэ дуо Эн онгорор дыктилэргин,
умнуллуу дойдутугар – Эн абыраллаах көмөбүн?
- 14 Оттон мин Эйигин ынгырабын, АЙЫЫ ТОЙОН;
мин үгэрим Эйиэхэ тынг хатыыта тийиһиэбэ.
- 15 АЙЫЫ ТОЙОН, тобо Эн миигин төттөрү анһабын?
Тобо миигиттэн киэр хайыһабын?
- 16 Эдэр сааспыттан мин эрэи көрөбүн, өлө сыһабын,
Эн миигин ыардык дьарыйаргыттан сылбам быһынна.
- 17 Мин үрдүбүнэн ааста Эн уоһун-кылынын барыта,
миигин Эн суоһун-суодалынг самнарда.

- 18 Хас күн аайы халаан уута буолан миигин хаайаллар,
бары өттүбүттэн күргүөмүнэн ыгаллар.
- 19 Эн миигиттэн доҕорбун, чугас киһибин тэйиттинг,
аргыстарым бука бары им балайга сүттүлэр*.

¹ Ефам Езрахит үөрэтиитэ.

² Айыы Тойон, мин үйэм тухары ыллыам Эн бигэ тапталгын,
көлүөнэттэн көлүөнэбэ иһитиннэриэм Эн кырдыккын.

- 3 Мин билэбин** : Эн тапталың үйэлэр тухары уларыйбат,
Эн кырдыгың халлааннар курдук бигэ — тулхадыйбат.

- 4 Эн эппитинг:

«Мин талыылаахпын кытта сөбүлэһии түһэригим,
кулуппар Давидка андаҕар тылбын эттим:

- 5 „Эн удьурдарың куруутун ыраахтааҕы буолуохтара,
Эн бүрүстүөлгүн Мин үйэттэн үйэбэ туругурдуоҕум“».

Села

- 6 Халлааннар айхаллыахтара, Айыы Тойон, Эн сөбүмэр дьайыыгың,
сибэтийдэр түмсүүлэригэр уруйдуохтара Эн кырдыккын.
- 7 Ким халлаанга Айыы Тойону кытта тэннэһиэй?
Ким Танара уолаттарыттан Айыы Тойонго холонуой?
- 8 Сибэтийдэр түмсүүлэригэр Айыы Тойонтон куттаналлар,
Кини кимнээбэр да, тулатыгар бааллартан, дьулаан.

* 87:19 Эбэтэр: *харана эрэ баар мин арахсыбат аргыһым.*

** 88:3 Тылыттан тылыгар түһэрдэххэ: *Мин эппитим.*

- 9 АЙЫЫ ТОЙОН, Аанньал сэриитин Танарата,
ким баарый Эн курдук күүстээх, АЙЫЫ ТОЙОН?
Эн кырдыгын тулаҕар илэ-бодо көстөр.
- 10 Эн бааллырар байҕалы салайаҕын,
муора уордаах долгунун уоскутаҕын.
- 11 Эн Раавы* самнаран өлөрдүг;
өстөөхтөргүн күүстээх илиигинэн үрэйдинг.
- 12 Халлааннар – Эйиэннэрэ, сир эмиэ – Эйиэнэ,
аан дойдуну, онно баары барытын Эн олохтообутунг.
- 13 Хотуну-соҕурууну Эн айбытын;
Фавордаах Ермон, үөрэ-көтө, Эн ааккын
айхаллыылар.
- 14 Эн модун быччыннааххын, бөҕө-таҕа илиилээххин,
Эн унга илиигин өрө көтөхпүккүн.
- 15 Кырдыктаах быһыы, көнө дүүл –
Эн бүрүстүөлүг тирэҕэ;
бигэ таптал уонна кырдык Эн иннигэр иһэллэр.
- 16 Дьоллоох даҕаны кыайыы өрөгөйүг билбит норуот!
АЙЫЫ ТОЙОН, кини Эн сыдыайдаах сырдыккар
сылдыар.
- 17 Эн аатыг кинини уһун күг устата үөрдэр,
Эн кырдыктаах быһыыг кинини үрдэтэр.
- 18 Эн буолаҕын кини килбиэннээх күүһэ;
Эн үтүөбүгүнэн биһиги кыайыыны ситиһэбит.
- 19 АЙЫЫ ТОЙОН биһиэхэ көмүскээччини биэрдэ,
Израиль Сибэтиэйэ биһиэхэ ыраахтааҕыны туруорда.
- 20 Онтон Эн бэриниилээх кулуккар көстөн эппитинг:
«Эр санаалаахха Мин көмө онордум,
норуоттан талан ылбыт киһибин өрө таһаардым.
- 21 Давиды, Бэйэм кулуппун, буламмын,

---

* 88:11 Номоххо кэпсэнэр, хара дьайы көрдөрөр муора харамайа.

- сибэтиэй елей арыбынан аҕаатым;
22 Мин илиим кинини өрүү өйүөбэ,
Мин күүһүм кинини бөҕөргөтүөбэ,
23 хайа да өстөөх оччоҕо кинини хотутуо суоҕа,
хара дьайыылаах булгурутуо суоҕа.
24 Мин кини өстөөхтөрүн, көрөн турдаҕына,
сууһарыабым,
кинини абааһы көрөөччүлэри самнарыабым.
25 Мин кырдыгым, тапталым кинини арыаллыахтара,
Мин аатым кинини кыайыылаах онгоруоҕа.
26 Байҕал далайын Мин киниэхэ баһылатыам,
улуу өрүстэри киниэхэ бас бэриннэриэм.
27 Кини Миигин: „Аҕам миэнэ,
Таһарам, быһанар Очуоһум!“ – диэн ыңырыаҕа.
28 Кини Мин бастакы уолум буолуоҕа,
сир хайа да ыраахтааҕытыттан үөһэ туруоҕа.
29 Үйэлэр тухары уларытыам суоҕа киниэхэ тапталбын,
хаһан да кэһиэм суоҕа киниэхэ эппит кэс тылбын.
30 Удьуордарын үйэлэр тухары уһата туруоҕум,
бүрүстүөлүн халлаан үйэтэ үйэлиэбим.
31 Оттон уолаттара, Мин Сокуоммун хааллараннар,
кэриэстээбиппин толорбот буоллаختарына,
32 ыйыыларбын-кэрдиилэрбин кэһэннэр,
соруйбуппун тутуспакка бардахтарына,
33 хара дьайыыларын иһин кинилэри тайаҕынан
таһыйтыам,
буруйдарын иһин оруосканан охсуталыам.
34 Оттон Давидка бигэ тапталбын Мин уларытыам суоҕа,
киннэхэ бэриниилээх сыһыаммын кубулутуом суоҕа;
35 эппит кэс тылбын хаһан да көтүрүөм суоҕа,
эрэннэрбиппин кэһиэм суоҕа.
36 Мин букатыннаахтык андаҕайбытым
Бэйэм сибэтиэй ааппынан:

- Давидка Мин сымыйалыам суоҕа.
- 37 Кини удьуора үйэттэн үйэҕэ салҕанан барыаҕа,
Кини бүрүстүөлэ, күн курдук, өрүү Мин иннибэр
туруоҕа.
- 38 Халлаан бигэ туоһута ый курдук,
кини үйэлэр тухары тулхадыйыа суоҕа». *Села*
- 39 Оттон билигин Эн кинини киэр астың,
киниттэн akkaастанның,
Бэйэн туруорбут ыраахтааҕыгар уордайдың.
- 40 Кулуккар эппит кэс тылгын көтүрдүң,
кини хоруонатын сиргэ-буорга бырахтың.
- 41 Куоратын эркинин барытын суулардың,
кириэппэстэрин урусхал онордун.
- 42 Ааһан иһээчилэр бары кинини уоран-талаан ааһаллар,
ыаллара күлүү-элэк гыналлар.
- 43 Эн кини утарсааччыларыгар кыайыыны бэлэхтээтинг,
өстөөхтөрүн барыларын үөрдүтэлээтинг.
- 44 Кини кылыһын биитин кыларытан биэрдинг,
кыргыһа сырыттаҕына, кинини бөҕөргөппөтүң;
45 килбиэннээх бэйэтин саппаҕыртын,
бүрүстүөлүн сиргэ суулардың;
- 46 кэмин иннинэ кырытыннардың,
кыбыстыыга кинини киллэрдинг. *Села*
- 47 Хаһаанга диэри, Айыы Тойон?
Ама хаһан да биһиэхэ эргиллиэн суоҕа дуо?
Хаһаанга диэри Эн уорун уоттуу күүдэпчилэнэр?
- 48 Өйдөө дуу мин үйэм хайдахтаах кылгаһын —
туох сүпсүгэр Эн айбыккыный киһи аймаҕы
барытын?
- 49 Ким олох олорон баран өлбөтөҕөй?
Ким үтүгэн айаҕыттан өрүһүммүтэй? *Села*

- 50 Ханнаний, Айыы Тойон, Эн урукку бигэ тапталыг?
Ханнаний эрэбил Бэйэнг Давидка эрэннэрбитин?
- 51 Өйдөө, Айыы Тойон, Эн кулуттаргыг
хоруотууларын,
мин итиччэ норуот үөбүүтүн уйан сылдыарбын,
- 52 хайдах өстөөхтөрүг үөбүллэрин, Айыы Тойон,
Эн ыраахтаабыг хас хардытыг ыстыылларын.
- 53 Алгыс буоллун Айыы Тойонго үйэлэр тухары.
Аминь, аминь.

IV КИНИГЭТЭ 89—105 псаломнар

- 89** ¹Тагара кинигин Моисей үнүүтэ.
Айыы Тойон, көлүөнэттэн көлүөнөбү Эн биһиэхэ
халыг хахабыт, суон дурдабыт буоларыг.
- ² Хайалар төрүүхтэрин инниттэн,
Эн сирин, аан дойдуну үөскэтиэн инниттэн
үйэттэн үйэлэргэ Эн – Тагарабыг.
- ³ «Төннүг, өлөр үйэлээхтэр!» – диэнгин,
Эн кинини сиргэ-буорга төнүннэрэбин.
- ⁴ Тыһыынча сыл Эн хараххар
бэбүһү ааспыт биир күн кэриэтэ,
түүгү абыга чаас эрэ кэриэтэ.
- ⁵ Эн халаан уутунуу, дьону сотон барабыг;
киһи түүл кэриэтэ,
сарсыарда үүнэн тахсыбыт от кэриэтэ;
- ⁶ сарсыарда силигилии үүнэр, чэлгийэ көбөрөр,
оттон киэһэ иинэ хатар, хагдарыйа өлөр.

- 7 Эн биһиэхэ уордайдаххына, биһиги бүтэр уһукпут кэлэр,
Эн абардаххына, айманан-сайманан барабыт.
- 8 Биһиги буруйбутун барытын Эн иннигэр ууруннун,
кистэлэнг аньыбытын сырдыккар таһаардын.
- 9 Күммүт-дьылбыт барыта Эн уоргун сэтиилэнэн ааһар,
мунгур үйэбит өрө тыыны кэриэтэ сүтэр.
- 10 Олохпут кэмэ биһиэнэ – сэттэ уон сыл,
ордук тэтиэнэх буоллахпытына, аҕыс уон сыл;
ону да күммүт-дьылбыт чээрэтэ – үлэ икки сүпсүк
икки,
түргэнник ааһар, биһиги өлүүнү көрсө көтөн иһэбит.
- 11 Ким билэрий Эн уорун-кылынын уоһун,
ким өйдүүрүй Эн абан-сатан суоһун?
- 12 Муударай буоларбыт туһугар,
биһигини олохпут күнүн аахтара үөрэт.
- 13 Айыы Тойон, эргилин! Хаһаанга диэри?
Аһын-харыһый кулутгаргын!
- 14 Сарсыарда эрдэттэн дуоһут бигэ тапталгынан,
оччоҕо биһиги үрдүк өрөгөйдөнүөхпүт,
үйэбит тухары үөрэ-көтө сылдыахпыт.
- 15 Төһө күн Эйигиттэн дьарыллыбыппытый да,
төһө сыл эрэи көрбүппүтү да,
соччонон Эн биһигини үөрт-көтүт.
- 16 Кулуттарың Эн дьайыгың көрдүннэр,
кинилэр оҕолоро Эн килбиэннээх күүскүн биллиннэр.
- 17 Айыы Тойон Таһарабыт үтүө сыһыана биһиэхэ
тосхойдун.
Ситиһиитэ бэлэхтээ биһиги үлэбитигэр,
онорбуппутун барытын бөҕөргөт.

- 90 ¹ Ким Үрдүктэн Үрдүк көмөтүнэн олорор,
 Күүстээхтэн Күүстээх күлүгэр хорҗойор,
² ол Айыы Тойонго этэр:
 «Мин халын хаххам, суон дурдам,
 бигэ кириэппэһим, эрэнэр Тангарам!»
- ³ Тангара эйигин бултаһааччы доҕуургуттан,
 өлүүлээх сутултан өрүһүйүөҕэ;
⁴ куорсуннарын күлүгэр кистии тутуоҕа,
 Кини кынатын анныгар куттал суоһуо суоҕа;
 Кини кырдыга Эйиэхэ харын куйаҕа,
 халҕан куйаҕын буолуоҕа.
- ⁵ Куттаныан суоҕа эн түүннү үлүгэртэн,
 күнүс иһиирэ көтөр бүргэс охтон,
⁶ харанаҕа хаамар сутултан,
 күн ортото кураанахтыыр сотуунтан.
- ⁷ Аттыгар тыһыынчанан,
 уна өттүгэр уонунан тыһыынчанан охтуохтара,
 оттон эйигин ол өлүү таарыйыа суоҕа.
- ⁸ Хараххынан эн ону анаарыан эрэ,
 хара дьайдахтары иэстэбил ситэрин
 көрүүн эрэ.
- ⁹ Эрэлим Айыы Тойон диэбитин,
 Үрдүктэн Үрдүгү дурда-хахха туттубутун иһин,
¹⁰ туох да куһаҕан эйиэхэ буолуо суоҕа,
 алдьархай эн дьиэҕэр чугаһыа суоҕа;
- ¹¹ Кини Аанньалларыгар эн тускунан соруйуоҕа,
 оччоҕо бары суолгар арангаччылыахтара,
¹² таастан бүдүрүйбэтин туһугар,
 кинилэр эйигин көтөҕөн барыахтара;

- 13 эн хахайы да, эриэн үөнү да үлтү үктүөнг,
эдэр хахайы, дьааттаах моҕойу илды тэпсиэн.
- 14 «Миигин таптырынын иһин, Мин кинини өрүһүйүөм,
Мин ааппын билэрин иһин, көмүскүөм.
- 15 Миигин ынгырдагына, Мин кинини истиэм;
эрирдээх кэмигэр кинилиин бииргэ буолуом,
өрүһүйэн ылыам, албан аатырдыам.
- 16 Уһун олоһунан Мин кинини дуоһутуом,
быһаан ыларбын киниэхэ көрдөрүөм».

- 91** ¹ Псалом. Субуотаҕа ылланар ырыа.
- ² Үчүгэй даҕаны АЙЫЫ ТОЙОНУ айхаллыыр,
Үрдүктэн Үрдүк, Эн ааккар ырыа ыллыыр,
3 сарсыарда Эн бигэ тапталгын биллэрэр,
түүнүн эмиэ Эн кырдыккын иһитиннэрэр,
4 уон устурууналаах лютнаҕа доһуооллатар,
арфалаах лираҕа ырыа таһаарар!
- 5 Үөртүг да Эн миигин, АЙЫЫ ТОЙОН, сүдү дьайыгынан;
Эн илиин айбытын көрөммүн, мин үөрэн ыллыбын.
- 6 Улуу да буоллахтара, АЙЫЫ ТОЙОН, Эн дьайыыларын,
дириг да буоллахтара Эн санааларын!
- 7 Кэр-дьэбэр киһи ону билиммэт,
ньүдү-балай өйдөөбөт.
- 8 Төһө да нэгэйдэр сыыс от курдук үүммүттэрин,
кэрээнэ суохтар чэчирээбиттэрин иһин,
кинилэр букатыннаахтык сүтэр аналлаахтар,
9 оттон Эн, АЙЫЫ ТОЙОН, үйэлэр тухары үрдүккүн.
- 10 Эн өстөөхтөрүг, АЙЫЫ ТОЙОН,
Эн өстөөхтөрүг имнэри эстиэхтэрэ,
куһаҕаны онорооччулар бары үрэллэхтэрэ.

- 11 Отгон миигин Эн дьиикэй оѳустуу күүһүртүн,
сибизэй елей арытынан аѳаатын.
- 12 Илэ харахпынан мин көрдүм өһөгөйдөөхтөрүм өһөллөрүн,
эт кулгаахпынан иһиттим кырыктаах өстөөхтөрүм
өлөллөрүн.
- 13 Кырдыктаах киһи пальма курдук силигилиир,
Ливан сыалаах маһын курдук чэчириир.
- 14 Кини, АЙЫЫ ТОЙОН Дьизитигэр омордуллан,
Танарабыт тиэргэнигэр чэлгийэ үүнэр.
- 15 Кырдыан да баран, кини ас биэрэ туруоѳа,
киил бэйэлээх, чэгиэн буолуоѳа;
- 16 онтон көстүөѳэ АЙЫЫ ТОЙОН кырдыктааѳа,
Кини, мин очуос хайам, кыра да омсото суоѳа.

- 92** ¹ АЙЫЫ ТОЙОН – Ыраахтааѳы; Кини сүдү килбиэни
танныбыт;
АЙЫЫ ТОЙОН сүдү килбиэни танныбыт,
күүһү-уоѳу курдаммыт,
ол иһин сир-халлаан бигэ, тулхадыйыа суоѳа.
- ² Эн бүрүстүөлүн былыр-былыргыттан турар;
Эн үйэлэр иннилэриттэн бааргын.
- ³ Өрүстэр куоластара, АЙЫЫ ТОЙОН,
өрүстэр куоластара өрө энсиллэр,
өрүстэр сүүрүктэрэ өрө түллэр.
- ⁴ Улахан уу ньиргиэрдээх тыаһынааѳар,
байѳал балысхан баалынааѳар,
үөһэ баар АЙЫЫ ТОЙОН ордук күүстээх!
- ⁵ Эн туоһулуур кырдыгыгын бигэттэн бигэ;
Эн Дьизэн, АЙЫЫ ТОЙОН, үйэлэр тухары сибэтиэй.

- 93** ¹ Иэстэбил Тангарата, Айыы Тойон,
иэстэбил Тангарата, Бэйэбин көрдөр!
- ² Туран, сир Судьуйата,
улуутумсуктары дыныйтаа!
- ³ Төһөөнгө диэри нэгэйдэр, Айыы Тойон,
төһөөнгө диэри нэгэйдэр өрөгөйдүүлэр?
- ⁴ Баламат тыллары суккуйаллар;
куһаҕаны онгорооччулар бары улуутумсуйаллар.
- ⁵ Эн норуоккун күөмчүлүүлэр, Айыы Тойон,
Эн бас билэр дьонгун баттыылар-үктүүлэр.
- ⁶ Огдообону, кэлии дьону өлөртүүлэр,
тулаайахтары өһөртүүлэр.
- ⁷ «Айыы Тойон көрүө суоҕа,
Иаков Тангарата билиэ суоҕа», – дииллэр.
- ⁸ Оо, өйдөөн эһиги, дьон толкуйа суоҕа;
ньүдү-балайдар, хаһан эһиги өйдөнөбүт?
- ⁹ Кини, кулгааҕы олордубут, истиэ суоҕа дуо?
Кини, хараҕы онорбут, көрүө суоҕа дуо?
- ¹⁰ Кини, норуоттары өйдөтөөччү,
киһи аймахха билиини биэрээччи,
ама дьарыйыа суоҕа дуо?
- ¹¹ Айыы Тойон киһи санаатын билэр,
билэр кини санаата тыал курдугун.
- ¹² Дьоллоох даҕаны, Айыы Тойон, Эн көннөрөр,
Сокуоннар үөрэтэр киһинг!
- ¹³ Хара дьайдаахтар ииннэрэ хаһыллыар диэри,
Эн киниэхэ ыарахан кэмгэ уоскулангы
биэрэбин.
- ¹⁴ Айыы Тойон норуотун киэр анньыа суоҕа,
Бэйэтин бас билиитин хаалларыа суоҕа;

- 15 Көнө дүүл кырдыктаах дьонго төннүбэ,
көнө сүрэхтээх барыта кырдык суолунан барыаба.
- 16 Ким мин туспар хара дьайдаахтары утары охсуһуобай?
Ким мин туспар кэрээнэ суохтары утары туруобай?
- 17 АЙЫЫ ТОЙОН миэхэ көмөлөспөтө эбитэ буоллар,
мин дууһам чуумпу дойдуга аттамыта ыраатыа этэ.
- 18 АЙЫЫ ТОЙОН, халтарыан эрэбин диэм эрэ кэрэх,
Эн бигэ тапталын миигин өйүүргэ тиэтэйэр.
- 19 Сүрүбүм мунга-танга элбээтэбинэ,
Эн, дууһабын уоскутан, миигин үөрдэбин.
- 20 Хара дьайыннаах судьуйалар, сирэйдэрин сокуонунан
саптан,
Эйигин биир куомуннаах онгостуохтара дуо?
- 21 Көнө киһини утары күргүөмүнэн тураннар,
кинилэр буруйа суоҕу өлөргө уураллар.
- 22 Ол эрэн, АЙЫЫ ТОЙОН – мин бигэ кириэппэһим,
Айыы Тангарам – мин хорҕойор очуоһум.
- 23 Кэрээнэ суох дьайыыларын Кини бэйэлэригэр эргитиэбэ,
нэгэй быһыыларын иһин, бэйэлэрин эһиэбэ,
АЙЫЫ ТОЙОН Тангарабыт кинилэри имири эһиэбэ.

94 ¹Кэлин, АЙЫЫ ТОЙОНГО ырыата ыллыабын;
быһабыллаах очуос хайабытын үөрэ-көтө
айхаллыабын!

- 2 Махтал тыллаах кэлэммит, Кини иннигэр туруоһун,
үөрүүлээх ырыанан Кинини уруйдуоһун!
- 3 АЙЫЫ ТОЙОН – улуу Тангара,
бары тангаралар үрдүлэринэн турар сүдү Ыраахтаабы.
- 4 Кини илиитигэр бааллар сир түгэхтэрэ,
хайалар чыпчааллара эмиэ – Киниэннэрэ.

- 5 Муора – Киниэнэ: муораны Кини айбыта,
кураанах сири эмиэ Кини онорбута.
- 6 Кэлинг, сүгүрүйүөбүң, атабар үнүөбүң,
биһигини айбыт АЙЫЫ ТОЙОН иннигэр
сөһүргэстиэбин!
- 7 Кини – биһиги Таңарабыт,
биһиги – Кини көрөр-истэр норуотунабыт,
Кини маньыр бараанын үөрүнэбит.

Оо, арай бүгүн эһиги Кини сангатын истэргит эбитэ
буоллар!

- 8 «Ол күн Мериваҕа, Масса* кураайы дуолугар курдук,
эһиги аны дьирээлэхимэнг.
- 9 Онно өбүгэлэргит Миигин үтэн-анньан көрөллөрө,
бары дьайыбын көрө сылдьан, Миигин
тургуталлара.
- 10 Түөрт уон сыл ол көлүөнэттэн Мин аһынньым төллөрө,
ол иһин эппитим: „Бу муна-тэнэ сылдьар норуот,
кинилэр Мин суолбун билиэхтэрин баҕарбаттар“.
- 11 Ол иһин абаран-сатаран андаҕайбытым:
„Кинилэр Мин уоскуланнаах дойдубар кириэхтэрэ
суоҕа!“»

95 ¹ Ыллаан АЙЫЫ ТОЙОНҦО санга ырыаны;
ыллаа АЙЫЫ ТОЙОНҦО, сир үрдэ бүттүүнэ.

² Ыллаан АЙЫЫ ТОЙОНҦО, алҕаан Кини аатын;
күн аайы иһитиннэринг Кини биһигини быһһаабытын.

---

* ^{94:8} «Мерива» – «иирсээн», оттон «Масса» – «тургутуу» диэн суолталаах тыллар. Көр: Бытие 17:1-7; Числа 20:2-13; Евр 3:7-11; 3:15; 4:3-5; 4:7.

- 3 Биллэринг норуоттарга Кини кэрэмэн килбиэнин,
бары омуктарга – Кини онгорор эгин дыктитин.
- 4 АЙЫЫ ТОЙОН улуу, онон улуу айхал Киниэхэ
ананыахтаах;
Кини хайа да танаратааҕар ытыктаныахтаах.
- 5 Норуоттар тангаралара бука бары – эмэгэттэр,
отгон АЙЫЫ ТОЙОН халлааннары айбыта.
- 6 Кини тулата – кэрэмэн килбиэн, сүдү көстүү;
Кини сибэтиэй Дьыэтин иһэ – сүнгэн күүс, кэрэ
дьүһүлгэн.
- 7 Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОНУ, норуоттар уустара,
айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОН кэрэмэн килбиэнин, улуу
кыаҕын.
- 8 Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОН албаннаах аатын;
бэлэххитин ильдэ кэлин, кииринг Кини тиэргэнигэр.
- 9 Сүгүрүйүҥ АЙЫЫ ТОЙОНҦО Кини сибэтиэй
сыдьаайыгар;
титирэстээ, сир үрдэ бүттүүнэ, Кини иннигэр!
- 10 Омуктарга этин: «АЙЫЫ ТОЙОН – Ыраахтааҕы!
Ол иһин аан дойду бигэ, тулхадыйыа суоҕа.
Кини норуоттары кырдыктаахтык дьүүллүөҕэ».
- 11 Үөрүөхтүҥнэр халлааннар, өрөгөйдүөхтүн сир;
барылы тыаһаатын байҕал уонна онно баар
барыта;
- 12 көрү-нары тардыахтын сыһы уонна онно баар
барыта.
- 13 Ойуур маһа барыта үөрүөхтүн АЙЫЫ ТОЙОН иннигэр.
Кини кэлэн иһэр, сири дьүүллүү, кэлэн иһэр.
Кини аан дойдуну көнөтүк дьүүллүөҕэ,
норуоттары Бэйэтин кырдыгынан көрүөҕэ.

- 96** ¹ Айыы Тойон – Ыраахтааҕы! Үөрдүн-көттүн сир үрдэ;
аата-ахса биллибэт арыылар өрөгөйдөрө үрдээтин!
- ² Халын былыт, им балай харанга Кинини тулалыыр;
Кини бүрүстүөлүн тирэҕэ – көнө дьүүл, кырдыктаах быһыы.
- ³ Кини иннигэр уот күлүбүрүү айанныыр,
тула өстөөхтөрүн түрүтэ салыыр.
- ⁴ Кини чаҕылҕана аан дойдуну сандардар;
сир, ону көрөн, титирэстээн ылар.
- ⁵ Хайалар бuosка курдук ууллаллар Айыы Тойон
иннигэр,
сир бүттүүнүн Айыы Тойонун иннигэр.
- ⁶ Халлааннар Кини кырдыктаах быһыытын
биллэрэллэр;
бары норуоттар Кини кэрэмэн килбиэнин көрөллөр.
- ⁷ Саакка киирдилэр мас тангараларга сүгүрүйээччилэр,
туһата суох эмэгэттеринэн киэн туттааччылар;
тангаралар бука бары Кини иннигэр нөрүйэллэр.
- ⁸ Сион, ону истэн, үөрэр-көтөр,
Иуда куораттара өрөгөйдүүлэр –
Эн көнө дьүүлүттэн, Айыы Тангара!
- ⁹ Айыы Тойон, Эн бүтүн сир үрдүнэн тураҕын;
Эн бары тангаралартан үрдүккүн.
- ¹⁰ Айыы Тойону таптааччылар, куһаҕаны абааһы көрүң;
Кини сибэтиэй дьонун олоҕун арангаччылыыр,
кинилэри хара дьайдаахтар илиилэриттэн быһыыр.
- ¹¹ Кырдыгы тутуһааччыга сырдык сыдыаайар,
көнө сүрэхтээхтэргэ үөрүү үөскүүр.
- ¹² Айыы Тойонтон үөрүң, кырдыктаахтар,
махтаның Кини сибэтиэй аатыгар!

97 ¹ Псалом.

- Ыллаанг Айыы Тойонго сага ырыата;
сөбүмэр суоллары Кини онгордо.
Кини уна илиитэ, сибэтиэй илиитэ,
кыайыыны Киниэхэ аҕалла.
- ² Айыы Тойон быһабыллааҕын көрдөрдө,
кырдыгы көрөрүн норуоттарга биллэрдэ.
- ³ Кини ахтан-санаан кэллэ
Израиль дьиэтин бигэтик таптыырын,
кينيэхэ бэриниилээбин.
Сир бары уһуктара көрдүлэр
биһиги Тангарабыт норуотун быһыырын.
- ⁴ Сир үрдэ бүттүүнэ, Айыы Тойону айхаллаа,
үөр-көт, өрөгөйдөө, ырыа ыллаа.
- ⁵ Арфаҕа оонньоон Айыы Тойонго,
арфаҕа оонньоон, псаломнары ыллаанг.
- ⁶ Турбаҕытын, муоскутун эһиги үрүң,
Айыы Тойон Ыраахтааҕы иннигэр үөрүң.
- ⁷ Ньирили тыһаатын байҕал уонна онно баар барыта,
ньиргиччи ыллаатын аан дойду уонна онно олорор
барыта.
- ⁸ Ытыстарын таһынныннар өрүстэр;
хайалар бииргэ үөрүстүттэр –
- ⁹ Айыы Тойон иннигэр; Кини сири дьүүлүү кэлэн иһэр.
Кини аан дойдуну көнөтүк дьүүлүөбэ,
норуоттары кырдыгынан көрүөбэ.

- 98** ¹ Айыы Тойон – Ыраахтааҕы; титирэстиэхтиннэр
норуоттар!
Кини Херувимнар үрдүлэринэн бүрүстүөлгэ олорор;

- титирэстиэхтин сир үрдэ!
- 2 АйЫЫ ТойОН Сионна сүдү кыахтаах;
Кини бары норуоттар үрдүлэринэн былаастаах.
- 3 Уруйдаатыннар кинилэр Эн улуукан дьулаан ааккын;
Эн аатын сибэтиэй!
- 4 Көнө дьүүлү таптыыр күүстээх Ыраахтаағы,
Эн кырдыктаах быһыыны-майгыны олохтообутун,
Иаковка көнө дьүүлү, кырдыгы көрдөрбүтүн.
- 5 Уруйдаан АйЫЫ ТойОН Таңарабытын;
сүгүрүйүн Кини бүрүстүөлүн атаҕар;
Кини сибэтиэй!
- 6 Кини аҕабыттарын кэккэлэригэр
Моисейдаах Аарон бааллара;
Кини аатын ыңгырааччылар ортолоругар
Самуил эмиэ баара.
Кинилэр АйЫЫ ТойОНУ ыңгыраллара,
оччоҕо Кини хардарара.
- 7 АйЫЫ ТойОН быллыт остуолбатыттан сангарара;
кинилэр АйЫЫ ТойОН уураахтарын,
кинилэргэ биэрбит сокуоннарын тутуһаллара.
- 8 АйЫЫ ТойОН Таңарабыт, Эн кинилэргэ хардарарын,
төһө да, буруйу онордохторуна, дьарыйарын иһин,
Эн кинилэри бырастыы гынар Таңара этин.
- 9 Уруйдаан АйЫЫ ТойОН Таңарабытын,
сүгүрүйүн Киниэхэ сибэтиэй хайатын үрдүгэр;
АйЫЫ ТойОН, биһиги Таңарабыт, сибэтиэй.

99

¹ Махтал псалома.

- Айхаллаа АйЫЫ ТойОНУ, сир үрдэ бүттүүнэ.
- 2 Үөрэ-көтө сүгүрүйүн АйЫЫ ТойОНҦО;
ыллыы-туойа кэлиң Кини иннигэр.

- 3 Билиг: АЙЫЫ ТОЙОН – Танара;
Кини биһигини айбыта, биһиги – Киниэннэрэбит,
Кини норуотунабыт, Кини бараанын үөрүнэбит.
- 4 Айхал тыллаах ааһын Кини олбуорун аанынан,
махтал тыллаах киирин Кини тиэргэнигэр;
айхаллаан Кинини, алҕаан Кини аатын.
- 5 АЙЫЫ ТОЙОН үтүө санаалаах:
Кини бигэ таптала өлбөт үйэлээх,
Кини көлүөнэттэн көлүөнэҕэ эрэбиллээх.

100 ¹ Давид псалома.
Аһыныгас санааны, көнө дьүүлү мин ыллыам;
Эйиэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН, мин ыллыам.

- 2 Энкилэ суох көнө суолу эрэ саньям.
Оо, хаһан Эн миэхэ кэлэҕин?

Мин ыраас сүрэхтээх сылдыһабым
дьиэм-уотум иһигэр;

- 3 туһата суоҕу ууруом суоҕа
харабым далыгар.

Буруйу-сэмэни онгорору абааһы көрөбүн;
онно мин кыттыһыам суоҕа.

- 4 Содур санаалааҕы киэр кыйдыабым,
куһаҕаны ончу билиэм суоҕа.

- 5 Чугастаабытын кистээн холуннарааччыны
мин суох оноруоҕум;
улахамсыһа, бэрдимсийэ туттааччыны
тулуйа барыам суоҕа.

- 6 Сирим итэбэллээх дьонун мин көрүөбүм,
кинилэр миигинниин бииргэ олоруохтара;
энкилэ суох көнө суоллаахтар эрэ
миэхэ үлэлиир буолуохтара.
- 7 Удаһыннаахтык быһыыланааччы
мин дьиэбэр олоруо суоҕа;
сымыйаны санарааччы
икки харахпар көстүө суоҕа.
- 8 Сарсыарда эрдэттэн мин кыдыйтыабым
сирим бары хара дьайдаахтарын —
Айыы Тойон куоратыттан түөрэн ылыабым
куһаҕаны онгорооччулары бука барыларын.

101 ¹Эрэйи-муну көрбүт киһи, санаата түһэн, Айыы
Тойонго дууһатын арыяр үнүүтэ.

- ² Айыы Тойон, иһит мин үгэрбин;
мин энэлийэр саҕам Эйиэхэ тийиэхтин.
- ³ Эрирдээх күммэр миигиттэн киэр хайыһыма,
мин этэрбин болҕойон иһит;
Эйигин ынырбыт күммэр түргэнник хардар.
- ⁴ Күннэрим буруо курдук сүтэллэр,
хардаҕас унуохтарым уотунан умайаллар.
- ⁵ Сүрүбүм охсуллубут оттуу куурда-хатта,
онон килиэппин сиирбин да умнар буоллум.
- ⁶ Улаханлык ынчыктыырбыттан
унуохтаах тириим эрэ хаалла.
- ⁷ Мин иччитэх сирин кэрийэр мэкчиргэ кэриэтэ,
урусхал үрдүгэр олорор модьугу кэриэтэ буоллум.
- ⁸ Утуйар уум ончу кэлбэт;

- мин дыиэ үрдүгэр олорор соботох көтөр курдукпун.
- 9 Өстөөхтөрүм уһун күнү быһа күлүү гыналлар,
миигин быстааччылар мин ааппын кырыыска
тутталлар.
- 10-11 Эн миэхэ абарангың, Эн уордайангың,
мин килиэби курдук, күлү сиир буоллум,
иһэр утахпар көмүскэм уутун булкуйдум.
Эн миигин, өрө таһааран баран, аллара бырахтың.
- 12 Күннэrim кизһээнги күлүктүү күлүгнээн ааһаллар;
мин от курдук иинэ хаттым.
- 13 Оттон Эн, Айыы Тойон, үйэлэр тухары бааргың*,
Эн аатың көлүөнэттэн көлүөнэбэ барар.
- 14 Эн, турангың, Сионга амарахтык сыһыаннаһыабың;
кинини аһынар кэминг кэллэ,
кэм-кэрдии уолдыаста.
- 15 Кулуттарың кини таастарын да күндүтүк саныыллар,
кини быылын-буорун кытта аһыйаллар.
- 16 Норуоттар Айыы Тойон аатыттан куттаныхтара,
сир ыраахтаабылара бары Эн килбиэнниттэн
саллыахтара.
- 17 Айыы Тойон Сиону чөлүгэр түһэриэбэ,
кэрэмэн килбиэнин киниэхэ көрдөрүөбэ.
- 18 Кини көмүскэлэ суохтар үгэллэрин истиэбэ,
кинилэр көрдөһүүлэрин сэниэ суоҕа.
- 19 Кэлэр көлүөнэлэр Айыы Тойону айхаллыылларын
туһугар,
кэнэбэс ыччакка анаан бу туһунан суруллуоҕа:
- 20-21 хаайыылаахтар ынчыктарын истээри,
өлөргө анаммыттары босхолоору,

---

* 101:13 Эбэтэр: *үйэлэр тухары бүрүстүөлгэ олороһун.*

- АЙЫЫ ТОЙОН үөһээнни сибэтиэй Дьйэтиттэн
аллара көрдө,
халлааннартан сири өнгөйдө.
- 22-23 Онон, АЙЫЫ ТОЙОНГО сүгүрүүээри,
бары норуоттар, саарыстыбалар муһуннахтарына,
Сионтан АЙЫЫ ТОЙОН аатын иһитиннэриэхтэрэ,
Иерусалимтан Кинини айхаллыахтара.
- 24 Кини мин күүспүн-сэниэбин суолум ортотугар эстэ,
күммүн-дьылбын сарбыйда.
- 25 «Оо, Айыы Тангарам! – диэтим мин. –
Күөгэйэр күммэр олохпун былдыаама.
Күнүн-дьылын Эйиэнэ бараммат –
көлүөнэттэн көлүөнэҕэ бара турар».
- 26 Былыр-былыр Эн сири олохтообутун,
халлаан эмиэ – Эн уран тарбаҕын оноһуга.
- 27 Сир-халлаан сүтүөҕэ, оттон Эн куруук баар буолуон;
барыта тангас курдук эргэриэҕэ,
ону Эн ардах сонун курдук уларытыаҕын,
оччоҕо суола суох сүтүөхтэрэ.
- 28 Оттон Эн өрүү бииргин, уларыйбаккын,
Эн үллэр үйэн мунгурдаммат.
- 29 Эн кулуттарың уолаттара куттала суох олоруохтара,
кинилэр ыччаттара куруук Эн иннигэр сылдыахтара.

- 102** ¹ Давид псалома.
Алҕаа, дууһам миэнэ, АЙЫЫ ТОЙОНУ,
бүтүн сүрэхим-быарым – Кини сибэтиэй аатын.
- ² Алҕаа, дууһам миэнэ, АЙЫЫ ТОЙОНУ,
умнума Кини бары үтүө дьайыытын.
- ³ Кини эн бары буруйгун бырастыы ғынар,
бары ыарыгыттан эйигин үтүөрдэр.

- 4 Кини эн олоххун иинтэн өрүһүйэр,
эйигин таптыырын, аһынарын көрдөрөр.
- 5 Үйэн тухары эйигин үтүнэн дуоһутар,
онон, хотой курдук, эдэргэр түһэҕин.
- 6 Айыы Тойон көнөтүк дьүүллүүр,
бары баттаммыттар кырдыктарын көмүскүүр.
- 7 Кини Бэйэтин суолларын Моисейга биллэрбитэ,
онорор дьайыыларын Израиль норуотугар
көрдөрбүтэ.
- 8 Айыы Тойон аһыныгас сүрэхтээх, амарах санаалаах,
улуу тулуурдаах, мунурун булларбат бигэ тапталлаах.
- 9 Кини уһугар тийэ уордайбат,
үйэ-саас тухары кыыһыра сылдыбат.
- 10 Биһиги аһыныгыгар тоҕоостоох харданы Кини
онорботоҕо,
биһиги буруйбутугар сөптөөх төлөбүрү ылбатаҕа.
- 11 Халлаан сиртэн үрдүгүн саҕа улуу бигэ таптала
Киниттэн куттанар дьонго Кини көрдөрөр.
- 12 Илин арҕааттан ырааҕын саҕа ыраатыннарда
Кини биһигиттэн бары аһыныгытын-буруйбутун.
- 13 Аҕа оҕолоругар амараҕын курдук,
Айыы Тойон Киниттэн толлор дьонго амарах.
- 14 Кини биһиги туохтан турарбытын билэр,
биһиги быыл эрэ буоларбытын өйдүүр.
- 15 Кини үйэтэ – от үйэтэ,
сир симэҕинии, кини иинэр-кэхтэр.
- 16 Үрдүнэн тыал илгийиэн эрэ кэрэх, мэлийэр,
үүммүт сирэ-уота аны кинини билиммэт буолар.
- 17 Оттон Айыы Тойон Киниттэн толлор дьонго таптала
үйэттэн үйэлэргэ уларыйбат,
Кини кырдыктаах сыһыана

- кинилэр оџолорун оџолоругар кубулуйбат –
- 18 Кини кэс тылын тутуһааччыларга,
кэриэстэрин умнубакка толорооччуларга.
- 19 Айыы ТойОН бүрүстүөлүн халлааннарга туруорбута;
баар барыта – Кини Саарыстыбатын бас билиитэ.
- 20 Алџаанг Айыы ТойОНУ, Кини Аанһьаллара,
сангатын истээт да, тылын толорор күүстээхтэрэ.
- 21 Алџаанг Айыы ТойОНУ, бары сэриилэрэ,
Кини көнүлүн толорор үлэһиттэрэ.
- 22 Алџаа Айыы ТойОНУ, айбыта бука барыта,
Кини баһылыыр эйгэтигэр бүттүүнүгэр.
Алџаа, дууһам миэнэ, Айыы ТойОНУ.

- 103** ¹ Алџаа, дууһам миэнэ, Айыы ТойОНУ.
Айыы ТойОН Тангарам, Эн сөџүмэр сүнгэннин,
- ² Эн албан ааты, кэрэмэн килбиэни кэппиккин,
туналџан сырдыгы танһьыбыккын;
Эн халлааны сарыы суртуу тэничи тарпыккын,
- ³ үөһэ баар уораџайгын уу үрдүнэн туруорбуккун;
Эн, былыттары колесница онгостонгун,
тыал кынаттарыгар уйдаран айанныыгын,
- ⁴ Тыалы-кууһу Эн илдыт гынаџын,
уоту-төлөнү дьөһүөлдүт онгостоџун.
- ⁵ Эн сире бигэтик туруорбуккун,
онон сир үйэлэр тухары тулхадыйыа суоџа.
- ⁶ Кинини диринг уунан, таһаһынан курдук,
бүрүйбүккүн;
бэл хайалар үрдүлэригэр уу турар.
- ⁷ Сүүр диэн эрэ кэрэх, уу сүүрбүтүнэн барар,
Эн сүллэр этингин этэриттэн киэр куотар.

- 8 Хайаға өрө сүүрэн тахсар, хочоґо холдугураан түһэр,
Эн анаабыт сиргэр тиййэр.
- 9 Киниэхэ туораабат чэрчитин быһангын,
хат төннөн кэлэн сири саба халыйар кыаға суох.
- 10 Эн үрүйэлэри хочолорго сүүрдэнгин,
томтордор быыстарынан кылыгыры усталлар,
11 хонуу кыылын-сүөлүн барытын уулаталлар;
дьиикэй оселлар эмиэ онтон утахтарын ханнараллар;
12 үрүйэлэр аттыларыгар көтөрдөр уйаланаллар,
сэбирдэх быыһа барыта – чыычаах күйгүөрэ.
- 13 Эн үөһээнни уорабайгыттан хайаларга ардағы кутағын;
сир Эн үлэн түмүгүнэн дуоһуйар.
- 14 Сүөһү сиригэр Эн оту үүннэрэбин,
оттон киһи туһаланарыгар – үүнээйини,
онон аһылыгы сир таһаарар:
- 15 киһи сүрэжин үөрдэр арыгыны,
кени сирэйин сырдатар арыыны,
кениэхэ күүс-сэниэ киллэрэр килиэби.
- 16 Айыы Тойон мастара, Ливанга олордубут сыалаах
мастара,
ардах уутун дуоһуйа иһэллэр.
- 17 Кинилэргэ чыычаахтар уйаланаллар;
харыйаларга эһирдэр дьизэлэнэллэр.
- 18 Үрдүк хайаларга дьиикэй козеллар олороллор;
таас очуостарга дамааннар хорґойоллор.
- 19 Эн, дьыл кэмин араарарга анаан, ыйы айбытын;
күн хаһан арґаалыырын билэр.
- 20 Эн харананы тэнитэ тартаххына, түүн буолар,
ойуур харамайа барыта дьаарбайа тахсар.
- 21 Эдэр хахайдар булду сонордоон ырдыгынаһаллар,

- аһыыр астарын Танараттан көрдөһөллөр.
- 22 Күн күөрэйиитэ кинилэр эргийэн кэлэллэр,
ордууларыгар киирэн сыталлар.
- 23 Кини үлэтигэр-хамнаһыгар тахсар,
киэһэриэр диэри кини үлэтигэр сылдыар.
- 24 Элбэҕи да Эн онгорбуккун, АЙЫЫ ТОЙОН!
Барытын муударайдык айбыккын;
сир үрдэ барыта – Эн айымньын.
- 25 Ол унуора-манаара биллибэт улуу муора алаарыйар,
онно аата-ахса биллибэт харамай,
улахан да, кыра да, кыынньа оргуйар.
- 26 Онно хараабыллар усталлар,
онно, муораҕа оонньоотун диэн,
Эн айбыт левиафанын* көччүйэр.
- 27 Аһыыр аспытын кэмигэр биэриэ диэн,
кинилэр бука бары Эйигин кэтэһэллэр.
- 28 Биэрдэххинэ – ылаллар,
ытыскын астаххына – үтүө бэлэххинэн дуоһуйаллар;
- 29 киэр хайыстаххына – айманаллар,
тыыннарын ыллаххына – өлөллөр,
буордарыгар төннөллөр.
- 30 Оттон Тыынгын ыттаххына – айыллаллар;
ол курдук Эн сир ньуурун сангардан биэрэбин.
- 31 Албан аат буоллун АЙЫЫ ТОЙОНҦО үйэттэн үйэлэр
тухары!
Үөрүөхтүн АЙЫЫ ТОЙОН Бэйэтин дьайыыларыттан!
- 32 Кини сирин көрдөбүнэ, сир титирэстиир,
Кини хайаны таарыйдаҕына, хайа буруолуур.

---

* 103:26 Легендаҕа кэпсэнэр муора суостаах харамайа.

- 33 АйЫЫ ТОЙОНГО мин ыллыам тыыннаабым тухары,
Тангарабар айхал ыллыам баарым тухары.
- 34 Мин ырыам Киниэхэ сүрэҕин ортотунан кириэхтин;
АйЫЫ ТОЙОНТОН мин үөрүөбүм-көтүөбүм.
- 35 Сир үрдүттэн сүттүттөн тосту-туора быһыылаахтар,
суох буоллуннар аны хара дьайдаахтар.
Албаа, дууһам миэнэ, АйЫЫ ТОЙОНУ.
Аллилуия.

104 ¹ Айхаллаан АйЫЫ ТОЙОНУ, ыңырын Кини аатын,
норуоттар ортолоругар биллэринг Кини дьайыытын.

- ² Ыллаан Киниэхэ, айхаллаан Кинини;
кэпсээн Кини онгорор бары дьиктитин.
- ³ Күөн туттун Кини сибэтиэй аатынан;
үөрүөхтүн АйЫЫ ТОЙОНУ көрдөөччүлэр сүрэхтэрэ.
- ⁴ Көрдөөг АйЫЫ ТОЙОНУ, Кини күүһүн,
көрдөөг Кинини өрүүтүн.
- ⁵ Өйдүү сылдыын Кини онгорбут дьиктилэрин,
көрдөрбүт бэлиэлэрин, дьүүлээбит дьүүлэрин,
- ⁶ эһиги, Кини кулутун Авраам удьуордара,
Иаков уолаттара, Кини талыылаахтара.
- ⁷ Кини биһиги АйЫЫ ТОЙОН Тангарабыт;
Кини бүтүн сир устун дьүүллүүр.
- ⁸ Үйэлэр тухары Кини өйдүүр эппит кэс тылын —
тыһыынча көлүөнэҕэ ыйбытын-кэрдибитин,
- ⁹ Авраамныын онгорсубут сөбүлэһиитин,
Исаакка биэрбит андаһарын.
- ¹⁰ Кини ону Иаковка сокуон быһыытынан,
Израильга мэнэ кэс тыл быһыытынан бигэргэппитэ.
- ¹¹ Кини эппитэ: «Мин эйиэхэ Ханаан сириг бэлэхтиэм,
бас билэр өлбүгэнг сиэринэн быһан биэриэм».

- 12 Өссө ахсааннаах эрэ эрдэхтэринэ,
 олох аҕыйах эрдэхтэринэ, онно кэлии дьон буолан,
 13 норуоттан норуокка,
 саарыстыбаттан саарыстыбаҕа көһө сырыттаختарына,
 14 Кини кимиэхэ да кинилэри атаҕастаппатаҕа;
 ыраахтааҕылары буйталыыра:
 15 «Мин талан ылбыт дьоммун тытыман,
 пророктарбар куһаҕаны оноруман».
- 16 Кини сиргэ суту ыңырбыта,
 бурдук хас биирдии умнаһын суох онорбута.
 17 Ол эрэн кинилэр иннилэригэр киһини ыппыта:
 Иосибы кулуттааһыңна атыылаабыттара.
 18 Кини атаҕын хандалынан бохсубуттара,
 моонньугар тимир тиэрбэһи кэтэрипиттэрэ;
 19 кини өтө көрөн эппитэ туолуор диэри,
 АЙЫЫ ТОЙОН тыла кинини тургутара.
 20 Ыраахтааҕы, киһи ытан, кини хандалытын уһултарбыта,
 норуоттар баһылыктара кинини көңүлгэ
 таһаартарбыта;
 21 тойон онорон, бэйэтин дьиэтин-уотун дьаһайтарбыта,
 бас билэр сирин барытын салайтарбыта;
 22 үрдүк сололоохторун киниэхэ үөрэттэритэ,
 аҕа баһылыктарын муудараска уһуйтарбыта.
- 23 Онтон Египеккэ Израиль кэлбитэ,
 Иаков Хам* сиригэр көһөн олорбута.
 24 АЙЫЫ ТОЙОН, норуотун үтүмэнник үксэтэн,
 өстөөхтөрүн бүгүлүүрдүү күүһүрпүтэ;
 25 онтон кинилэри Египет дьонугар абааһы көрдөрөн,
 олор Кини кулуттарын албынныыр буолбуттара.

---

* 104:23 Ной уолаттарыттан биридэстэрэ, Египет норуотун төрдө.

- 26 Онуоха Кини кулутун Моисейы уонна
талан ылбыт киһитин Аарону ыппыта.
- 27 Хам сиригэр кинилэр Тангара бэлиэ дьайыыларын,
араас дьиктини көрдөрбүттэрэ.
- 28 Тангара, харананы ыытан, им балайы түһэрбитэ,
ол да үрдүнэн Египет дыно Кини тылын истибэтэхтэрэ.
- 29 Онтон Кини, ууларын хаанга кубулутан,
балыктарын тумнарбыта.
- 30 Сирдэрэ-уоттара бардырҕас баҕа буолбута,
бэл ыраахтааҕыларын утуйар хосторо кытта туолбута.
- 31 Кини эппитигэр, сахсырҕа халын былыта кэлбитэ,
дойдуну биир гына кумаар түспүтэ.
- 32 Ардах оннугар кинилэргэ толону ыппыта,
чаҕылҕан уотунан сирдэрин дапсыйбыта.
- 33 Виноградниктарын, смоковницаларын эспитэ,
сирдэрин устун мастарын сууларбыта.
- 34 Кини эппитигэр, саранча үөрэ саба көтөн кэлбитэ,
түүлээх үөн кыама суох ыһан кэбиспитэ,
- 35 онон дойдуларын ото-маһа барыта кэрбэнэн бүппүтэ,
буолактарын бурдугуттан туох да орпотоҕо.
- 36 Кини Египет бары ыалларын бастын күүһүн,
бастакы уолаттарын, өлөртөөбүтэ.
- 37 Дьэ онтон Израиль дыонун Египеттэн таһаарбыта;
кинилэр үрүүн да, кыһыл да көмүһү илдэ барбыттара,
итиччэ киһиттэн хайалара да дубук үктээбэтэҕэ.
- 38 Израиль уолаттарыттан кыраҕыйар буоланнар,
Египет дыно кинилэр барбыттарыгар үөрбүттэрэ.
- 39 Тангара, норуоппар хаһха буоллун диэн, былыты
таһаарбыта,
түүн сырдык буоллун диэн, уоту сандаардыбыта.
- 40 Көрдөспүттэригэр, хонуу куруппааскыларын ыппыта,
халлаан килиэбинэн кинилэри дуоһуппута.

- 41 Кини тааһы хайа охсубутугар, уу сүүрбүтэ,
хаппыт сир устун өрүс курдук, күллүгүрүү устубута.
- 42 Кулутугар Авраамна эппит ытык тылын
Кини ол курдук өйдүү сылдыра.
- 43 Онон норуотун үөрдэ-көтүтэ ильдэ барбыта,
талан ылбыт дьонун ырыа аргыстаах таһаарбыта.
- 44-45 Ыйаахтарбын толорор кыахтанныннар,
сокуоннарбын тутуһар буоллуннар диэн,
кинилэргэ норуоттар сирдэрин биэрбитэ,
атын омуктар үлэлэрин түмүгүн бас биллэрбитэ.
Аллилуия.

- 105** ¹ Аллилуия.
Айхаллаан Айыы Тойону үтүө санаалаабын иһин;
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.
- 2 Ким Айыы Тойон сүдү дьайыыларын ситэн кэпсиир
кыахтаабый?
Ким Кини албан аатын толору иһитиннэрэр
кыахтаабый?
- 3 Дьоллоохтор даҕаны – көнө дьүүлү тутуһааччылар,
хайа да кэмгэ кырдыгынан сылдыааччылар!
- 4 Айыы Тойон, Эн норуоккар үтүөтүк сыһыаннастаххына,
миигин эмиэ санаар,
кинилэри быһыыргар миигин эмиэ быһаар.
- 5 Оччоҕо Эн талбыт дьонун илгэлээх олоҕун көрүөбүм,
Эн норуоккун кытта бииргэ үөрсүөбүм,
бас билэр дьонун киэн туттуутун үллэстиэбим.
- 6 Биһиги эмиэ өбүгэлэрбит курдук, аһыыга киирдибит;
буруйу онордубут, хара саннаахтык быһыыланнабыт.

- 7 Өбүгэлэрбит, Египеккэ сылдьан,
Эн сөбүмэр дьайыыларгын өйдөөбөтөхтөрө,
элбэх төгүл көрдөрбүт бигэ тапталгын умнубуттара;
кинилэр муора аттыгар, Кыһыл муора аттыгар,
Эйигин утары өрө турбуттара.
- 8 Ол эрээри АЙЫЫ ТОЙОН, улуу кыабын көрдөрөөрү,
Бэйэтин аатын туһугар кинилэри өрүһүйбүтэ;
- 9 Кини Кыһыл Муораны суостаахтык соруйбутугар,
муора кумафынан көрбүтэ,
онон Кини норуотун байбал түгэбинэн,
кураанах сиринэн ааһардыы, туораппыта.
- 10 Абааһы көрөөччүлэртэн кинилэри быһаан ылбыта,
өстөөх илиититтэн өрүһүйбүтэ.
- 11 Оттон утарсааччыларын уу саба халыйбыта,
биир да кинилэрэ ордубатаҕа.
- 12 Дьэ онуоха Кини тылын итэҕэйбиттэрэ,
Киниэхэ айхал ырыатын ыллаабыттара.
- 13 Ол да үрдүнэн бэрт сотору Кини дьайыыларын
умнубуттара,
Кини сүбэлиирин кэтэһиэхтэрин баҕарбатахтара.
- 14 Кураайы дуолга сылдьан, туохха да бабалара хаммакка,
Таһара тулуурун тургутан көрөллөрө.
- 15 Кини көрдөспүттэрин толорбута эрээри,
кинилэргэ ыарыыны ыппыта.
- 16 Кинилэр, отууламмыт түөлбэлэригэр олорон,
Моисейы уонна АЙЫЫ ТОЙОН сибэтиэйин Аарону
ордугургуу саныыр буолбуттара;
- 17 ол иһин сир, силлэн, Дафаны ыйыстыбыта,
Авирон дьизэ кэргэнин буорунан көммүтэ;
- 18 үрдүлэригэр уот умайан күүдэпчилэммитэ,
хара санаалаахтары төлөн хаарыйан өлөрбүтэ.

- 19 Онтон аны Хоривка оџуһу кутан онорон баран,
ол кутуу эмэгэkkэ сүгүрүйбүттэрэ,
- 20 Танара кэрэмэн килбиэнин
от аһылыктаах оџуска кубулуппуттара.
- 21-22 Кинилэр Египет сиригэр улууну онорбут,
Хам сиригэр дыктини көрдөрбүт,
Кыһыл Муора таһыгар дьулааннык дьайбыт Танараны,
Быыһааччыларын, умнубуттара.
- 23 Ол иһин Танара кинилэри имири эһиэн баџарбытыгар,
Кини талан ылбыт киһитэ Моисей,
Танара норуотун эспэтин диэн, Кини уорун
уџарытаары,
иннигэр киирэн, хайа хапчаџайыгар турбута.
- 24 Кинилэр, Танара эрэннэриитин итэџэйбэт буоланнар,
баџалаах сирдэрин улаханга уурбатахтара.
- 25 Отууларыгар олорон суланаллара,
Айыы Тойон санатын истибэттэрэ.
- 26-27 Ол иһин Кини, илиитин өрө уунан туран,
эһигини кураайы дуолга имири эһиэм,
оттон удьурдаргытын сир устун
омуктар ортолоругар ыһыам диэн андаџайбыта.
- 28 Онтон аны Ваал-Фегорга* бас бэринэннэр,
эмэгэттэргэ бэрилибит кэрэх этин сиир буолбуттара;
- 29 Айыы Тойону аһыылаах дьайыыларынан кыйаханнар,
кинилэри ыарыы буулаабыта.
- 30 Онно Финеес туран буруйдаахтары дьүүлээбитигэр,
ыарыы-сүтүү дьэ тохтообута.
- 31 Ол иһин көлүөнэттэн көлүөнэџэ, үйэттэн үйэџэ
кини дьүүлэ кырдыктааџынан ааџыллыбыта.

---

* 105:28 Көр Числа 25:1-13.

- 32 Онтон Мерива уутун таһыгар Айыы Тойону
кыһырданнар,
Кини уора-кылына Моисей үрдүнэн барбыта.
- 33 Ол курдук Моисей, кинилэртэн хомойон,
онно сыһа-халты тылласпыта.
- 34 Айыы Тойон эһин диэбит норуоттарын
кинилэр имири эспэтэхтэрэ;
35 хата, туора омуктары кытта булкуһан,
олор үгэстэригэр үөрэммиттэрэ;
36 кинилэр эмэгэтэригэр сүгүрүйэн,
угайыга киирэн биэрбиттэрэ.
- 37 Уолаттарын-кыргыттарын
абааһыларга кэрэх туппуттара;
38 кинилэр буруйа суохтар хааннарын –
Ханаан эмэгэтэригэр кэрэх туппут
уолаттарын-кыргыттарын хааннарын тоһон,
сир үрдүн киртиппиттэрэ.
- 39 Онон аһыһыны онгортон, киргэ-дһайга булкуллубуттара,
содур быһыыламмыттара.
- 40 Айыы Тойон, норуотугар уордаһан,
Бэйэтин дһонуттан сиргэнэр буолбута,
41 онон кинилэри омуктар илиилэригэр туран биэрбитэ;
абааһы көрөр дһон кинилэргэ тойон буолбуттара.
- 42 Өстөөхтөрө кинилэри ыгаллара-түүрэллэрэ,
бэйэлэригэр бас бэриннэрэн сыһыталлара.
- 43 Кини норуотун элбэх төгүл өрүһүйбүтэ да,
Киниэхэ утарылаһар хангыл санааларын
уларыппатахтара,
онон, буруйдарын-сэмэлэрин иһин,
баттана-үктэнэ сылдыбыттара.
- 44 Ол да үрдүнэн Кини, энэлийэр сангаларын истэр буолан,

- эриргэ түбэспиттэрин аһына көрөрө.
- 45 Кинилэргэ эппит кэс тылын өйдүү сылдыара,
мунура суох таптыыр буолан, кинилэри аһынар этэ.
- 46 Онон билиэн ылбыттар сүрэхтэригэр барыларыгар
эмиэ аһынар санааны үөскэтэрэ.
- 47 Быһааа биһигини, Айыы Тойон Танарабыт;
уонна, Эн сибэтиэй ааккын айхаллыырбыт,
Эн албан ааккынан күөн туттарбыт туһугар,
биһигини норуоттар ортолоруттан хомуйан ыл.
- 48 Алгыс буоллун Айыы Тойонго, Израиль Танаратыгар,
үйэттэн үйэбэ диэри.
Норуот бүттүүнэ этиэхтин: «Аминь!»
Аллилуия.

У КИНИГЭТЭ 106–150 псаломнар

- 106** ¹ Айхаллаан Айыы Тойону үтүө санаалаабын иһин;
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.
- ² Эттиннэр бу тыллары Айыы Тойон толуйан ылан,
эрэйтэн-буруйтан өрүһүйэн,
- ³ араас дойдуттан, илинтэн-арбааттан,
хотуттан-собурууттан* муспут дыно!
- ⁴ Кинилэр иччитэх кураайы дуол устун,
дьонноох куораты булбакка, муна-тэнэ сылдыаллара;
- ⁵ ааһан-туоран, тамахтара куура хатан,
дууһа моруута буолаллара.

---

* 106:3 Тылыттан тылыгар түһэрдэххэ: *хотуттан уонна муораттан.*

- 6   Онтон, сору көрөн, Айыы Тойону ыңырдаختарына,
      Кини эрэйтэн-мунтан быыһаан ылара,
7   дьонноох куоракка тизэрдээри,
      көнө суолунан сирдиирэ.
8   Айхаллаатыннар кинилэр Айыы Тойону бигэ
      тапталын иһин,
      киһи аймахха онгорор сөбүмэр дьайыыларын иһин.
9   Кини утаппыттар дууһаларын дуоһутар,
      аччыктар дууһаларын араас үтүнэн толорор.
- 10-11 Сорохторо, Тангара тылыгар бас бэриммэккэ,
      Үрдүктэн Үрдүк сүбэтин ылыммакка,
      ыас харанаҕа, өлүү күлүгэр олороллоро,
      хандалыга бохсуллан, сору-муну көрөллөрө.
12   Олор сүрэхтэрин Кини ыарахан үлэнэн сыһытара;
      охтон түстэхтэринэ, ким да кинилэргэ
      көмөлөспөт этэ.
13   Онтон, сору көрөн, Айыы Тойону ыңырдаختарына,
      Кини эрэйтэн-мунтан кинилэри быыһаан ылара,
14   халын харанаттан, өлүү күлүгүттэн таһаарара,
      хандалыларын хайыта сынньара.
15   Айхаллаатыннар кинилэр Айыы Тойону бигэ
      тапталын иһин,
      киһи аймахха онгорор сөбүмэр дьайыыларын иһин.
16   Кини алтан ааннары алдыатар,
      тимир олуурдары булгуруттар.
- 17   Сорохторо, анбыылаах суолунан барбыт өйө суохтара,
      буруйу-сэмэни онорон муну-тангы булуналлара,
18   онон аһы да сүрэхтэрэ ылбат буолара,
      өлүү айаҕар түһэллэрэ тирээн кэлэрэ.
19   Онтон, сору көрөн, Айыы Тойону ыңырдаختарына,
      Кини эрэйтэн-мунтан кинилэри быыһаан ылара,

- 20 этэр тылынан үтүөрдэрэ,
өлөртөн-сүтэртэн өрүһүйэрэ.
- 21 Айхаллаатыннар кинилэр АЙЫЫ ТОЙОНУ бигэ
тапталын иһин,
киһи аймахха онгорор сөбүмэр дьайыыларын иһин.
- 22 Уруй-айхал сиэртибэтин Киниэхэ биердиннэр,
үөрүүлээх ырыанан Кини дьайыытын
иһитиннэрдиннэр.
- 23 Сорохторо, хараабылга олорон, муоранан усталлара,
күөх далай иэнигэр эргинэллэрэ.
- 24 Кинилэр эмиэ АЙЫЫ ТОЙОН дьайыыларын анаараллара,
муора түгэбэр кытта Кини онгорор дьиктилэрин
араараллара.
- 25 Кини эттэҕинэ, сата-буурҕа ытыллара,
муора долгуна өрүтэ ыһыллара.
- 26 Оччоҕо халлаанга тийиэ сыһаллара,
аллара, муора түгэбэр, түһүөхчэ буолаллара;
алдьархайга ылларан, эр санааларын ыһыкталлара,
- 27 итирик дьоннуу, эргичийэ, тэмтээкэйдии сылдыбаллара;
муоранан устар муударастара аны туһалаабат буолара.
- 28 Онтон, сору көрөн, АЙЫЫ ТОЙОНУ ыңырдахарына,
Кини эрэйтэн-мунтан быыһаан ылара;
29 буурҕаны тохтотон, чуумпуну сатыылатара,
муора дохсун долгунун намыратара;
- 30 байҕал чуумпуран, үөрүү бөҕө буолаллара –
баҕалаах тиксиилэрин Кини буллара.
- 31 Айхаллаатыннар кинилэр АЙЫЫ ТОЙОНУ бигэ
тапталын иһин,
киһи аймахха онгорор сөбүмэр дьайыыларын иһин.
- 32 Уруйдуур буоллуннар Кинини норуот мунһаҕар,
айхаллыыр буоллуннар аҕа баһылыктар сүбэлэригэр.
- 33 Кини өрүстэри кураайы дуолга кубулулар,

- үрэхтэри хара буорунан көрдөрөр,
 34 олохтоохтор нэгэй быһыыларын иһин,
 өнгү сири туран буор онгорор.
- 35 Кини тукулааны күөлгэ кубулулар,
 хайа хаппыт сирдэринэн үрүйэлэри сүүрдэр;
 36 онно ааспыты-туорбуту олохсутар,
 оччоҕо кинилэр олорор куораттарын тутталлар;
 37 сыһыыга бурдук ыһаллар,
 виноград олордон, өлгөм үүнүүнү ыллаллар.
- 38 Кини алгыһынан сүүнэ омук буола үүнэллэр;
 иитэр сүөһүлэрин Кини аймарыппат.
- 39 Онтон, ахсааннара аҕыйаан, баттанан-үктэнэн,
 сору-муну көрөн кутурҕанга ыллардактарына,
 40 Кини кинээстэрин ааттарын-суолларын алдыатар,
 суола суох кураайы дуолга хаалларан,
 кинилэри муннарар;
- 41 оттон дыдангыны кыһалҕаттан таһаарар,
 кини дыиэ кэргэнин бараан үөрүнүү үксэтэр.
- 42 Көнө-көрсүө дыон ону көрөн үөрэллэр,
 оттон хара санаалаахтар саната суох бараллар.
- 43 Ким муударай өйдөөх, ол маны араналаан көрдүн,
 Айыы Тойон бигэ таптанын анаардын.

107 ¹ Ырыа. Давид псалома.

- ² Мин сүрэҕим бэлэм, Айыы Танара;
 ырыа ылым, Эйигин айхаллым.
 Уһугун, дууһам миэнэ!
- 3 Уһуктун, арфа уонна лира!
 Мин сарыалы уһугуннарым.
- 4 Айыы Тойон, мин норуоттар ортолоругар Эйиэхэ
 махтаным,

- омуктар ортолоругар Эйигин айхаллыам.
- 5 Эн бигэ тапталынг халлааннары аһара барар,
Эн кырдыгынг былыттардыын быысаһар.
- 6 Халлааннар унуордарынан айхаллан, Айыы Тангара,
бүтүн сир үрдүнэн көһүннүн Эн килбиэнинг.
- 7 Эн таптыыр дьонунг быһһаналларын туһугар,
уна илиигинэн кинилэри өрүһүйэн ыл,
миигин иһит.
- 8 Тангара сибэтиэй Дьизиттэн эрэннэрдэ:
«Мин Сихем сирин, өрө көтөһүллэн туран,
үллэриэм,
Сокхоф хочотун усталаах туоратын мээрэйдием.
- 9 Галаад – Миэнэ, Манассия эмиэ – Миэнэ;
Ефрем – баһым кураахтаах куйаһа,
Иуда – Мин скипетрым.
- 10 Моав – Мин суунар кытаһым,
отгон Едомга атаһым тангаһын быраһыам.
Филистина үрдүнэн Мин өрөгөйдөөх хаһыым
дуораһыйыа».
- 11 Ким миигин бөһөргөтүнүүлээх куоракка киллэриэһэй?
Ким миигин Едомга тиэрдиэһэй?
- 12 Эн буолбатах дуо, Айыы Тангара, биһигини туора
аспыт,
биһиги сэриилэрбитин кытта барсыбатах Тангара?
- 13 Оо, өстөөһү утары охсуһарбытыгар биһиэхэ көмөлөс –
киһи көмөтө көдүүһэ суох.
- 14 Тангараны кытта сылдьан, биһиги күүстээх буолуохпут,
Кини биһиги өстөөхтөрбүтүн сууһарыаһа.

- 108** ¹Хуор салайааччыгар. Давид псалома.
Айхаллыр Айыы Тангарам, сангата суох буолума;
- ² Сидьын тыллаах албыннар миигин үөбэн эрэллэр,
сымыйаны мин туспунан тиһэллэр.
- ³ Тула өттүбэр өһүөттөөх сангалара иһиллэр,
туох да төрүөтэ суох миэхэ саба түһэллэр.
- ⁴ Тапталбар хатаанынан хардараллар,
оттон мин кинилэр тустарыгар үгэбин эрэ.
- ⁵ Үтүөбүн куһаҕанынан төлүүллэр,
тапталбын – өһөгөйүнэн.
- ⁶ Хара дьайдаагы туруор өстөөхпүн утары,
буруйдааччыны туруор кини уҥа өттүгэр.
- ⁷ Дьүүлэстэҕинэ, буруйдаах буолан таҕыстын,
үгэрэ кытта аһыыга аахсылыннын.
- ⁸ Олоҕун күнэ-дьыла кэрэгэй буоллун;
кини солотун атын киһи ыллын.
- ⁹ Оҕолоро тулаайах хааллынар,
ойоҕо огдообо буолуохтун.
- ¹⁰ Оҕолоро атах-балай умналыы сырыттыннар,
урсхалламыт дьиэлэриттэн холдьоһуллан
бардыннар.
- ¹¹ Баардааҕын барытын иэстээх дьонугар былдьаттын,
үлэтин түмүгүн туора дьонно туура туттардын.
- ¹² Ким да киниэхэ амарахтык сыһыаннаспатын;
ким да кини тулаайахтарын аһымматын;
- ¹³ кини сыдьаана барыта имнэри быһыннын,
кини аата иккис көлүөнэттэн умнулуннун.
- ¹⁴ Аҕатын буруйа АЙЫЫ ТОЙОН иннигэр ахтылыннын,
ийэтин аһыыта бырастыы гыныллыбатын.
- ¹⁵ Аһыыларын АЙЫЫ ТОЙОН өрүүтүн өйдүү сырыттын,
ааттарын сир үрдүттэн суола суох сүтэрдин.
- ¹⁶ Үтүөнү онорор туһунан кини санаабатаҕа,

- суоѳу-дъадангыны, кыраны-кыһалҕалааѳы,
самныбыт санаалааѳы өлөрөөрү сойуолуура.
- 17 Кырыырын сөбүлүүрэ – кырыыһа бэйэтигэр түһүөхтүн;
алгыырын абааһы көрөрө – алгыс киниттэн
тэйиэхтин.
- 18 Таҥаһы кэтэрдии, кэбэҕэстик кыраан барара –
кырыыһа, уу курдук, этигэр өтөн кириэхтин,
ары курдук, унуоҕар тийэ ингиэхтин;
- 19 таҥна сылдыар таҥаһыны кинини ыга ылыахтын,
куруук курданар курунуу кинини бобо тутуохтун.
- 20 Итинник иэстэһиэҕэ АЙЫЫ ТОЙОН мин өстөөхтөрбүттэн,
миигин утары сидьинник тыллаһааччылартан.
- 21 Оттон Эн, АЙЫЫ ТОЙОН, мин Айыы Тойонум,
Бэйэн аатын туһугар миэхэ көмөлөс.
Эн, мунура суох амарах тапталаах, миигин өрүһүй.
- 22 Мин дыадангыбын, кыһалҕалаахпын,
сүрэхпэр сырҕан баастаахпын.
- 23 Киэһээнни күлүк курдук, мин сүтэн эрэбин,
саранча курдук, киэр эһилинним.
- 24 Аһаабакка, икки тобугум ибигирэс буолла,
унуохтаах тириим эрэ хаалла.
- 25 Кинилэр буоллаҕына миигин күлэллэр,
көрдүлэр да, бастарын быһа илгистэллэр.
- 26 Көмөлөс миэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН Таҥарам,
көмүскэллээх санааҕыттан миигин быыһаа.
- 27 Эн илиин миигин өрүһүйэн ылбытын,
бу Эн оноһуун буоларын кинилэр биллиннэр.
- 28 Кинилэр кыраатыннар, оттон Эн алҕаа.
Күөнтээбиттэрэ бэйэлэригэр саатынан-суутунан
эргийдин,
оттон миэхэ, кулуккар, үөрүү тосхойдун.

29 Миигин буруйдааччылар ааттара алданнын,
сааттгара-суутгара кинилэри батыһа сырыттын.

30-31 Өлөргө уурааччылартан өрүһүйээри,
кыһалҕалаах киһи уҥа өттүгэр турарын иһин,
мин АЙЫЫ ТОЙОНУ дуораччы айхаллыам,
улуу түмсүү ортотугар Кинини уруйдуом.

109 ¹ Давид псалома.
Айыы Тойон мин Тойоммор* эппитэ:
«Өстөөхтөргүн, үктэл онгостон олорор гына,
Эйиэхэ самнаран биэриэхпэр диэри,
Мин уҥа өттүбэр олор».

2 Айыы Тойон улуу былааһы эйиэхэ биэриэҕэ
Сион тас да өттүгэр.

Баһылык буол өстөөхтөрүҥ ортолоругар.

3 Эн күүскүн көрдөрөр күнүгэр
норуотун бэлэм буолла
сибэтиэй килбиэн күөнүгэр.
Сарсыарда иһиттэн сиик түһэрин курдук
Эн төрөөбүтүн.

4 Айыы Тойон андаҕайан эппитэ,
Кини ону кэмсиниэ суоҕа:
«Эн Мелхиседек чыынынан
үйэлэр тухары Тангара үлэһитэҕин».

5 Айыы Тойон Эн уҥа өттүгэр сылдьар;
Кини уордайар күнүгэр ыраахтааҕылары самнарыа.

---

* 109:1 Еврейдии тиэкискэ икки тус-туска тыл туттуллубут: «Яхве»
(Айыы Тойон) уонна «адони» (Тойонум).

- 6 Норуоттары дүүлгэ туруоран,
кыргыс толоонун өлүгүнэн толоруо,
киэн сир баһылыктарын сууһарыа.
- 7 Кини, айаннаан иһэн, үрүйэ уутуттан иһиэбэ,
онон төбөтүн өрө көтөбүөбэ.

- 110** ¹ Аллилуия.
АЙЫЫ ТОЙОНУ мин айхаллыам бүтүн сүрэхпинэн
кырдыктаахтар ортолоругар, көнө дьон түмсүүтүгэр.
- 2 Улуу да буоллахтара АЙЫЫ ТОЙОН дьайыыллара!
Онтон үөрээччи барыта Кини онгорбутун
ырыналыыр.
- 3 Кини дьайыыта барыта албан ааттаах, кэрэ
килбиэннээх,
Кини үйэлэр тухары кырдыктаах.
- 4 Сөбүмэр дыктилэрин Кини умнуллубат онгорбут;
АЙЫЫ ТОЙОН аһыныгас, амарах санаалаах.
- 5 Киниттэн куттанар дьону аһынан-үөлүнэн хааччыйар;
эппит кэс тылын үйэлэр тухары өйдүү сылдыар.
- 6 Кини, омуктар сирдэрин норуотугар биэрэн,
күүстээх дьайыытын кинилэргэ көрдөрбүтэ.
- 7 Тугу онгороро Киниэнэ барыта – бигэ, сиэрдээх,
ыйара-кэрдэрэ барыта эрэбиллээх –
- 8 үйэттэн үйэбэ бигэргэтиллибит,
кырдыкка, көнө быһыыга тирэҕирбит.
- 9 Кини норуотугар быһабылы ыппыта,
мэнэ кэс тылын кинилэргэ эппитэ.
Кини аата сибэтиэй уонна дьулаан.
- 10 АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттаныы – муударас төрдө,
Кини кэриэстэрин тутуһааччылар чөл өйдөөхтөр.
Кини үйэттэн үйэбэ айхаллана туруоҕа.

- 111** ¹Аллилуия.
Ким Айыы Тойонтон сүгүрүйэ толлор,
Кини кэриэстэрин күүскэ таптыыр, ол дьоллоох.
- ² Кини удьуора сиргэ күүстээх буолуоҕа,
көнө дьон сыдыаана алгыска тиксиэҕэ.
- ³ Кини дьизэтэ-уота барҕара байыаҕа,
кырдыктаах быһыыта үйэлэргэ барыаҕа.
- ⁴ Кырдыксыт киһиэхэ харанаҕа да сырдык тыгар,
кини үтүө санаалаах, амарах, кырдыгынан сылдьар.
- ⁵ Үтүө киһи бэринньэн илиилээх, иэс-күүс бэрсэр;
бары дьыалатын-куолутун көнөтүк онгорор.
- ⁶ Кырдыксыт хаһан да тулхадыйыа суоҕа,
үйэлэр тухары умнуллуо суоҕа.
- ⁷ Куһаҕан сурахтан кини дьулайыа суоҕа:
Айыы Тойонго эрэмньилээх буолан, сүрэҕэ бөҕөх.
- ⁸ Кини санаата бигэ, онон дыксиниэ суоҕа;
тиһэҕэр өстөөхтөрүн өрөгөйдүү көрүөҕэ.
- ⁹ Кини дьэллэмник үллэрэр, дыданыга бэрсэр;
кини кырдыктаах быһыыта үйэлэргэ барыаҕа,
дирин ытыктабылга кини сылдыаҕа.
- ¹⁰ Нэгэй киһи, ону көрөн, таала кырыыланар;
кини тийһин хабырынар уонна суола суох сүтэр;
хара санаалаахтар баҕа санаалара туолуо суоҕа.

- 112** ¹Аллилуия.
Айхаллаан, Айыы Тойон кулуттара,
айхаллаан Айыы Тойон аатын.

- ² Алгыс буоллун Айыы Тойон аатыгар
аны мантан инньэ үйэлэр тухары.
- ³ Айхаллана турдун Айыы Тойон аата
илинтэн арҕаанна диэри.

- 4 Айыы Тойон бары норуоттар үрдүлэринэн турар;
Кини албан аата халлааннары аһара барар.
- 5 Ким баарый биһиги Айыы Тойон Тангарабытыгар
холоонноох?
Ким Кини курдук, үөһэ турар бүрүстүөлүттэн
6 сири-халлааны сиксигинэн көрө-истэ олороруй?
7 Кини дыдананы сиртэн-буортан өрө тардар,
кыраны-хараны киртэн-хахтан таһаарар,
8 итиэннэ кинини кинээстэри кытта,
норуотун кинээстэрин кытта биир кэккэбэ олордор.
9 Кини оҕото суох дыхтары, дыиэ-уот тэрийэн,
оҕолоруттан үөрэр ыал ийэтэ онорор.
Аллилуия.

- 113** ¹ Израиль Египеттэн тахсыбытыгар,
Иаков норуота атын тыллаах норуоттан барбытыгар,
2 Иуда Айыы Тойон сибэтиэй норуота,
Израиль Кини бас билиитэ буолбута.
- 3 Муора ону көрөн, киэр куоппута,
Иордан эмиэ төттөрү устубута.
- 4 Хайалар барааннар курдук ыстангаласпыттара,
томтордор бараан оҕолорунуу ойуоккаласпыттара.
- 5 Тоҕо эн, муора, маннык куоттун?
Тоҕо эн, Иордан, төттөрү уһуннун?
- 6 Тоҕо, хайалар, барааннар курдук ыстангалаһабыт,
томтордор бараан оҕолорунуу ойуоккалаһабыт?
- 7-8 Титирэстээ, сир, Айыы Тойон иннигэр,
туруук хайаны толору уулаах күөлгэ кубулулар,

тааһы уу төрдө онгорор Иаков Тангаратын иннигэр!

- 9 Биһигини буолбатах, АЙЫЫ ТОЙОН, биһигини буолбатах –
бигэ тапталын уонна кырдьыгын туһугар,
Бэйэн ааккын албан аатырт.
- 10 Тоҕо туора омуктар биһигини:
«Тангаралара ханнаный?» – диэхтээхтэрий?
- 11 Биһиги Тангарабыт халлааннарга баар;
Кини тугу баҕарбытын барытын онгорор.
- 12 Оттон кинилэр эмэгэттэрэ үрүн көмүс, кыһыл көмүс –
киһи илиитинэн оноһуга.
- 13 Айахтаахтар да, сангарбаттар,
харахтаахтар да, көрбөттөр;
- 14 кулгаахтаахтар да, истибэттэр,
таныылаахтар да, сыты ылбаттар,
- 15 илиилээхтэр да, тутан-хабан билбэттэр,
атахтаахтар эээри, хаампаттар;
куолайдарыттан санга дорҕоонун таһаарбаттар.
- 16 Кинилэри онгорооччулар бэйэлэрэ эмиэ ситигирдиктэр;
кинилэргэ эрэнээччилэр эмиэ атына суохтар.
- 17 Израиль! АЙЫЫ ТОЙОНҦО эн эрэн;
Кини биһиэхэ көмөлөһөр, биһиэхэ куйах буолар.
- 18 Аарон дьиэтэ! АЙЫЫ ТОЙОНҦО эн эрэн;
Кини биһиэхэ көмөлөһөр, биһиэхэ куйах буолар.
- 19 АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттанааччылар!
АЙЫЫ ТОЙОНҦО эһиги эрэнин;
Кини биһиэхэ көмөлөһөр, биһиэхэ куйах буолар.
- 20 АЙЫЫ ТОЙОН биһигини умнубат,
Кини биһигини алгыһа:
алгыһа Израиль дьиэтин,
алгыһа Аарон дьиэтин;

- 21 Кини АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттанааччылары,
кыраны да, улууну да, – барыларын алгыаба.
- 22 АЙЫЫ ТОЙОН ууһата турдун эниги удьуоргутун,
бэйэҕит да, оҕолоргут да оҕолорун.
- 23 Сири-халлааны айбыт АЙЫЫ ТОЙОН
энигини алгыахтын.
- 24 Халлаан – АЙЫЫ ТОЙОН халлаана,
оттон сири Кини киһиэхэ биэрбитэ.
- 25 Өлбүттэр АЙЫЫ ТОЙОНУ айхаллыахтара суоҕа,
ингнэ түһээччилэр Кинини уруйдуохтара суоҕа –
- 26 биһиги айхаллыахпыт АЙЫЫ ТОЙОНУ
аны мантан инньэ үйэлэр тухары.
Аллилуия.

- 114** ¹Айыы Тойону таптыбын –
Кини мин сангабын, мин ааттабылбын истэрин иһин.
- ² Мин этэрбин Кини болҕойон иһиттэ,
онон мин олоҕум устата Кинини ыңгырар буолуом.
- ³ Өлөр өлүү ситимигэр иннэммин,
үтүгэн түгэбин үлүгэригэр түбэхэммин,
мин муну-сору көрбүтүм, мунур уһукка түспүтүм.
- ⁴ Онно АЙЫЫ ТОЙОН аатын ыңгырбытым,
«Оо, АЙЫЫ ТОЙОН, олохпун өрүһүй!» – диэбитим.
- ⁵ АЙЫЫ ТОЙОН аһыныгас сүрэхтээх, кырдыктаах,
биһиги Таңарабыт амарах санаалаах.
- ⁶ АЙЫЫ ТОЙОН кэнэннэри харыстыыр:
Кини миигин, күүһүм эстибитигэр, быһаан ылла.
- ⁷ Дууһам миэнэ, уоскулаңгар төнүн,
АЙЫЫ ТОЙОН эйиэхэ үтүөнү онордо.

- 8 Эн өрүһүйдүг мин дууһабын өлүүттэн,
харахпын – харах уутуттан,
атахпын – бүдүрүйэртэн.
- 9 Онон мин бу тыыннаахтар сирдэригэр
АЙЫЫ ТОЙОН иннигэр сылдыһафым.

115 ¹Мунур уһукка түстүм да диирим сафана
мин итэфэлбин энчирэппэтэфим.

- ² Арай уолфамчы санаабар
киһи барыта сымыйаччы диэбитим.
- ³ Тугунан мин АЙЫЫ ТОЙОНҔО төлүөмүй
Кини миэхэ онгорбут бары үтүөтүн?
- ⁴ Быһабыл иһитин мин көтөфүөм,
АЙЫЫ ТОЙОН аатын ыңгырыам.
- ⁵ Кини норуотун бүттүүнүн иннигэр
АЙЫЫ ТОЙОНҔО мэктиэ тылбын толоруом.
- ⁶ АЙЫЫ ТОЙОН сибэтиэй дьонун өлүүтэ
Кини харафар улаханҥа турар.
- ⁷ Оо, АЙЫЫ ТОЙОН! Мин Эһиэхэ кулутун буолабын,
кулутун буолабын, кулут кыыһын уолабын.
Мин кэлгиэбин Эн сүөрбүтүн.
- ⁸ Махтал сиэртибэтин мин Эһиэхэ афалыам,
АЙЫЫ ТОЙОН аатын ыңгырыам.
- ⁹ Кини норуота бүттүүнэ көрөрүгэр,
АЙЫЫ ТОЙОНҔО мэктиэ тылбын толоруом –
- ¹⁰ АЙЫЫ ТОЙОН Дьээтин тиэргэнигэр,
эн килбэйэр киингэр кэлэн туран, Иерусалим!
Аллилуия.

116 ¹ Айхаллаанг Айыы Тойону, бары норуоттар,
уруйдаанг Кинини, бары омуктар!

² Кини биһиэхэ таптала мунура биллибэт күүстээх,
Айыы Тойон кырдыга өлбөт үйэлээх.
Аллилуия.

117 ¹ Айхаллаанг Айыы Тойону үтүө санаалааҕын иһин;
Кини бигэ таптала — үйэлэр тухары.

² Этиэхтин Израиль:

«Кини бигэ таптала — үйэлэр тухары».

³ Этиэхтин Аарон дьиэтэ:

«Кини бигэ таптала — үйэлэр тухары».

⁴ Этиэхтиннэр Айыы Тойонтон куттанааччылар:

«Кини бигэ таптала — үйэлэр тухары».

⁵ Кыһарданна түбэхэн Айыы Тойону ынгырбыппар,
Айыы Тойон миигин истэн, киэн дуолга таһаарда.

⁶ Айыы Тойон мин диэки, онон куттаммаппын:
мунур үйэлээх миэхэ тугу оноруой?

⁷ Айыы Тойон мин диэки, Кини миэхэ көмөлөһөр;
миигин абааһы көрөөччүлэри мин өрөгөйдүү
көрүөбүм.

⁸ Киһиэхэ эрэниэхтээбэр

Айыы Тойонго эрэммит быдан ордук.

⁹ Кинээстэргэ эрэниэхтээбэр

Айыы Тойонго эрэммит быдан ордук.

¹⁰ Бары норуоттар миигин иилээбиттэрэ эрэри,
Айыы Тойон аатынан мин кинилэри самнардым!

¹¹ Тула өттүбүттэн төгүрүйэн туран ыкпыттара эрэри,
Айыы Тойон аатынан мин кинилэри самнардым!

- 12 Үнгырыа үөрэ буолан тулалаабыттара эрээри,
 хагдан оттуу күлүм эрэ гынан хааллылар;
 Айыы Тойон аатынан мин кинилэри самнардым!
- 13 Күүскэ үтүрүйээннэр, сүһүөхпүн сүтэрэн эрдэхпинэ,
 Айыы Тойон миэхэ көмөлөстө.
- 14 Айыы Тойон – мин күүһүм-тирэҕим, мин ырыам,
 Кини миигин быһаан ылла.
- 15 Кырдыктаах дьон отууларыттан
 кыайыы үөрүүлээх ырыата ньиргийэр:
 «Айыы Тойон унга илиитэ улуу дьайыылары онгорор.
- 16 Айыы Тойон унга илиитин өрө көтөхпүт;
 Айыы Тойон унга илиитэ улуу дьайыылары онгорор».
- 17 Мин өлүөм суоҕа, тыыннаах хаалыаҕым,
 Айыы Тойон дьайыыларын иһитиннэриэҕим.
- 18 Айыы Тойон миигин кытаанахтык дьарыйда эрээри,
 өлөр өлүүгэ туран биэрбэтэ.
- 19 Айыы Тойону айхаллыы киририэхпин,
 кырдыктаах дьон манан биэрин.
- 20 Бу – Айыы Тойон олбуорун аана,
 кырдыктаах дьон манан киририэбэ.
- 21 Айхал этэбин Эйиэхэ, миигин истибитинг иһин,
 миигин быһаан ылбытын иһин.
- 22 Тутааччылар сирэн бырахпыт таастара
 муннук туттаах тааһа буолла.
- 23 Бу – Айыы Тойон оҥоһуута,
 биһиги маны көрө сөҕөбүт.
- 24 Бу – Айыы Тойон айбыт күнэ,
 үөрүүбүң, өрөгөйдүүбүң бу күнүңэ.
- 25 Оо, Айыы Тойон, быһаа!

Оо, Айыы Тойон, ситиһиитэ бэлэхтээ!

- 26 Айыы Тойон аатыгар кэлээччи – алгыстаах.
Айыы Тойон Дьиэтиттэн биһиги эһигини
алгыһыбыт.
- 27 Айыы Тойон – Тангара,
Кини биһигини сырдыгынан сыдьаайда;
былаан бырааһыннык сиэртибэтин,
сиэртибэннык муһуһугар сиэтэн илдьин.
- 28 Эһ буолаһын мин Тангарам: Эһигин мин айхаллыам;
Эһ буолаһын мин Тангарам: Эһигин мин уруйдуом.
- 29 Айхаллаан Айыы Тойону үтүө санаалааһын иһин;
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.

118*

✞ Алеф

- ¹ Ким омнуота суох олохтоох,
Айыы Тойон Сокуонун тутуһар, ол дьоллоох.
- 2 Ким Кини туһулуур кырдыгын харыстыыр,
Кинини бүтүн сүрэһинэн көрдүүр,
- 3 ким буруйу-сэмэни онорбот,
Кини суолларынан сылдыар, ол дьоллоох.
- 4 Ыйарбын-кэрдэрбин бигэтик тутуһун диэн,
Эһ биһигини соруйбутун.
- 5 Оо, Эһ сокуоннардын тутуһаммын,
көнө суолунан куруутун сырыттарбын!
- 6 Оччоһо, бары кэриэскин анаардахпына,

---

* Бу псалом, былыргы еврей буукубатын ахсаанын тутуһан, барыта 22 строфаттан турар. Хас биирдии строфата саҥа буукубаттан сағаланар.

- кыбыстыыга кириэм суоҕа этэ;
 7 кырдыктаах уураахтаргар үөрэнэммин,
 көнө сүрэхпиттэн Эйигин айхаллыам этэ.
 8 Эн сокуоннардын мин тутуһуом;
 миигин букатыннаахтык хаалларыма.

■ Бет

- 9 Хайдах гынан, эдэр киһи ыраас суолланыан сөбүй?
 Эн тылгынан бэйэтин харыстанан.
 10 Бүтүн сүрэхпинэн мин Эйигин көрдүүбүн;
 миигин кэриэстэргиттэн тэйитимэ.
 11 Эн иннигэр аныыны онорбот туһугар,
 мин сүрэхпэр Эн тылгын сөнгөртүм.
 12 Алгыстааххын Эн, АЙЫЫ ТОЙОН;
 миигин сокуоннаргар үөрэт;
 13 Эн уураахтаабыккын барытын
 мин биир-биир доргуччу ааҕабын.
 14 Эн туоһулаабыт кырдыгыгын суолунан иһэммин,
 хайа да баайга тиксибиттээҕэр ордук үөрэбин.
 15 Эн ыйыылардын мин ырыгалам,
 суолгун-иискин анаарыам.
 16 Сокуонгун толорон дуоһуйуом,
 умнуом суоҕа эппит тылгын.

■ Гимел

- 17 Кулуккар аһыныылаахтык сыһыаннас,
 оччоҕо тыыннаах хаалан, Эн тылгын тутуһуом.
 18 Харахпын ас, оччоҕо мин көрүөм
 Эн Сокуонун сөбүмэр дыктилэрин.
 19 Бу сиргэ мин аһан иһэр айанныппын эрэ;
 миигиттэн кэриэстэргин кистээмэ.
 20 Эн көнө дүүлгүн өрүү көрүөхпүн баҕаран,
 дууһам туорхаһыйар.

- 21 Бәрдимсиктэри, кырыыстаахтары,
кэриэстэргиттэн туорааччылары, Эн сыһыттын;
22 миигин кинилэр үөбүүлэриттэн, сэнэбиллэриттэн
өрүһүй;
Эн туоһулаабыт кырдыккын мин тутуһабын.
23 Кинээстэр миигин утары куомуннаһа олороллор,
оттон кулутунг Эн сокуоннардын анаарар.
24 Эн туоһулуур кырдыгыг миигин дуоһутар,
миэхэ сүбэһитим буолар.

7 Далет

- 25 Дууһам сиргэ-буорга тэпсилиһнэ;
эрэннэрбитин курдук, миигин тилиһнэр.
26 Суолбун-ииспин Эһиэхэ арыһыппын Эн иһиттин;
миигин сокуоннаргар үөрэт.
27 Ыйар суолгун таба өйдүүрбэр көмөлөс,
оччоҕо Эн дыкти дьайыһылардын ырыҥаһыам.
28 Дууһам кутурҕанна ылларан, уулан тохтон эрэр;
эрэннэрбиккин толорон, миигин бөбүргөт.
29 Сымыйа суолтан араҥаччылаа;
Эн Сокуоннунан олорорго амарахтык үөрэт.
30 Мин бэриниһилээх буолуу суолун талбытым,
Эн уураахтардын иннибэр ууруммутум.
31 Эн туоһулуур кырдыккын мин тутуһабын,
Айыы Тойон;
миигин саакка киллэртэrimэ.
32 Мин өйбүн-санаабын кэнэттэххинэ,
олоһум Эн кэриэстэрин суолунан устуоҕа.

8 Ге

- 33 Ыйан биэр миэхэ, Айыы Тойон, ыйаахтарын суолун,
оччоҕо мин тиһэх күммэр диэри онон сылдыһабым.
34 Миигин өйдөт, оччоҕо Эн Сокуоннун тутуһуоһум,

- бүтүн сүрэхпинэн киниэхэ бас бэриниэҕим.
35 Кэриэстэринг суолунан Эн миигин сирдээ,
мин атын суолунан сылдыахпын баҕарбаппын.
36 Барыс ингэтин сүрэхпэр үөскэтимэ,
Бэйэн туоһулуур кырдыккынан миигин умсугут;
37 сүпсүктэн мин харахпын тэйит,
Эн суолгунан барар олоҕу миэхэ биэр*.
38 Атытгар эмиэ Эйигиттэн толлоллорун туһугар,
кулуккар эрэннэрбиккин толор.
39 Эн амарахтык дьүүллүүгүн;
ити дьулаан үөбүүттэн миигин өрүһүй.
40 Эн ыйаргын толоруохпун баҕарабын;
кырдыктаах Бэйэн миэхэ санга олоҕу бэлэхтээ.

1 Вав

- 41 Эн бигэ тапталын миэхэ тосхойдун, Айыы Тойон,
Эн эрэннэрбит быһабылын кэлиэхтин;
42 оччоҕо мин, Эн тылгар эрэнээччи,
миигин хараардар киһиэхэ хардарыаҕым.
43 Кырдыгы этэр кыағы миигиттэн былдыаама;
Эн көнө дьүүлгэр мин эрэнэбин.
44 Эн Сокуонгун тутуһуом өрүүтүн –
үйэттэн үйэлэр тухары.
45 Эн ыйаахтаргын көрдөөн буллум,
онон аны көнгүллүк сылдыар буолуом.
46 Ыраахтаағыларга Эн туоһулуур кырдыккын
иһитиннэриэм,
онно кыбыстыыга кириэм суоҕа.
47 Эн кэриэстэргин таптыыр буоламмын,
кинилэри тутуһан дуоһуйабын.

---

* 118:37 Сорох былыргы илиинэн суруйууга: *Этэр тылгынан миэхэ олоҕу биэр.*

- 48 Таптыыр кэриэстэрбэр икки илиибин уунабын;
Эн ыйаахтаргын мин анаарабын.

¶ Заин

- 49 Өйдөө кулуккар эппит тылгын,
Эн тылын миэхэ эрэл кымын сахпытын.
50 Ол уоскутар миигин кыһалбалаах кэммэр,
Эн эрэннэрийин миэхэ олобу биэрэр.
51 Бэрдимсиктэр миигин сирэйэ-хараба суох үөбүллэр,
ол эрээри Эн Сокуоннугтан мин тэйбэппин.
52 Эн былыргыттан баар уураахтаргын санаатахпына,
АЙЫЫ ТОЙОН, дууһам уоскуйар.
53 Эн Сокуоннун хаалларар хара дьайдаахтары
мин ис дууһабыттан абара-сатара көрөбүн.
54 Ханна да айанныы сырыттарбын,
Эн ыйыыларгын ырыа гынан ыллыбын.
55 Түүнүн эмиэ Эн ааккын өйдүүбүн, АЙЫЫ ТОЙОН,
Эн Сокуоннун кэспэппин.
56 Эн ыйыыларгын тутуһуу
миэхэ үгэһим буолла.

¶ Хет

- 57 АЙЫЫ ТОЙОН – мин аналым;
Эн тылгын толоруом диэн, Эйиэхэ эрэннэрбин.
58 Бүтүн сүрэхпинэн дьулуһабын Эн үтүө сыһыангар;
эрэннэрбитин курдук, миигин абыраа-аһын.
59 Эн суолларгын санаатахпына,
хардыбын Эн туоһулуур кырдыккар салайабын.
60 Биэрбит кэриэстэргин уталыта барбакка,
түргэнник толорорго тиэтэйэбин.
61 Төһө да хара дьайдаахтар тулабар угаайы онгордоллор,
Эн Сокуоннун умнубаппын.
62 Көнө дьүүлүн иһин Эйигин уруйдаары,

мин түүн ортото турабын.

- 63 Эйигиттэн куттанар, Эн ыйаргын тутуһар дьон бука бары
миэхэ доѳотторум буолаллар.
64 Сир үрдүн, Айыы Тойон, Эн бигэ тапталаыг толорбут;
миигин Бэйэн сокуоннаргар үөрэт.

Тет

- 65 Эппит тылгын тутуһан,
Айыы Тойон, Эн кулуккар үтүнү онгордун.
66 Эн кэриэстэргэр мин эрэнэбин;
миигин чөл өйдөөх, билиилээх буоларга үөрэт.
67 Эрэйи көрүөм иннинэ мунар-тэнэр буоларым,
оттон билигин Эн тылгын толоробун.
68 Үтүө санаалааххын Эн, үтүнү онороѳун;
миигин сокуоннаргар үөрэт.
69 Киэмсиктэр мин туспунаан сымыйаны тиһэллэр,
оттон мин Эн ыйыыларгын ис сүрэхпиттэн толоробун.
70 Кинилэр сүрэхтэрэ сыа буолбут,
оттон мин Эн үөрэххинэн дуоһуйабын.
71 Эрэйи көрбүтүм миэхэ үчүгэйинэн эргийдэ –
Эн сокуоннаргар мин үөрэнним.
72 Эн иһитиннэрбит үөрэѳинг миэхэ
тыһыынчанан кыһыл да, үрүг да көмүстээѳэр ордук.

Иод

- 73 Миигин Эн илиинг айбыта, дьүһүммүн нарылаан
биэрбитэ;
өйдөтөн биэр миэхэ, оччоѳо Эн кэриэстэргэр мин
үөрэниэм.
74 Эн тылгар эрэнэрим иһин,
Эйигиттэн куттанааччылар миигин үөрэ көрүөхтэрэ.
75 Мин билэбин, Айыы Тойон, Эн дьүүлүг кырдыктааѳын,
кырдыгы көрөр буолангын, миигин дьарыйбыккын.

- 76 Миэхэ, кулуккар, эрэннэрбитинг курдук,
Эн бигэ тапталынг миигин уоскутуохтун.
- 77 Эн амарах сыһыанын миэхэ тосхойдун, оччоҕо
тыыннаах хаалыам;
Эн Сокуоннугтан мин үөрүүнү булабын.
- 78 Сааттыннар миигин олоҕо суох баттыыр бэрдимсиктэр;
оттон мин Эн ыйыыларгын ырыҥалыам.
- 79 Миэхэ кэллиннэр Эйигиттэн сүгүрүйэ толлор,
Эн туоһулаабыт кырдыккын билэр дьон.
- 80 Кыбыстыыга киирбэтим туһугар,
сүрэҕим, Эн сокуоннардын ылынан, энкилэ суох
ыраас буоллун.

➤ Каф

- 81 Хаһан миигин быһыһыргын кэтэһэн, дууһам
туорхаһыйар;
Эн тылгар мин эрэнэбин.
- 82 Эн эрэннэрбиккин хараҕым сылайыар диэри
кэтэһэбин;
ол иһин ыйытабын: «Хаһан миигин уоскутаҕын?»
- 83 Буруо быһа сиэбит сири иһитин курдук да буолларбын,
Эн сокуоннардын умнубаппын.
- 84 Хаһаанга диэри мин, Эн кулутунг, тулуйабын?
Хаһан миигин күөмчүлээччилэри дьүүлүүгүн?
- 85 Бэрдимсиктэр миэхэ иин хаспыттар;
кинилэр Эн Сокуоннун утараллар.
- 86 Эн кэриэстэринг бары эрэбиллэр;
буруйа суоҕум үрдүнэн сойуолуулар, миэхэ көмөлөс.
- 87 Бу сиргэ миигин өлөрө сыстылар,
ол да буоллар, Эн ыйыыларгын кэспэтим.
- 88 Үтүө санааҕыттан олохпун араҥаччылаа,
Эн туоһулуур кырдыккын мин тутуһуом.

↳ Ламед

- 89 Эн тылын, АЙЫЫ ТОЙОН, үйэлэргэ барардыы,
халлааннарга бигэргэтиллибит.
- 90 Эн кырдыгыгн көлүөнэттэн көлүөнэҗэ уларыйбат;
сири Эн олохтообутунг, ол иһин сир тулхадыйбат.
- 91 Туох барыта билинггэ диэри Эн быһаарыгынан турар,
баар барыта Эйиэхэ үлэлиир.
- 92 Эн Сокуонгнунан дуоһуйбатым эбитэ буоллар,
сор суолланан өлбүтүм ырааппыт буолуо этэ.
- 93 Эн ыйбыккын хаһан да умнуом суоҗа;
миигин ыйан-кэрдэн, Эн миэхэ олобу биэрбитинг.
- 94 Эйиэнэбин эбээт мин, миигин быыһаа;
Эн ыйыыларгыгн тутуһарга мин дьулуһабын.
- 95 Хара дьайдаахтар миигин өлөрөөрү манаһаллар,
оттон мин Эн туоһулаабыт кырдыккын анаарабын.
- 96 Хайа да үчүгэй барыта бүтэр уһуктаағын мин көрдүм,
арай Эн кэриэһинг мунурун булларбат.

↳ Мем

- 97 Оо, таптыыбын даҗаны Эн Сокуонгнун!
Уһун күнү быһа ону өйдүү-саныы сылдыһабын.
- 98 Мин сүрэхпэр кэриэстэргин инэрэн,
Эн миигин өстөөхтөрбүнээҗэр муударай онордунг.
- 99 Эн туоһулуур кырдыккын анаараммын,
бары учууталларбынааҗар ордук өйдүүр буоллум.
- 100 Эн ыйаргыгн-кэрдэргин тутуһаммын,
кырдыһаҗастардааҗар ордук билиилэнним.
- 101 Эн тылгыгн толорор туһугар,
ханнык да куһаҗан суолтан мин дьалты хаамабын.
- 102 Миигин Эн үөрэтэр буолангыгн,
уураахтаргыгтан туораабаппын.
- 103 Минньигэс да буоллаҗа Эн тылыгн-өһүгн!
Мүөттээҗэр минньигэс.

- 104 Эн ыйыыларгыттан мин муудараны сомсобун;
хайа да албын суолу абааны көрөбүн.

▮ Нун

- 105 Эн тылын мин суолбун сырдатар,
мин сылдыар ыллыкпын сандаардар.
106 Кырдыктаах уураахтаргын тутуһуом диэн,
Эйиэхэ биэрбит андаҕарбын мин толоруом.
107 Ыар санааҕа мин баттаттым, АЙЫЫ ТОЙОН;
эрэннэрбитин курдук, миигин тилиннэр.
108 Айхал этэрбин, АЙЫЫ ТОЙОН,
көнүл өттүнэн бэриллэр сиэртибэ курдук ылын
уонна миигин уураахтаргар үөрэт.
109 Төһө да олохпор куруутун куттал суоһаатар,
Эн Сокуоннун умнубаппын.
110 Хара дьайдаахтар миэхэ угаайы онорбуттар,
ол да буоллар, Эн ыйыыларгын кэспэтим.
111 Эн туоһулуур кырдыгыгын үйэлэр тухары — мин аналым,
мин сүрэҕим үөрүүтэ.
112 Мин үйэм тухары, тиһэҕэр да диэри,
Эн сокуоннаргын тутуһар санаалаахпын.

▮ Самех

- 113 Икки сирэй буолааччылары мин абааны көрөбүн,
Эн Сокуоннун таптыбын.
114 Эн миэхэ халын хаххам, бөҕө куйаҕым буолаҕын;
Эн тылгар мин эрэнэбин.
115 Киэр кэбэлийин миигиттэн, куһаҕаны онгорооччулар,
мин Таһарам кэриэстэрин тутуһуом.
116 Эрэннэрбитин курдук, миигин бөҕөргөт,
оччоҕо мин тыыннаах хаалыам;
эрэлбин сиргэ-буорга тэбистэrimэ.
117 Миигин өйөө, оччоҕо быһһаныам,

- Эн сокуоннардын өрүү өйдүү-саныы сылдыям.
- 118 Сокуоннардын тутуспат дьону Эн самнарабын;
киитэрэйдээн да, кинилэр туһамматтар.
- 119 Сир нэгэйдэрин барыларын Эн киэр сиппийэбин,
ол иһин мин таптыбын Эн туоһулуур кырдыккын.
- 120 Эйигиттэн мин уңуоҕум хамсыар диэри куттанабын,
Эн дьүүлгүттэн дьулайабын.

У Аин

- 121 Мин өрүү сөптөөбүнэн, сизрдээбинэн сылдыарым;
миигин күөмчүһүттэргэ биэриэм.
- 122 Кулутун этэнгэ сылдыарын туһугар кинини көмүскээ,
бэрдимсиктэргэ атаҕастатыма.
- 123 Хаһан быыһаан ылардын, кырдыктаах тылын туоларын,
харабым сылайыар диэри, кэтэһэбин.
- 124 Кулуккар миэхэ үтүөтүк сыһыаннас,
сокуоннаргар миигин үөрэт.
- 125 Кулутун буолабын эбээт мин; миигин өйдөт,
оччоҕо Эн туоһулаабыт кырдыккын билиэм.
- 126 Айыы Тойон күүһүн көрдөрөр кэмэ кэллэ:
Эн Сокуоннун үрөйдилэр.
- 127 Оттон мин Эн кэриэстэргин кыһыл көмүстээбэр,
ыраас кыһыл көмүстээбэр ордоробун.
- 128 Эн ыйарын барыта кырдыктаабын билэбин,
ханлык да албын суолу абааһы көрөбүн.

В Пе

- 129 Эн туоһулуур кырдыгыгын дьикти үчүгэй,
ол иһин мин ону ис дууһабыттан тутуһабын.
- 130 Эн тылын, суолтата арыллан, сырдыгы бэлэхтиир,
кэнэннэри өйдөтөр.
- 131 Эн кэриэстэргин истиэхпин утаппытты баһаран,
мин диринник өрүтэ тынабын.

- 132 Оо, хайыс мин диэки;
Эн ааккын таптыыр дьону аһынарын курдук,
миигин эмиэ аһын-харьһый.
- 133 Эрэnnэрбиккин толорон, хардыбын чингэтэн биэр,
ханлык да хара дьайга бас бэриннэртэримэ.
- 134 Эппит кэриэстэргин тутуһарым туһугар,
дьон батталыттан миигин өрүһүй.
- 135 Эн сирэйин сырдыга кулуккар сыдыаайдын,
миигин сокуоннаргар үөрэт.
- 136 Эн Сокуоннун тутуспаттарын иһин
көмүскэм уута үрүйэ уутунуу сүүрэр.

✚ Цаде

- 137 Айыы Тойон, Эн кырдыктааххын,
дьүүлүн Эйиэнэ барыга сөптөөх.
- 138 Эн тутуһун диэн биһиэхэ биэрбит уураахтарын
кырдыктаахтар, энкилэ суох көнөлөр.
- 139 Өстөөхтөрүм Эн тылгын умнубуттарын көрөммүн,
уоһум-кылыным уоттуу оргуйар.
- 140 Эн эрэnnэрэр тылын – кыһаҕа уһаарыллыбыт бигэ тыл;
кулутун Эн тылгын таптыыр.
- 141 Мин кырабын-харабын, сэнэбилгэ сылдыабын,
ол да буоллар, Эн ыйыларгын умнубаппын.
- 142 Эн кырдыктаах быһыын үйэлэр тухары уларыбат,
Эн Сокуонун – дьин кырдык.
- 143 Төһө да эрииргэ түбэхэн мунна буулаттарбын,
Эн кэриэстэргиттэн мин үөрүүнү булабын.
- 144 Эн туоһулаабыт кырдыгын өлбөт үйэлээх;
олохпун сөпкө олорорум туһугар миигин өйдөт.

✞ Коф

- 145 Бүтүн сүрэхпинэн мин Эйигин ынҕарабын:
иһит миигин, Айыы Тойон,

- Эн сокуоннардын мин толоруом.
 146 Эйигин ынгырабын; миигин быһаа,
 оччоҕо Эн туоһулуур кырдыккын тутуһуом.
 147 Күн тахсыан иннинэ тураммын, Эйигиттэн көрдөһөбүн;
 Эн тылгар мин эрэнэбин.
 148 Уһун түүнү быһа утуйбакка,
 Эн миэхэ эрэннэрбиккин саныбын.
 149 Үтүө санаабыттан миигин иһит, АЙЫЫ ТОЙОН;
 көнөтүк дүүллээн, олохпун араҥаччылаа.
 150 Хара санаалаах сойуолааччылар миэхэ ыга кэллилэр,
 кинилэр Эн Сокуонгуттан ыраахтар.
 151 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн миэхэ чугаскын;
 Эн кэриэстээбитин барыта — дын кырдык.
 152 Өр буолла мин Эн туоһулуур кырдыккын —
 ону Эн үйэлэргэ бигэргэппиккин — билбитим.

¶ Реш

- 153 Бу түбэспит эрэйбин көрөнгүн, миигин өрүһүйэн ыл;
 Эн Сокуонгун мин умнубаппын.
 154 Киирис мин дыалабар, миигин толуйан ыл;
 эрэннэрбитин курдук, тыыннаах хааллар.
 155 Хара дьайдаахтар быһаналара ыраах,
 кинилэр Эн ыйаахтардын көрдөөбөттөр.
 156 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн амарах санаан мунура суох;
 көнөтүк дүүллээн, миэхэ олоҕу бэлэхтээ.
 157 Миигин күөмчүлээччи, миэхэ өстүйээччи үксэ-дүүлэ
 биллибэт,
 ол да буоллар, Эн туоһулуур кырдыккыттан
 тэйбэппин.
 158 Эн Сокуонгуттан тэйээччилэри кэлэйэ көрөбүн;
 кинилэр Эн кэриэстэргин тутуспаттар.
 159 Көр хайдах курдук Эн ыйылардын таптырбын;
 үтүө санаабыттан миигин тыыннаах хааллар.

- 160 Эн тылын олофо – дынг кырдык;
Эн кырдыктаах сокуоннарын өлбөт үйэлээхтэр.

Шин

- 161 Кинээстэр миигин буруйа суоџум үрдүнэн сойуолуулар,
оттон мин сүрџим Эн тылгыттан дьулайар.
- 162 Эн тылгын ааџаммын,
мин улуу барыска тиксибиттии, үөрџбин.
- 163 Сымыйаны абааһы көрөбүн, сымыйаттан сиргэнџбин;
Эн Сокуоннун таптыбын.
- 164 Күнгэ сэттэтэ Эйиэхэ айхал этџбин,
көнө дьүүлүн иһин махтанабын.
- 165 Эн Сокуоннун таптыыр дьон илэ-эйэтэ мунгура суох,
кинилэри дубук үктэтэр туох да суох.
- 166 Айыы Тойон, Эн быһыһыргар мин эрэнџбин,
Эн кэриэстэргин толоробун.
- 167 Дууһам Эн туоһулаабыт кырдыккын тутуһар,
ис сүрэхпиттэн ону таптыбын.
- 168 Эн ыйаргын, туоһулуургун мин толоробун,
суолум-иһим барыта Эн иннигэр ырылыһа сытар.

Тав

- 169 Айыы Тойон, мин энэлгэним Эйиэхэ иһиллиэхтин;
эппиккин толорон, миигин өйдөт.
- 170 Мин үнэрим Эйиэхэ тийиэхтин;
эрэннэритин курдук, миигин өрүһүйэн ыл.
- 171 Сокуоннаргар үөрэтэрин иһин,
мин өрүү Эйигин айхаллыам.
- 172 Бары кэриэстэрин кырдыктаахтарын иһин,
Эн тылгын ырыа гынан ыллыам.
- 173 Эн ыйыыларгын мин талбытым,
онон Эн илиинг миэхэ көмөлөһө турдун.
- 174 Кэтэһџбин даџаны, Айыы Тойон, миигин быһыһыргын,

- Эн Сокуонгнуттан мин үөрүүнү булабын.
- 175 Эйигин айхаллыбырм туһугар, миигин тыыннаах
хааллар;
Эн көнө дьүүлүгү миэхэ көмөлөстүн.
- 176 Сүппүт бараан курдук, мин муна-тэнэ сылдыабын;
кулуккун көрдөө; Эн кэриэстэргин мин умнубатым.

- 119** ¹Дабайы ырыата.
Кутурҕанна ылларан Айыы Тойону ынырбыппар,
Кини миигин иһиттэ.
- 2 Айыы Тойон, миигин өрүһүйэн ыл
сымыйаччылартан, албын тыллаахтан.
- 3 Тугунан Кини эйиэхэ төлүөҕэй,
тугунан өссө ситиһиэҕэй,
албын-көлдүн тыллаах?
- 4 Күүстээх сэриинит сытыы оҕунан,
кыһыл чохтоох оноҕоһунан.
- 5 Мунум эбит бу Мосох аттыгар,
Кидар*
отууларын аттыларыгар олохсуйбутум!
- 6 Эйэни абааһы көрөөччүлэри кытта
мин аһары өр бииргэ олордум.
- 7 Мин эйэ-дэмнээхпин;
отгон кинилэр, санарыам эрэ кэрэх,
сэриигэ суудайаллар.

---

* 119:5 Мосох уонна Кидар олохтоохторо дьиикэй, ньудьү-балай быһыыларынан биллэллэрэ.

120

¹Дабайы ырыата.

- Хайалар диэки үөһэ көрөбүн –
хантан эрэ миэхэ көмө кэлэр?
- ² Сири-халлааны айбыт АЙЫЫ ТОЙОНТОН
миэхэ көмө кэлиэбэ.
- ³ Халбаннаттарыа суоҕа Кини эн атаххын,
эйигин араначчылааччы утуйан хаалыа суоҕа.
- ⁴ Нуктаабат да, утуйбат да
Израиль Араначчыта.
- ⁵ АЙЫЫ ТОЙОН эйигин харыстыыр,
АЙЫЫ ТОЙОН уна өттүгүттэн хаххалыыр.
- ⁶ Күнүһүн күн уота эйигин охсуо суоҕа,
түүнүн ый сырдыга эйиэхэ дьайыа суоҕа.
- ⁷ АЙЫЫ ТОЙОН эйигин бары дьайтан харыстыаҕа,
Кини эн олоххун харыстыаҕа.
- ⁸ Аны мантан иннэ үйэлэр тухары
кэлэр-барар суолгар барытыгар
АЙЫЫ ТОЙОН эйигин араначчылыаҕа.

121

¹Дабайы ырыата. Давид псалома.

- Оо, онно мин үөрбүппүн эриэхсит –
АЙЫЫ ТОЙОН Дьиэтигэр барыахха диэбиттэригэр!
- ² Дьэ, бу кэлэн турабыт, Иерусалим,
эн олбуорун ааныгар.
- ³ Иерусалим – биир ньыгыл сомоҕо буоларды
тутуллан тахсыбыт куорат.
- ⁴ Аҕа уустара, АЙЫЫ ТОЙОН норуотун аҕаларын уустара,
Израиль сокуонунан, АЙЫЫ ТОЙОН аатын айхаллыы,

- хайаны дабайан, бу куоракка кэлэллэр.
- 5 Манна бааллар дьүүллүүр бүрүстүөллэр,
Давид дьиэтин бүрүстүөллэрэ.
- 6 Эйтэ көрдөһүн Иерусалимга:
«Дьол-соргу тосхойдун Эйигин таптыыр дьонго!
- 7 Эн эркинэргиттэн эйэ тэйбэтин,
эн кириэппэстэргэр куттал суоһаабатын».
- 8 Аймах-билэ дьонум, доҕотторум тустарыгар этэбин:
«Эйиэхэ эйэ чэчирээтин!»
- 9 АЙЫЫ ТОЙОН Тангарабыт Дьиэтин туһугар
мин эйиэхэ үтүөнү баҕарабын.

122 ¹Дабайыы ырыата.

- Эн диэки үөһэ көрөбүн,
халлааннарга Олорооччу!
- 2 Кулуттар харахтара тойотторун илиилэриттэн,
кулут дьахтар хараҕа хотунун илиититтэн арахпатын
курдук,
биһиги харахпыт эмиэ, хаһан биһигини аһынарын
кэтэһэн,
АЙЫЫ ТОЙОН Тангарабытыттан арахпат.
- 3 Абыраа биһигини, АЙЫЫ ТОЙОН, абыраа биһигини,
сөбүн биһиги сэнэбилгэ олордубут;
- 4 сөбүн биһиги үтүөмсүктэр үөбүүлэрин,
бэрдимсиктэр батталларын тулуйдубут.

123 ¹Дабайыы ырыата. Давид псалома.

АЙЫЫ ТОЙОН биһигинниин буолбатаҕа буоллар, —
диэтин Израиль, —

- 2 АйЫЫ ТОЙОН биһигинниин буолбатаҕа буоллар,
өстөөхтөрбүт утары турбут кэмнэригэр,
3 уордара-кылыннара хойдубут күннэригэр
биһигини тыыннаахтыы ыйыстыбыт буолуо этилэр;
4 халаан уута биһигини саба халыйан,
барылҕан үрдүбүтүнэн баран,
5 дохсун уу биһиги дууһабытын
самнаран ааспыт буолуо этэ.
- 6 Алгыс буоллун АйЫЫ ТОЙОНҦО
анаҕастаахтар айахтарыгар
биһигини биэрбэтэбин иһин!
7 Биһиги чыычаах курдук,
бултаһааччы доҕууруттан төлө көттүбүт;
доҕуур быһа баран, өрүһүннүбүт.
- 8 Сири-халлааны айбыт АйЫЫ ТОЙОН аата
биһигини абыраата.

124 ¹Дабайыы ырыата.

- АйЫЫ ТОЙОНҦО эрэнэр киһи Сион хайаҕа
холоонноох,
кени хаһан да тулхадыйбат, үйэлэр тухары олорор.
- 2 Иерусалимы хайалар хаххалыылларыныы,
аны мантан ыла үйэлэр тухары
АйЫЫ ТОЙОН норуотун хаххалыыр.
- 3 Көнө дьон буруйу онорорго күһэллибэттэрин туһугар,
кинилэр өлбүгэ сирдэрин
Кени нэгэйдэргэ өрүү бас биллэриэ суоҕа.
- 4 Үтүөнү онор, АйЫЫ ТОЙОН, үтүө сүрэхтээхтэргэ,
көнө өйдөөхтөргө;

- ⁵ оттон бэйэлэрин токур суолларыгар туорааччылары
АЙЫЫ ТОЙОН хара дьайдаахтардыын биир
дьылҕалыаҕа.
Израильга эйэ чэчирээтин!

- 125** ¹Дабайыы ырыата.
АЙЫЫ ТОЙОН билиэнтэн Сионга төнүннэрэригэр,
биһиги түһээн сылдьарга дылы этибит.
- ² Ол сағана күлэн-үөрэн эрэ тахсарбыт,
уруй-айхал ырыаларын ыллыырбыт;
ол сағана атын норуоттар этэллэрэ:
«Улуу да үтүнү АЙЫЫ ТОЙОН кинилэргэ онордо!»
- ³ Улуу үтүнү АЙЫЫ ТОЙОН биһиэхэ онорбута,
биһиги үөрбүппүт-көппүппүт.
- ⁴ Негев уолбут үрэхтэрин ардах уутунан толорорун курдук,
АЙЫЫ ТОЙОН, билиэн барбыт дьоммутун төнүннэр.
- ⁵ Харах уулаах сылдьан сиэмэтин ыспыттар,
үөрэ-көтө бурдуктарын быһыахтара.
- ⁶ Ытыы-ытыы сиэмэ тутан испиттэр,
ыллыы-туойа, түүтэхтэрин кууһан төннүөхтэрэ.

- 126** ¹Дабайыы ырыата. Соломон псалома.
АЙЫЫ ТОЙОН дьизни тутуспат буоллағына,
тутааччылар ону дьүгээр туталлар.
АЙЫЫ ТОЙОН куораты харыстаабат буоллағына,
харабыллар ону халтайга манаан тураллар.
- ² Халтайга эһиги эрдэ турағыт,
хойукка диэри олороҕут,
хараастан олорон аһыгыт;
Кини таптыыр кинитигэр утуйар ууну биэрэр.

- 3 Оџо – Айыы Тойон аныыр бэлэбэ;
оџо – Кини биэрэр наџараадата.
- 4 Сэриинит тутан турар оноџосторо –
аџа эдэр сааһыгар төрөппүт уолаттара.
- 5 Ким саадаџар толору оноџостоох, ол дьоллоох.
Куорат ааныгар* утарсааччыларын кытта кэпсэтэригэр,
кини кыбыстыыга кириэ суоџа.

127 ¹Дабайыы ырыата.

- Айыы Тойонтон сүгүрүйэ толлор,
Кини суолунан сылдыар дьон бука бары дьоллоохтор.
- 2 Эн бэйэнг үлэлээн-хамсаан айаххын булунонг,
дьоллоох-соргулаах, үтүө туруктаах буолуонг.
- 3 Дьыэбэр кэргэнинг – виноград толору астаах умнаһа,
остуолунг тула уолаттарынг – маслина маһын лабаалара.
- 4 Айыы Тойонтон толлор киһи маннык алгыска тиксиэбэ.
- 5 Айыы Тойон эйигин Сионтан алџаатын;
үйэнг тухары эйиэхэ Иерусалим эйэлээх олоџун
көрдөрдүнг;
- 6 уолаттарынг уолаттарын эйиэхэ көрдөрдүнг.
Израиль үрдүнэн эйэ чэчирээтин!

128 ¹Дабайыы ырыата.

- «Эдэр сааспыттан элбэхтик самнара сатаабыттара, –
диэтин Израиль, –
- 2 эдэр сааспыттан элбэхтик самнара сатаабыттара да,

---

* 126:5 Куорат аанын аттыгар дьон-сэргэ тоџуоруйан, дьыаланы-
куолуну быһаарсар, кэпсэтэр-ипсэтэр аһаџас сирэ баара.

- иннибин кыайан ылбатахтара.
- 3 Сир хорутааччылар уорѳабын хоруталлара;
сиспэр сухаларын уһун суолун хааллараллара».
- 4 Ол эрэн АЙЫЫ ТОЙОН кырдыктаах;
Кини хара дьайдаахтар кэлгийбиттэрин быһа
дайбаабыта.
- 5 Сиону абааһы көрөөччүлэр, сирэйдэрэ саатан,
бука бары төттөрү чугуйдуннар;
- 6 туура тардыллыан инниттэн куура хатар
хорубуйа отун курдук буоллуннар.
- 7 Оннук оту бурдук быһааччы таарыйа да барбат,
оннук оту бурдук баайааччы хонноѳор уктубат.
- 8 Ааһан иһэн, ким да кинилэргэ этиэ суоѳа:
«АЙЫЫ ТОЙОН алгыһа эһиэхэ тийиэхтин,
АЙЫЫ ТОЙОН аатынан эһигини алгыбыт!» — диэ
суоѳа.

129 ¹Дабайыы ырыата.

- Мунур уһук дирин түгэѳиттэн
Эйигин ынырабын, АЙЫЫ ТОЙОН.
- 2 Оо, Айыы Тойон, иһит мин саҕабын,
болѳой мин ааттаһарбын.
- 3 Айыы Тойон, Эн буруйу-сэмэни бэлиэтээн истэххинэ,
ким ону тулуйуой, Айыы Тойон?
- 4 Ол эрэн, Эйигин диринник ытыктыылларын туһугар,
Эн буруйу бырастыы гынаѳын.
- 5 Айыы ТОЙОНУ мин кэтэһэбин,
дууһам Кинини кэтэһэр,
Кини тылыгар мин эрэнэбин;
- 6 харабыл сарсырданы күүтэринээѳэр,

харабыл халлаан сырдыырын кэтэһеринээбэр,
мин дууһам Айыы Тойону ордук кэтэһэр.

- 7 Израиль, Айыы Тойонҕо эн эрэн;
Айыы Тойон бигэ тапталлаах,
Кини эйигин толуйар улуу кыахтаах.
- 8 Кини Израилы толуйан ылыаҕа,
бары аһыытыттан-буруйуттан быһыһаҕа.

130 ¹Дабайыы ырыата. Давид киэнэ.
Айыы Тойон, мин сүрэхпэр бэрдимсийэр санаам
суоҕа,

- үтүөмсүйэн да харахпын өрө көрбөтөбүм,
санаам тийибэт улуутугар тардыспатабым.
- 2 Ийэтин эмийииттэн араарыллыбыт оҕолуу,
мин дууһабын чуумпурдан уоскутарым;
эмийииттэн араарыллыбыт оҕо курдуга
испэр мин дууһам.
- 3 Израиль, Айыы Тойонҕо эн эрэн
аны мантан иннэ үйэлэр тухары.

131 ¹Дабайыы ырыата.
Умнума, Айыы Тойон, Давиды,
кени тулуйбут бары ыарахаттарын,

2 хайдах кини Айыы Тойонҕо андабайбытын,
Иаков Күүстээх Тангаратыгар мэхтиэ тылын биэрбитин:

3 «Кириэм суоҕа мин олорор дьиэбэр,
сытан ылыам суоҕа утуйар ороммор;

4 харахпын тымныта түһүөм суоҕа,
кыратык да нухарыйан ылыам суоҕа —

- 5 Айыы Тойонго олохсуйар сир була иликпинэ,
Иаков Күүстээх Тангаратыгар олорор дьиэ була
иликпинэ».
- 6 Биһиги ковчег туһунан Ефрафаҕа истибиппит,
Иарим хонуутуттан ону булан ылбыппыт.
- 7 «Барыаҕын Кини олорор сиригэр,
сүгүрүйүүбүҥ Кини бүрүстүөлүн тирэбэр».
- 8 Айыы Тойон, туран, сынньанар сиргэр аас,
улуу күүскүн туоһулуур ковчегкын кытта киир.
- 9 Эн аҕабыыттаргын кырдык энээрдэһиэхтин,
Эн сибэтийдэринг үөрүүлээх сангалара
ньиргийиэхтин.
- 10 Кулутунг Давид туһугар,
киэр хайыһыма Бэйэн ыраахтааҕыгыттан.
- 11 Айыы Тойон Давидка дынг кырдыгынан
андаҕайбыта,
Кини ол тылын уларытыа суоҕа:
«Сүрэх удьурдаргыттан биирдэрин бүрүстүөлгэр
олордуом.
- 12 Уолаттарын Мин кэс тылбын толордохторуна,
үөрэппит сокуоннарбын тутустахтарына,
кинилэр уолаттара эмиэ үйэлэр тухары
Эн бүрүстүөлгэр олоруохтара».
- 13 Айыы Тойон Сиону талан ылбыта,
Кини онно дьиэлэниэн баҕарбыта:
- 14 «Бу – Мин үйэлэр тухары сынньанар сирим,
онон манна, баҕалаах сирбэр, олохсуйуом.
- 15 Байым аһылыгынан бу сири Мин алгыам,
дыдангыларын килиэбинэн дуоһута аһатыам.

- 16 Аҗабыыттарын быһабыл аргыстыам;
кени сибэтиэйдэрэ үөрэн-көтөн өрөгөйдүөхтэрэ.
- 17 Манна Давид удьуоруттан улуу Ыраахтааҕыны
таһаарыаҕым;
Талыылааҕым сибэтиинньигин Мин бэлэмнээн
турабын.
- 18 Кени өстөөхтөрүн саакка-суукка угуоҕум,
оттон Кени кэппит мэнньиэхэ күлүмнүү оонньоу
туруоҕа».

132 ¹ Дабайы ырыата. Давид киэнэ.
Үчүгэй да, үөрүүлээх да буоллаҕа
бырааттыылар бииргэ олороллоро!

- 2 Ол Аарон баһыттан суларды бытыгар,
суларды бытыгыттан таһаһын саҕатыгар
сүүрэр күндү елей арыыга холоонноох.
- 3 Ол Сион хайаларыгар өлгөмнүк түһэр
Ермон хайатын сиигэр холоонноох.
Айыы Тойон алгыһы, бараммат олоҕу
онно Сион үрдүгэр эрэннэрбитэ.

133 ¹ Дабайы ырыата.
Кэлин, Айыы Тойону алҕаан, Кени бары
кулуттара,
түүн Айыы Тойон Дьэтигэр турааччылар!

- 2 Сибэтиэйтэн Сибэтиэйгэ илиигитин өрө көтөҕөн,
Айыы Тойону эһиги алҕаан.
- 3 Сири-халлааны айбыт Айыы Таһара
Сионтан эһигини алгыахтын.

- 134** ¹ Аллилуия.
Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОН аатын,
айхаллаан, АЙЫЫ ТОЙОН кулуттара,
² эниги, АЙЫЫ ТОЙОН Дьэитигэр,
Танарабыт Дьэитин тиэргэнигэр турааччылар.
³ Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОНУ – АЙЫЫ ТОЙОН үтүө
санаалаах;
ыллаан Кини аатыгар – Киниэхэ ыллыыр үөрүүлээх.
⁴ АЙЫЫ ТОЙОН Иаковы Бэйэтигэр талан ылбыта,
Израиль Кини бас билиитинэн буолбута.
- ⁵ Мин билэбин АЙЫЫ ТОЙОН сүдүтүн,
биһиги АЙЫЫ Тойоммут бары танаралартан үрдүгүн.
⁶ Халлаанга даҕаны, сиргэ даҕаны,
байбалга да, түгэҕэ биллибэт дирин далайга да –
АЙЫЫ ТОЙОН тугу баҕарбытын барытын онгорор;
⁷ сир уһугуттан былыттары үүрэн аҕалар,
ардах кэмигэр чаҕылҕаны сандаардар,
хайан турбут сириттэн тыалы-кууһу таһаарар.
- ⁸ Кини Египет сирин бастакы төрүөхтэрин –
киһититтэн сүөһүтүгэр тийэ – сууһарбыта;
⁹ фараону уонна кини бары кулуттарын утары,
Египет, Кини эйиэхэ сөбүмэр бэлиэлэри
көрдөрбүтэ,
дьикти дьайыылары онорбута.
- ¹⁰ Кини үгүс норуоту самнарбыта,
күүстээх ыраахтааҕылары өлөрбүтэ:
¹¹ Аморрей ыраахтааҕытын Сигону,
Васан ыраахтааҕытын Огу,
Ханаан бары ыраахтааҕыларын;
¹² итиэннэ, кинилэр сирдэрин бас биллэрэ,
норуотугар Израильга биэрбитэ.

- 13 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн аатын өрүүтүн иһиллэ туруоҕа;
АЙЫЫ ТОЙОН, Эйигин үйэттэн үйэҕэ өйдүөхтэрэ.
- 14 АЙЫЫ ТОЙОН норуотун кырдыгын таһаарыаҕа,
Бэйэтин кулуттарын аһыныаҕа.
- 15 Омуктар эмэгэттэрэ үрүң көмүс, кыһыл көмүс –
киһи илиитинэн оноһуҕа.
- 16 Айахтаахтар да, сангарбаттар;
харахтаахтар да, көрбөттөр;
17 кулгаахтаахтар да, истибэттэр,
айахтарыттан тыын тахсыбат.
- 18 Кинилэри онгорооччулар да,
кинилэргэ эрэнээччилэр да бары итинник буолуохтара.
- 19 Израиль дьыэтэ, алҕаа АЙЫЫ ТОЙОНУ!
Аарон дьыэтэ, алҕаа АЙЫЫ ТОЙОНУ!
- 20 Левий дьыэтэ, алҕаа АЙЫЫ ТОЙОНУ!
Эһиги, АЙЫЫ ТОЙОНТОН куттанааччылар,
алҕаан АЙЫЫ ТОЙОНУ!
- 21 Алҕаан АЙЫЫ ТОЙОНУ Сионтан,
Иерусалимҥа олорор АЙЫЫ ТОЙОНУ!
Аллилуия.

135 ¹ Айхаллаан АЙЫЫ ТОЙОНУ үтүө санаалааҕын иһин,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.

² Айхаллаан таңаралар Таңараларын,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.

³ Айхаллаан тойоттор Тойоннорун,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;

⁴ Кинини, улуу дьиктилэри онорор соҕотох кыахтааҕы,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;

- 5 муударай өйүнэн халлааннары айбыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 6 сири уу үрдүнэн тэниччи тарпыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 7 күнү-ыйы айбыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 8 күнү – күнүскү кэми салайарга,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 9 ыйы уонна сулустары – түүнү салайарга,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 10 Египет бастакы төрүөхтэрин имири эспити,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 11 Израиль дьонун Египеттэн таһаарбыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 12 күүстээх илиитин утары уунан быһаабыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 13 Кыһыл Муораны икки аңы хайыппыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 14 Израиль дьонун муора түгэҕинэн сатыы туораппыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 15 фараону сэриитин кытта Кыһыл Муораҕа тимирпити,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 16 норуотун кураайы дуол устун сирдээбити,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 17 улуу ыраахтааҕылары сууһарбыты,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 18 күүстээх ыраахтааҕылары өлөрбүтү,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 19 Сигону, Аморрей ыраахтааҕытын,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 20 Огу, Васан ыраахтааҕытын,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;

- 21 кинилэр сирдэрин норуотугар биэрбити,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 22 кулутугар Израильга бас биллэрэ биэрбити,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 23 Баттаммыт кэммитигэр биһигини умнубатаҕы,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 24 өстөөхтөрбүтүттэн биһигини өрүһүйбүтү,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары;
- 25 тыынар тыыннаахха барытыгар аһылыгы
биэрээччини,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.
- 26 Айхаллаан халлааннар Таңараларын,
Кини бигэ таптала – үйэлэр тухары.

136 ¹ Вавилон өрүстэрин үрдүлэригэр олороммут,
биһиги, Сиону санааммыт, ытаһарбыт.

- ² Ол онно иирэ талахтар быыстарыгар
арфаларбытын кистии ыйаабыппыт.
- ³ Онно биһигини билиэн ылбыттар,
ыллаан дии-дии, ыххайаллара,
биһигини күөмчүлээччилэр көрү-нары ирдииллэрэ,
«Сион ырыаларыттан иһитиннэрин!» – дииллэрэ.
- ⁴ Хайдах биһиги, туора дойдуга сылдьаммыт,
АЙЫЫ ТОЙОН ырыатын ыллахпытый?
- ⁵ Эйигин умнар күннээх буоллахпына, Иерусалим,
уҥа илиим такыччы хатыахтын.
- ⁶ Эйигин өрүү өйдүү-саныы сылдыбатахпына,
Иерусалим миэхэ үөрүүм өрөгөйө буолбатаҕына,
тылым таҥалайбар хам сыстыахтын.

- 7 Санат, АЙЫЫ ТОЙОН, Едом уолаттарыгар
Иерусалим сууллубут күнүн,
хайдах кинилэр ол күн:
«Үрэйин! Үрэйин! Төрдүттэн эһин!» – дэспиттэрин.
- 8 Вавилон кыыһа үрэйиэхсит!
Дьоллоох да буолуоҕа – эн биһиэхэ онгорбуккун
бэйэҕэр толору төлүүр киһи!
- 9 Дьоллоох да буолуоҕа – эн кыра оҕолоргун
тааска үлтү сабыыр киһи!

137 ¹ Давид псалом.

- Айхал этэбин Эйиэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН, бүтүн
сүрэхпинэн,
тангалар иннилэригэр Эйиэхэ ыллыбын;
- 2 Эн Бэйэн тылгын хайа да ааккынааҕар үрдэппитин иһин,
сибэтиэй Храмын иннигэр тураммын,
Эйиэхэ сүгүрүйэбин,
бигэ тапталын, кырдыгың иһин,
Эн ааккар айхал этэбин.
- 3 Эйигин ыңырбыт күммэр миэхэ хардаран,
Эн сүргэбин көтөхтүн, куппун-сүрбүн бөбөргөттүн.
- 4 АЙЫЫ ТОЙОН, Эн этэргин иһиттэхтэринэ,
сир бары ыраактааҕылар Эйигин айхаллыахтара.
- 5 Тангара сүдү килбиэннээҕин иһин,
кинилэр АЙЫЫ ТОЙОН суолларын ыллыахтара.
- 6 АЙЫЫ ТОЙОН үрдүк: Кини кыраны-хараны көрөр,
бэрдимсиги ыраактан билэр.
- 7 Төһө да мин кутталлаах сириҥ сырыттарбын,
Эн миигин өстөөхтөрүм өһөгөйдөрүттэн көмүскүүгүн,
илиигин миэхэ утары уунангың,

- миигин уга илиигинэн өрүһүйэн ылабын.
 8 АЙЫЫ ТОЙОН эрэннэрбитин мин туспар толоруоҕа;
 Эн бигэ тапталын, АЙЫЫ ТОЙОН, – үйэлэр тухары.
 Бэйэн илиинг онгоһугун хаалларыма.

138 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.
²Айыы Тойон, Эн миигин тургутан көрөнгүн билэбин.

- Эн билэбин мин турар да, олорор да кэммин,
 саныыр санаабын ыраахтан өйдүүгүн.
 3 Баран иһэбин дуу, сынньана олоробун дуу,
 миигин, ытыска уурбуттуу, көрөбүн,
 суолбун-ииспин бүтүннүү анаарабын.
 4 Этэр тылым өссө үөскүү илигинэ, АЙЫЫ ТОЙОН,
 Эн ол тылы эндэппэккэ билэбин.
 5 Эн миигин бары өттүбүттэн тулалыгың,
 күүстээх илиигинэн арангаччылыгың.
 6 Дьикти да буоллаҕа миэхэ Эн тугу барытын билэринг,
 үрдүк да буоллаҕа, мин ону ситэн өйдүүр кыабым
 суох!
- 7 Ханна барыамый Эн Тыынныттан?
 Ханна куотуомуй Эйигиттэн?
 8 Халлаанга тахсыам дуу – онно Эн бааргын;
 үтүгэн түгэбэр түһүөм дуу – онно эмиэ Эн бааргын.
 9 Сарыал кынаттарын ыламмын,
 байҕал унуор көһүөм дуу,
 10 онно эмиэ Эн илиинг миигин сирдиэ,
 онно эмиэ Эн уга илиинг миигин сиэтиэ.
 11 Этиэм дуу, баҕар, хараҥа миигин саһыарыа диэн,
 сырдык мин тулабар түүннэ кубулуйуо диэн;
 12 хараҥа да Эйиэхэ хараҥата суох,

түүн да сырдык, күнүскү курдук:
харага да, сырдык да Эйиэхэ биир тэннэр.

- 13 Эн мындырдаан онгорбутунг мин ис өттүбүн,
ийэм иһигэр миигин Эн таган өрбүтүг.
- 14 Айхал этэбин Эйиэхэ –
Эн миигин сөбүмэр дыктитик айбыккын.
Дыкти да буоллахтара Эн дьайыыларын!
Мин дууһам ону толору өйдүүр.
- 15 Кистэлэнгэ айыллар кэммэр,
сир түгэбэр үөскүүр түгэммэр
мин уңуоғум чэрчитэ Эйигиттэн кистэммэтэбэ.
- 16 Өссө үөскэх эрэ эрдэхпинэ, миигин Эн харағын
көрөрө;
өссө биир да күнүм суох эрдэбинэ
ыйаахтаах күнүм-дьылым барыта
Эн кинигэбэр суруллан сылдара.
- 17 Үрдүк да буоллахтара миэхэ Эн санааларын,
Айыы Тангара,
үтүмэн да буоллахтара!
- 18 Ахсааннарын аағыам иһин, муора кумағынааҕар
элбэхтэр.
Сарсыарда уһуктарбар мин өссө да Эйигинниин
бииргэбин.
- 19 Оо, Айыы Тангара, Эн хара дьайдаахтары сууһарарын
буоллар!
Киэр бараллара буоллар миигиттэн хаанга
суудайааччылар –
- 20 Эйигин утары өһүөннээхтик тыллаһааччылар,
Эйигин утары нэгэйдик өрө турааччылар.
- 21 Хайдах абааһы көрүөм суоҕай, Айыы Тойон,
Эйигин абааһы көрөөччүлэри?

- Хайдах мин сиргэниэм суоҕай
Эйигин утары өрө турааччылартан?
- 22 Ис сүрэхпиттэн мин кинилэри абааһы көрөбүн,
кинилэр миэхэ өстөөхтөрүм буолаллар.
- 23 Ингэн-тонгон көр, Айыы Тангара, бил мин сүрэхпин;
чинчийэн көр миигин, өйбүн-санаабын бил.
- 24 Көр, баҕар, мин кутталлаах суолунан иһэрим буолуо,
оччоҕо миигин мэнэ суолга салайан биэр.

139 ¹Хуор салайааччытыгар. Давид псалома.
²Өрүһүй миигин, АЙЫЫ ТОЙОН, өһөгөйдөөх
киһиттэн,

- көмүскээ күүһүнэн өттөйөөччүттэн;
3 кинилэр хара санааны сүрэхтэригэр биһиктииллэр,
күн аайы иирээни иилииллэр.
- 4 Тыллара-өстөрө – эриэн үөн сүлүһүннээх иннэтэ,
уостара бүтүннүү – моҕой дьаата. *Села*
- 5 Харыстаа миигин, АЙЫЫ ТОЙОН, хара дьайдаах
илиититтэн,
көмүскээ күүстэринэн өттөйөөччүлэртэн,
охторо сатыыр оҕуруктаах өйдөөхтөртөн.
- 6 Улуутумсуктар миэхэ угаайы онорбуттар,
туһах, доҕуур иппиттэр,
суол ортоугар сохсо туруорбуттар. *Села*
- 7 Мин АЙЫЫ ТОЙОНҔО эттим: «Эн буолаҕын мин
Тангарам;
АЙЫЫ ТОЙОН, иһит ааттаһар сангабын».
- 8 Оо, АЙЫЫ ТОЙОН, Айыы Тойон, күүстээх Өрүһүйээччим,
кыргыһы күнүгэр Эн харыстаатын мин төбөбүн.

- 9 Айбы Тойон, хара дьайдаахтар бағаларын толорума;
куһаған соруқтарын ситиһиннэримэ,
кинилэр өнг антах түһүөхтэрэ. *Села*
- 10 Миигин тулалааччылар төбөлөрүн өндөтөн эрэллэр;
кырыктаахтык тылласпыттара бэйэлэригэр кэлиэхтин.
- 11 Умайа сылдыар чох кинилэргэ тобуннун,
уокка бырабыллан, аны турбатты, иингэ
түстүннэр.
- 12 Куһаған тыллаах киһи бу сир үрдүгэр тирэҕириэ суоҕа;
күүһүнэн өттөйөөччүнү өһөгөйө бэйэтин өлөрүөҕэ.
- 13 Мин билэбин Айбы Тойон күөмчүлэммити
көмүскүүрүн,
Кини суох-дьадангы кырдыгын өйүүрүн.
- 14 Дьин чаччы, кырдыксыттар Эн ааккын айхаллыахтара,
кырдыктаах дьон Эн аттыгар олоруохтара.

140

¹ Давид псалома.

- Айбы Тойон! Эйигин ыңырабын; тиэтэй миэхэ
кэлэргэ;
Эйигин ыңырдахпына, иһит мин ааттаһар санабын.
- 2 Мин көрдөһөрүм Эйиэхэ фимиам буолан тийиэхтин,
икки илиибин өрө уунарым киэһээнни сиэртибэм
буолуохтун.
- 3 Айбы Тойон, манабылла туруор мин айахпар,
уоһум аанын харабыллаа.
- 4 Куһағаны онгороочулардыын куодарыһан
аныыылаах дьайыылары сөпсөөбөтүм туһугар,
албын-түөкэй дьыалаҕа миигин чугаһатыма,
малаһыннарын аһыттан миэхэ амсатыма.

- 5 Кырдыксыт миигин төһө да дьарыйдын,
үтүө санаатыттан төһө да көннөрдүн:
ол мин төбөбөр бастың елей арыыта буолуоҕа,
онтон мин akkaастаныам суоҕа.
Кинилэр хара дьайыылара эрэ тохтуохтун,
ол туһугар мин үнэбин куруутун.
- 6 Баһылыктара очуос-очуос аайы тарҕанан сыталлар,
мин тылым-өһүм көнөтүн кинилэр истэллэр.
- 7 Суоруна тааһын сиргэ быраҕан бытарытарды,
биһиги унуохпут үтүгэн айаҕар ыһыллар.
- 8 Ол эрэн мин Эйигин көрөбүн, ТАНАРА,
Айыы Тойонум,
Эйиэхэ мин эрэнэбин,
миигин көмүскэлэ суох хаалларыма.
- 9 Миэхэ онгорбут угаайыларыттан миигин араҕаччылаа,
хара дьайдаахтар туһахтарыттан быһһаа.
- 10 Нэгэйдэр бэйэлэрин илимнэригэр игниэхтэрэ,
оттон мин этэннэ ааһыам.

141 ¹ Давид үөрэтиитэ. Хайа хаспаҕар сылдьан үнүүтэ.
Куолаһым мунгунан мин АЙЫЫ ТОЙОНУ ыңырдым,
куолаһым мунгунан АЙЫЫ ТОЙОНТОН ааттастым.

- 2 Кыһалҕабын Киниэхэ кэпсээтим,
курус санаабын Киниэхэ арыйдым.
- 3 Эр санаам энчириир кэмигэр
Эн билэринг мин сылдьар ыллыкпын.

Кэлэр-барар суолбар кинилэр миэхэ,
кистээн, угаайы онгорбуттар.

- 4 Уна өттүбүн көрөбүн:
ким да миигин билиммэт;

куотар сирим миэхэ суох буолбут,
ким да мин туспар кыһаммат.

- 5 Эйигин мин ыңгырдым, АЙЫЫ ТОЙОН,
Эйиэхэ эттим: «Эн буолаҕын мин бигэ тирэҕим,
бу тыыннаахтар сирдэригэр аналым!
- 6 Иһит мин энэлгэммин: мин олох эһинним.
Күөмчүһүттэртэн миигин өрүһүй –
кинилэр миигиннээҕэр күүстээхтэр.
- 7 Эн ааккын албан аатырдыахпын,
миигин хаайыыттан таһаар.
Эн миэхэ үтүөтүк сыһыаннастаххына,
тулабар көнө дьон мустуохтара».

142 ¹ Давид псалома.

- АЙЫЫ ТОЙОН, иһит мин Эйиэхэ үгэрбин,
болҕой ааттаһар сангабын,
эрэбиллээх, кырдыктаах Бэйэн миэхэ хардар.
- 2 Кулуккун дьүүлгэ тардыма:
ким да суох бу сиргэ Эн иннигэр буруйа суох.
- 3 Өстөөх, миигин сонордоон, сиргэ-буорга тэпсэн эрэр,
былыр өлбүт дьоннуу им балайга олордор.
- 4 Онтон мин санаам түһэр, сүрэҕим айманар.
- 5 Былыргы күннэри мин өйдөөн кэлэбин;
Эн дьайыыларгын анааран,
биһиэхэ тугу онгорбуккун барытын эргитэ
саныбын.
- 6 Эйиэхэ мин икки илиибин өрө уунабын;
дууһам куура хаппыт сир курдук, Эйигин кэтэһэр.

Села

- 7 Оо, хардара оџус миэхэ, АЙЫЫ ТОЙОН,
мин тыыным-быарым кылгаата;
миигиттэн киэр хайыһыма,
Эн киэр хайыстаххына,
мин бэйэбин өлбүттүү сананыафым.
- 8 Сарсыарда эрдэттэн иһитиннэр миэхэ бигэ тапталгын,
Эйиэхэ мин эрэнэбин.
Бйан биэр дуу хайа суолунан барарбын —
дууһам Эйиэхэ үөһэ дьулуһар.
- 9 Өстөөхтөрбүттэн миигин өрүһүй, АЙЫЫ ТОЙОН, —
мин Эйиэхэ көмө көрдөһө кэллим.
- 10 Көнүлгүн толорорго миигин үөрэт,
Эн буолафын мин Тангарам.
Эн үтүө Тыынын миигин дэхси суолунан сирдээтин.
- 11 Бэйэн аатын туһугар, АЙЫЫ ТОЙОН, олохпун быыһаа,
кырдыктаах көмөфүнэн кыһалфаттан таһаар.
- 12 Көмүскэллээх санаафыттан өстөөхтөрбүн имири эс,
мин дууһабын абааһы көрөөччүлэри суох онортоо;
Эн кулутун буолабын эбээт мин.

143 ¹Давид псалома.
Алгыс буоллун АЙЫЫ ТОЙОНҦО, мин очуос хайабар!

- Кини миигин сэриилэһэргэ үөрэтэр,
кыргыһарга бэлэмниир;
- 2 Кини миэхэ үтүөтүк сыһыаннаһар, дурда-хахха буолар;
Кини мин кириэппэһим, мин Өрүһүйээччим,
харым куйафа, эрэнэр эрэлим;
Кини миэхэ норуоппун бас бэриннэрэр.
- 3 АЙЫЫ ТОЙОН, кимий-тугуй киһи диэн,
тофо Эн киниэхэ кыһаллафын?

- Кимнээжий ол дьон диэн,
тоѳо кинилэргэ болѳомтоѳун уураѳын?
4 Кини сиккиэр тыал кэриэтэ;
кини күнэ-дьыла күлүк сүүрэрин кэриэтэ.
- 5 Халлааннардын ингнэри тутан, Айыы Тойон, түһэн кэл;
хайалары таарыйан, буруолат.
- 6 Чаѳылѳанынан курбуулаан, кинилэри ыһаттаа,
оѳунан ытыалаан, киэр куоттартаа.
- 7 Үөһэттэн илиигин уунангың,
миигин өрүһүйэн ыл, быыһаа бу диринг ууттан,
туора уустар илиилэриттэн,
8 албын-көлдүүн тыллаахтартан,
сымыйанан андаѳайааччылартан.
- 9 Айыы Танара! Мин санга ырыаны Эйиэхэ ыллыаѳым,
уон устурууналаах арѳаѳа оонньоѳум —
10 Эйиэхэ, ыраахтааѳыларга кыайыыны бэлэхтээччигэ,
кулуккун Давиды кыырыктаах кылыстан быыһааччыга.
- 11 Өрүһүйэн ыл миигин, быыһаа
туора уустар илиилэриттэн —
албын-көлдүүн тыллаахтартан,
сымыйанан андаѳайааччылартан.
- 12 Уолаттарбыт уолан саастарыгар
модун мастардыы баараѳадыдыннар;
кыргыттарбыт кэрэмэн дыбарыастар
чочуонай колонналарын санаттыннар.
- 13 Ас-үөл эгэлгэтэ дэлэйдик угуллан,
ампаардарбыт ыга туоллуннар;
иитэр барааммыт үтүмэнник үксээтин,
мэччитэр сирдэрбитигэр
уонунан тыһыынчанан элбээтин;

- 14 күүрөлүүр сүөһүбүт эмис-тот, төрөлкөй буоллун;
олорор куораппыт эркинин өстөөх көнү көппөтүн,
дьоммутун-сэргэбитин үүрэн-түрүйэн барбатын;
уулуссаларбытыгар ытабыл-сонобул иһиллибэтин.
- 15 Маннык алгыска тиксибит норуот дьоллоох;
Айыы Тойон Танаралаах норуот дьоллоох.

- 144** ¹ Давид айхал ырыата.
Уруйдуом Эйигин, Айыы Тангарам, Ыраахтаафым,
Эн ааккын алгыам үйэттэн үйэлэр тухары.
- 2 Күнтэн күн Эйигин мин алгыам,
үйэттэн үйэбэ Эн ааккын айхаллыам.
- 3 Айыы Тойон улуу, онон улуу уруй Киниэхэ тосхоллоох.
Кини сүдү Бэйэтэ мунгурун булларбат.
- 4 Көлүөнэттэн көлүөнэбэ Эн дьайыыларгын айхалыахтара,
Эн модун кыаххын иһитиннэрэр буолуохтара.
- 5 Эн сүдү Бэйэлээх үрдүк килбиэнгин,
сөбүмэр дьайыыларгын мин анаарыам.
- 6 Эн дьулаан дьайыыларын күүһүн кэпсиэхтэрэ,
мин эмиэ Эн сүдүгүн иһитиннэриэм.
- 7 Эн улуу үтүө санаалааххын ахтыһар буолуохтара,
Эн кырдыктааххын туойуохтара.
- 8 Айыы Тойон аһыныгас сүрэхтээх, амарах санаалаах,
Кини улуу тулуурдаах, мунура биллибэт бигэ
тапталлаах.
- 9 Айыы Тойон кимиэхэ бафарар үтүө сыһыаннаах,
Кини амарах санаата айбытыгар барытыгар
туһааннаах.

- 10 Айбытын барыта, АЙЫЫ ТОЙОН, Эйигин айхаллыаҕа,
сибэтиэй дьонун барыта Эйигин алгыаҕа.
- 11 Эн Саарыстыбан килбиэнин кинилэр
иһитиннэриэхтэрэ,
Эн модун кыаххын кэпсиэхтэрэ,
12 оччоҕо ким барыта билиэҕэ Эн күүстээх дьайыыгын,
Эн Саарыстыбан килбиэннээх сырдыгын.
- 13 Үйэттэн үйэҕэ туругулар Эн Саарыстыбан,
көлүөнэттэн көлүөнэҕэ барар Эн баһылааһынын*.
- 14 АЙЫЫ ТОЙОН охтон эрэри барытын өйүүр,
бүк түспүтү барытын өрө тардар.
- 15 Харахтаах эрэ барыта Эйигин эрэнэ кэтиир,
Эн кинилэр аһылыктарын кэмигэр биэрэҕин.
- 16 Дэлгэм ытыскын аһангын,
хас биирдии харамай баҕатын ханнараҕын.
- 17 АЙЫЫ ТОЙОН бары суолугар кырдыктаах,
бары дьайыытыгар үтүө санаалаах.
- 18 АЙЫЫ ТОЙОН Кинини ынгырааччыга барытыгар чугас –
дынҕ кырдыгынан ынгырааччыга бука барытыгар.
- 19 Киниттэн куттанааччылар баҕаларын Кини толорор,
көмө көрдүүр сангаларын истэн, кинилэри өрүһүйэр.
- 20 АЙЫЫ ТОЙОН Кинини таптыыр дьону арангаччылыыр,
оттон нэгэйдэри барыларын имири эһиэҕэ.
- 21 АЙЫЫ ТОЙОНУ мин айхаллыаҕым;
тынаар тыыннаах барыта үйэттэн үйэҕэ
Кини сибэтиэй аатыгар алгыс этиэҕэ.

---

* 144:13 Бу кэнниттэн Септуагинтаҕа уонна славянскай тизкистэргэ өссө маннык кэрчик кэлэр: *Айыы Тойон эппит тылыгар барытыгар бэринишлээх, бары дьайыытыгар барытыгар сибэтиэй.*

145

¹ Аллилуия.² Айхаллаа, дууһам миэнэ, Айыы Тойону!

- ³ Баарым тухары Айыы Тойону айхаллыам;
тыыннаабым тухары Тангарабар ырыа ыллыам.

Эрэнимэнг кинээстэргэ, кимиэхэ

даҕаны —

кинилэр энигини быһыяхтара

суоҕа.

- ⁴ Тыына быһынна да, киһи сиргэ төннөр,
тугу торумнаабыта барыта ол күн үрэллэр.
- ⁵⁻⁶ Дьоллоох даҕаны Иаков Танарата көмөлөһөр киһитэ!
Кини сири-халлааны, муораны,
онно баары барытын айбыт,
үйэлэр тухары итэбэллээх
Айыы Тойон Танаратыгар эрэмньилээх.
- ⁷ Айыы Тойон күөмчүлэммити көмүскүүр,
ааспыты-туорбуту аһатар.
Айыы Тойон хаайыылаабы босхолуур,
- ⁸ Айыы Тойон көрбөтү көрөр онгорор,
Айыы Тойон бүк түспүтү көннөрөр,
Айыы Тойон көнө дьону таптыыр.
- ⁹ Кини кэлии дьону араначчылыыр,
тулаайабы, огдообону өйүүр-убуур,
оттон нэгэйдэр суолларын мунгур уһуктуур.
- ¹⁰ Айыы Тойон үйэттэн үйэҕэ ыраахтаабылыаҕа,
Сион, эн Танаранг көлүөнэттэн көлүөнэҕэ
салайыаҕа.
Аллилуия.

146¹ Аллилуия.

- Үчүгэй даңаны Танарабытыгар айхал ыллыырбыт!
 Үөрүүлээх даңаны Кинини сизрдээхтик айхаллыырбыт!
- ² Айыы Тойон Иерусалимы чөлүгэр түһэрэр;
 Израильтан үрүллэн барбыты төнүннэрэр.
- ³ Кини самныбыт санаалаахтары үтүөрдэр,
 кинилэр баастарын эмтиир-оһордор.
- ⁴ Кини сулустар ахсааннарын быһаарар,
 кинилэргэ барыларыгар аат быһар.
- ⁵ Биһиги Айыы Тойоммут улуу, Кини сүдү күүстээх,
 муңурун булларбат муударай өйдөөх.
- ⁶ Айыы Тойон баттаммыты өрө таһаарар,
 отгон хара дьайдаағы сиргэ-буорга быраҕар.
- ⁷ Ыллаан, Айыы Тойону айхаллаан,
 арфаҕа оонньоон Танарабытыгар.
- ⁸ Кини халлааны былытынан бүрүйэр,
 сиргэ-дойдуга ардағы бэлэмниир,
 томтор сирдэри торҕо күөбүнэн симиир.
- ⁹ Кыылы-сүөлү аһылыгынан хааччыйар,
 аччыктаан хаһытаһар суор оҕолорун кытта аһатар.
- ¹⁰ Кини ат күүһүттэн-уоһуттан,
 киһи атаҕа быһыйыттан үөрэр буолбатах —
- ¹¹ Айыы Тойон үөрэр Киниттэн куттанааччыттан,
 Кини бигэ тапталыгар эрэнээччиттэн.

147¹ Айхаллаа, Иерусалим, Айыы Тойону!

Айхаллаа, Сион, Танарағын!

- ² Кини эн олбуордарын олуурдарын чингэтэр,
 эйиэхэ баар оҕолоргор алгыһын биэрэр.
- ³ Эн тиэргэннэр или-эйэни чэчирэтэр,
 эйигин бастын сэлиэһинэй бурдугунан аһатар.

- 4 Илдьит тылын сир устун ыытар;
Кини тыла түргэнник тарѳанар.
- 5 Түүнү үргэнгэтэрдии, Кини хаары түһэрэр,
күлү күдээритэрдии, кырыаны ыһар;
- 6 толон тобураѳын таастыы тамныыр;
ким тулуйуоѳай Кини тоһуттар тымныытын?
- 7 Кини этиэ эрэ кэрэх – тон муус уулар,
тыалын соруйуо кэрэх, уу устубутунан барар.
- 8 Кини тылын-өһүн Иаковка иһитиннэрбитэ,
сокуоннарын, уураахтарын Израильга биллэрбитэ.
- 9 Атын ханнык да норуокка ону биэрбэтэѳэ,
атыттар Кини уураахтарын билбэттэр.
Аллилуия.

- 148** ¹ Аллилуия.
Айхаллаанг Айыы Тойону халлааннартан,
айхаллаанг Кинини халлааннар унуордарыттан.
- 2 Айхаллаанг Кинини, бары Аанньаллара;
айхаллаанг Кинини, бары сэриилэрэ.
- 3 Айхаллаанг Кинини, күн уонна ый,
айхаллаанг Кинини, бары суһумнуур сулустар.
- 4 Айхаллаанг Кинини, добун халлааннар,
айхаллаанг, халлааннар үрдүлэринэн устар уулар.
- 5 Айыы Тойон аатын айхаллыахтыннар
Кини тылынан айыллыбыттар.
- 6 Кини үйэттэн үйэлэргэ кинилэри тэрийбитэ,
кэһилибэт чэрчилэрин быһаттаан биэрбитэ.
- 7 Айхаллаанг Айыы Тойону сиртэн
улуу балыктар, түгэѳэ биллибэт далайдар бары,

- 8 уот уонна муус толон, хаар уонна туман,
Кини тылын толорор ала буркун.
- 9 Айхаллаан хайалар-томтордор бука бары,
отонноох мастар, сылаах мастар бары,
10 дьиикэй кыыллар, сүөһү арааһа,
сиринэн сыллааччы,
халлаанынан көтөөччү барыта.
- 11 Сир-дойду ыраахтаабылара, бары норуоттар,
кинээстэр, аан дойду судьуйалара бука бары,
12 уолаттар-кыргыттар,
офонньоттор-офолор – бары бүттүүн
13 АЙЫЫ ТОЙОН аатын айхалыахтыннар:
Кини эрэ аата баар үрдүктэн үрдүк,
Кини килбиэнэ сир-халлаан үрдүнэн сыдыайар.
- 14 Кини норуотун күүһүн-күдэбин бөбөргөттө,
бары сибэтиэй дьонун, Израиль уолаттарын,
Бэйэтигэр чугас норуоту, албан аатырта.
Аллилуия.

- 149** ¹Аллилуия.
Ыллаан Айыы Тойонго сана ырыаны,
айхаллаан Кинини сибэтийдэр түмсүүлэригэр.
- 2 Үөрдүн-көттүн Израиль Бэйэтин Аяаччытыттан;
үөрдүннэр Сион уолаттара Ыраахтаабыларыттан.
- 3 Үңкүүнэн Кини аатын айхаллаатыннар;
тимпан, лира добуһуолунан Киниэхэ ыллаатыннар.
- 4 Айыы Тойон норуотугар үтүөтүк сыһыаннаһар,
кыайыны бэлэхтээн, сэмэйдэри албан аатырдар.

- 5 Онон сибэтийдэр кэрэмэн килбиэнгэ
өрөгөйдүөхтүnnэр,
оронноругар сытан үөрүөхтүnnэр.
- 6 Тангараҕа уруйу-айхалы уостарыттан түһэрбэтиннэр,
икки биилээх кылыстарын илиилэриттэн
араарбатыннар
- 7 норуоттартан иэстэхэр,
омуктары уодьуганныыр туһугар,
- 8 кинилэр ыраахтааҕыларын сыабынан кэлгийэн,
баһылыктарын хандалыга бохсон,
- 9 кинилэри, суруллубутун курдук, дьүүллүүр туһугар.
Ол буолуо Кини бары сибэтийдэрэ тиксэр чиэстэрэ.
Аллилуия.

- 150** ¹ Аллилуия.
Айхаллаан Тангараны Кини сибэтиэй Дьыэтигэр;
айхаллаан Кини күүһүн кэрэһилиир киэн
халлааныгар.
- 2 Айхаллаан Кинини улуу дьайыыларын иһин;
айхаллаан сүдү килбиэнин кэрингэнэн.
- 3 Айхаллаан Кинини турба тыаһынан,
айхаллаан арфа, лира добуһуолунан.
- 4 Айхаллаан Кинини тимпаннаах үңкүүнэн;
айхаллаан, устуруунаны тардан, флейтаны үрэн.
- 5 Айхаллаан Кинини лынгкынас кимвалларынан,
айхаллаан кинкинэс кимвалларынан.
- 6 АЙЫЫ ТОЙОНУ айхаллыахтын тыынар тыыннаах
барыта.
Аллилуия.

Тыллары быһаарыы

Аарон – улуу пророк Моисей убайа. Ылыннарыылаах уус тыллаах буолан, фараонга Тангара илдьитин кини тиэрдибит, Израиль норуотун кулуттааһынтан босхолуурга модьуйбут. Аарон кэлин Израиль бастакы архиерейынан буолбут.

Авраам – Израиль норуотун улуу төрүт өбүгэтэ. Бастаан кини Аврам диэн эбит, ону кэлин Тангара, уларытан, «Авраам» – «үтүмэн үгүс норуоттар аҕалара» диэн ааттаабыт.

Аллилуия – «Тангараны айхаллаан» диэн суолталаах былыргы еврей тыла.

Давид – биһиги эрабыт иннинээҕи 1010–970 сс. Израилы салайбыт улуу ыраактааҕы, пророк, Тангараны айхаллаан, Саалтыыр үгүс псаломнарын суруйбут поэт.

Елей – олива (маслина) маһын отонуттан ылыллар арыы.

Иаков – еврей норуотун улуу төрүттэриттэн биирдэстэрэ. Кэлин Тангара киниэхэ «Израиль» – «Тангаралыын тустааччы» диэн ааты инэрбит. Иаков уон икки уолуттан Израиль уон икки аҕатын ууһа үөскээн-тэнийэн барбыт.

Иосиф – Иаковтаах Рахиль күүтүүлээх бастакы уоллара. Иаков атын кэргэттэриттэн уолаттара Иосифы, ордугурҕааннар, кулуттааһынна атыылаабыттар. Иосиф кэлин фараон бастакы министрэ буола үүммүт, уонна улуу сут кэмигэр аҕатын, убайдарын, кинилэр дьиэ кэргэттэрин өлөртөн быһаан, Египет сиригэр көһөрөн ылбыт.

Иуда – Иаковтаах Лия төрдүс уоллара. Иаков уолаттара, Иуда сүбэтин ылынан, бырааттарын Иосифы өлөрбөккө эрэ, Египеккэ эргинэ баран иһэр омуктарга атыылаабыттар.

- Исаак** – Тангара эрэннэрбитэ туолан, Авраамнаах Сарра олох кырдыан баран төрөппүт уоллара; Исавтаах Иаков ағалара.
- Ковчег** – Мангнай Скинияға (Ытык Отууга), кэлин Иерусалимнаағы Храм Сибэтиэйтэн Сибэтиэй хоһугар турбут хоппо (кээмэйэ быһа холоон – 115x70x70 см). Бу акацияттан онһоһуллубут, кыһыл көмүһүнэн бүрүллүбүт хоппо иһигэр икки дыапталға тааска суруллубут Тангара Уон Кэриэһэ, кыһыл көмүс иһиттээх маанна уонна Аарон көҕөрө тыллыбыт мас тайаға угуллан турбуттар.
- Манна** – Израиль норуота Синай иччитэх кураайы дуолун устун түөрт уон сыл устата көһө сырыттағына, Тангара кинилэргэ халлаантан биэрбит үрүң куруппаны санатар минньигэс аһа.
- Мелхиседек** – Салимга (Иерусалимга) олорубут ыраахтаағы, Үрдүктэн Үрдүк Тангара үлэһитэ. Кини түөрт ыраахтаағыны кыайан-хотон иһэр Авраамы утары көрсөн алғаабыт.
- Моисей** – Тангара көңүлүн толорон, Израиль норуотун кулуттааһынтан (Египет сириттэн) сирдээн таһаарбыт, Кини Сокуонун бар дьонугар тиэрдибит улуу пророк. Тангара, Моисейы этитэн, Израиль норуотун кытта ураты сөбүлэһиини онорсубут.
- Самуил** – Израиль тигэх улуу судьуйата. Кини еврей норуотун эмэгэттери суох онорорго ыңыраара. Норуот, Самуил салайарыттан akkaастанан баран, кинини биһиэхэ ыраахтаағыта туруор диэн модьуйбут. Самуил Израиль ыраахтаағытынан Саулу туруорбут, онтон кэлин, Тангара Саултан akkaастаммытыгар, Тангара талбыт киһитин Давиды анаабыт.
- Сион** – Давид ыраахтаағы дьоно сэриилээн ылбыт Иерусалимнаағы кириэппэстэрин аата. Кэлин Тангара Дьээтэ турар хайатын маннык ааттыыр буолбуттар.
- Сокуон (еврей. Тора)** – Тангара Синай хайатын үрдүгэр Моисейга биэрбит сокуоннара (Уон Кэриэһэ) уонна киһи олоһун

ТЫЛЛАРЫ БЫҢААРЫ

бары өрүттэригэр сыһыаннаах ыйыылара-кэрдиилэрэ. Библия маннайгы биэс кинигэтэ эмиэ «Сокуон» диэн ааттанар.

Херувим (*еврей. Керубим*) – Тангара бүрүстүөлүн аттыгар сылдьан, Киниэхэ сулууспалыыр кынаттаах духуобунай харамай.

Иһинээбитэ

Күндү ааҕааччы.....	5
Саалтыыр	7
Тыллары быһаарыы.....	231

СААЛТЫЫР

Псалтирь
на якутском языке
Psalms in Yakut Language

Институт перевода Библии
Лицензия № 01271 от 22.03.2000
101000 Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360
www.ibt.org.ru; ibt_inform@ibt.org.ru

Подписано в печать 19.11.2009
Формат 60×90 ¹/₁₆. Печать офсетная. Усл. печ. л. 7,50
Тираж 5000 экз. Заказ №

Отпечатано в типографии
ООО “Издательство “Самарский дом печати”
443052, г. Самара, пр. Кирова, 24.

БЭЛИЭТЭЭНИННЭР

БЭЛИЭТЭЭНИННЭР

БЭЛИЭТЭЭНИННЭР

БЭЛИЭТЭЭНИННЭР
